

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou

Rastislav K o r e n ý

Čechy v době merovejské
(6. století)

Bohemia in the Merovingian age

Disertační práce

vedoucí práce – Doc. PhDr. Lubomír Košnar, CSc.

2013

„Prohlašuji, že jsem disertační práci napsal samostatně s využitím pouze uvedených a řádně citovaných pramenů a literatury a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.“

Podpis:

OBSAH

Svazek I

Poděkování

Abstrakt - 5

Cíle práce - 7

Historie výzkumu - 8

Vývoj pramenného fondu- 10

Sídliště - 14

Pohřebiště - 17

Přehled vybraných skupin hrobového inventáře - 32

Záluží – analýza pohřebiště - 78

Závěr - 86

Katalog lokalit - 96

Stav pramenného fondu – 100

A. Lokality z merovejského období - 102

B. Lokality z merovejského období, nelokalizované - 163

C. Sporné nálezy - 165

D. Lokality z jiných časových úseků – 172

E. Pseudolokality - 177

Literatura - 179

Svazek II

Tabulky 1-138 + CD příloha

Poděkování kolegyním a kolegům za pomoc při přípravě podkladů (nálezy, archiválie, dokumentace, analýzy, konzultace atd.) k disertační práci:

M Brandýs nad Labem – Andrea Němcová, Ivan Krutina

M Čelákovice – Jaroslav Špaček

M České Budějovice – Petr Zavřel, Leona Töröková

M Duchcov – Jiří Wolf

M Hradec Králové – Jiří Sigl, Jiří Kalferst

M Kolín – Jarmila Valentová, Radek Tvrdík, Simona Bubeníková, Ladislav Jouza, Zdeněk Mazač

M Litoměřice – Oldřich Kotyza

M Louny – Jiřina Štauberová, Bedřich Štauber

M Mělník – Alena Veselá

M Mladá Boleslav – Jiří Waldhauser

M Most – Radmila Holodňáková

M Nymburk – Karla Motyková

M Písek – Jaroslav Jiřík

M Plzeň – Milan Metlička

M Pardubice – Jan Jílek, Vít Vokolek

M Poděbrady – Andrej Lamprecht, Zbyněk Sedláček

M Praha – Miroslava Šmolíková, Miloš Hlava, Michal Kostka, Hana Nedvěďová

NM Praha – Kristýna Urbanová, Blanka Kreibichová, Jiří Košta, Vít Vokolek, Miloš Hlava, Jiří Zeman, Lenka Káchová

NM Praha, fotoarchiv – Vladimír Slunečko

NM Praha, archiv nálezových zpráv – Hana Wittková

NM Praha, archiv Národního muzea – Milena Běličová

M Rakovník – Kateřina Blažková

M Roudnice nad Labem – Martin Trefný

M Roztoky u Prahy – Petr Nový, Ivana Vojtěchovská, Jana Klementová, David Daněček

M Rychnov nad Kněžnou – Martina Beková

M Říčany u Prahy – p. Trčka, Jitka Trčková

M Slaný – Václav Moucha, Ivana Hušáková, Božena Franková

M Strakonice – Jan Michálek

M Teplice – Michal Soukup, Luboš Rypka, Jiří Batelka

M Ústí nad Labem – Richard Neuschl

Památník Antonína Dvořáka Zlonice

M Žatec – Petr Holodňák

Ostatní instituce

Archeologický ústav Praha – Václav Moucha, Miroslav Dobeš, Nad'a Profantová, Petr Meduna, †Jaroslav Kudrnáč, Martin Kuna, Ivana Pleinerová

Archeologický ústav Praha, Oddělení informačních zdrojů – Libuše Haišmanová, Hana Česalová, Eva Čepeláková, Marcela Starcová, Dana Křivánková, Jitka Říhová, Čeněk Čišecký, Zdenka Kassabová, Eva Šoufková

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou, FF UK Praha – Zuzana Bláhová-Sklenářová

Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech – Jan Blažek, Drahomír Koutecký

Ústav jaderné fyziky v Řeži – Jaroslav Frána, Marek Fikrle

Katedra archeologie, FF Plzeň – Romana Kočárová, Petr Kočár

Dendrochronologická laboratoř Brno - Josef Kyncl

Abstrakt

V práci byly sledovány tyto cíle:

1. Nový komentovaný soupis lokalit z konce 5. a průběhu 6. století (mimo mincovní nálezy), který by se stal spolehlivým východiskem k analýze shromážděného materiálu. Poslední soupis tohoto typu vytvořil Bedřich Svoboda cca před více jak šedesáti lety, tj. v 40.-50. letech 20. století, publikovaném až v roce 1965. Potřeba nového revidovaného soupisu se během uplynulých let ukázala jako nezbytná. Při fyzické revizi starších nálezů a s nimi související primární obrazové a textové dokumentace v l. 1996-2013 (bylo revidováno 30 muzejních a nemuzejních sbírek, 4 samostatné archivní fondy a další informační zdroje) byl totiž neustále zjišťován velký rozpor mezi údaji publikovaných v katalogu citované monografie a skutečností. Rozšíření pramenné báze samozřejmě přinesly nové výzkumy po r. 1965.
2. Protože dostupný sídlištní materiál byl v roce 2007 publikován Ivanou Pleinerovou, analýza získaných dat se, vedle postihnutí chronologicky citlivějších prvků a uzavřených celků, soustředila na pohřebiště a v nich speciálně na hledání sociálních vazeb a možných dokladů existence místních elit. V analýze byly sledovány různé parametry (objem a hloubka hrobů, umístění hrobu na pohřebišti, stavební konstrukce a výbava hrobu apod.). Získané poznatky byly konfrontovány s obdobnými příklady zejména v západní a střední Evropě.

Abstract

The following objectives have been pursued in the dissertation:

1. A new commented inventory of sites from the end of the 5th and 6th century (excluding coin finds) which should become a reliable basis for an analysis of the collected material. The last inventory of such kind was created by Bedřich Svoboda approximately sixty years ago, i.e. in the 1940-1950s, and it was not published until 1965. The need for a new revised inventory became apparent over the recent years. During the physical re-evaluation of earlier finds and related primary visual and textual documentation, which was carried out in the years 1996-2013 (30 museum and non-museum collections, 4 separate archival collections and other information sources were revised), there was a striking discrepancy between the published data contained in the catalogue of the above mentioned monograph and reality. The

excavations carried out after 1965 also, naturally, resulted in the expansion of the amount of available source material.

2. Because the material currently available from settlements was published by Ivana Pleinerová in 2007, the analysis of the collected data concentrated, in addition to the identification of chronologically more sensitive elements and intact wholes, on cemeteries and especially on the identification of social links and possible evidence for existence of local elites. Different parameters were taken into account in the analysis (volume and depth of graves, location of a grave within the cemetery, grave structures and grave goods in the grave, etc.). The recovered data was confronted with similar cases, especially from Western and Central Europe.

Cíle práce

1. Revize nálezového fondu. Poslední rozsáhlou fyzickou revizi uskutečnil B. Svoboda (s pomocí spolupracovníků v muzeích) v průběhu 40.-50. let 20. století, kdy připravoval materiál pro svoji práci „Čechy v doby stěhování národů“ tiskem vyšlé až v r. 1965. Během uplynulých patnácti let jsem při procházení muzejních sbírek, archivních fondů a dalších informačních zdrojů postupně registroval značné disproporce mezi informacemi v katalogové části zmíněné práce a realitou. Revize sbírek se nakonec i přes mnohé obtíže ukázala jako velmi přínosnou. Byla získána pokud možno reálná data a tím i solidní východisko k analýze.
2. Hlavní cíl práce však spatřuji v postižení sociálních projevů komunit, sídlících na území Čech od poslední třetiny 5. a v průběhu 6. století. Základem k této práci se proto stala pohřebiště; úzká pramenná báze však umožnila jen silně omezené možnosti jejich studia. V obecném měřítku byly sledovány nejen projevy sociální stratifikace, ale též určité fenomény (mohylové pohřbívání, umělé deformování lebek, žárový ritus). Výsledky zkoumání některých jevů totiž doznaly od posledního souborného zpracování v r. 2005 značných změn.

Současně s vyhodnocením obecných trendů byla hledána vhodná lokalita, kde by bylo možné tuto problematiku sledovat v rámci jedné komunity. Většina pohřebišť je však příliš malých, byť projevy sociální stratifikace jsou na některých velmi výrazné (Mochov). Pohřebiště v Praze-Dejvicích postrádá celkový plán; během revize materiálu a části archiválií bylo toto pohřebiště z této práce nakonec vypuštěno.¹ Volba proto padla na Záluží, kde byl pro tyto účely vytvořen rekonstrukční plán (původní je ztracen). Pohřebiště totiž obsahuje jedinečný soubor nálezů, který byl, právě kvůli absenci celkového plánu, dosud využit jen zcela minimálně, resp. jen v rovině chronologické. Rekonstrukční plán však umožnil sledování a vyhodnocení sociálních projevů zdejší komunity. Je ovšem nutné mít stále na paměti, že získaná data jsou jen přibližná – přesnou polohu většiny hrobů neznáme, jen přibližnou

¹ Pohřebiště z Mailbekovy cihleny připravuje od r. 2008 kolektiv autorů k novému zhodnocení, včetně přírodovědných analýz (antropologické, archeobotanické, prvkové analýzy atd.). Materiál z výzkumu J. A. Jíry, uložený vesměs v Městském muzeu v Praze, byl už kresebně zdokumentován, totéž teprve probíhá s nálezy z výzkumu a sběrů J. L. Píče v Národním muzeu. Hotová je už část archeobotanická – analýzy zbytků dřevin, dochovaných v tulejkách hrotů kopí a šípů (R. Kočárová); prvkové analýzy spinadel a vybraných předmětů z barevných kovů (J. Frána a M. Fikrle). Hotové a již publikované jsou některé analýzy textilu (Urbanová 2008; Urbanová – Kostka – Korený 2010 – zde je publikován hrob XIV jako určitá ukázka práce celého realizačního týmu). Zatím nezpracován je materiál antropologický a zoologický (zdržení vzniklo kvůli vystěhování hlavní budovy Národního muzea a přesun přírodovědných depozitářů do H. Počernic). Zvláštní kapitolou jsou archiválie (plány, skicy a písemná dokumentace), které nebyly dosud z valné části nikdy zveřejněny (a donedávna byly považovány za ztracené) a čekají proto na podrobné zhodnocení (malá ukázka je na Tab. 71-72). Ukončení všech analýz, jejich vyhodnocení a publikaci očekáváme do r. 2018-20.

v rámci jedné až dvou „řad“. Současně je tato práce určitým pokusem, vyzkoušením určitých postupů dříve, než bude takto zpracován a vyhodnocen materiál z nově odkrytého pohřebiště v Hostivici (momentálně je ve stadiu laboratorního zpracování).

Historie výzkumu

Počátky poznání merovejského období v Čechách sahají do posledního desetiletí 19. století. Mezníkem se nepochybně staly sběry a výzkumy J. L. Píče a J. A. Jíry v Praze-Dejvicích, Mailbekově cihelně. O něco později byly zkoumány hroby ve Světcí, Praze-Libni, Zvoleněvsi, Veliké Vsi, Chotěšicích, Toušeni aj. Druhým mezníkem byla studie L. Niederleho o merovejské době v Čechách. V této studii doložil, na rozdíl od mínění Píčova, že toto období (ovšem v tehdejšímu chápání ještě zabírající celé 5.-7. století) bylo plnohodnotnou periodou pravěkého osídlení Čech.

Na konci 20. let došlo k objevení a výzkumu prvních hrobů v Límanově cihelně v Záluží u Čelákovic. První sondování záhy přerostlo, na tehdejší poměry, v rozsáhlou dvouletou výzkumnou kampaň, kterou vedl J. Schránil společně s J. Neustupným a J. Böhmem. Přibližně v téže době byly zkoumány na dvou místech části pohřebiště v Praze-Kobylisích. Jednalo o materiál chronologicky starší, který byl základem k definování staršího, tzv. vinařického stupně doby stěhování národů. B. Svoboda tím také stanovil spodní hranici merovejského období.

V průběhu 2. světové války B. Svoboda připravoval podklady pro chystanou publikaci o době stěhování národů. Dokladem tohoto úsilí bylo několik studií, vydaných jak během války, tak těsně po ní (Svoboda 1941/42; 1947/48). Současně v r. 1942 proběhl výzkum třiceti merovejských hrobů v Jiřicích.

Ničivý konec 2. světové války se nevyhnul ani archeologii a přinesl velké ztráty, především muzejním, školním a soukromým sbírkám. Zvláště citelně byly poškozeny sbírky pražského městského muzea na Hanspaulce. Část nálezů byla totiž převezena na zámek Mníšek pod Brdy, kde byla z valné části zničena či poškozena. Mezi ztracenými věcmi měly být i předměty z pohřebiště z Prahy-Dejvic, Meilbekovy cihelny (Hlava 2010).² Byl zničen celkový plán pohřebiště v Záluží. S odsunem německého obyvatelstva ze Sudet byly také

² Teprve nedávno byly při revizi materiálu v městském muzeu objeveny některé zlomky nádob z tohoto pohřebiště, již delší dobu považované za ztracené. Mezi nově identifikovaným materiálem jsou i zlomky lahví z pohřebiště z Prahy-Veleslavína.

ohroženy cenné sbírky muzejní a soukromé i v této oblasti. Část z nich se podařilo zachránit i s dokumentací a dnes jsou součástí sbírek Národního muzea a některých severočeských muzeí (srov. Sklenář 2003).

Ovšem ztráty pokračovaly ještě poměrně dlouho po válce. Byly rušeny, přemísťovány, nebo v horším případě ničeny četné školní sbírky. Ve středních Čechách, resp. na Slánsku řadu z nich zachránil, nebo jejich obsah alespoň zdokumentoval A. Knor. V rámci plánu postupné centralizace muzeí byla současně rušena a likvidována malá městská muzea a jejich obsah byl někdy zcela nevhodným způsobem skladován; sbírky byly po dlouhá léta nepřístupné. V některých případech toto provizorium trvalo až do 60.-70. let 20. století.

Tyto trvalé, nebo v lepším případě jen dočasné, informační ztráty mohl nahradit poválečný terénní výzkum. Slibný rozvoj v 50. letech (výzkum pohřebišť v Nedělišti, Lochenicích I, Klučově, Lužci nad Vltavou, Mochově, Nemilkově, sídliště v Březně u Loun) tomu nasvědčoval.

Současně byly některé výzkumy předběžnou formou publikovány (Klučov, Nemilkov). Výjimečným počinem byla kompletní publikace pohřebiště v Mochově od autora výzkumu J. Zemana. Proud nových informací našel svoje uplatnění i v syntézách československého, resp. českého pravěku (1960; 1978). Za této situace se též zrodila první monografie o době stěhování národů, kterou od konce 30. let připravoval B. Svoboda. Nedostupnost řady sbírek a nálezů, či naopak přílišné spoléhání se na zprostředkované informace (písemná sdělení, fotografie) od laických informátorů však poznamenaly jinak pozoruhodné dílo, které už asi nebude překonáno. K částečnému znehodnocení monumentální práce zřejmě přispěly i zmatky kolem jejího samotného vydání, resp. absence korektur; jen tak si lze zřejmě vysvětlit četné chyby technického rázu, někdy až kuriózního charakteru.³

Terénní výzkum, slibně zahájený v 50. letech, pokračoval počátkem 60. let. V Březně u Loun se původní záchranná akce rozvinula v systematický výzkum, malou část pohřebiště se podařilo zdokumentovat v Kněžívce, ovšem jeho větší část byla při stavbě dálnice zničena.

Jeden hrob byl prozkoumán v Stehelčevsi, Klučově a v Praze-Libni. V 70. letech přibýly objevy pohřebišť v Hradeníně, Lochenicích (polohy I a IX) a v Polákách; pohřebiště v Počedelicích bylo naopak zničeno. V 80. letech byly zkoumány hroby v Lovosicích a sídliště v Soběsukách, v následující dekádě pohřebiště v Postoloprtech, v poloze Seník.

V první polovině 90. let byla zkoumána část sídliště u Jenštejna.

³ Např. na s. 217, obr. 68:4 je nádoba z moravských Šaratic. Tatáž nádoba se pak objevila na tabulce XL:4 pod lokalitou Postoloprty.

Od poloviny 60. let se opět objevují spíše krátké články, zaměřené na některé jevy, či zveřejnění nových nálezů. B. Svoboda se věnoval žárovému ritu (1969), nálezům ze Zbuzan (1972) a dvojhrobu ze Stehelčevsi (1975). J. Zeman se v této době orientoval na časně slovanské období; problematiku doby stěhování národů však nadále sledoval. Získané poznatky a zkušenosti pak zúročil zejména při publikaci pohřebišť v Lochenicích (1990), či ve studii o keramice točené na kruhu (1994). Celkově lze období 70.-80. let hodnotit jako periodu, kdy byly publikovány vesměs jen drobné práce (např. hroby v Polákách, Hradeníně). Tento stav trval i v další dekádě. Současně se objevily první pokusy o syntézu některých studovaných jevů či souhrn dosavadních poznatků v rámci vyšších územních celků (sídliště: Droberjar – Turek 1997; regiony: Blažek 1997; Zavřel 1997; chronologie: Droberjar 2008; numismatika: Militký 2010). V dalších letech produkce prudce stoupá, což lze obecně přičíst roustoucímu počtu specialistů na dobu římskou a dobu stěhování národů. Tento trend podpořilo rozšíření vysokoškolských pracovišť a též pravidelná pracovní setkání v rámci konference „Archeologie barbarů“ (od r. 2005; hlavním iniciátorem E. Droberjar).

V posledních letech zaznamenáváme též zásadní kvalitativní a kvantitativní posun v terénním výzkumu. Bylo objeveno a v letech 2005-2008 zkoumáno pohřebiště v Praze-Zličíně, odkud je i několik hrobů ze sledovaného období. Nejnověji pak bylo, patrně v úplnosti, odkryto pohřebiště v Hostivici (2011), které souvisí se sídlištěm, odkrytým o deset let dříve. A v poslední dekádě přinesly (vesměs amatérské) sběry s pomocí detektorů kovů další, poměrně zajímavý materiál, jehož vyhodnocení je zatím v počátečním stadiu.

Vývoj pramenného fondu

Následující přehled (Obr. 1) přináší souhrn vývoje výzkumu jednotlivých kontextuálních kategorií za posledních 200 let. S ohledem na minimální údaje bylo prvních 60 let 19. století zahrnuto do jednoho intervalu, poté jsou data strukturována po desetiletí. V každém desetiletí je evidována „akce“, tj. údaj o výzkumu či jiném způsobu získání nálezů za dané období. Proto je každá lokalita, pokud byly na ní učiněny opakovaně nálezy v dalších dekádách, evidována opakovaně.

Přibližně do konce 70. let 19. století bylo zjištěno jen několik merovejských lokalit. Posun nastává v následující dekádě, díky rozmachu investic do českého průmyslu a infrastruktury. Tyto vzrůstají na konci století, po překonání hospodářské (resp. finanční) krize v 70.-80. letech. Nejvíce lokalit je zjištěno a zkoumáno v Praze, i díky vysoké hustotě zde působících

amatérských a později i profesionálních archeologů. Čísla rostou až do doby první světové války a zvláště pak během první republiky, kdy dosahují absolutního maxima. V kontextech zcela dominují pohřebiště. Sídliště, evidovaná ve starších pracích, se po novém přezkoumání jeví jako sporná či podezřelá (Sirem), či jejich tradované datování do merovejského období se podle dochovaného či dostupného materiálu nepodařilo prokázat (např. Zaříčany). Podle současných znalostí bylo proto zřejmě první merovejské sídliště (resp. jeho malá část) zjištěna v Lotouši ačkoli některé otazníky nad touto klasifikací zůstávají (lokalita je v literatuře dosud vedena jako pohřebiště). Z dnešního pohledu, tedy nikoli dobou vzniku, vzrostl podíl nálezů bez kontextu (nálezy původně lokalizované byly ztrátou průvodních údajů informačně degradovány). Jsou to předměty, které v současné muzejní evidenci postrádají jakékoliv bližší údaje (v dosavadní literatuře je jim často přisuzován funerální původ, zejména když se jedná o celé nádoby).

	Sídliště	Pohřebiště	Oj. nález	Bez kontextu	Z toho detektor	Celkem
1800-60		1?		2?		3
1861-70		1?		1		2
1871-80		5				5
1881-90		4		1		5
1891-00		7	1	1		9
1901-10		11	2	2		15
1911-20		10		4		14
1921-30	1?	16	1	4		22
1931-40	1?	18	2	2		23
1941-50	1	5		5		11
1951-60	1?	8	1	1		11
1961-70	2+1?	7	2	1		13
1971-80	1	8	1			10
1981-90	1	3	1			5
1991-00	5	2	2			9
2001-10	2	2	1	6	6	11
2011-	1	1		1	2	3

Obr. 1

Válečné období znamená útlum, jistý problém činí i zařazení některých nálezů do tohoto období. Pocházejí totiž často z muzeí v bývalých Sudetech, s kterými jsou spojeny problémy přesnější lokalizace a datum skutečného objevu; mohou být tedy výrazně starší (např. i z doby monarchie).

Ovšem ani v dalších desetiletích výraznější nárůst „akcí“ nepozorujeme. Naopak, oproti předcházejícímu období vidíme výrazný a trvalý pokles v počtu „akcí“ na dekádu. V datech se však ukrývá kvalitativní posun – většina nálezů pochází z výzkumů různých typů, ke kterým máme často dokumentaci/nálezovou zprávu, někdy i s příslušnými přírodovědnými analýzami. Téměř zmizely nálezy bez kontextu. Posun zaznamenáváme také ve výzkumu sídlišť. Od čtyřicátých let pak v každém dalším desetiletí bylo zkoumáno alespoň jedno sídliště.

Poměrně vyrovnané údaje se mění v 80. letech 20. století, kdy vidíme nejnižší počet „akcí“ za posledních sto let. Obrat nastává v další dekádě, kde zaznamenáváme pozoruhodnou změnu: počet zkoumaných sídlišť je poprvé vyšší než pohřebišť. V dalším desetiletí přichází novinka – poprvé evidujeme nálezy, získané s pomocí detektoru kovů. V části literatury jsou tyto předměty vydávány za doklady existenci sídlišť. Zde je však nutná jistá opatrnost – sídliště (tak jak je evidujeme pro tuto epochu) se vyznačuje zahloubenými objekty různého typu, což je fakt, který na těchto nových lokalitách bez příslušného výzkumu zatím chybí (s výjimkou Jenštejna). Nové nálezy kovových předmětů tak lze zatím interpretovat i jinak – jako zbytky pohřební výbavy z rozrušených hrobů, depoty, ztráty či pseudolokality (tj. recentní přesun zeminy i s příslušným archeologickým materiálem). Z těchto důvodů jsou proto v tabulce vedeny jako nálezy bez kontextu. Je nutné také upozornit na to, že tyto nálezy pocházejí z nelegálních detektorových sběrů a nelze proto vyloučit ani to, že některé lokality jsou smyšlené. A ještě jedna zajímavost – ačkoli je nelegální užívání detektorů v Československu doloženo už od 70. let, první nálezy kovových předmětů, datovaných do merovejské doby, jsou uváděny až po roce 2000, tj. s odstupem asi tří desítek let.

Kontexty

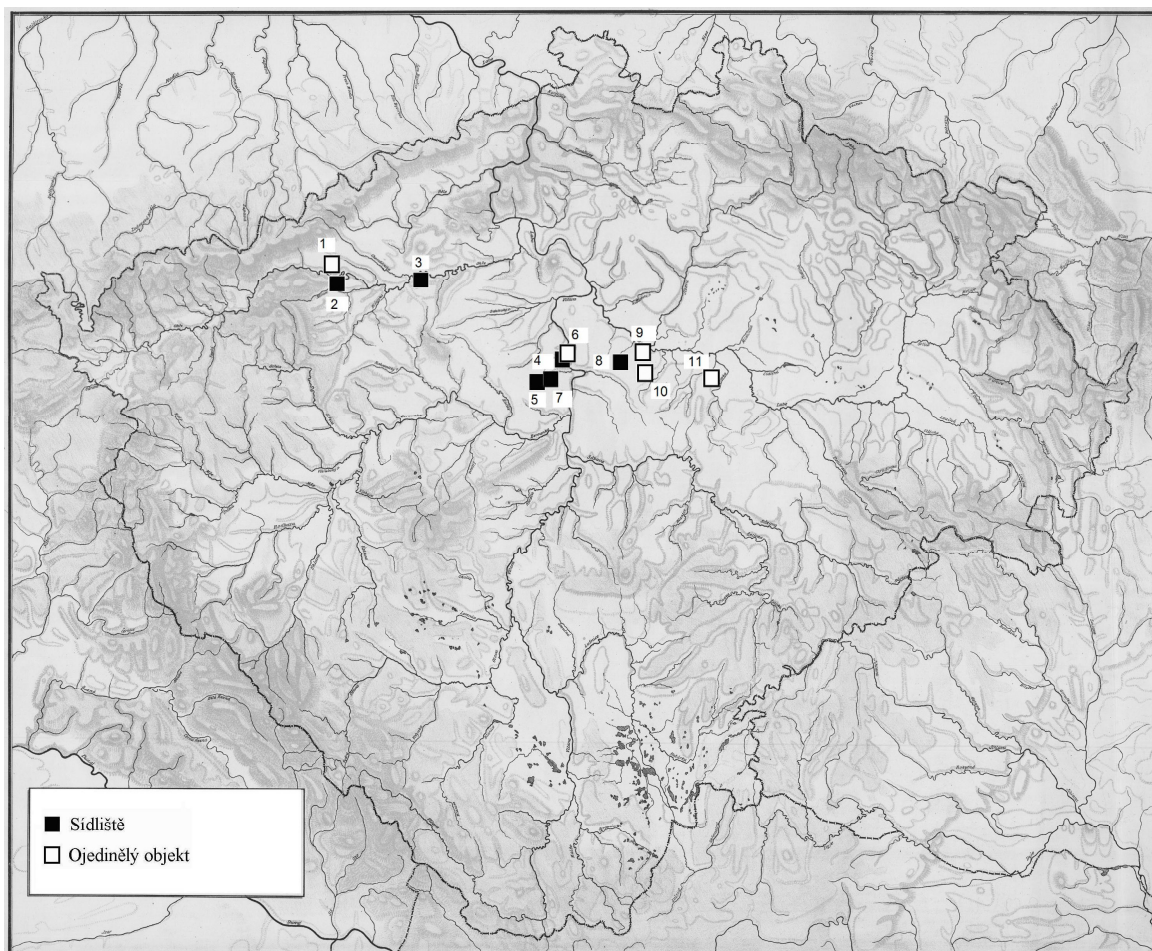
1. B. Svoboda shromáždil materiál asi ze 73 lokalit, z toho bylo 59 pohřebišť/jednotlivých hrobů, 3 sídliště a 16 ojedinelých nálezů/nálezů bez kontextu. Podle současných poznatků je ovšem z tohoto počtu nutno vyřadit 16 lokalit, neboť ve skutečnosti náleží době laténské, římské, či do období vinařického stupně anebo je nelze verifikovat. Naopak z lokalit původně datovaných do jeho periody I (pozdní d. římská) a II (vinařický stupeň) náleží 8 do merovejského období.

2. V současnosti disponujeme nálezy ze 135 lokalit z merovejského období. Z toho je 84 pohřebišť/jednotlivých hrobů, 11 sídlišť/jednotlivých objektů, 10 ojedinelých nálezů a 33 předmětů nebo souborů bez kontextu. Materiál z dalších asi 40 lokalit se nepodařilo prověřit.

3. Z uvedeného počtu pohřebišť je známých asi 577 hrobů, i se zničenými čísla dosahuje 800 hrobů. Téměř 40 lokalit je zastoupeno jedním hrobem, dalších téměř dvacet dvěma-třemi hroby. Pouze 12 lokalit má podle současných údajů více než deset hrobů (původně jich bylo více).

Sídliště

Celkový přehled sídlišť představila ve své monografii I. Pleinerová (2007), která uvedla 16, resp. 18 sídlišť, datovaných do merovejského období. Ačkoli od zveřejnění uplynula krátká doba, některé základní údaje už neplatí a je nutné je korigovat.⁴ Po revizi tedy evidují 11 jistých (anebo téměř jistých) sídlišť a tři sporné lokality (Obr. 2, 3).

Obr. 2. Sídliště (zobrazeny pouze jisté lokality). 1-Lužice, 2-Březno, 3-Soběsuky, 4-Velké Přílepy, 5-Hostivice, 6-Chýnov, 7-Praha-Ruzyně, 8-Jenštejn, 9-Záluží, 10-Horoušany, 11-Tatce

⁴ Po přezkoumání dostupného materiálu je nutno vyřadit Úholičky, neboť nalezená keramika patří mladší době římské až počátku doby stěhování národů. Problematická je též lokalita v Siřemi, neboť jsou zde chronologicky starší nálezy; jediným mladším předmětem je hřeben. Celá věc navíc působí jako (částečný?) podvrh (srov. Jiřík 2007). Sídliště v Zařičanech podle dochované keramiky (uložena v Národním muzeu) končí v období vinařického stupně. Sídlištní objekt z Prahy-Dejvic, Nové Julisky nelze datovat, neboť z jeho obsahu se dochovalo pouze jedno oválné tkalcovské závaží, ostatní materiál se v Městském muzeu v Praze nepodařilo dohledat (pokud ještě vůbec existuje; I. Pleinerovou uváděná „A“ čísla se skutečně vztahují k tomuto objektu, nikoliv k nálezům z cihelny Vídeňské bankovní jednoty v Praze-Vešlavíně, jak se mylně domnívá: Pleinerová 2007, 151). Keramika z objektu v Břešťanech je z mladší doby římské. V Kozlech nebyl, kromě několika zlomků keramiky, zjištěn sídlištní objekt. V Karlovicích se rovněž jedná o jednotlivé předměty, objekt opět nebyl dokumentován; po novém zhodnocení náleží do vinařického stupně (Jiřík 2009). V Plaňanech byl zjištěn materiál, který objekt datuje do vinařického stupně (Kuchařík – Bureš – Pleinerová – Jiřík 2008, 228). Sídlištní objekty v Tatcích jsou též poněkud problematickou lokalitou, neboť merovejské nálezy nebyly odsud dodnes publikovány.

Lokalita	Zkoumáno	Počet objektů
Březno	1961-73	44
Horoušany	1998	1
Hostivice	2001-02	15
Chýnov	1995	1
Jenštejn	1993-94	8
Kozly?	1966	-
Lotouš?	1922	1?
Lužice	1983	1
Praha-Ruzyně	2003-08	2
Soběsuky	1991	9
Tatce	1968	?
Velké Přílepy	1996	2
Záblatíčko?	1956	-
Záluží	1943	1

Obr. 3. Sídliště, přehled známých lokalit

Byla vyřazena ta sídliště, která merovejský materiál prokazatelně neobsahují, či z jiných důvodů budí vážné pochybnosti.⁵ Naopak byly do soupisu zařazeny objekty z Prahy-Ruzyně, které podle části kovového inventáře (spona t. Rathewitz, zlomek jehlice) patří do poslední třetiny 5. století (Kuchařík – Bureš – Pleinerová – Jiřík 2008, 224). S otazníkem je zde počítán i nález z Lotouše, jehož zařazení mezi sídlištní objekty je možné (hrnčířská pec?).

Další nejistou lokalitou je Záblatíčko, odkud byl materiál, dříve klasifikován jako halštatský, nedávno opět revidován (Zavřel 2011).⁶ Podobně bude nutné revidovat datování sídliště u Jenštejna, neboť nově nalezené spony (Obr. 3 – k nim patří ještě niemberská spona var. B

⁵ Ještě vyšší počet merovejských sídlišť nedávno publikoval E. Droberjar. Mezi regulérní lokality však počítá i neproověřené detektorové nálezy jednotlivých spon. Dokud nebudou zjištěny příslušné sídlištní objekty, je nutné tyto nálezy řadit do kategorie „bez kontextu“ (viz výše a pozn. 5; Droberjar 2008a; 2008b; 2008c).

⁶ Ani samotné sídliště v Březně není prostě otazníkem. Kromě diskutované příslušnosti některých objektů ke germánskému, časně slovanskému či knovízskému sídlišti je zde ještě skupina dalších objektů, souvisejících se železářstvím (Tab. 1, plocha vyznačena kružnicí). I. Pleinerová tuto skupinu datovala do období stěhování národů. Domnívám se, že začlenění okrsku železářské pece do systému vesnice z doby stěhování národů lze zpochybnit, neboť:

1. Z železářské pece pochází pravěký střep, z obj. 172 – 4 střepy (podle materiálu *snad* doba stěhování národů), z obj. 176 – 2 střepy (z toho jeden publikován; patří do d. stěhování národů; Pleinerová 2007, Taf. 14:3), z obj. 177 – malé atypické střepy, z obj. 181 – 2 malé střepy, z obj. 1553 – bez nálezů.

2. Podle posouzení R. Pleinera je uvedený typ pece znám od mladého latěnu po raný středověk (6.-7. století; Pleinerová 2007, 16, 18).

3. Okrsek je situován v západním obytném okrsku, obklopen polozemnicemi. Z hlediska bezpečnosti je takové umístění pece pro stavby, byť možná nebytového charakteru, rizikové.

Z uvedeného lze odvodit:

Datovací materiál z uvedených objektů je početně chudý nebo žádný a, až na jeden publikovaný zlomek, neprůkazný. Intruzi totiž mohou být nejen pravěké, resp. neurčitelné střepy, ale i zlomky, náležející do období stěhování národů. Pro časové zařazení do raného středověku proto mohou svědčit ještě tyto okolnosti:

1. Raně středověká vesnice I. fáze je od pece vzdálena asi 60 metrů, což by naplňovalo určité bezpečnostní limity.

anebo C) posunují jeho počátek až k polovině 5. století; tomuto posunu by příliš neodporovaly ani některé zlomky keramiky, získané během výzkumu v 90. letech (Tab. 12:4).

Obr. 4. Jenštejn, spony nalezené detektorem kovů na ploše zkoumaného sídliště. Nahoře typ Oldendorf-Issendorf, dole miniaturní spona s rozeklanou nožkou (foto D. Daněček)

2. Zahloubená chata 35 (I. fáze) je situována mimo vesnici této fáze a naopak leží v bezprostředním sousedství pece. Je ze všech chat I. fáze nejmenší a má dvě ohniště. V její blízkosti se nenachází žádná zásobní jáma.

Pohřebiště

Velikost a uspořádání pohřebišť

V nedávno publikovaném přehledu jsem se pokusil rozdělit pohřebiště podle jejich velikosti, resp. počtu hrobů (známých a odhadovaných) na tři skupiny. Během dalších let, při zkoumání dochované dokumentace a studia historie jednotlivých lokalit jsem dospěl k názoru, že toto rozčlenění dřívější realitu odráží jen velmi málo. Po nedávno proběhnuvších výzkumech v Zličíně, ale také Zbuzanech či Hostivích je totiž zřejmé, že pohřebiště běžně čítala nejen kolem stovky hrobů, ale výrazně přesahovala tuto „magickou“ hranici. Mnohé lokality byly v minulosti po dlouhou dobu (řádově desítky let) ničeny těžbou (pískovny, cihelny apod.), aniž by byly případné nálezy kýmkoliv registrovány. Zůstalo jen pár nálezů, které velikost těchto pohřebišť opticky deformují a výrazně zmenšují (např. Radonice nad Ohří, Toušeň, ale také Záluží či Praha-Dejvice). Hroby chudě vybavené, či zcela bez výbavy mohly snadno uniknout pozornosti (např. v Kněžívce byly podle pozorování A. Knora během krátké doby zničeny desítky hrobů, vesměs zřejmě bez nálezů). Ani v případě zkoumaných pohřebišť, jakými jsou např. Lochenice I., IX či Mochov si nemůžeme být jisti, že byla prozkoumána beze zbytku, resp. je zde stále možnost, že byly odkryty jen jejich malé části. Bezpečně jsme o tom informováni v případě Klučova a Jiřic, kde liniové stavby (silnice, plynovod) protály jen malé části pohřebišť.

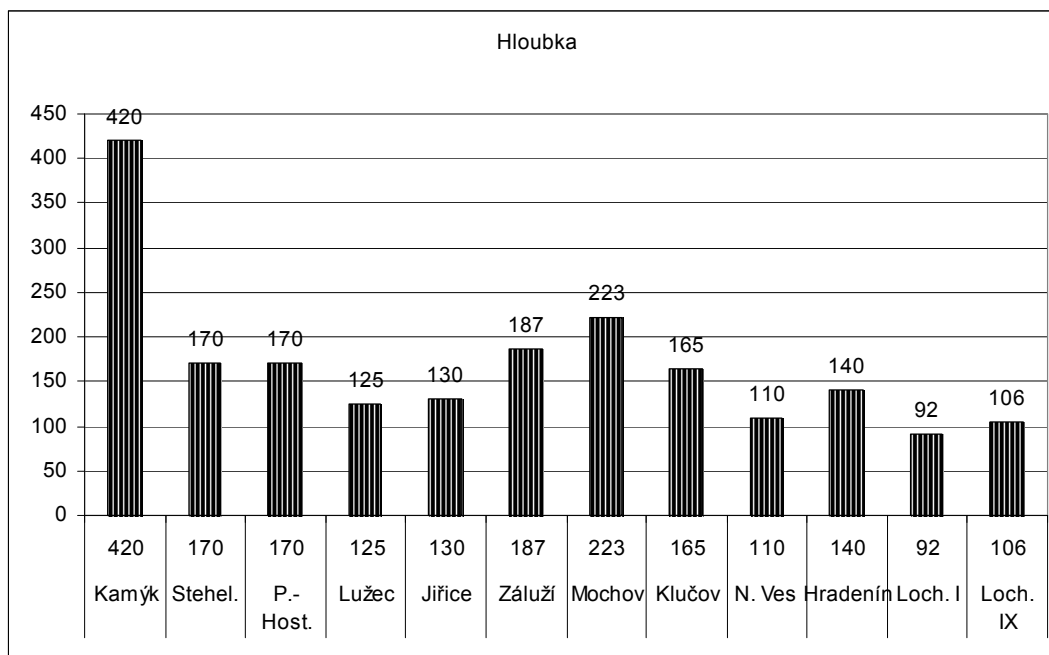
Jistota nepanuje ani u mnohých tzv. jednotlivých hrobů. Snad jen hroby z Čelákovic či z Prahy-Hostivaře mohou spadat do této kategorie.

Z výše uvedeného též vyplývá, že jen v několika málo případech máme k dispozici údaje o celkovém uspořádání pohřebišť. Pohřebiště v Záluží a Hostivicích jsou charakteristická poměrně uzavřenými, více-méně pravidelnými řadami hrobů, kde v případě Hostivice bylo těchto řad osm (Záluží: Tab. 101 – rekonstrukce; Hostivice: Obr. 54). Situace v Mochově a v Jiřicích byla zřejmě podobná, nesmíme však zapomínat na to, že v prvním případě proběhla velmi hluboká nekontrolovaná skrývka (více jak 1 m) a část hrobů mohla beze zbytku zaniknout (Tab. 51). Na dalších pohřebištích je situace kvůli silným pozdějším zásahům nejasná (Klučov: Tab. 25, Lochenice I a IX: Tab. 42, Lužec: Tab. 47-merovejské hroby vyznačeny plnou barvou, Praha-Dejvice-výzkum J. A. Jíry: Tab. 71) anebo chybí celkové plány (Nová Ves I: Tab. 62-63).

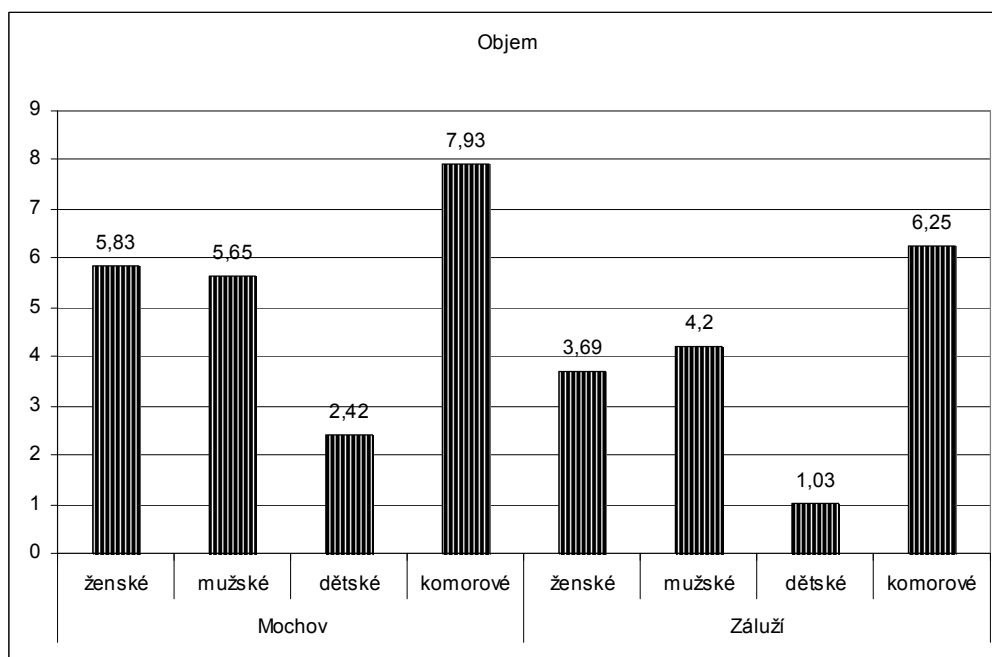
Velikost hrobové jámy

Parametry hrobové jámy, její vnitřní konstrukce a její umístění v rámci pohřebiště patří mezi významné a tudíž sledované indikátory postavení daného jednotlivce v tehdejší komunitě.

Z tabulky, která prezentuje vybrané lokality, vyplývají poměrně velké rozdíly.⁷ V první části jsou zřejmé rozdíly mezi samostatnými hroby elity (Kamýk, Stehelčevy 2, Praha-Hostivař).

Obr. 5. Přehled průměrných hloubek hrobových jam. První tři hodnoty jsou z jednotlivých hrobů (Kamýk, Stehelčevy 2, Praha-Hostivař).

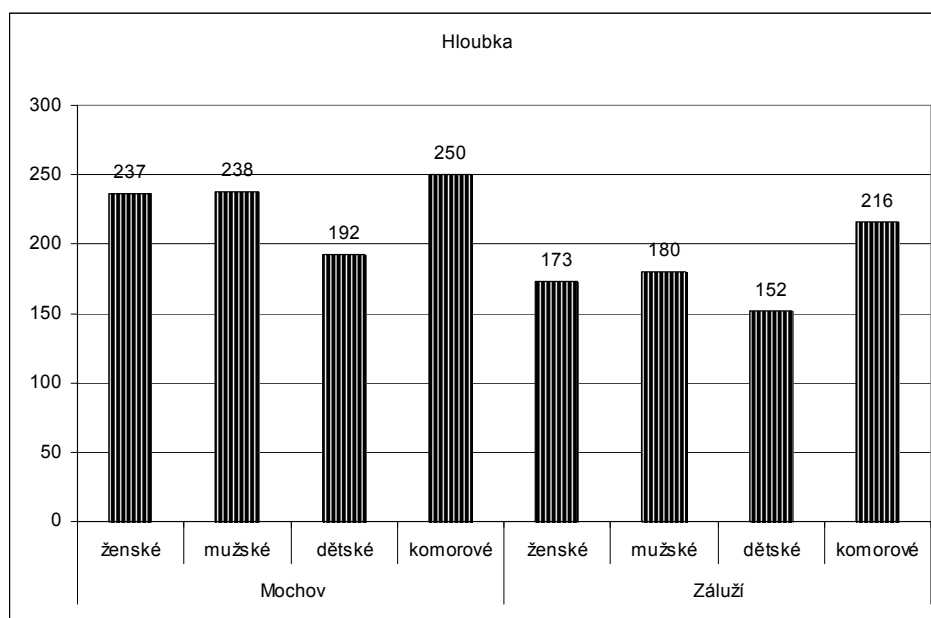

Obr. 6. Přehled objemů ženských, mužských dětských a komorových hrobů mezi Mochovem a Záluží. Analyzované počty: Mochov. Ženy-7 hrobů, muži-5 hrobů, děti-5 hrobů, komorové hroby-2. Záluží. Ženy-13 hrobů, muži-12 hrobů, děti-2 hroby, komorové hroby-8.

⁷ Velká část hrobů z dalších lokalit nemá patřičné údaje, či jsou nepoužitelné (např. hloubka hrobů v Postoloprtech-Seníku byla měřena až od úrovně podloží).

Totéž je možné konstatovat i v rámci průměrů vybraných pohřebišť, kde upoutá vysoká hodnota Mochova a Záluží. Podle obsahu hrobů se zde jednoznačně skrývají hroby místních elit, kdy hloubka hrobů je v průměru mezi dvěma až třemi metry, několikrát je tato hodnota překročena (v Mochově ženský hrob 3 - 300 cm, mužský hrob 10 – 310 cm a ženský hrob 12 dokonce 350 cm). V Mochově i dětské hroby dosahují hloubek kolem 200 centimetrů (hrob 5 dokonce snad 240 cm), což je vysoce nadprůměr mezi dětskými hroby obecně (kolem jednoho metru a méně). Poměrně vysoká hodnota reprezentující Klučov též ukazuje na hroby místní elity (např. hrob 22/52 s hloubkou 195 cm).

Rozčlenění průměrných hodnot na jednotlivé kategorie na první pohled ukazuje vyšší hodnoty u hrobů v Mochově, proti Záluží. Ovšem je nutno mít na paměti, že u velké části hrobů ze Záluží nebyly příslušné hodnoty zaznamenány; též vzorek z Mochova je celkově menší.

Obr. 7. Průměrné hodnoty hloubky hrobů z Mochova a Záluží. Analyzované počty: Mochov (jako u obr. 6). Záluží. Ženy-19 hrobů, muži-17 hrobů, děti-2 hroby, komorové hroby-8.

Dřevěné konstrukce (mimo komory)

Lokalita: Hostivice, hrob 1909, 2009, Lovosice, hrob 3/89

V Lovosicích byla v hrobě 3/89 odkryta konstrukce, spočívající v jižním a severním stupni, které posloužily jako opěrné zídky pro zastřešení hrobu. Jiný systém byl použit na pohřebišti v Hostivici, kde byly v hrobech 1909 a 2009 v rozích vyhloubeny jamky pro zapuštění dvojice trámů či kulatiny. Na tuto konstrukci pak byla opět kolmo položena krátká prkna, která komoru úplně zastřešila.

Obr. 8. Hostivice, hrob 1909. V rozích jsou patrné stopy po trámech/kulatině, nesoucí zastřešení (podle Daněček – Smíšek – Korený 2013, obr. 5)

Komorové hroby

Lokalita: Hostivice, hrob, Kamýk, Mochov, hrob 3, 16, Záluží, hrob 18/XIII, 27/XXII, 28/XXIII, 29/XXIV, 31/XXVI, 39/XXXV, 46/XLII, 59 (1927)

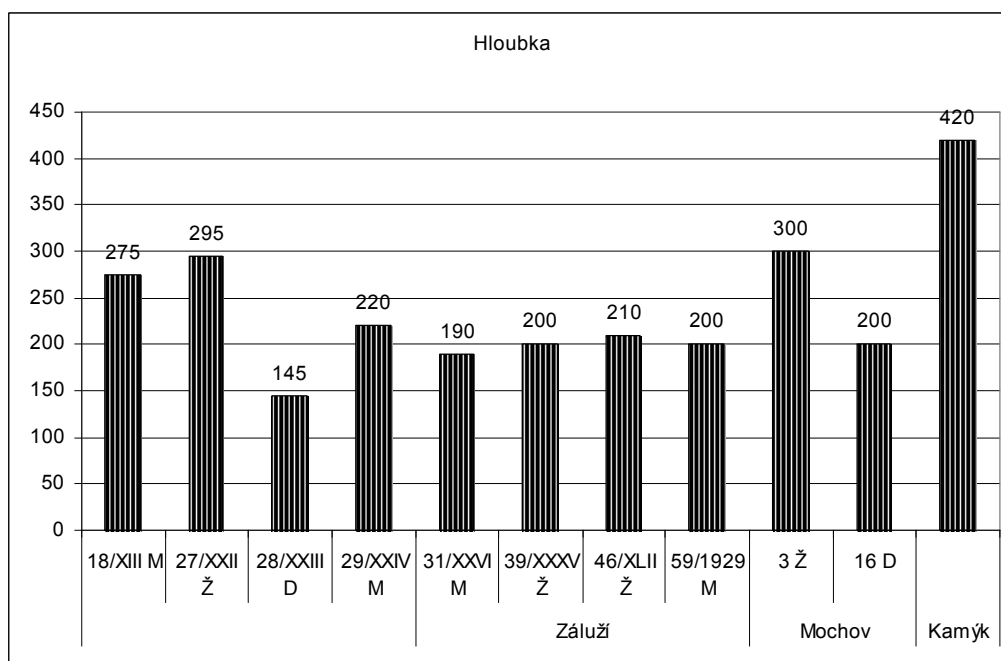
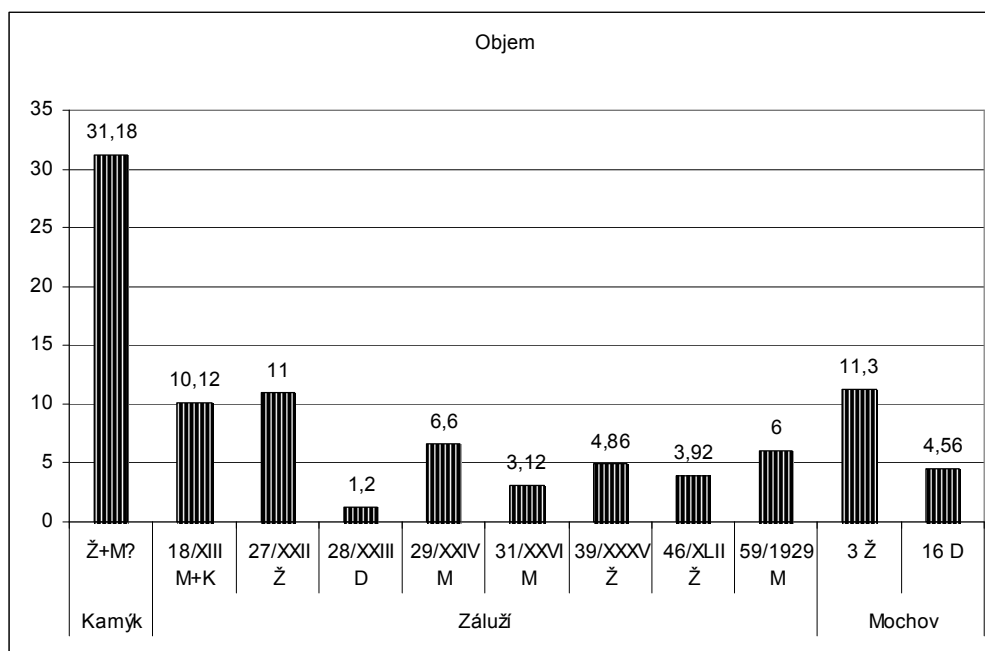
Nejistý nález: Veliká Ves (okr. Praha-východ), Záluží, hrob 57/LIII

Komorovými hroby označuji ty případy, kdy dřevěná konstrukce ze všech stran zcela izoluje pohřbeného od okolní zeminy (jistou výjimkou může být absence dřevěné podlahy). Za komory tedy nepovažuji případy, kdy dřevěná konstrukce mrtvého (případně mrtvého v rakvi) pouze překrývá.

V hrobě 3 v Mochově byla použita dřevěná komora se šikmou střechou v kombinaci s kamennými plotnami. Podobná konstrukce střechy byla zřejmě použita v Hostivici (Daněček – Smíšek – Korený 2013, 36-37). Ve Veliké Vsi bylo též použito dřevěných a kamenných prvků, pravděpodobně tedy i zde byla zbudována komora (rekonstrukce viz Korený 2005). Velká série dřevěných komor byla postupně odkryta v Záluží (8 případů), z nichž hroby 27/XXII, 28/XXIII, 29/XXIV, 31/XXVI tvořily s velkou podobností samostatnou skupinu (Tab. 101). Všechny, až na hrob 27/XXII, měly komoru jištěnou čtyřmi sloupy. Zajímavý technický detail (dosud přehlédnutý) se dosud skrýval v hrobě 27/XXII, kde byla na jižní straně vyhloubena jáma pro pátý kůl (Tab. 112:2)⁸. Zda existoval protějšek na

⁸ Jamka je patrná i na skleněném negativu č. 3064-A29..(nečit.; uloženo v archivu nálezových zpráv NM Praha)

severní straně, nelze z dochované dokumentace zjistit. Prostá dřevěná komora se čtyřmi sloupy byla postavena též v hrobě 16 v Mochově. Částečně k této skupině patří i hrob 2 ze

Obr. 9. Porovnání objemu a hloubky komorových hrobů. Zkratky: Ž-žena, M-muž, D-dítě, K-kůň. Objem hrobu z Kamýka počítán na půdorysu vlastní komory (tj. bez koní) 3,3x2,25 m a výšku 4,2 m. Objem vlastní komory na stejném půdorysu s výškou 1,9 m pak činí 14,1 m³. Celkové objemy komorových hrobů jsou patrné na obr. 9. Z nich vyplývá, že na obou pohřebištích patří největší komorové hroby ženám.

Stehelčevsi, protože však pojetí stavby bylo jiné, je o něm pojednáno v části „Domy mrtvých“.

Protože se dřevěné části vesměs nedochovaly (pouze sloupové jámy a kamenné závaly), technické řešení staveb je neznámé. Dá se předpokládat, že dřevěné stěny byly na sloupy připojovány na drážku (srov. řešení komor u studní v Hostivici: Pleinerová 2005).

Výjimečně byl řešen hrob v Kamýku nad Vltavou. Velká komora, která nemá v našich podmínkách analogie, byla překryta kamenných závalem a mohylou. Celý monument kryl nejen komoru ale i dva pohřby koní (Tab. 23; Korený 2005).

Pohřební lůžko?

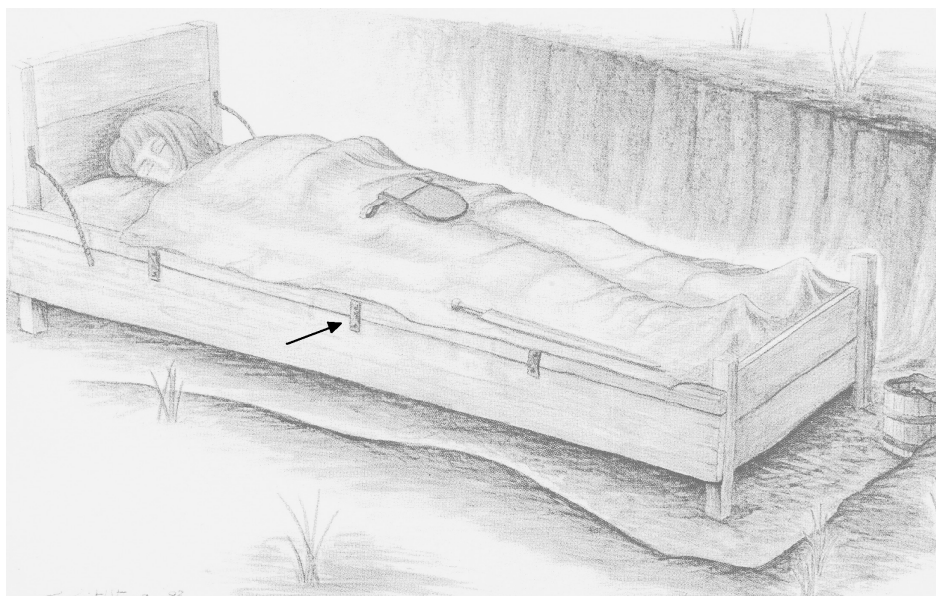
Lokality: Klučov, hrob 21/52, Záluží, hrob 57/LIII

Samostatnou kategorií, ovšem vlastně patřící už do vlastního mobiliáře hrobu, patří tzv. pohřební lůžka. Zatím jsou doložena jen nepřímo ve dvou případech.

Nedávno byl jako součástka vozu interpretován železný předmět, sestávající z velké svorky spojené dvěma nýty a na vrcholu s uzavřeným železným kruhem; byl nalezen v hrobě 21/52 v Klučově (Tab. 34:4). Tento výklad podporuje tvar železné svorky z kruhem z hrobu 41 v Erfurtu-Gispersleбену, kde byl odkryt dvoukolový vůz (Timpel 1980; Korený 2005, obr. 1). Jisté pochybnosti v tomto výkladu však vyvolává fakt, že součástky vozů, resp. celé vozy, se nacházejí v hrobech nobility (kategorie C a D ve smyslu třídění R. Christleina; Christlein 1973), což o příslušnosti mrtvého muže z Klučova k elitě tohoto typu lze vážně pochybovat; a též poněkud jiná konstrukce zařízení (v klučovském chybí železná objímka, která

Obr. 10. Barrington-Edix Hill. Část kování z pohřebního lůžka; část s kruhy není vyobrazena (podle Malim – Hines 1998).

Obr. 11. Barrington-Edix Hill, hrob 60. Rekonstrukce pohřebního lůžka. Šipka ukazuje na jedno z kování (podle Malim – Hines 1998, upraveno)

v německém nálezu drží oje). Reálnější se proto jeví vysvětlení, že kování bylo asi součástí pohřebního lůžka; byla s ním tak zřejmě lepší manipulace při jeho spouštění do hrobové jámy. Jistou analogii můžeme vidět v nálezech z anglosaského pohřebiště v Barringtonu-Edix Hill, kde v hrobech 18B a 60 byla odkryta sice podobná, ale dvoudílná železná kování, datovaná do poslední třetiny 6. až první poloviny 7. století (Obr. 10, 11; Malim – Hines 1998, 107-109, 120).

Pohřební lůžko bylo pravděpodobně též v hrobě 57/LIII v Záluží, protože dochované kulevé jamky mají podstatně menší parametry a jsou umístěny jinak, než jak je obvyklé u sloupových jam dřevěných komor (Tab. 134).

Domy mrtvých

Lokalita: Stehelčevy, hrob 2

Vzhledem k tomu, že dokladů superpozic hrobových jam je dosud známo jen minimální počet (Hostivice; Obr. 12), je zřejmé, že hroby byly na povrchu nějak označovány.⁹ Kromě běžných rovů, vzniklých po pohřbu při zahrnutí hrobové jámy, se v dalších případech uplatnily mohylové násypy a ve zcela výjimečných případech i nadzemní dřevěné konstrukce, tzv. domy mrtvých. Zatím ojedinělý doklad tohoto typu byly nedávno identifikovány v případě

⁹ Některé zmínky v zápiscích J. Schránila (zvl. zápisníky 1 a 2) dovolují uvažovat o superpozicích i v případě některých hrobů v Záluží.

komorového hrobu 2 v Stehelčevsi. Hrob byl prozkoumán někdy v 60. letech minulého století.

Konstrukce tohoto hrobu je nejen v našich ale i podle zjištěných zahraničních nálezů originální. Šestice sloupových jam, umístěná podél delších stran, byla základem nejen podzemní konstrukce, ale i nadzemní dřevěné stavby, mající nejspíše podoby jednoduchého domu (Tab. 86). Vše doplňoval příkop a pravděpodobně i dvojitý val. V hrobě byli pohřbeni muž se ženou, podle spony lze celek datovat do druhé čtvrtiny 6. století (k datování a podrobnému popisu rekonstrukce i s doklady viz Korený 2010b; 2010c).

Obr. 12. Hostivice, ukázka superpozice hrobových jam (foto O. Tomek)

Mohyly

Na existenci merovejských mohylových pohřbů, druhotně uložených v pravěkých mohylách, v české literatuře poprvé upozornili J. Blažek a O. Kotyza v rámci publikace hrobů z Lovosic (Blažek – Kotyza 1990), resp. o něco později J. Blažek a J. Militký při zveřejnění starších nálezů středodunajské mohylové kultury z Plešnice na Plzeňsku (Blažek - Militký 1993). To bylo později impulsem k vytvoření stručného přehledu lokalit s mohylovými pohřby v mladší fázi stěhování národů (Korený 2005). Už dříve L. Šmejda upozornil, v souvislosti s analýzou polykulturního pohřebiště v Brandýsku, na nutnost zkoumat vztahy mezi jednotlivými hroby v rámci celkových, tj. chronologicky neredukovaných plánů (Šmejda 2001).

Mohylové pohřby je možno definovat následovně:¹⁰

1. skupina: nálezová situace dovoluje merovejský hrob jednoznačně interpretovat jako primární/sekundární mohylový pohřeb; v případě starších výzkumů je v dokumentaci (nebo v muzejní evidenci) výslovně uvedeno, že merovejské nálezy pocházejí z pravěké mohyly.

¹⁰ Podrobný popis i s odkazy na literaturu Korený 2008b

2. skupina zahrnuje ty případy, kdy stav dochování terénních reliktnů nedovoluje bezpečně stanovit, že se jedná o primární/sekundární mohylový hrob (např. pravěká mohyla zcela zanikla, její existenci je možné odvodit pouze z prostorových parametrů chronologicky mladších hrobů na lokalitě); nebo tomuto jednoznačnému posouzení brání nedostatečná dokumentace daného výzkumu. Podmínkou je, aby pravěké a merovejské hroby byly nalezeny v rámci zkoumané plochy a ve stejném čase.

3. Poslední skupinu tvoří případy, jejichž vypovídací hodnota je z důvodu absentující dokumentace v daném směru je velmi nízká. Zařazení vybraných případů do této kategorie bylo možné na základě „širší“ shodnosti lokalizace pravěkých a merovejských hrobů; uvedené volnější posouzení se týká i časové shody objevu pravěkých a merovejských komponent v daném místě (např. lokalizace v rámci pískovny; hroby nalézány v letech 1900-30). Uvedené lokality jsou tedy možná spíše dokladem o kontinuitě využití místa k pohřbívání, než vysloveně o úzkých prostorových vazbách merovejských hrobů na konkrétní eneolitické (příp. jiné) mohyly.

Skupinu merovejských pohřbů s vlastní mohylou zastupuje zatím jen hrob z Kamýka. Způsob konstrukce hrobu totiž prakticky s jistotou dovoluje předpokládat existenci mohylového náspu nad vlastní hrobovou komorou (Tab. 21-23).

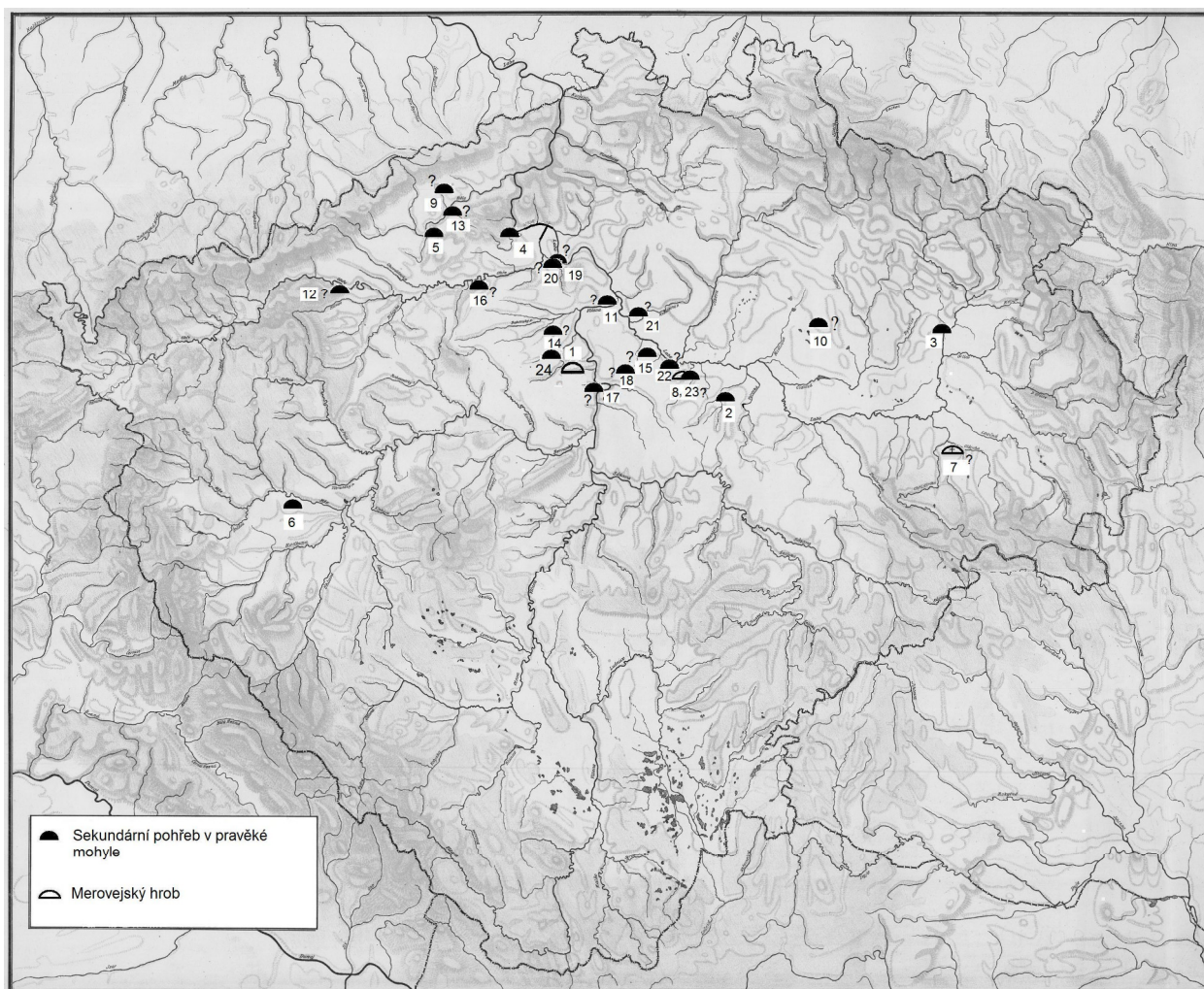
Další zjištěné případy již náleží kategorii druhotných pohřbů v pravěkých mohylách.

Při výzkumu pohřebišť k. se šňůrovou keramikou (KŠK) a bylanské kultury (BK) v Bylanech u Českého Brodu byla získána malá nádobka merovejského stáří. Podle původního Pičova popisu byla nalezena u kostry, podle D. Kouteckého obsahovala žárový pohřeb. V každém případě se jedná o doklad sekundárního pohřbu v pravěké mohyle, pravděpodobně KŠK.

V Kněžívce bylo pohřebiště z doby stěhování národů založeno v půdorysu dlouhé eneolitické mohyly. Z ní byla při výzkumu odkryta část, která vzápětí dala podnět k diskusi o možné existenci/neexistenci ariánského kostela (Korený 2007a; naposledy Motyková 2007-neúplné podklady a chybná lokalizace výzkumu).¹¹

V Ločenicích bylo pohřebiště založeno v místě pohřebišť k. zvoncovitých pohárů (KZP) a lužické kultury (LK). Pokud budeme sledovat prostorové vztahy zjistíme, že část hrobů ze stěhování národů má jistou vazbu na hroby KZP (Tab. 42). Vzhledem k narušení terénu nešlo v tomto případě sledovat parametr hloubky hrobů, jako možného ukazatele velikosti mohylových náspů hrobů KZP.

¹¹ Nález se připravuje k podrobnému hodnocení a publikaci (společně s M. Dobešem).

Obr. 13. Mapa s mohylovými pohřby. 1-Kamýk, 2-Bylany, 3-Lochenice IX, 4-Lovosice, 5-Patokryje, 6-Plešnice, 7-Hrochův Týnec, 8-Záluží, 9-Duchcov, 10-Chotěšice, 11-Lužec nad Vltavou, 12-Poláky (?), 13-Světec, 14-Zvoleněves (?), 15-Dřevčice, 16-Počedělice, 17-Praha-Dejvice (?), 18-Praha-Ďáblice (?), 19-Roudnice nad Labem-Hracholusky (?), 20-Roudnice nad Labem-Kohlíkova cihelna (?), 21-Tišice (?), 22-Toušeň, 23-Záluží, 24-Kněžívka

V Lovosicích, poloha u garáží ČSAD, bylo nejdříve v polovině 50. let 20. století prozkoumáno několik mimořádně vybavených pohřbů bylanské kultury; další dva hroby byly zjištěny koncem 80. let. Zcela jistě byla pod mohylami pohřbena první skupina bylanských pohřbů, menší mohyly kryly pohřby i v druhém případě. Svědčily by pro to jak kamenné závaly bylanských hrobů tak narušení bylanského hrobu 4/89 dodatečným pohřbem 4A/89 v mladší fázi období stěhování národů (Tab. 45-46).

V Patokryjích byla podle popisu J. Pudila na poli za ovčínem „hromada kamení čedičového“ (rozuměj mohyla). Při její rozebírání se v puklinách čedičové skály nacházely četné pravěké předměty (sekery, nádoby, kamenné šipky); v jedné nádobce byla kolečka a zuby, údajně navlečené na zlaté jehlici. Nálezové okolnosti byly ovšem zjišťovány dodatečně od laických nálezců. Zmiňovaná nádobka (i zlatá jehlice?), původně datovaná do KŠK, je ovšem ze

stěhování národů. Podle popsané situace je tedy zřejmé, že se jednalo o mohylu KŠK s dodatečným pohřbem z merovejské fáze stěhování národů.

Stejně jasný kontext byl autory konstatován při publikaci středobronzových nálezů z mohyl u Plešnice na Plzeňsku. V dochovaném inventáři zjistili dva předměty (klíč a kroužek) z 6. století, přičemž v případě klíče bylo v dobovém inventáři výslovně uvedeno, že byl nalezen v mohyle. Vzhledem k okolnostem výzkumu (konec 19. století) lze mít za jistý nález z mohyly i druhý předmět, protože v této době byly z mohyl rozkopávány pouze jejich centrální části, které skýтали největší naději na „kořist“; nikoliv zdánlivě „sterilní“ prostory mezi mohylami.

Skupina pravděpodobných mohylových pohřbů opět sestává ze dvou skupin:

V první skupině, hroby s vlastním náspem, je starý nález z Hrochova Týnce. Podle velmi stručného popisu byl při rozkopávání „pahorku“ nalezen solidus Justina I. (522-527). To, že se z případného hrobu dochovala pouze mince, lze přičíst nejen na vrub době a okolnostem objevu (před r. 1857, zemní práce), ale také možnému dřívějšímu vyloupení (srov. Strachotín, hr. 156, z výbavy zbyla pouze zlatá mince; Čižmář – Geislerová – Rakovský 1985, 293).

V druhém případě figuruje známý hrob č. 18/XIII v Záluží. Podle popisu (plán se za poslední války ztratil) byl tento hrob uprostřed pohřebiště od ostatních hrobů oddělen větší prázdnou plochou. Samotný pohřeb byl komorový, lze tedy soudit, že hrob byl překryt mohylou.

V Duchcově byla mezi merovejskými hroby nalezena také nádobka KŠK. Situaci je možné vyložit i tak, že (některé) merovejské hroby byly druhotně zakopány do pláště mohyly KŠK.

V Chotěšicích byly při stavbě silnice do Malé Strany narušeny blízko sebe stojící „kopečky“ (tj. mohyly). Protože popis celkové situace je roztroušen do několika různě chronologicky specializovaných článků (někdy s rozporuplnými údaji), pozdější literatura jej ještě více zatížila chybami (Svoboda 1965; Droberjar 2002a) a kresebná nebo jiná dokumentace nebyla téměř pořízena, pokusím se o celkový souhrn s následnou rekonstrukcí. Cesta proťala těleso mohyly spíše na východním svahu, takže na západním okraji silnice, široké 7 m, byla výška zářezu téměř 1 m, na východním pak jen 30 cm. Materiál byl silně jílovitý, v době stavby bylo sucho a jíl byl tedy jen obtížně těžitelný, s tvorbou velkých tvrdých hrud. Uprostřed silnice, v hloubce 60 cm, byl dělníky v jedné takové jílovité hroudě nalezen depot zlatých svitků z mladší doby bronzové. Nález byl ohlášen; J. Hellich si při prohlídce lokality povšiml, že v místě nálezu depotu bylo tolik tmavší hlíny, že později uvažoval o pohřbu. Následně J. Hellich podnikl revizní výzkum ve zbytku mohylového tělesa. Protože na západní straně byl terén beze zbytku odtěžen až na rostlý terén, byl revizní výkop orientován na východní stranu (Tab. 11). Ve vzdálenosti 1,5 m od hrany silnice výkop narazil na pohřeb skrčeného dítěte o

délce 80 cm, orientovaném Z-V s obličejem k jihu, bez jakýchkoliv nálezů. Kostra včetně lebky byla v chatrném stavu. Podle uvedených údajů lze průměr mohyly odhadnout nejméně na 17-20 metrů, vysoká byla v době stavby silnice asi 1 m. V případě druhé mohyly byla nejdříve při kopání příkopu na západní straně silnice zjištěna v hloubce 90 cm první kostra (resp. její hlava a krk) se zbytky džbánu a železná, zlatem plátovaná jehlice. Při rozšíření výkopu východním směrem byl odkryt zbytek kostry, orientované Z-V. Při hloubení východního příkopu, proti první kostře, byly nalezeny další dvě kostry se stejnou orientací, jedna bez nálezů, u druhé bylo železné kopí. Pohřbení byli orientovaní k tělesu silnice poněkud šikmo. V tělese silnice (tj. mohyly) pozoroval J. Hellich stopu dalšího hrobu. Blízko tohoto nálezu byl později nalezen ještě jeden hrob (s keramikou), v hloubce 165 cm, s orientací Z-V.

J. Hellich se sice nejdříve klonil k v prvním případě k variantě zbytku pravěkého mohylového pohřbu, nakonec však tuto možnost zamítl a nález publikoval jako depot. O mohyle později znovu uvažoval také J. Böhm. Ovšem při interpretaci celé situace byl až dosud přehlížen jeden důležitý nález. Jak bylo již výše uvedeno, J. Hellich při revizním výzkumu zbytků této první mohyly zjistil hrob dítěte ve skrčené poloze, bez milodarů, s orientací Z-V a s obličejem otočeným k jihu. Podle dnešních znalostí by tedy mohlo jít o mohylu, kterou by šlo datovat nikoli až do mladší doby bronzové, ale snad již do starého eneolitu, případně KŠK. Rovněž v místě nálezu depotu byl pozorován širší tmavý pruh hlíny, který lze alternativně vyložit jako stopu po starším (primárním ?) pohřbu, porušeném později při hloubení jámy pro zlatý depot a nakonec při stavbě silnice. V druhé mohyle, rovněž narušené stavbou, bylo pak vedle bezpečně zjištěných hrobů ze stěhování národů odkryt také jeden bez nálezů; pravěké stáří není vyloučeno.

V Lužci nad Vltavou bylo v polovině 50. let 20. století kromě vinařických a eneolitických hrobů prozkoumáno také 9 merovejských hrobů; větší část merovejského (a také část eneolitického) hřbitova byla bohužel pískovnou zničena. Dochovaná situace v případě některých merovejských hrobů ukazuje, že některé z nich byly v jistém prostorovém vztahu s eneolitickými hroby (Tab. 47).

Celkový plán prozkoumaných pohřebišť KŠK, BK a hrobů ze stěhování národů v Polákách nebyl zatím publikován; zařazení tohoto naleziště do kategorie pravděpodobných dokladů sekundárních pohřbů není proto jisté a může se časem změnit.

Během zimních a jarních měsíců roku 1902 byly ve Světcích na ploše povrchového dolu Patria při skrývce odkryty hroby, mimo jiné také z mladší fáze doby stěhování národů. Podle zprávy F. Kučery, který místo nálezu ohledal, mělo být na ploše více hrobů. Plán pohřebiště se sice

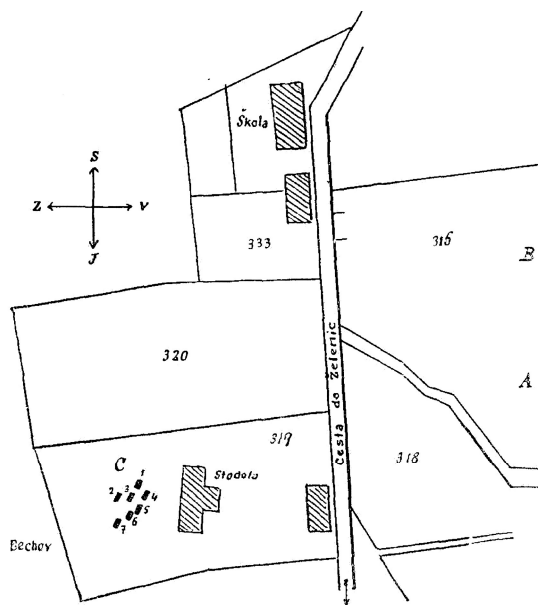
dochoval, nebyl však dosud publikován (Blažek – Lutovský 1992). Na tomtéž místě a přibližně ve stejném čase byly nalezeny také hroby KŠK. Je tedy pravděpodobné, že hroby z období stěhování národů (nebo část z nich) mohly být zapuštěny do plášťů mohyl KŠK.

Na poli v poloze U Kaberny v Tišicích byly zjištěny hroby KZP; zda z některé z nich pochází nález keramiky ze stěhování národů, nelze již možné doložit.

Díky revizi dostupných údajů bylo možné rozpoznat zajímavou situaci také ve Zvoleněvsi, která byla až do současnosti prostá jakýchkoliv problémů.

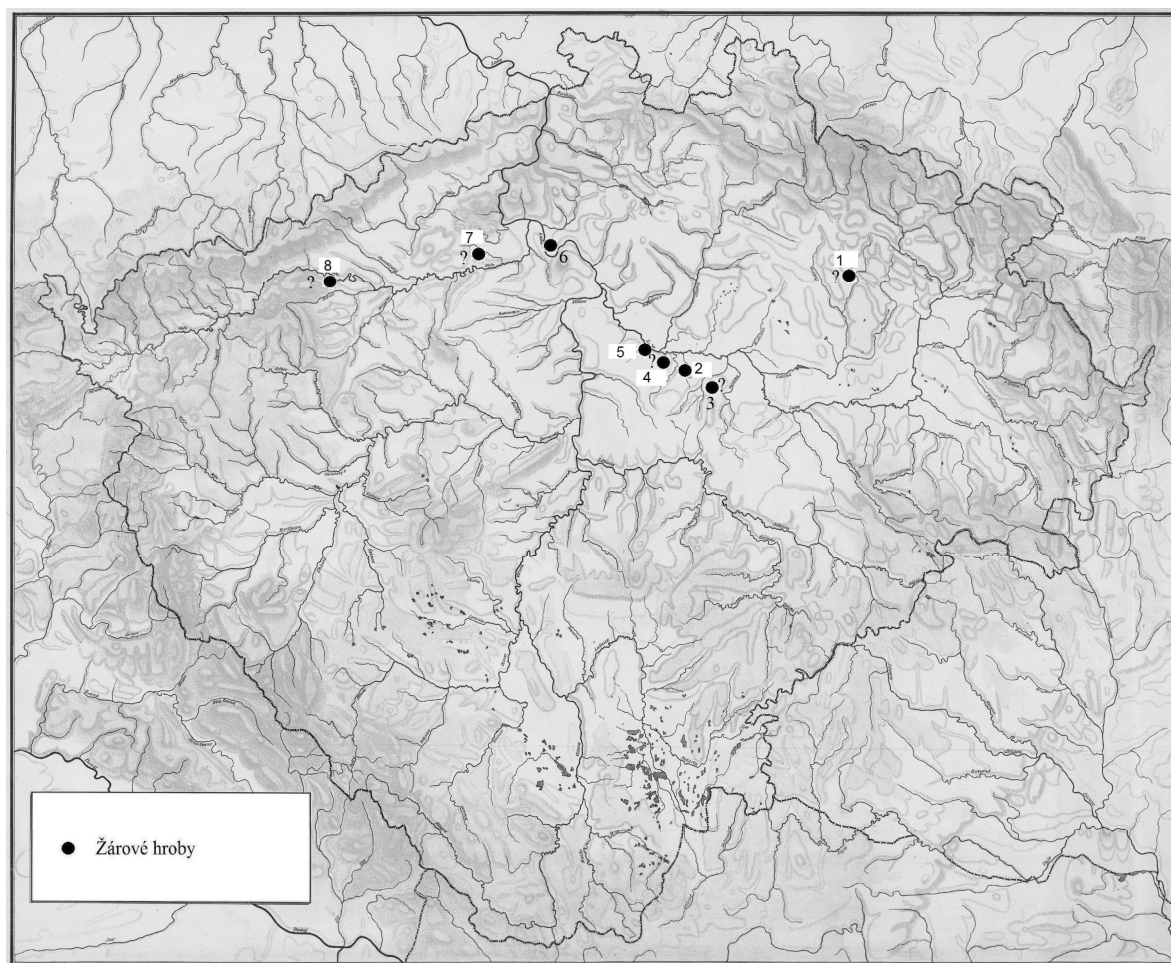
Detailním srovnáním publikovaného plánu (Obr. 14) a textu bylo nejdříve zjištěno, že plán neodpovídá zveřejněným údajům – podstatně se lišili vzájemné vzdálenosti hrobů, v jednom případě i orientace hrobu (hrob IV, Tab. 136; srov. popisy Prokop 1916; Svoboda 1965).

Srovnáním hloubky hrobů vyplynul další pozoruhodný poznatek. Zatím co hroby III až VII mají hloubku 65-85 cm (u hrobu V hloubka není sice známá, podle popisu byl ale mělký), hroby I a II shodně 100 cm. Hroby V a VI jako jediné byly zcela bez nálezů; v č. VI měl pohřbený zvláště uložené nohy, vzdáleně připomínající polohu v některých pravěkých kulturách (starý eneolit, KŠK, KZP, případně únětická k.). Centrální poloha hrobů V a VI, zvláštnost pohřbu č. VI, oba pohřby bez nálezů společně ve spojení s jejich menší hloubkou budí podezření, že se i v tomto případě může jednat o dosud nerozpoznaný případ sekundárních merovejských hrobů (č. I-IV, VII) v pravěké mohyle (č. V, VI). Odpovídala by tomu i již zmíněná shodná hloubka hrobů I a II, patrně stejně vzdálených od předpokládaného jádra pravěké mohyly (nebo byly možná již mimo mohylu).

Obr. 14. Zvoleněves (podle Prokop 1916). Původní plán pohřebiště (srov. s Tab. 136)

Z přehledu je zřejmé, že mohylový ritus v mladší fázi období stěhování národů byl na území Čech poměrně běžným jevem. Ani výčet 24 jistých a sporných lokalit není dozajista číslem konečným, dalším pátráním v nálezových zprávách a v literatuře by bylo možné toto číslo jistě zvýšit. Nabízí se proto otázka, zda za tímto výrazně vyšším počtem, ve srovnání se starší fází stěhování národů (a také s dobou římskou; přehled Korený 2008b, tab. 2 a 3), stojí jen pouhé upřednostňování viditelných částí polykulturních pohřebních areálů?

Obr. 15. Žárové hroby. Jisté hroby: 2-Klučov, 5-Toušeň, 6-Černčice
Nejisté hroby: 1-Lochenice, 3-Bylany, 4-Záluží, 7-Louny-okolí, 8-Poláky

V dalších případech byly excerpovány údaje, z kterých vyplynuly možné vztahy mezi pravěkými a merovejskými pohřebními aktivitami (Duchcov, Pochedčice, Praha-Dejvice, Praha-Řáblice, Roudnice nad Labem, Toušeň-Jandova cihelna, Záluží-Límanova cihelna; podrobně Korený 2008b).

Žárový ritus

Lokalita: Černčice, Klučov, Toušeň

Nejistá lokalita: Bylany, Louny-okolí, Poláky, Lochenice, Záluží

Vyřazeno: Kličín

Proti poslednímu zpracování (Korený 2005) došlo k podstatné redukci výskytu tohoto jevu na tři jisté doklady a stal se proto marginálním (Obr. 15). Studium nálezů či dokumentace byly z přehledu vyloučeny Kličín (pozdní doba římská-počátek stěhování národů, hrobový kontext nelze potvrdit), Lochenice, Bylany, Záluží, Louny-okolí a Poláky pro nejednoznačnost v datování, rozpornost v dokumentaci, či nejednoznačné určení spálených kosterních ostatků (lidské/zvířecí) přesunuty do kategorie nejistých. K dosavadním dvěma lokalitám (Toušeň, Klučov) přibyl jeden staronový nález z Černčic, kde nádobka obsahovala spálené kosti a hrot železného kopí (Tab. 3:1).

Přehled vybraných skupin hrobového inventáře

Mužské hroby

Zbraně

Meč (spatha)

Lokality: Kamýk, Nemilkov, hrob 3, Postoloprty-cukrovar, Praha-Kyje, Praha-Libeň 1906, Praha-Libeň 1970, Sloveč, Záluží, hrob 36/XXXII, 45/XLI, Zvoleněves, hrob II.

Nejistý nález: Kostomlaty nad Labem, Počedělice (1978), Radonice nad Ohří (latén?), Roudnice-Hracholusky, Světec.

Vyřazeno: Duchcov (tkací mečík), Lochenice III (d. laténská), Solany (tkací mečík?).

Z území Čech je dosud známo 14-15 mečů či jejich kování; další exempláře jsou více nebo méně literárně doložitelné. Celkem můžeme napočítat až 19 kvalitativně rozdílných údajů o nálezech mečů a jejich součástí (viz níže kování pochvy meče a hřeb opasku).

Některé exempláře byly ze soupisu vyřazeny. Nález z Duchcova je ve skutečnosti tkacím mečíkem. Meč z Lochenic III je, ostatně jako celý inventář hrobu, laténský.¹² Na straně druhé některé meče byly (po fyzické revizi) z hlediska datování přehodnoceny. Meče z Postoloprty, Prahy-Libně 1970 a Sloveče byly totiž původně řazeny do doby laténské, či mladší doby římské, nebo, jako u nálezu z Nemilkova, považovány za nože. Meč z Postoloprty je zajímavý z hlediska technologie výroby, byl totiž zpracován technikou damaskování (Tab. 66:3)¹³. V hrobech 45/XLI v Záluží a v Kamýku zbyly po mečích pouze kování dřevěné/kožené pochvy. V prvním případě se jednalo o trubičkovité kování (délka 52 mm¹⁴), na jehož protilehlých koncích jsou dva páry nýtů, na jedné straně ukončených bochánkovitou hlavicí (Tab. 125:6). Analýza ukázala, že zbytky dřeva byly buď z lípy nebo z tvrdého dřeva rodu dřínovitých. S ohledem na funkci předmětu a analogická určení v zahraničí připadá do úvahy pouze druhá determinace (Korený – Kočárová – Frána 2008, 614)¹⁵. Z Kamýka pochází velký plochý nýt o průměru asi 16 mm (?). Podle některých analogií (např. Poulik 1995, Abb. 45:1) by tento nýt mohl patřit ke kování pochvy meče.

Závěrem ještě poznámka k nálezům z Prahy-Libně (1906). Celá situace (šest hrobů, v nichž každém byl nalezen meč, štít a ve dvou případech též kopí) je v našich podmínkách ojedinělá

¹² Připravuje se nové zhodnocení tohoto nálezu.

¹³ Po nové konzervaci mečů z Prahy-Libně se na některých kusech objevily doklady stejné technologie. Za informaci děkuji M. Kostkovi.

¹⁴ B. Svoboda uvádí délku 49 mm; považoval je za kování štítu (Svoboda 1965, 291).

¹⁵ V této studii bylo také zmíněno koncové kování pochvy meče, nalezené na pohřebišti v Dobroměřicích. Jedná se ovšem o nákončí pochvy meče pocházející z vrcholného středověku (Korený 2012).

a s ohledem na okolnosti vyvolává od samého počátku, kdy byla zveřejněna, otazníky. Nedůvěru ohledně autentičnosti nálezu vyvolává několik okolností: E. Štorch ve svém deníku podrobné nálezové okolnosti nezaznamenal, pouze s několikaletým odstupem několikrát publikoval vzájemně si odporující údaje (viz heslo Praha-Libeň v Katalogu). Možnou motivaci autora ponechávám teď stranou, jenom dodávám, že při revizi nálezu v l. 2007-2008 byly mezi dalšími předměty identifikovány recentní předměty (hřebíky, kroužky atd.). Otázkou je, zda se v tomto případě skutečně jedná o hrobové nálezy, anebo předměty pocházejí ze zcela *jiného* kontextu a hrobový nález jim E. Štorch teprve dodatečně přidal. Na druhou stranu existují určité zahraniční analogie, kdy na některých pohřebištích byly odkryty samostatné skupinky hrobů bojovníků s meči. Podobné uložení sedmi hrobů se saxy je například na bavorském pohřebišti Schwanenstadt (7. stol; Tovornik 2002, 148, Karte 3), tři separátně situované hroby bojovníků (podle výbavy typicky „durynské“) byly odkryty v Großhöbgingu, Lkr. Roth (1. pol. 6. stol.; Nadler 1997, 142-143, Abb. 103). Sedm hrobů s meči, sedmi kopí, pěti štíty a jedním dlouhým nožem bylo ve dvou skupinkách na pohřebišti v Obermöllern, Kr. Naumburg (dat. IIb-IIIb; Schmidt 1976, Abb. 28). Rovněž dvě skupiny hrobů s meči (7), kopí (4) a štíty (2) bylo na pohřebišti Weimar-Nordfriedhof (Schmidt 1970, Abb. 12); mezi nimi byly též ženské a dětské hroby. Jako poslední příklad uvádím skupinu šesti hrobů s meči a saxy z franského pohřebiště v Alach (Timpel 1990, Abb. 38).

Sax

Lokalita: Hostivice, hrob 2109.

Nejistý nález: Mochov, hrob 10, Záluží, hrob 18/XIII.

Vyřazeno: Slavětín, Zvoleněves, hrob II.

Údajný sax ze Slavětína je pouze mylný údaj (nález samotný pochází z první poloviny 5. století; Korený 2010) a pravděpodobně se zde jedná o záměnu s nejistým nálezem meče (spíše však tkacího mečíku) ze Solan. Stejně tak mylná je klasifikace zbraně jako saxu z hrobu II ve Zvoleněvsi (Quast 1999, 127-podle údaje M. Martina).

V hrobě 10 v Mochově ležel sax (?) společně se zbytky dřevěné mísy v sekundární poloze (Tab. 56; Korený – Kočárová – Frána 2008, obr. 2, obr. 3-rekonstrukce). Špička předmětu je poškozena a dochovaná délka činí 29 cm. Podobně nejistý doklad saxu pochází z hrobu 18/XIII v Záluží. Zde bylo nalezeno ploché kování s třemi hřeby (Tab. 109:9; Svoboda 1965, Tab. XCI:13). Pravděpodobně bylo užito na dřevěné pochvě saxu nebo nože (Korený – Kočárová – Frána 2008, 610 s lit.).

Zatím jediným bezpečným nálezem je sax z hrobu 2109 v Hostivici, nalezený spolu s kopím

Obr. 16. Hostivice, hrob 2109. Uprostřed sax, v JZ rohu kopí (foto O. Tomek)

(Obr. 16); kvůli probíhajícímu laboratornímu zpracování je zatím nemožné jej přesněji klasifikovat (Daněček – Smíšek – Korený 2013, 39).

Z počtu uvedených kusů, ve srovnání s počtem dosud nalezených mečů, vyplývá jejich marginální význam jak po společenské tak vojenské stránce.

Z hlediska geografického je pozoruhodné, že nálezy mečů (včetně sporných případů) pocházejí z Prahy-okolí a ze severních Čech. Nejvýchodněji nalezené meče pocházejí ze Záluží a Slovice; ve východních Čechách chybí úplně (Obr. 17).

Procentuální zastoupení mečů v mužských hrobech na jednotlivých pohřebištích vypadá následovně: Nemilkov (asi 2 hroby¹⁶, asi 50%), Počedělice (1 hrob¹⁷, 11%), Postoloprty (asi 3?¹⁸, 30%), Praha-Libeň (7 hrobů, 100%)¹⁹, Záluží (asi 21 hrobů²⁰, 14%), Zvoleněves (pravděpodobně 2 hroby²¹, 50%).

¹⁶ Podle nepublikovaných antropologických určení (viz Katalog).

¹⁷ Procentuální zastoupení odvozeno z celkového počtu devíti hrobů.

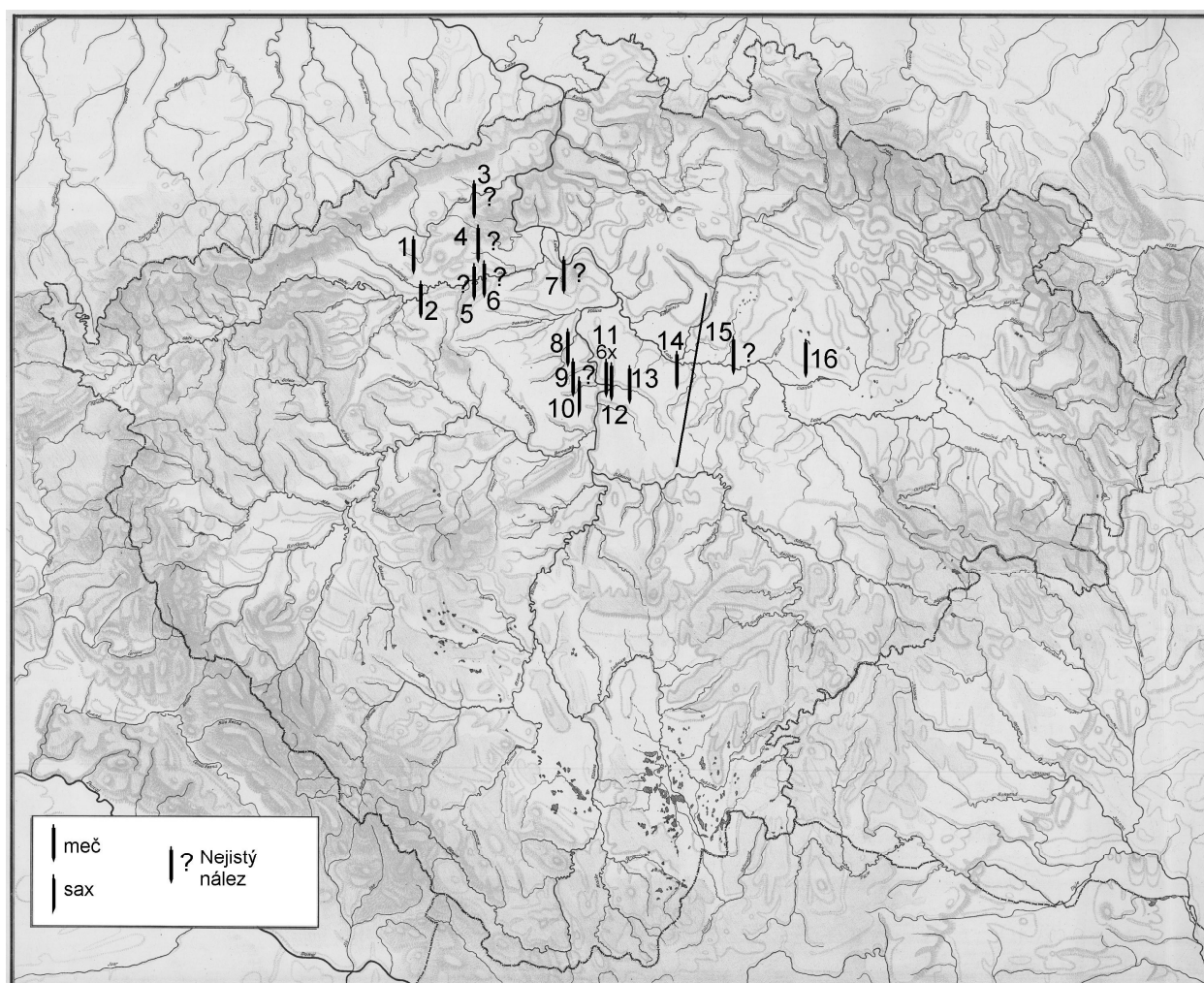
¹⁸ Woldřich 1893, 32-37.

¹⁹ Včetně hrobu z roku 1970.

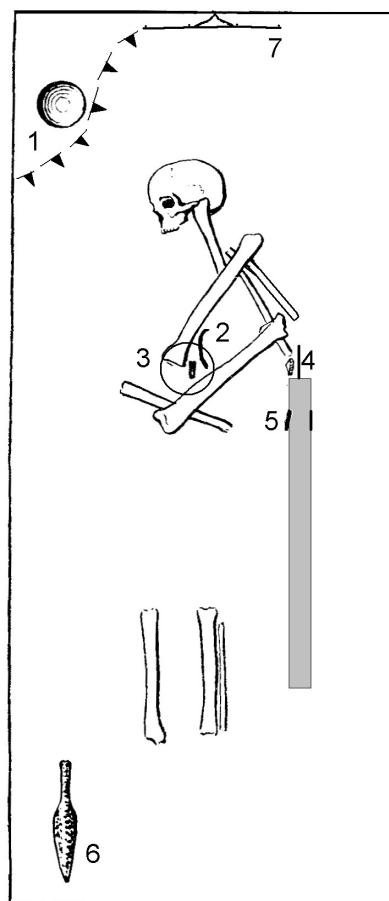
²⁰ Pohlaví určeno podle hrobového inventáře.

²¹ Podle antropologického určení (Matiegka 1916).

Poloha mečů v hrobech: V Nemilkově ležely vedle pravé ramenní kosti meč a železná přezka. Z meče zůstalo pouze malé torzo, takže jej nelze blíže popsat. V Praze-Libni (1970) meč ležel podél pravé ruky, špičkou dolů (Tab. 77). V Záluží, v hrobě 36/XXXII, zůstal z meče pouze malý fragment čepele. Podle záznamu ležel podél pravé strany těla; rukojeť byla ve výšce prsou. V hrobě 45/XLI leželo kování pochvy u levé paže, meč tedy pravděpodobně ležel na této straně (Obr. 18). Ve Zvoleněvsi ležel meč podél pravé ruky, špičkou dolů. Rukojeť byla u ramene pohřbeného (Tab. 137:3).

Obr. 17. Meče a saxy (č. 10). 1-Nemilkov, 2-Postoloprty-cukrovar, 3-Světec, 4-Solany, 5-Počedčice, 6-Radonice nad Ohří, 7-Roudnice nad Labem, 8-Zvoleněves, 9-Kamýk, 10-Hostivice (sax), 11-Praha-Libeň (1906), 12-Praha-Libeň (1970), 13-Praha-Kyje, 14-Záluží, 15-Kostomlaty nad Labem, 16-Sloveč. Hranice mezi Záluží a Kostomlaty vymezuje regiony s nápadným výskytem mečů a současně jejich absenci

Obr. 18. Záluží, hrob 45/XLI. Rekonstrukce podoby hrobu v době výzkumu v r. 1931. Podle dokumentace J. Schráníla, archivní fotografie č. 3073-A-2924 (uložena v archivu NZ Národního muzea v Praze) a rek. obrázku B. Svobody, který byl podle archivních pramenů opraven (chybně je hrudník s nálezy, poloha štítu, kopí: Svoboda 1965, obr. 51:5).

1-nádoba (na zvýšeném stupni), 2-drát(y), 3 kování dřevěné misky (kruh znázorňuje nádobku), 4 brousek (v dokumentaci „záhadný předmět“), 5 kování pochvy meče, šedě vyznačen meč a černě druhé kování pochvy, 6-kopí (původně bylo zřejmě mírně šikmo a asi ve stejné úrovni jako nádoba č. 1), 7 štít opřený o stěnu (na obr. B. Svobody byl položen na dně hrobu). Proti původnímu obrázku byla též zvětšena plocha hrobu (podle dokumentace měl šířku 100 cm a tedy nadprůměrně široký)

Kopí a oštěp

Lokalita: Černěves, hrob, Dolní Nedeliště, zničené hroby, Duchcov, zničené hroby, Hobšovice, Hostivice, hrob 2109 (+další), Chotěšice, hrob 3, Jiřice, hrob 16, 19, Klučov, hrob 4, 8, 9, 11, 16, 21, objekt 4, Kněžívka, zničený hrob, Konobřez, hrob, Kostomlaty, zničený hrob, Lochenice I, hrob 4, Lužec, hrob 12, Mochov, hrob 4, 15, 18, Plzeň-Doudlevice, zničené hroby, Počedělice, zničený hrob (1978), Postoloprty-cukrovar, zničené hroby, Praha-Dejvice, hrob 6, 14, 19, 23, 33, 35, rozrušené hroby, „hrob XV“, Praha-Koloděje, Praha-Kyje, hrob, Praha-Libeň (1906), hrob, Praha-Libeň (1970), hrob, Přerov nad Labem, hrob, Radonice nad

Ohří, rozrušené hroby, Roztoky, hrob, Stehelčevy, hrob 2, Střimice, hrob, Toušev, hrob 4/1890, Veliká Ves, hrob, Záluží, hrob 6 (=58), 8/IV, 23/XVIII, 24/XIX, 29/XXIV, 30/XXV, 31/XXVI, 43/XXXIX, 45/XLI, 57/LIII, 59 (1927) + zničené hroby

Lokalita	meč	sax	štíť	kopí	nůž	šíp.	sek.	nád.	paz.	kruh	Kl.	zv. k.	vaj.	přez.	ostr.
Praha-L1	I		I												
Praha-L2	I		I												
Praha-L3	I		I	I											
Praha-L4	I		I												
Praha-L5	I		I												
Praha-L6	I		I												
P.-L1970	I			I	I	2x			I						
Zvolen., II	I														
Kamýk	nýt					I		ker.I				kůň			
Záluží:															
18/XIII		kov.?	I? ²²		I			2x				I+kůň	I	I	2x
36/XXXII	I							2x	I	Prův.	Fe	I	2x	Ag, 2 Fe	
45/XLI	kov.		I	I				ker.I dřev.I					I		
Sloveč	I		I												
Postoloprty	I			I											
Nemilky	I													I	
P.-Kyje	I		I	I				ker.I							
Mochov, 10		I?						dřev. II		I Fe					
Počedělice	I			I											
Hostivice		I		I										I	

Obr. 19. Hroby s meči a saxy – kombinace výbavy

Kopí/oštěp je bezesporu nejrozšířenější zbraní. Jednou se objevilo v kombinaci se saxem (Hostivice), 1x se sekerou (Záluží), 1x se sekerou a šípkou (Jirice, hrob 16), 3x až 4x s hroty šípů (Praha-Libeň 1970, Praha-Dejvice 35, Střimice, Záluží 48/XLIV a 59/1927) a 6x až 7x s mečem (Obr. 20). Bojovník vyzbrojený kopím byl asi v šestnácti případech chráněn štítem (Hostivice, Klučov, Konobřez, Kostomlaty, Plzeň-Doudlevice, Praha-Dejvice, Praha-Kyje, Praha-Libeň 1906, Roztoky, Záluží).

Metalografickým průzkumem byly analyzovány kopí z Klučova (hroby 4/51 a 16/51). První bylo vyrobeno z nehomogenního paketu velmi měkké oceli, druhé z jednoho kusu měkkého železa (Pleiner 1962, 119-120).

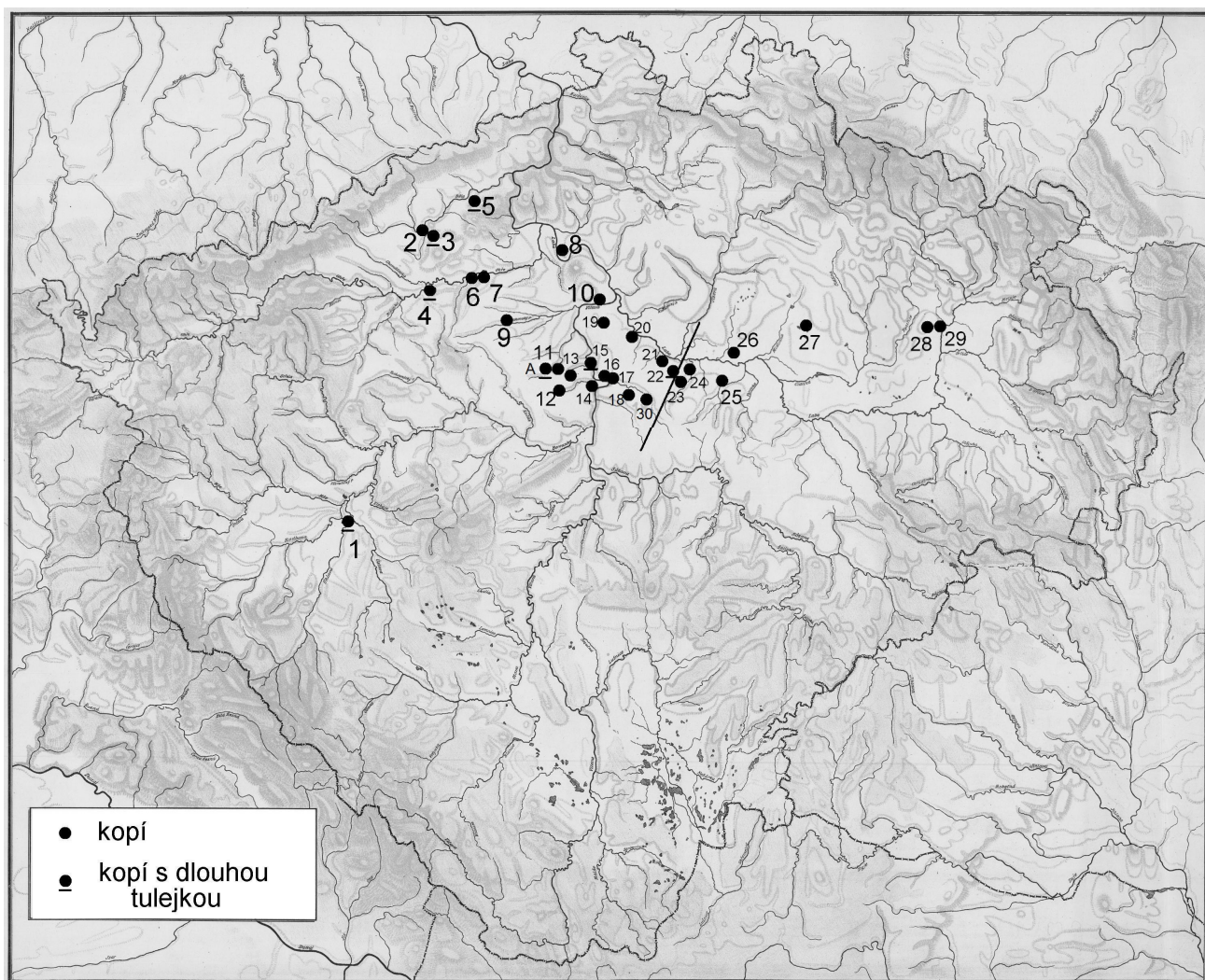
S kopím se někdy spojují železné předměty, kdysi J. Neustupným a B. Svobodou označené jako tzv. botky; pocházejí z Kamýka a hrobu 59 (1927) v Záluží.²³

²² B. Svoboda uvádí úlomky plochého kování; některé podélně rýhované (Svoboda 1965, 286).

²³ Botka z hrobu z lokality Ločenice III je, stejně jako celý hrob, laténská (Zeman 1990, 98-99, obr. 28:8). Hrob se připravuje k novému zhodnocení (společně s J. Jílkem a T. Manglelem).

Je zajímavé, že hroty kopí, u nichž tulejka je alespoň jeden a půl krát delší než hrot, se východně od Záluží zatím neobjevily (Obr. 20). Je zde určitá souvislost s podobným výskytem mečů (Obr. 17) ?

Poloha kopí v hrobech: V dokumentovaných případech zcela jednoznačně převládá umístění hrotu u hlavy 21x (vpravo/vlevo, případně za hlavou), pouze jedenkrát je u chodidel (Záluží, hrob 45/XLI s mečem) a dvakrát u pasu (Konobřže, Praha-Libeň 1970).

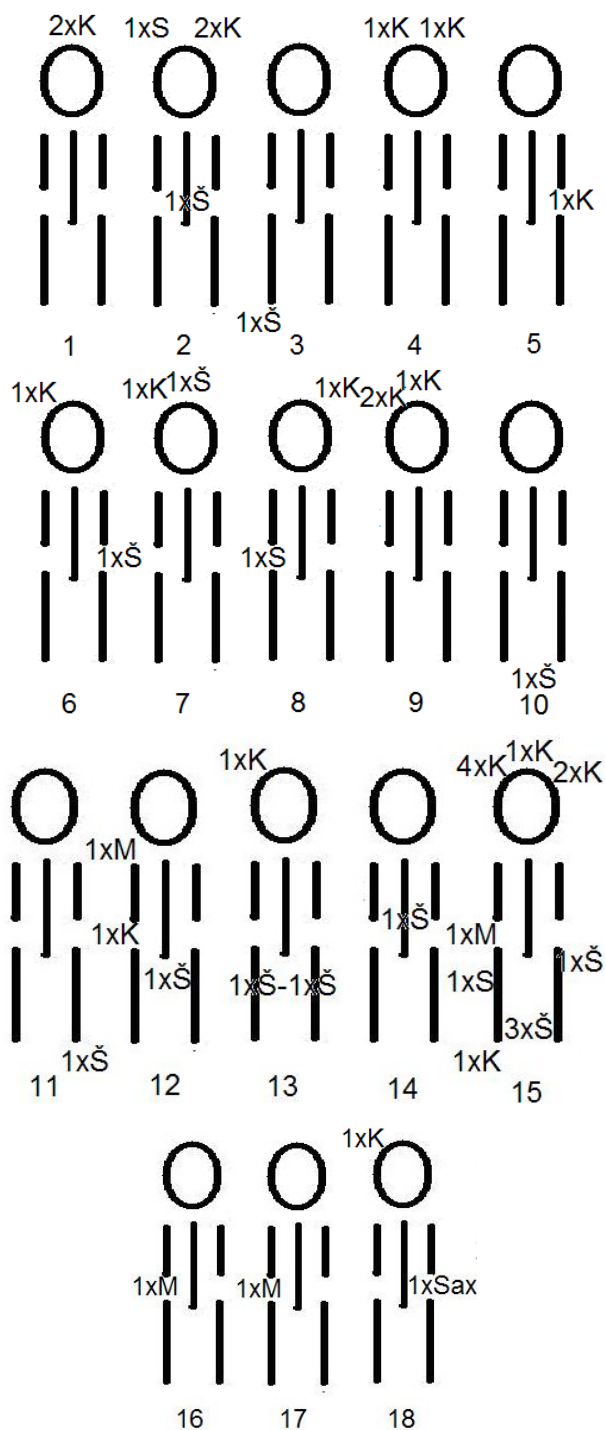
Obr. 20. Kopí. Typ s dlouhou tulejkou: 1-Plzeň-Doudlevice, 3-Střimice, 4-Postoloprty, 5-Duchcov, 11-Stehelčevy (A), 15-Roztoky, 22-Záluží.

Ostatní typy: 2-Konobřže, 6-Počedělice, 7-Radonice nad Ohří, 8-Černěves, 9-Hobšovice, 10-Lužec nad Vltavou, 11-Stehelčevy, 12-Hostivice, 13-Kněžívka, 14-Praha-Dejvice, 16-Praha-Libeň (1906), 17-Praha-Libeň (1970), 18-Praha-Koloděje, 19-Veliká Ves, 20-Jiřice, 21-Toušev, 23-Mochov, 24-Přerov nad Labem, 25-Klučov, 26-Kostomlaty nad Labem, 27-Chotěšice, 28-Dolní Neděliště, 29-Lochenice I, 30-Praha-Kyje

Sekera

Lokality: Jiřice, hrob 16, Stehelčeves, hrob 2, Záluží, hrob 23/XVIII

V Čechách jsou ojediněle se vyskytujícím typem zbraně. Známe jsou dosud tyto její kombinace s jiným typem zbraně: v Jiřicích s jednou šipkou, v Stehelčevsi a v Záluží s kopím.

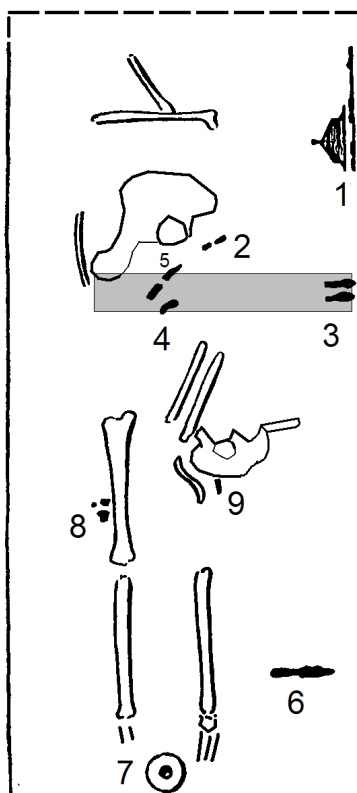
Obr. 21. Poloha kopí (K), šipek (Š), seker (S), mečů (M) a saxu. 1-Duchcov, 2-Jiřice, 3-Kamýk, 4-Klučov, 5-Konobrzhe, 6-Lochenice I, 7-Lužec, 8-Stehelčeves, 9-Mochov, 10-Lovosice, 11-Postoloprty-Seník, 12-Praha-Libeň (1970), 13-Praha-Dejvice, 14-Toušeň, 15-Záluží, 16-Zvoleněves, 17-Nemilkov, 18-Hostivice

Datování zbraní z Jiřic a Záluží je, s ohledem na doprovodný inventář, možné jen rámcově do poslední třetiny 5. až první poloviny 6. století (srv. Koch 2001, 80-88); sekeru ze Stehelčevsi datuje spona t. Oberwerschen do první třetiny 6. století (Korený 2010).

Poloha v hrobech: v Jiřicích u hlavy, v ostatních případech u pravé nohy (Obr. 21).

Šipky a luk

Lokality: Debrno (4 ks), Jiřice, hrob 16 (2), Kamýk (10), Klučov, hrob 14 (1), Ločenice I, hrob 5 (1), Lovosice, hrob 4/89 (1), Lužec, hrob 25 (4), Postoloprty-Seník, Hrob 2/92 (2), Praha-Dejvice, hrob 17 (7 ks), 35 (2 ks), rozrušené hroby, Praha-Libeň, hrob 1970 (2), Roudnice nad Labem, hroby (2), Střimice, hroby (1), Toušev, hrob 2/1928 (1), Počedělice, hrob (2), Záluží, hrob 6 (3), 32/XXVII (3), 37/XXXIII (1), 38/XXXIV (3), 48/XLIV (1), 52/XLVIII (min 3 ks), Záluží, obj. IV (1)

Obr. 22. Záluží, hrob 52/XLVIII. Rekonstrukce podle dokumentace J. Schránila, fotografie č. 3076-A-2927 a obrázku B. Svobody (obr. 52:1-opravena poloha štítové puklice, pánve, předmětů č. 2, 4, 5, šipek, kopí a nádoby). Šedě vyznačen pravděpodobný toulec na šípě.
1-štíť, 2-bronz. plech s nýty, 3-Fe šipky, 4-křesadlo, 5-nož, 6-šipka/kopí, 7-nádoba, 8-hřeben

Šípky společně s lukem představují vysoce účinnou zbraň a jsou poměrně hojně zastoupeny též v hrobovém inventáři. Z výbavy lučištníků se však dochovaly jen železné hroty šípů, dřevěné luky nikoliv (v literatuře zmiňovaný nález luku z hrobu 5 z Lochenic I může stejně dobře představovat zbytek rakve či dřevěné konstrukce hrobu (Zeman 1990, 72), podobně zanikly čistě dřevěné šípy bez kovových hrotů (Beilharz 2005, 10).

Poloha: Z polohy šipek lze v některých případech soudit na jejich původní uložení v koženém toulci. V některých zahraničních případech bylo též dokumentováno řemení s kovovými součástkami (přezky, nýty, kroužky), sloužící k upevnění toulce k opasku (Obr. 22; München-Aubing, hrob 509: Beilharz 2005, 13, abb. 3-4).

Puklice, držadlo a kování štítu

Lokalita: Dobroměřice, Hostivice, hrob H2030, Klučov, hrob 4, 9 (nýt), 21, Konobrz, Kostomlaty nad Labem, Plzeň-Doudlevice, Postoloprty-cukrovar, Praha-Dejvice, hrob 4, 6, 33, Praha-Kyje, Praha-Libeň (1906), Roztoky, Sloveč, Záluží, hrob 31/XXVI, 45/XLI, 52/XLVIII, 56/LII, 59 (1927), Zbuzany [=„Ořech“].

V našich podmínkách je štít zatím jedinou dochovanou součástí výstroje bojovníka. V minulosti často citované nálezy kovových částí kožených přileb byly nedávno publikovanými přírodovědnými analýzami, spojenými s rozsáhlou rešerší zahraničních nálezů, vyvráceny s tím, že se ve skutečnosti jedná o zbytky dřevěných nádob (misky: Korený – Kočárová – Frána 2008). Stejně tak nálezy kroužkových pancířů z Prahy-Libně (1906), publikované E. Štorchem, jsou ve skutečnosti jen literární fabulací.

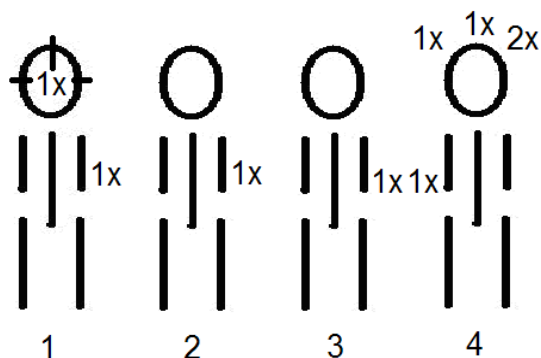
Metalografickým průzkumem bylo zjištěno, že puklice z hrobu 4/51 byla vykována z jednoho kusu měkkého železného plechu. Za studena byla vykována, patrně na dřevěné formě, hřeby byly zhotoveny technikou napěchováním hlav (Pleiner 1962, 120-121). Nýty byly většinou prosté železné, v některých případech však registrujeme jejich překrytí bronzovými/mosaznými plíšky (např. Záluží, hrob 59/1927), ojediněle stříbrnými (Hostivice; Obr. 23).

Nálezy štítů se vyskytují zejména v Praze a okolí až po Záluží (Obr. 27). Dále na východ je známých už jenom 4-5 kusů z Kostomlat nad Labem, Klučova a Sloveče, ve východních Čechách nejsou zatím známy vůbec. Ostřejší hranice vede západně od Prahy, neboť nejbližší nálezy v SZ Čechách jsou až v Dobroměřicích a Konobrzích; v Postoloprtech-cukrovaru byla zřejmě jen rukojeť (?). Situace je tedy odlišná od výskytu mečů a kopí (srv. Obr. 17 a 19).

Poloha v hrobech: Mírně převažuje místo u hlavy, třikrát je doložen štít u levé a jednou u pravé ruky (Obr. 24).²⁴

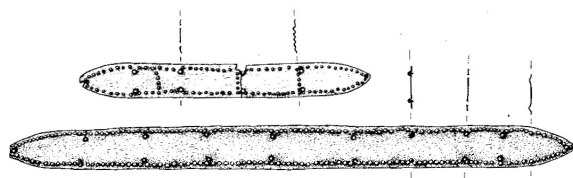

Obr. 23. Hostivice, hrob 2030. Štít stál u S stěny po levé straně bojovníka, pod ním ležel hrot kopí. Na puklici jsou patrné stříbrné hlavice nýtů (foto O. Tomek)

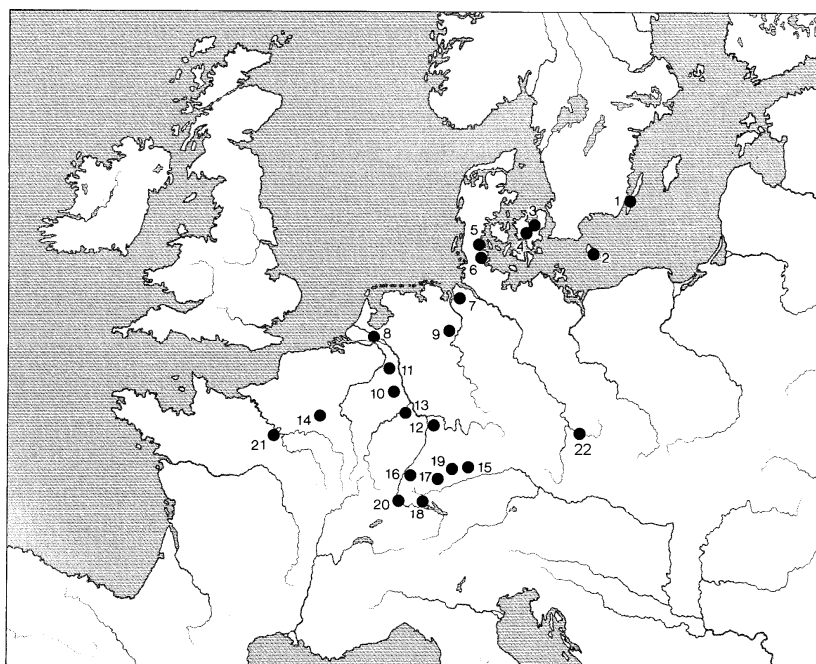
Obr. 24. Poloha štítu v hrobech. 1-Klučov (přesná poloha u hlavy není jednoznačně definována), 2-Konobříž, 3-Hostivice, 4-Záluží

Zatím ojedinělým nálezem jsou tři zlomky bronzového pásového kování z Klučova. Předmět je zdoben vybičenými kroužky s tečkou s jednostranným „ozubením“ a opatřen otvory pro uchycení drobnými hřeby na dřevěný podklad (Tab. 27:4). Kování leželo u štítové puklice.

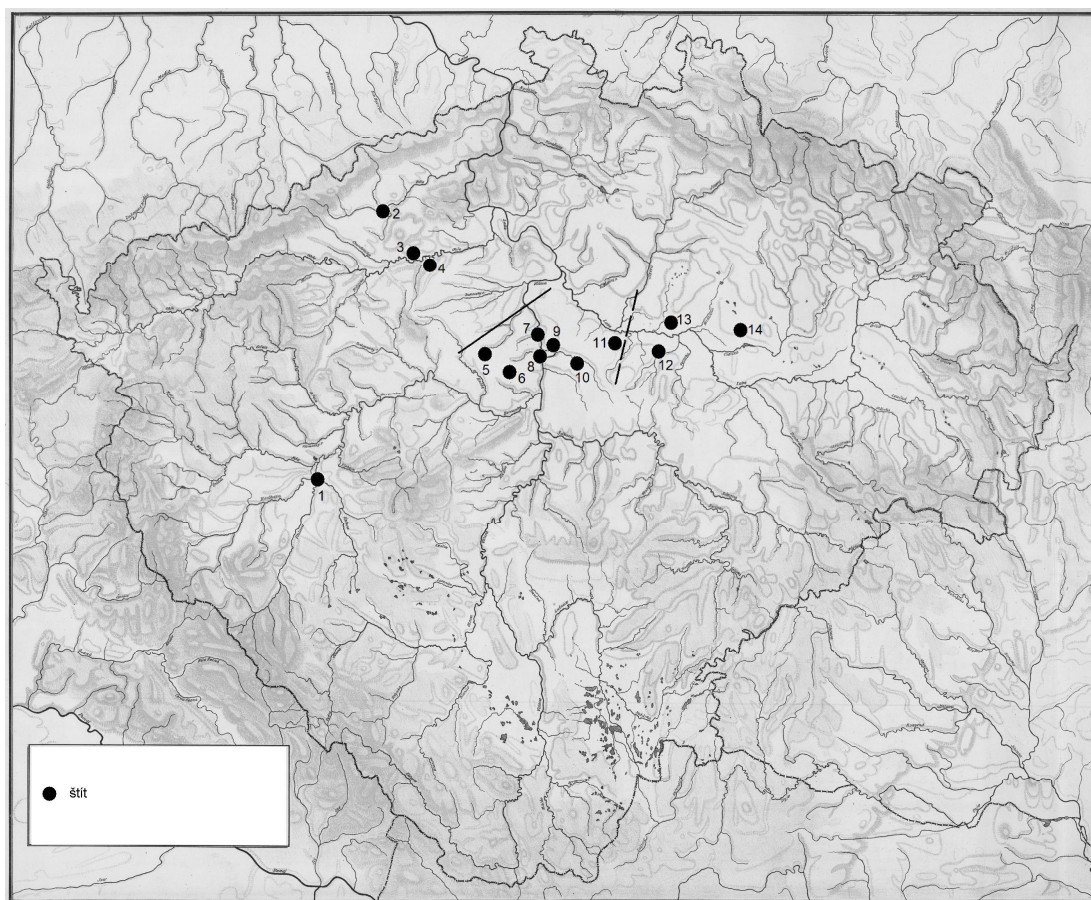

Obr. 25: Gültlingen, hrob z r. 1901. Kování štítu (zmenšeno; podle Quast 1993, taf. 7:7,8)

²⁴ Rekonstrukce hrobu, kreslená podle náčrtu J. Schránila a archivní fotografie 3073-A-2924, publikovaná B. Svobodou je chybná v oblasti hrudníku a v poloze štítu – štít byl ve skutečnosti opřen o stěnu (Svoboda 1965, obr. 51:5).

Obr. 26. Kování štítu typu Gültlingen-Thorsberg. 22-Klučov (podle Quast 1993, abb. 27, doplněno)

Obr. 27. Štíty. 1-Plzeň-Doudlevice, 2-Konobříž, 3-Dobroměřice, 4-Postoloprty-cukrovar, 5-Hostivice, 6-Zbuzany, 7-Roztoky, 8-Praha-Dejvice, 9-Praha-Libeň (1906), 10-Praha-Kyje, 11-Záluží, 12-Klučov, 13-Kostomlaty nad Labem, 14-Sloveč

Svým tvarem zcela odpovídá kováním typu Gültlingen-Thorsberg, známých zejména z Porýní a jižní Skandinávie (Obr. 23 a 24; Quast 1993, 51-54, Abb. 27, 26, taf. 7:7,8).

Kování tohoto typu se obvykle vyskytuje v hrobech výše situovaných jedinců v období poslední třetiny 5. století až první poloviny 6. století.

Ostruhy

Lokalita: Záluží, hrob 18/XIII.

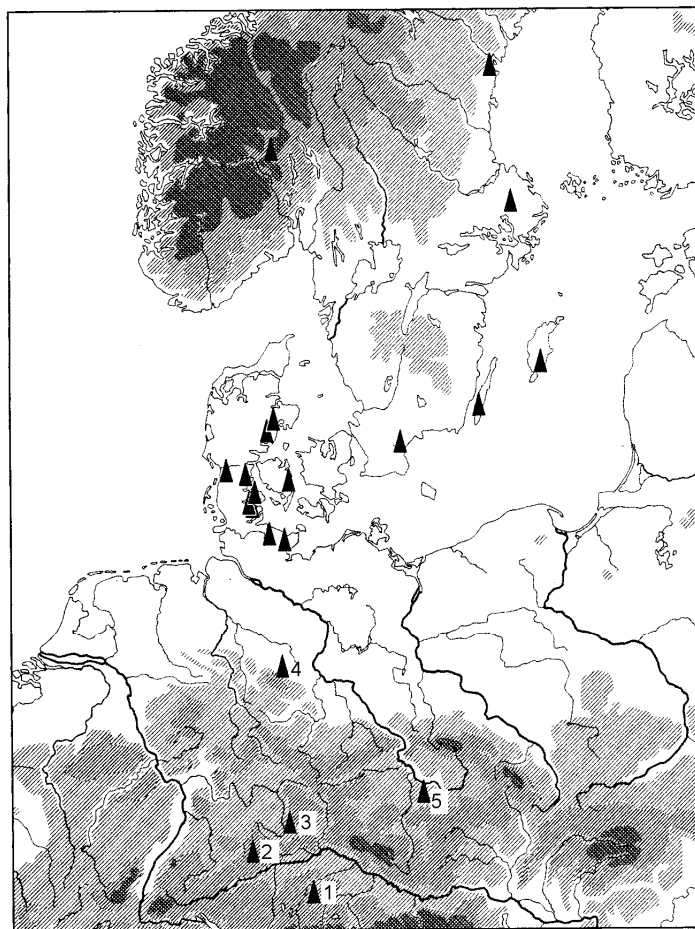
Jediným nálezem stále zůstává pár drobných bronzových bodců z hrobu jezdce ze Záluží. Ostruhy se svou velikostí od sebe liší. Nejstarší známé exempláře tohoto typu jsou z námé z mladší doby římské v Norsku, v době stěhování národů jsou evidovány zejména ze Skandinávie a Šlesvicko-Holštýnska a to jak v hromadných nálezech typu Ejsbøl I (Ørsnes 1988, 91, Taf. 165-166), či v hrobech zdejší nobility (mohyla 2 v Högöm: Ramqvist 1992, 87, Plane 61). Jižněji se tyto ostruhy objevují jen zcela ojediněle v Deersheimu, hrob 44/II (Schneider 1983, Abb. 104:19), Altenerdingu (dva hroby), Kösingenu, hrob 40 (Knaut 1993: 332-333, Abb. 295, Taf. 45; C3), Kleinlangheim, hrob 261 (Pescheck 1999, Abb. 2:7; 1996, Taf. 64:6) a v Záluží (Obr. 28). Jsou vesměs ze železa (případně tausované), jen několik kusů je bronzových (Kanne, Bordesholm, Altenerding, Záluží). Ostruhy nalezené v Bavorsku a Durynsku jsou vesměs datovány do průběhu 6. a první třetiny 7. století, exempláře ze Záluží by podle doprovodné keramiky patřily už konci 5. století.

Udidla

Lokalita: Klučov, hrob 1, Kamýk, Záluží, hrob 18/XIII.

Nejistý nález: Veliká Ves (okr. Praha-Východ).

Zatímco v Klučově byla nalezena jen polovina jednoduchého udidla, v dalších případech se našla téměř kompletní. V konstrukci kamýckého kusu byly pravděpodobně použity stříbrné nýty, kruhy jsou železné. Tím se liší od nálezu ze Záluží, kde kruhy jsou bronzové. Naopak ze železa byly vyrobeny kruhy udidla ve Veliké Vsi, dochoval se jen jeden. V souvislosti s pohřby koní je potřebné zmínit hrob z Konobříž, kde byla zřejmě pohřbena jen část kostry koně (není známo, jaká; v tom asi tkví absence udidla) a snad celá kostra psa (zatím jediný případ společného pohřbu těchto zvířat v Čechách (Tab. 40:2).

Obr. 28. Ostruhy. 1-Altenerding, 2-Köisingen, 3-Kleinlangheim, 4-Deersheim, 5-Záluží (podle Bemann – Bemann 1998, abb. 72-doplněno)

Brousek/prubířský kámen

Lokality: Březno, polozemnice 72, Jenštejn, obj. 17/93, 18/93, 24/94, Klučov, hrob 12, Mochov, hrob 18, Postoloprty-Seník, hrob 17/92, Záluží, hrob 45/XLI, Záluží, obj. IV.

Brousky se vyskytují výhradně v mužských hrobech (v Záluží dokonce v mimořádně velkém, „nekomorovém“ hrobě). Na pohřebištích se zatím objevily vždy jen po jednom exempláři. Jejich funkce je však nejasná; kromě tradičního výkladu je o nich možné uvažovat jakožto o tzv. prubířských kamenech, které sloužily ke zjišťování jakosti kvality předmětů z drahých kovů (Ježek – Zavřel 2010 s odkazy na merovejské období).

Ženské hroby

Umělé deformace lebek

Lokality: Hostivice (2x), Záluží (2x), Klučov (2x), Nová Ves I (2x), Lochenice (4x, 1x)

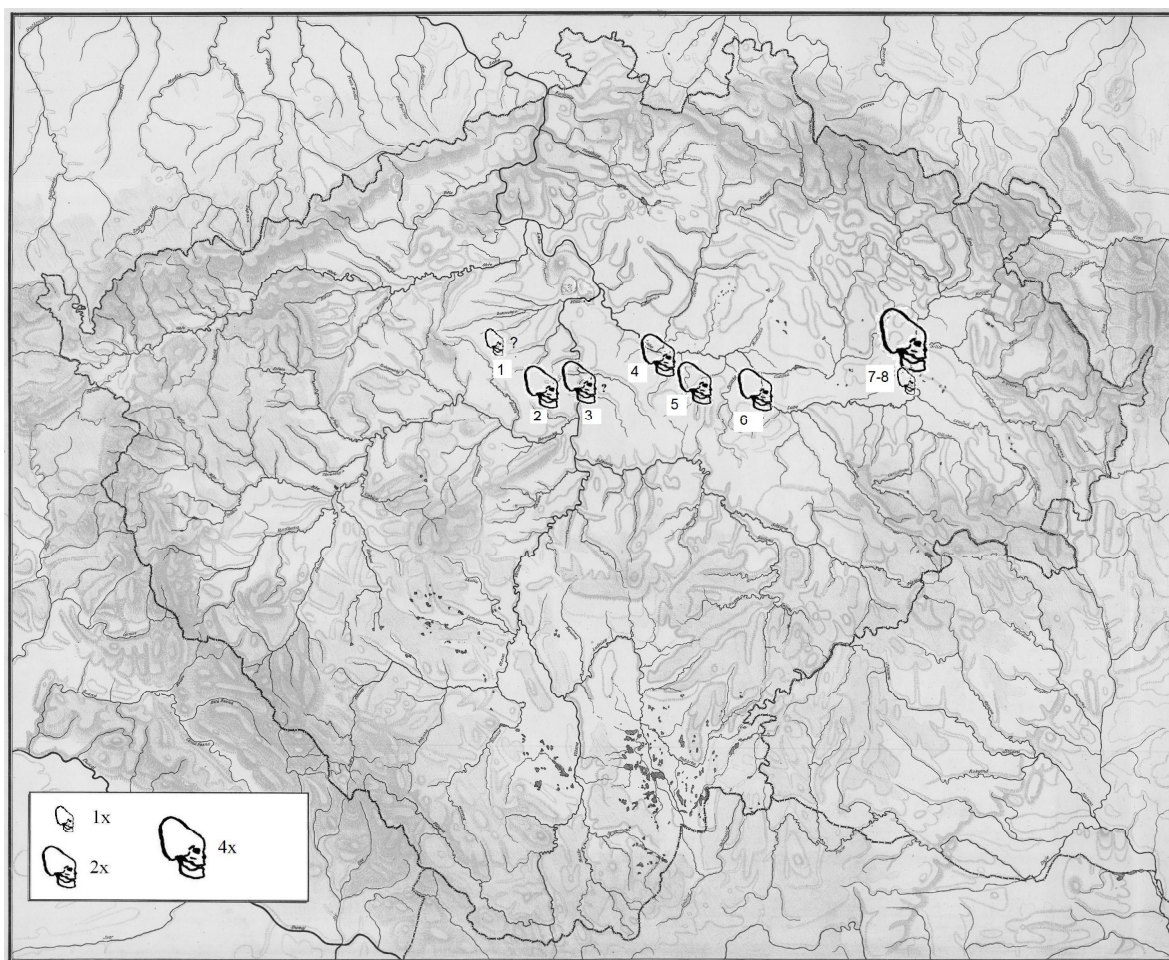
Nejistý nález: Praha-Dejvice (1-3x?), Třebichovice (1x?)

Stejně jako v předchozích kapitolách i v této skupině nálezů došlo od posledního krátkého souhrnu k posunu. Přibyly nové dva případy z Hostivice, po nálezu původní dokumentace bylo potvrzeno dosud jen předpokládané datování lebek z Nové Vsi I do merovejského stupně (Tab. 62-63). Z hlediska datování a počtu jsou nadále nejisté uměle deformované lebky, nalezené v cihelně Reiserovy sladovny v Praze-Dejvicích (lebka, označovaná jako „Podbaba I“) a jeden-dva nálezy ze sousední Meilbekovy cihelny. V literatuře je uváděna lebka z Třebichovic (nález učiněný někdy před r. 1885), která by též mohla patřit do sledovaného období (pohřebiště končí na konci 5. či dokonce na přelomu 5.-6. století).²⁵ Stále platí, že v Čechách je dokladů umělého deformování lebky v merovejském stupni podstatně více, než je tomu v předchozím vinařickém stupni (část jedinců se však narodila ještě v tomto čase).

Původ zvyku umělých deformací je hledán spíše ve středním Německu, odkud je známá početná série (Bemmann 2008, 213). Otázkou je, zda v našich podmínkách můžeme hovořit o prostém ideovém ovlivnění, anebo přímo o cizím původu jedinců s uměle deformovanou lebkou. V poslední době se přínosným stalo užití stronciumisotopové analýzy. V Bavorsku bylo takto zkoumáno šest jedinců z několika lokalit (Altenerding, hroby 125, 513, Peigen 173, Straubing 220, 328, 355). Podle výsledků se tito lidé narodili a žili v regionu; pouze jedinec z hrobu 125 v Altenerdingu nějaký čas pobýval mimo region (Schweissing 2004; podobné zaměření výzkumu ve Viminaciu: Mikic 1999).

S touto problematikou pak souvisí sledování samotné mobility populací a jednotlivců. V už zmiňovaném Altenerdingu byly zkoumány ostatky ženy z často citovaného hrobu 421. Podle inventáře byla považována za Švédku, což isotopová analýza potvrdila s tím, že mohla pocházet z širšího baltského prostoru (Hakenbeck – Geisler – Grupe - O'Connell 2012).

²⁵ Další „podezřelý“ nález je zmiňován z Postoloprta-cukrovaru, kde v hrobě s mečem a kopím byla nalezena lebka, popsána jako silně brachycefalní (Woldřich 1893, 36); jiný nález (bez kontextu) je uváděn z kostnice v Budyni nad Ohří.

Obr. 29. Nálezy uměle deformovaných lebek. 2-Hostivice, 4-Záluží, 5-Klučov, 6-Nová Ves I, 7-8-Lochenice I a Lochenice IX
Nejistý nález: 1-Třebichovice, 3-Praha-Dejvice (Reiserova sladovna a Meilbekova cihelna)

Spony

Lokality: Hostivice, hrob²⁶, Klučov, hrob 18, 22, 25, Lochenice IX, hrob 3, 4, 7, Lužec nad Vltavou, hrob 10, Mochov, hrob 2, 8, 12, Praha-Dejvice, hrob 3, 5, 12, 27, 38, 40, IV, XIV, Praha-Hostivař, Praha-Veleslavín, Radonice nad Ohří, Radovesice-kamenolom, Radovesice, Stehelčevy, hrob 2, Světec, hrob 2, Záluží, hrob 5/I, 11/VII, 15/X, 22/XVII (?), 26/XXI, 34/XXX (?), 46/XLII (?), 49/XLV, Zvoleněves, hrob I, III.

Spony představují (kromě mincí) chronologicky nejcitlivější hrobový inventář. Byla jim proto v posledních deseti letech věnována velká pozornost (např. Bemmann 2008; Droberjar 2000; 2002; 2008a; 2008b; 2008c; Droberjar – Stolz 2005; Beková – Droberjar – Velemínský 2011; Korený 2010; 2012; 2013). V souladu s cílem této práce se zaměřím spíše na jejich sociální roli.

²⁶ Materiál se dosud laboratorně zpracovává. Dosud bylo identifikováno asi 20 spon (stručný přehled viz Daněček – Smíšek – Korený 2013).

Z území Čech je v různé dokumentační kvalitě podchyceno na 21 jistých nebo spíše jen pravděpodobných celků se sponami z pěti kombinačních skupin definovaných podle E.-G. Strauße; v současnosti evidujeme v českých nálezech nejméně 13 typů a variant oděvů se sponami (Strauß 1992).

Kombinační skupina 1

Lochenice IX, hrob 3. Typ 1.2-pravé rameno. Hrob částečně porušen hlodavci. Jednoduchá klešťovitá spona typu Phöben-Maria Ponsee z konce 5. století na pravém rameni, žena (mat) s uměle deformovanou lebkou.

Lochenice IX, hrob 7. Pravděpodobně typ 1.3. Hrob porušen hlodavci. Mladá žena (juv – ad I), klešťovitá spona typu Eischleben z druhé třetiny 6. století nalezena pravděpodobně in situ v prostoru hrudníku.

Mochov, hrob 2. Typ 1.2-levé rameno. Sekundárně porušený hrob. Žena (starší?). Malá klešťovitá spona pravděpodobně z konce 5. století.

Mochov, hrob 8. Pravděpodobně typ 1.5. Hrob zcela sekundárně porušen. Kruhová spona. Dítě ve věku 3-5 let, spona nalezena uprostřed hrobu.

Mochov, hrob 12. Pravděpodobně typ 1.2-pravé rameno. Hrob sekundárně porušen, poloha spony je pravděpodobná. Žena v plně dospělém až stařeckém věku. Spona esovitá typu Naumburg-Mochov z konce 5. nebo počátku 6. století.

Praha-Dejvice, hrob XIV. Typ 1.2-levé rameno. Klešťovitá spona typu Straß z konce 5. až první třetiny 6. století.

Záluží, hrob 5/I. Typ 1.6. Spona ležela na pravé stehenní kosti. Lučikovitá spona typu Záluží-Várpálova z druhé třetiny 6. století.

Záluží, hrob 11/VII. Typ 1.3. Po pravé straně hlavy ležela esovitá spona typu Stößen-Záluží z konce 5. až první třetiny 6. století.

Záluží, hrob 15/X. Typ 1.5. Pod pávní ležela spona t. Mühlhofen z druhé třetiny 6. století.²⁷

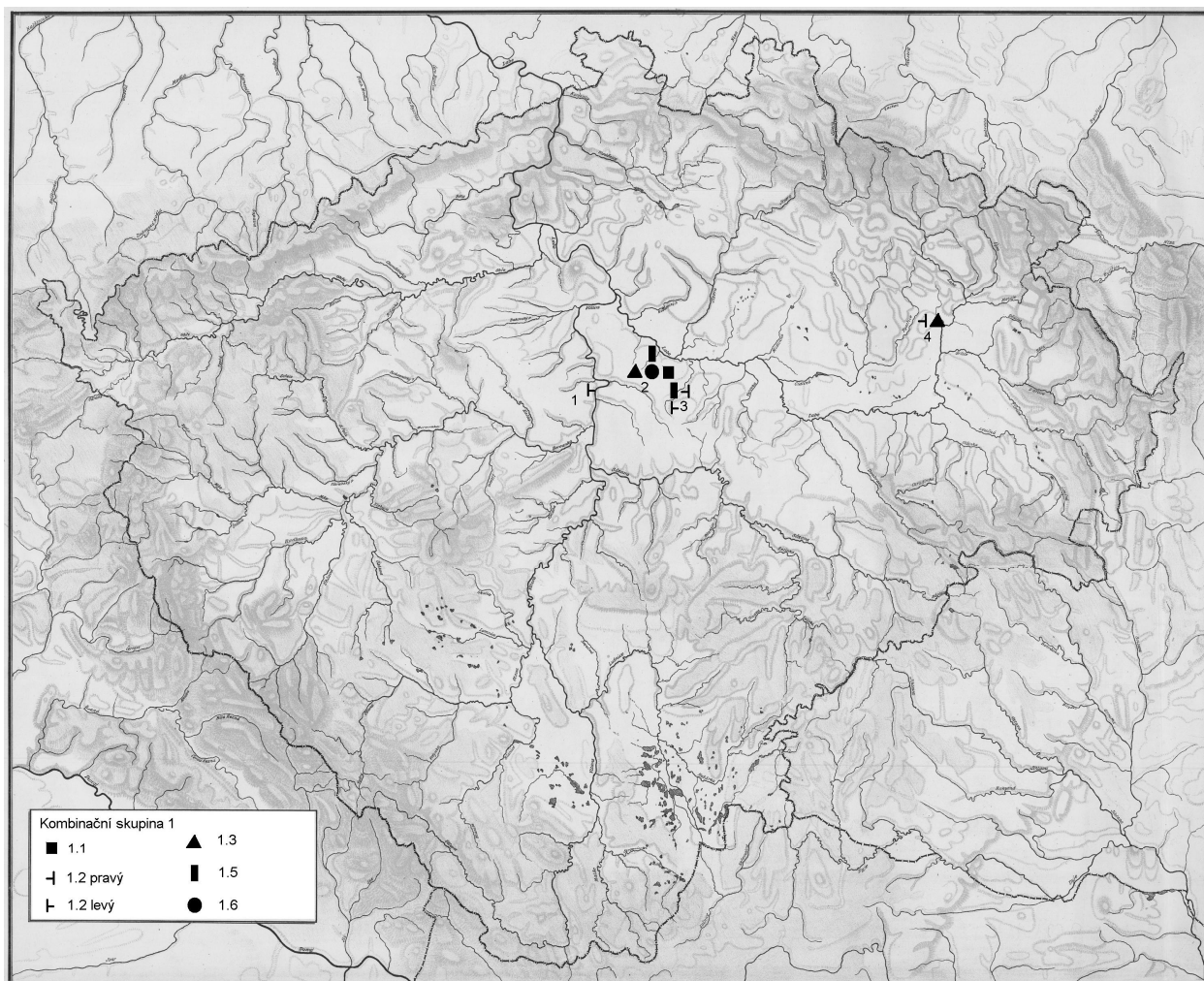
Záluží, hrob 22/XVII. Pravděpodobně typ 1.3. Po pravé straně hlavy klešťovitá spona z konce 5. a první třetiny 6. století.

Záluží, hrob 34/XXX. Pravděpodobně typ 1.1. Na krku esovitá spona typu Stößen-Záluží.

Záluží, hrob 46/XLII. Pravděpodobně typ 1.2. U pravého ramene klešťovitá spona s trapezoidní nožkou, z konce 5. až první třetiny 6. století..

²⁷ Nový soupis viz Hilberg 2009, 524.

Typy: 1.1 (1x), 1.2 (pravé rameno 3x), 1.2 (levé rameno 2x), 1.3 (2x), 1.5 (2x), 1.6 (1x).
Celkem: 12x.

Obr. 30. Kombinační skupina 1. 1-Praha-Dejvice, 2-Záluží, 3-Mochov, 4-Lochenice IX.

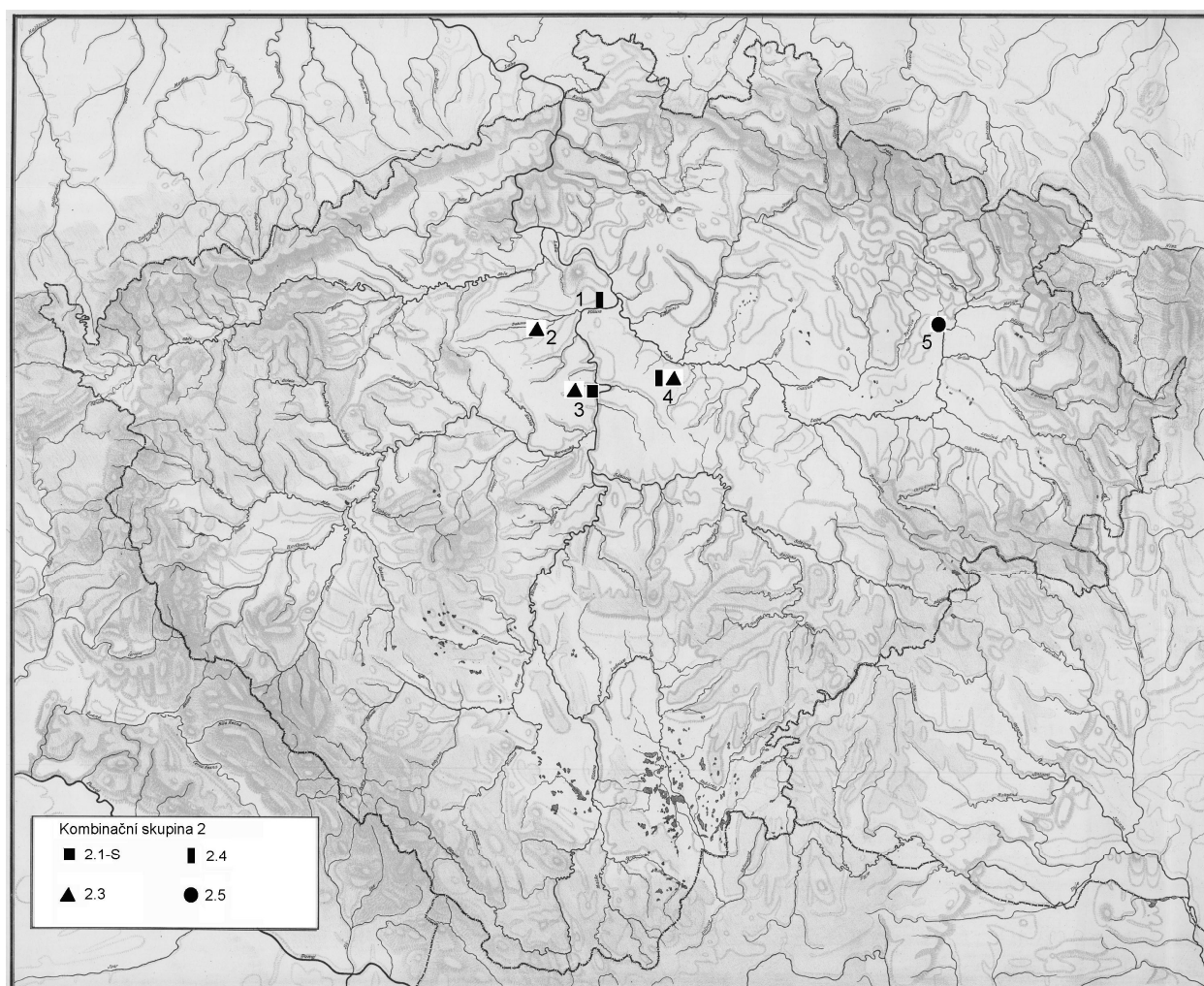
Kombinační skupina 2

Lochenice IX, hrob 4. Pravděpodobně typ 2.5. Hrob částečně sekundárně porušen. Žena (ad II) s uměle deformovanou lebkou. Mezi žebry dodatečně nalezena esovitá spona, spona klešťovitá v sekundární poloze vně u pravého předloktí. Vzhledem k tomu, že kostra měla druhotně porušenou pánev, lze se tedy domnívat, že druhá spona ležela právě zde. Hrob z konce 5. až první třetiny 6. století.

Lužec nad Vltavou, hrob 10. Typ 2.4. Hrob částečně porušen. Spony typu Burladingen z konce 5. až první třetiny 6. století.

Praha-Dejvice, hrob 3. Typ 2.3. Pravděpodobně neporušený ženský hrob. Klešťovité spony z přelomu 5.-6. století.

Praha-Dejvice, hrob 27. Typ 2.1, varianta S. Pár drobných bronzových spon u ramenou z konce 5. a počátku 6. století.

Obr. 31. Kombinační skupina 2. 1-Lužec nad Vltavou, 2-Zvoleněves, 3-Praha-Dejvice, 4-Záluží, 5-Lochenice IX

Záluží, hrob 26/XXI. Typ 2.3. V prostoru pánve dvě stříbrné pozlacené esovité spony. První třetina 6. století.²⁸

Záluží, hrob 49/XLV. Typ 2.4. Pár stříbrných pozlacených t. Rositz (miniaturní forma). Konec 5. a počátek 6. století.²⁹

Zvoleněves, hrob I. Typ 2.3. Hrob neporušen, žena středního věku. Pár lučkovitých spon; datování: 2. čtvrtina 6. století.

Typy: 2.1-var. S (1x), 2.3 (3x), 2.4 (2x), 2.5 (1x). Celkem: 7x.

²⁸ Strauß 1992, 427 – chybný překlad údaje o uložení spon.

²⁹ V hrobě se kromě spon dochoval jen zelený žebrovaný korál (skupina XVIII; Tempelmann-Maczyńska 1985, 39-45) a nůž; samotné trvání typu je v poslední době uváděno v intervalu od konce 5. století do poloviny 6. století (Koch 1998; Koch 2001; Bemann 2008, 186).

Kombinační skupina 3

Světec, hrob 2. Patrně neporušený hrob starší ženy. Ze známého hrobu jsou obvykle uváděny 2 stříbrné pozlacené spony typu Světec-Lucca-Belfort, v původní zprávě však F. Kučera uvádí takové spony tři; jedna z nich byla ztracena (Blažek – Lutovský 1992, 1). Zařazení do 3. kombinační skupiny je tedy velmi pravděpodobné.

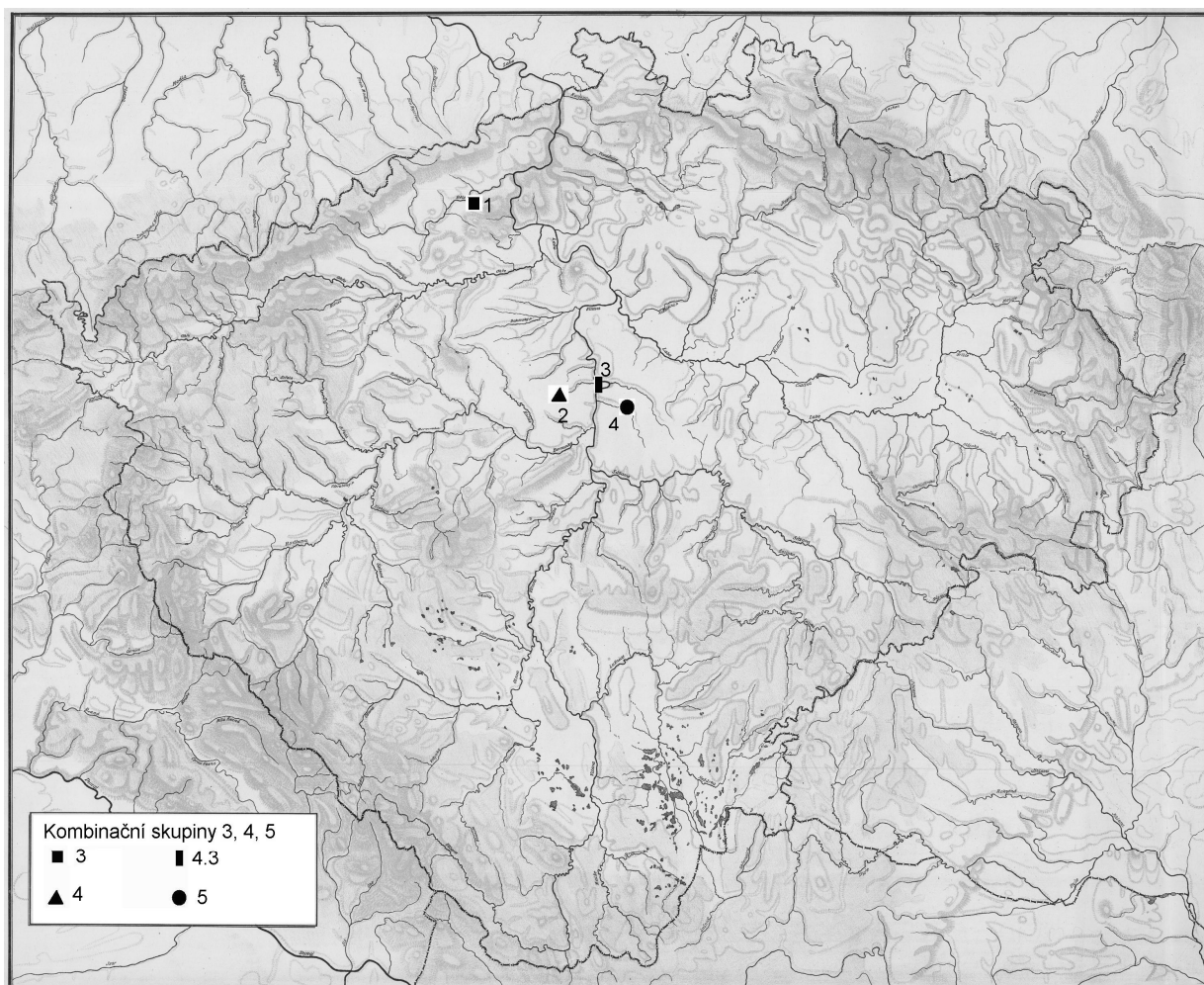
Neurčeno: 1x.

Kombinační skupina 4

Hostivice, hrob. Typ neurčen. Pár esovitých a pár lučkovitých typu Montale-Weimar. Datování: 2. třetina 6. století.

Praha-Dejvice, hrob 5. Typ 4.3. Ženský hrob, který obsahoval pár ptačích, jednu destičkovitou sponu a „starožitnou“ sponu t. Pritzler-Perdöhl. Na jakém místě byl konkrétní typ spon není známo. Datování: 2. třetina 6. století.

Typy: 4.3 (1x). Neurčeno: 1x.

Obr. 32. Kombinační skupiny 3, 4, 5. 1-Světec, 2-Hostivice, 3-Praha-Dejvice, 4-Praha-Hostivař

Kombinační skupina 5

Praha-Hostivař. Blíže neurčitelný typ. Hrob podrobněji nedokumentován. Pohřeb asi třicetileté ženy, patrně neporušen. Dochován pár esovitých, pár lučkovitých spon a kruhová spona. Kruhová spona ležela v pánvi, další spona u lokte pravé ruky, další spona na křížové kosti. Datování: první třetina 6. století.

Souhrn

Z hlediska chronologie převažují v kombinačních skupinách 1 a 2 starší pohřby. V skupině 1 je poměr 9:3, skupině 2 to je 6:1. V dalších skupinách 3 až 5 je poměr obrácený 1:3.

V první skupině jsou tři pohřby, které lze podle dalších znaků řadit mezi výše postavené jedince v dané komunitě. Je to žena z hrobu 8 v Mochově (nejhlubší hrob na pohřebišti s dvěma hřebeny a jehlicí se zlatým plátováním), žena z hroby XIV Prahy-Dejvic (sklopná židle, jehlice se zlatým plátováním, tkacím mečíkem, textilie mimořádné kvality, atd.; Tab. 72), žena z hrobu 46/XLII ze Záluží (samostatně situovaný komorový hrob nadprůměrné hloubky, náhrdelník s velkými perlami). Společné mají tyto ženy umístění spony na pravém či levém rameni (typ 1.2). Všechny náležejí do doby konce 5. až první třetiny 6. století.

V druhé skupině vynikají, i když ne tak výrazně jako předchozí případy, ženy z hrobu 4 v Ločenicích IX, hrobu 26/XXI v Záluží, hrobu 10 v Lužci a hrobu 1 ve Zvoleněvsi. Jako starší se jeví pohřby v Ločenicích (typ 2.5) a v Lužci nad Vltavou (typ 2.4), mladší pak v Záluží a Zvoleněvsi (typ 2.3).

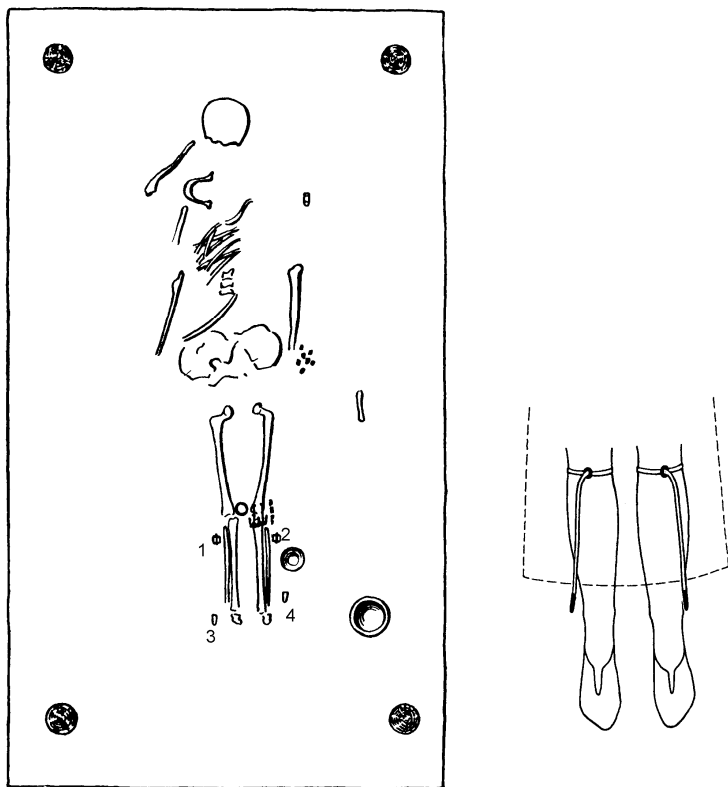
V kombinačních skupinách 3-5 jsou, až na hrob z Prahy-Hostivaře, soustředěny pohřby žen z doby kolem poloviny 6. století s koncentrací v Pražské kotlině. Mimo tento region zvlášť vyniká hrob 2 ze Světce a pokud je údaj nálezců pravdivý, měla zde pohřbená žena na sobě tři velké stříbrné pozlacené spony. Pro malý počet analyzovaných jedinců je tato skupina dále neklasifikovatelná.

Přezky a kování k podvazkům (tzv. Strumpfbänder)

Lokalita: Klučov, hrob 22, Mochov, hrob 3, 8, Praha-Dejvice, hrob 21, rozrušené hroby, Záluží, hrob 39/XXXV

Součástí oděvu a současně i jeho výrazným sociálním prvkem jsou garnitury přezek a kování podvazků. Přezky jsou malé (oválné, hranaté), kování mají jazykovitý tvar. Kompletní sady přezek anebo naopak pár kování známe z Klučova, Mochova a Prahy-Dejvic. Ve všech případech se jedná o mimořádně vybavené ženské (anebo dětské: Mochov 8) hroby. Jediným kompletním nálezem, navíc dochovaným in situ, je souprava dvou bronzových čtvercových

přezek s párem stříbrných jazykovitých kování v komorovém hrobě 39/XXXV v Záluží (Tab. 123; Obr. 33). Rozložení kování přesně odpovídá modelu I, variantě II podle třídění Gisely Claussové (Claus 1976/77, 59, abb.1:2). Protějšky k našemu nálezu najdeme jak v středoněmeckém (Obermöllern), tak jihozápadněmeckém prostředí (Trossingen, Altenerding; Claus 1976/77, 61, abb. 2).

Obr. 33. Podvazky. Vlevo hrob 39/XXXV, vpravo model I, varianta 2 (vlevo podle Svoboda 1965, obr. 52:3-opravena poloha přezek (1,2), kroužku, klíčů a nože; vpravo podle Claus 1976/77, abb. 1:2)

Jehlice

Lokality: Chotěšice, hrob 1, Mochov, hrob 12, Praha-Dejvice, hrob XIV, Praha-Ruzyně, objekt 320, Radonice nad Ohří, rozrušené hroby

Nejistá lokalita: Patokryje

Nejrozšířenějším typem je železná, zlatem plátovaná jehlice (Praha-Dejvice, Mochov, Chotěšice, Praha-Ruzyně), naproti tomu pár křížových jehlic z Radonic nad Ohří je nálezem zatím ojedinělým.

O přesném uložení jehlice jsme informováni jen v případě hrobu XIV z Prahy-Dejvic. V Chotěšicích je poloha u hlavy pouze předpokládána, v dalších pak byly jehlice nalézány v zásypech sekundárně porušených hrobů. Zlomek jehlice z Prahy-Ruzyně pochází ze sídlištního objektu.

V literatuře je zmiňována ještě jedna zlatá jehlice. Pochází z lokality Patokryje; jedná se ovšem o datačně nejistý nález. Pravděpodobně jde o dodatečný merovejský pohřeb v mohyle kultury se šňůrovou keramikou, z něhož se dochovala nádoba (Korený 2008b, Abb. 5).

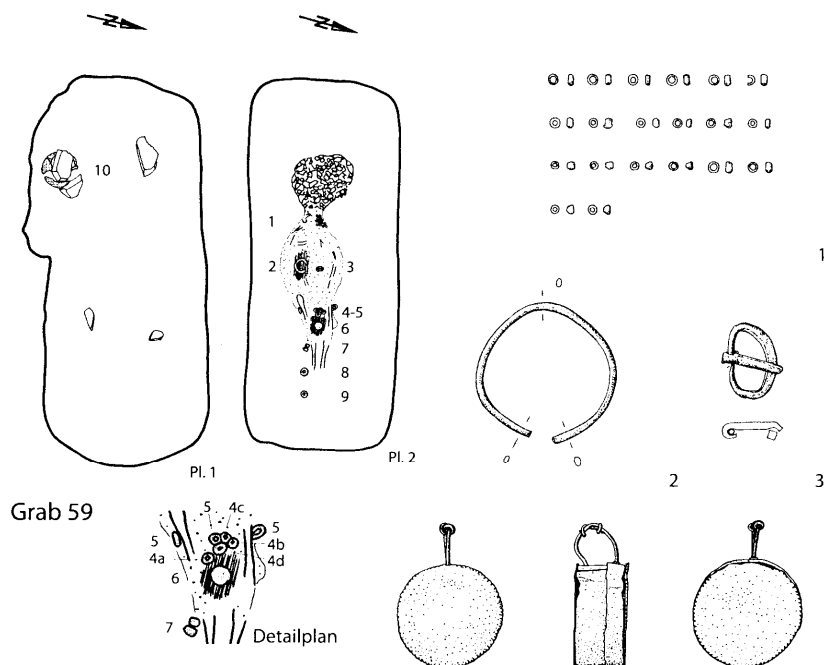
Železné, zlatým plechem plátované jehlice v jejich horní části jsou známy také z okolních regionů, vesměs datované do konce 5. a průběhu 6. století (přehled Losert – Pleterski 2003, Liste A 5.1; Urbanová – Kostka – Korený 2010, 371-372).

K zmíněným křížovým bronzovým jehlicím ze zničených hrobů v Radonicích nad Ohří nacházíme jen pár analogií z pohřebiště v Sézegnin, kanton Genève (6. stol.; Pescheck 1996, Abb. 29:3) a Germeringu, Ldkr. Fürstenfeldbruck, hrob 2/1991 (Guckenbiehl – Piller – Schäfer – Srownal 2007, abb. 150). Na jehlicích z Radonic se dochovaly fragmenty textilií, podle nedávno provedené analýzy představují zbytky průměrných látek s plátnovou vazbou (Urbanová 2008, 535, obr. 13-15).

„Bula“

Lokalita: Záluží, hrob 28/XXIII.

Dosud nerozpoznaným předmětem je válcovité pouzdro se závěsným očkem, nalezené

Obr. 34. Horb-Altheim, hrob 59. Výbava dětského hrobu s malým válcovitým pouzdem (podle Beilharz 2011, taf. 47)

v dětském komorovém (podle obsahu jistě dívka) hrobě s bohatou výbavou.³⁰ Není jasné, zda k němu příslušely i dvě plechové bronzové objímky s otvory po hřebíčcích (Tab. 113:8,9). Pouzdro je z oboustranně otevřené (Tab. 113:2) a je tedy možné, že se uzavíralo víčkem či víčky z organického materiálu. Podobná, ale celokovová pouzdra jsou známá z Porýní, typově nejbližší jsou nálezy typu B podle třídění Uwe Schellhasové (Schellhas 1994). Podle některých analýz sloužila tato malá pouzdra k uchovávání rostlin (Beilharz 2011, 124) či ličidel (Sándor 2009).

Závěsky kovové, kostěné/parohové

Lokalita: Hostivice, Jiřice, hrob 14, Lužec nad Vltavou, hrob 10, Mochov, hrob 3, Praha-Hostivař, Praha-„Šárka“, Záluží, hrob 16/XI, 26/XXI, 28/XXIII

Kovové kulaté závěsky jsou zastoupeny upravenou zlatou mincí (součást náhrdelníku), zlatým závěskem zdobeným filigránem a starou antickou měděnou mincí. Oba zlaté pocházejí z bohatých ženských hrobů v Záluží, z nichž hrob 28/XXIII je komorový, bronzový je z Hostivice.

Obr. 35. Hostivice. Zlatý luncovitý závěsek, zdobený příhrádkovou technikou (foto D. Daněček)

Luncovité závěsky, vyrobené ze zlata a ojediněle i ze stříbra (Záluží) pocházejí z Prahy-„Šárky“, Záluží a Hostivice (dva exempláře). Až na jeden závěsek z Hostivice jsou v ostatních případech zdobeny příhrádkovou technikou (Korený – Janíková 2011).

Dalším druhem jsou kostěné/parohové závěsky. Jsou trojího typu: velké, příp. zdobené koncentrickými kroužky (Lužec nad Vltavou, Praha-Hostivař), malé provrtané kůstky

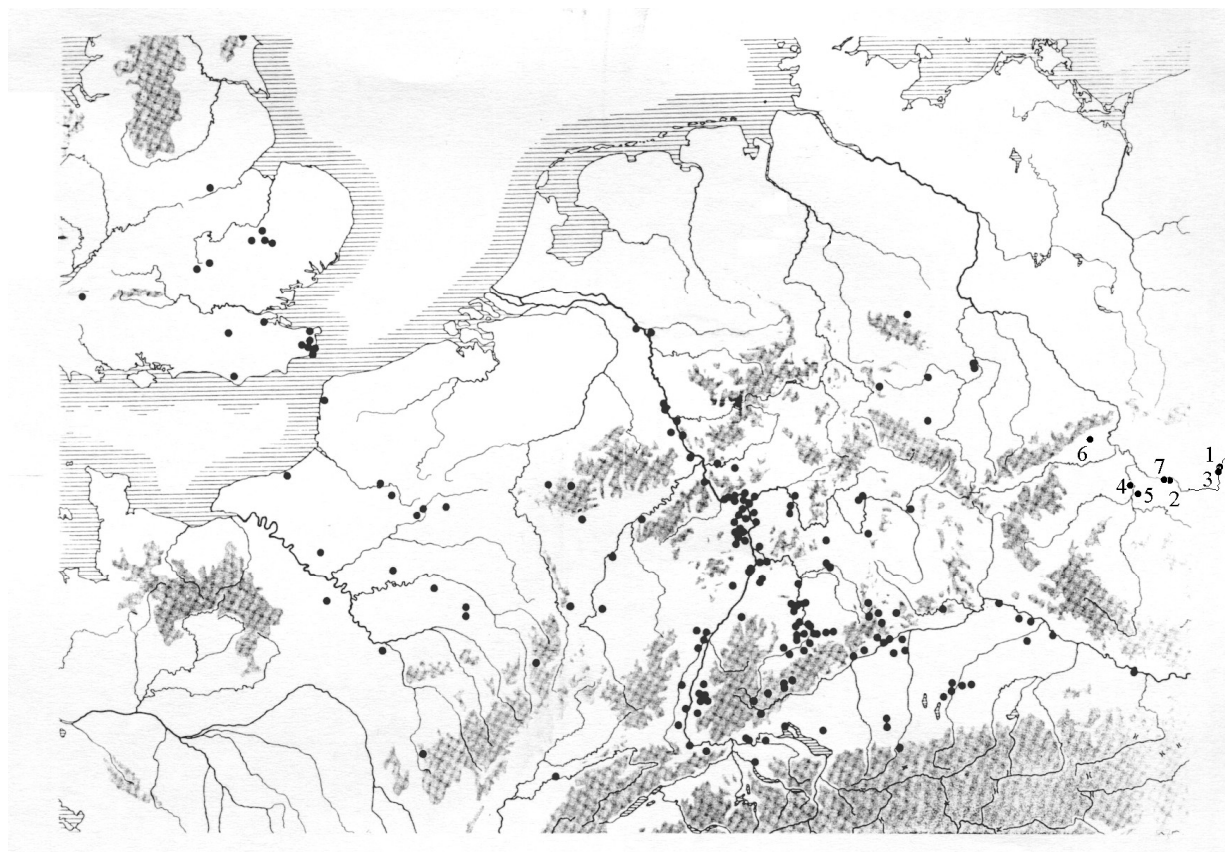
³⁰ Pouze B. Svoboda jej uvádí, ale jen v katalogu („...válcovité bronz. pouzderko.“; Svoboda 1965, 288, Tab. XCVI:11).

(Mochov) a kruhy (Jiřice). Podle dalšího dochovaného inventáře a úpravy hrobů se i tyto závěsky nacházejí v hrobech spíše výše situovaných žen.

Ulity

Lokality: Lochenice I, hrob 7 (*C. pantherina*), Mochov, hrob 6 (neurč.)³¹, Nedělišťe, zničené hroby (*C. pantherina* a *Fascioliariidae*), Praha-Dejvice, hrob 11, XIV (*Cypraea* cf. *pantherina*), Praha-Hostivař, hrob (*Cypraea* sp.), Světec, hrob 2 (*Cypraea* sp.), Záluží, hrob 26/XXI (*Cypraea* sp.), 28/XXIII (*Cypraea* sp.).

Část ulit, dříve určovaných jako *C. tigris*, či (v českých nálezech) jako *C. vimosa*, je ve skutečnosti druhem *Cypraea pantherina*. *C. pantherina* se vyskytuje v Rudém moři, resp. v jeho střední a jižní části (Banghard 2002, 270-271).

Obr. 36. Nálezy ulit *Cypraea* v západní a části střední Evropy. České nálezy: 1 - Lochenice I, 2 - Mochov, 3 - Nedělišťe, 4 - Praha-Dejvice, 5 - Praha-Hostivař, 6 - Světec, 7 – Záluží (podle Banghard 2002, opraveno, doplněno).

Pouze ve dvou z deseti nálezů ulit víme jejich přesné místo uložení, v dalších třech pak jen polohu přibližnou. V Záluží byla v ženském hrobě 26/XXI ulita součástí náhrdelníku,

³¹ Podle NZ 1947/58, příloha 8 (K. Bednařík) pocházela z tohoto hrobu také mušle, kterou ale J. Zeman ve své studii neuvádí (Zeman 1958). Podle antropologického určení značně fragmentárně dochované kostry se jednalo o muže v dospělém až stařeckém věku (Zeman 1958, 430; Chochol 1958, 473).

v dětském hrobě 28/XXIII ležela v místě pánve. V Praze-Dejvicích byla v hrobě 11 ulita „podle kostry“; patrně při pravé noze, kde byly podle popisu také přeslen, železný a dva bronzové kroužky, jež tvořily součást závěsného pásu (Pič 1892, 639). Stejně tak tomu bylo v hrobě 2 ve Světcí, kde byla součástí pásu přezka, řetízek, stříbrný cedníček, stříbrné kování v podobě ryby a ulita (Blažek – Lutovský 1992, 1). V hrobě XIV v Praze-Dejvicích ležela ulita pravděpodobně v prostoru pánve.

V ženském hrobě v Opočně byla nalezena lastura fosilní ústřice, upravena jako závěsek (Beková – Droberjar – Velemínský 2011, 252, obr. 4).

Z hlediska sociálního statusu se mušle v šesti-secti případech objevila v hrobech žen a dětí, které dle jejich ostatní výbavy je možno zařadit k výše situovaným jedicům v jejich komunitách.

Perly (kostěné, skleněné, jantarové, kovové)

Za kostěnou perlou je snad možno považovat malou trubičku, nalezenou v hrobě IX v Praze-Dejvicích. Po obvodu je zdobena pásem koncentrických kroužků. Identický nález pochází z dvojhrobu 2a v Gündlingen pravděpodobně z konce 5.-1. poloviny 6. století (Garscha 1970, 73, Taf. 88:12).³²

Větší zastoupení v hrobech mají skleněné, méně pak jantarové korálky. V ženských hrobech jsou poměrně hojně zastoupeny, obvykle od jednoho do deseti kusů, mimořádné jsou však náhrdelníky čítající několik desítek perel. Zmíním alespoň soupravy z hrobu 21 Prahy-Dejvic (Svoboda 1965, tab. XLVI:27,28) dětského komorového hrobu 28/XXIII (týž, tab. XCVI:1-5). Případně jsou kombinovány s kovovými závěsky či kovovými perlami (hroby 26/XXI a 46/XLII). Ve všech těchto případech se jedná o mimořádně vybavené ženské hroby, z části s komorovou konstrukcí.

Kování opasku – hřeb s otvorem (Heftel)

Lokalita: Hostivice, Postoloprty-Seník, hrob 15/92, Záluží, hrob 28/XXIII.

Jsou dvojího typu. S kulatou hlavičkou jsou stříbrné, na plochem výčnělku pod kulovitou hlavicí je otvor k uchycení k opasku. Jedná se zatím o jediné nálezy tohoto typu v Čechách. V Postoloprtech³³ spolu s rámečkem stříbrné přezky, ke které snad patřil vedle ležící železný

³² Rozměry: 1,6x0,7 cm, výzdoba dvě řady konc. kroužků, oddelených nezdobeným pásem (inventář hrobu kromě perly a terčovitě spony nepublikován).

³³ V původní publikaci je předmět popsán jako (možný) knoflík spony (Blažek 1999, 124, 125).

Obr. 37. Hostivice. Stříbrný hřeb z opasku (silně zvětšeno; foto D. Daněček)

trn, tvořil součást opasku. Taková, obvykle bronzová, kování se sice často nacházejí v mužských hrobech se zbraněmi (sax, meč), nechybí ani v ženských hrobech.³⁴ V této souvislosti stojí za pozornost, že v zmíněném hrobě byly v prostoru hrudníku nalezeny v sekundární poloze železné zlomky, interpretované (snad) jako zbytky nože (Blažek 1999, 124, 125). Počet hřebů s otvorem kolísá od jednoho do tří, výjimečně až k šesti kusům (Schleitheim, hrob 812: Burzler – Höneisen – Leicht – Ruckstuhl 2005). Z dětského komorového hrobu v Záluží je plochý bronzový hřeb, na hlavici zdobený třemi kroužky. Pro nízký počet je jejich případná sociální role zatím nejasná.

Závěsné kovové kruhy (cingulum)

Lokalita: Hostivice, hrob H2009, Hradenín, hrob 10, Praha-Dejvice, hrob XIV

Nejistá lokalita: Lochenice IX, hrob 7

Tento předmět je v Čechách z hlediska provedení zatím unikátní. Snad jako určitou analogii lze uvést nález z Lochenic IX, kde v hrobě 7 byl jeden velký železný kruh a jeden malý bronzový kroužek se shodnými profily (Zeman 1990, 92).

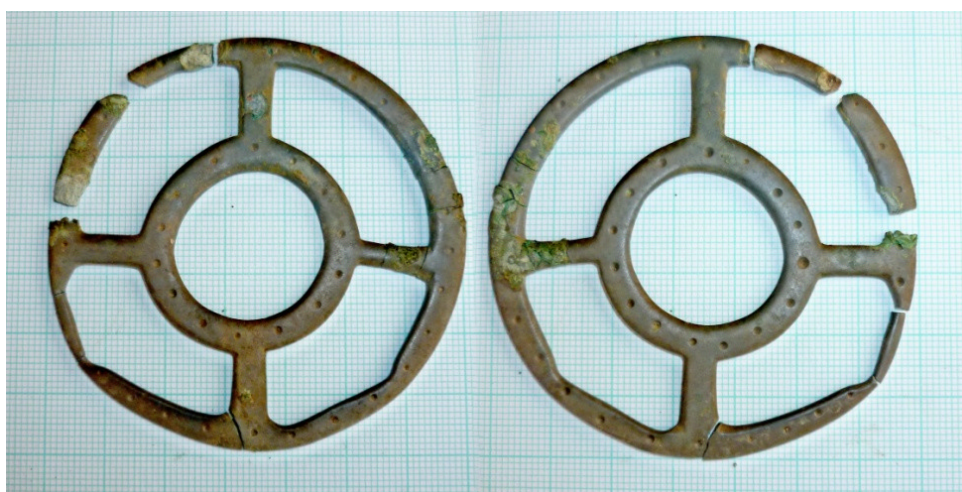
Ze zahraničních nálezů lze uvést např. tři kruhy z hrobu 41 z pohřebiště v Stammheim, který je datován na konec 6. a počátek 7. století (Damminger 2002). Kruhy z Prahy-Dejvic jsou zajímavé tím, že tělo nejmenšího kroužku bylo doplněno několika vývalky. V Čechách je znám podobný kroužek z hrobu z Třebichovic (Korený – Kytlicová 2007). Ze zahraničí lze opět zmínit podobný tvar; konkrétně z hrobu 1/1956 na pohřebišti z Wyhlen-Steinboden, s datováním do 6.-7. století (Garscha 1970, Taf. 115:4).

³⁴ Podle nepublikovaného antropologického posudku V. Černého se jedná o ženu ve věku maturus, 50-60 let (NZ AÚ Praha 4033/95a).

Obr. 38. Praha-Dejvice, hrob XIV. Rekonstrukce původního uložení kruhů podle dochované dokumentace (podle: Urbanová – Kostka – Korený 2010, obr. 10; srov. Tab. 72)

Kruhy z Prahy-Dejvic byly na jednom místě spojeny proužkem z kůže, která byla dle výsledku analýzy vyrobena ze skopovice, tj. ovčí kůže. Dále jsou významné i tím, že se na nich dochovaly, stejně jako na železných tyčinkách, výrazné otisky textilie (Urbanová – Kostka – Korený 2010, 380-381).

Obr. 39. Hostivice (foto D. Daněček).

Jiný typ představuje dvojité prolamovaný kruh z Hostivice, v Čechách opět bez analogií (Obr. 39). Byl nalezen společně s klíčem, který podle tvaru lze datovat do první poloviny 6. století. Z Hostivice též pochází trojlaločnaté kování („Dreipass“), opět unikátní předmět, nemající dosud v Čechách obdoby. Ze zahraničních nálezů lze zmínit bronzové kování z hrobu 15/1933 v Görzigu, datovaném do doby kolem poloviny 5. století; bylo položeno u levé poloviny pánve (Schmidt – Bemmman 2008, taf. 23:10).

Kování pochvy a rukojeti nože

Lokality: Klučov, hrob 22/52, Mochov, hrob 18, Postoloprty-Seník, hrob 2/92, Praha-Dejvice, hrob 10, XIV, rozrušené hroby.

Nože jsou sice nejčastěji nalézáným kovovým nástrojem (v některých případech sloužil i jako zbraň) a jsou v inventáři mužských, ženských a dětských hrobů, pro fragmentárnost naprosté většiny nálezů nebyla tato kategorie dále posuzována.

Pro cíle této práce má význam pozorování výskytu plechových součástí nožů – jejich rukojeti a nákončí pochvy. Ty byly ovšem nalezeny, pokud to inventář, či antropologické určení dovolilo, zřejmě jen v ženských hrobech.

Nejpozoruhodnějším ze všech je stříbrné nákončí pochvy z hrobu XIV v Praze-Dejvicích; samotný nůž byl nejspíše z hrobu zcizen. Uvedené koncové kování pochvy nože je v Čechách zatím ojedinělé.³⁵ Obvykle se vyskytuje v hrobech vysoce situovaných jedinců, vesměs z konce 5. a první poloviny 6. století. Z Kolínského dómu je z hrobu ženy známé podobné kování, rukojeť nože byla navíc kryta zlatou profilovanou objímkou. Nůž ležel v oblasti pánve (Doppelfeld 1960, Taf. 18:17).

Podobná nebo stejná kování pochvy nožů (resp. krátkých saxů) se našla v hrobech chlapce pod kolínským dómem (Doppelfeld 1964, Abb. 6, 7) a v „knížecím“ hrobě 1782 v Krefeld-Gellep (Pirling 1964, Abb. 7, Taf. 54:4). V obou případech nože/saxy ležely v prostoru pánve a náleží, stejně jako předchozí hrob ženy z kolínského dómu, do první třetiny 6. století. V oblasti pánve byly nalezeny také nože z hrobů v kostele sv. Severina v Kolíně, datované do konce 5. století (Fremersdorf 1941, Abb. 2, 3). Další podobné stříbrné kování bylo zjištěno v hrobě 432 v Straubing-Bajuwarenstraße, celek náleží do 1. pol. 6. století (Geisler 1998, Taf. 141:11).

³⁵ Ze stejného pohřebiště, ale z rozrušených hrobů pochází ještě jedno podobné bronzové kování pochvy nože, ale bez krycího plechu (NM Praha, inv.č. 51157; srov. Pič 1892, 639, Tab. XLVII:9-bronz).

Výše bylo zmíněno, že při druhotném porušení hrobu byl nůž s největší pravděpodobností zcizen. S ohledem na dobové praktiky to by bylo jen málo pravděpodobné, pokud by se jednalo jen o běžný železný nůž; zvláště drobné předměty této kategorie zůstávaly v hrobech obvykle nepovšimnuty. Příčinou zájmu zlodějů o předmět tedy tkvěl v tom, že součástí nože byly s největší pravděpodobností zlaté nebo stříbrné plechové aplikace dřevěné rukojeti; tuto domněnku podporuje i fakt, že konec pochvy byl zdoben stříbrným kováním náročnější, resp. méně běžné konstrukce. K již výše uvedeným příkladům stříbrných nebo zlatých plechových aplikací rukojetí nožů (další uvádí Werner 1968) lze uvést např. ženské hroby z Mahlbergu, 74 z Basel-Kleinhüningen, hrob 365 z Straßkirchen, hrob 2 z Oberstimm, Lkr. Pfaffenhofen a hrob 80 ze Strachotína (Urbanová – Kostka – Korený 2010 s lit.).

V uvedených případech se jedná buď o samostatné větší/menší nože, či o pár malých nožičků známých jako jídelní příbor (Eßbesteck), jejichž výskyt ve vysokém dvorním prostředí merovejské civilizace vychází z tradic pozdně římské kultury (Werner 1968). V případě hrobu chlapce z kolínského dómu a hrobu 1782 v Krefeld-Gellep jsou rovněž zajímavé kombinace společných pouzder pro dva nože a jehlu a dvakrát byla zaznamenána kombinace saxu a nože (Doppelfeld 1964, Abb. 6, 7; Pirling 1964, Abb. 7). Je to důležité zmínit, neboť v podbabském hrobě XIV byly v blízkosti kování pochvy nože nalezeny také zlomky dvou tyčinek.

Pravděpodobně ke zpevnění dřevěné pochvy nožů lze počítat též drobná pravoúhlá kování s nýty, nalezená v Klučově a Postoloprtech; zcela jistě sem patří plechové kování, které zůstalo na noži v hrobě 18 v Mochově.

Tkalcovské mečíky

Lokalita: Hostivice, hroby (2ks), Mochov, hrob 3, Praha-Dejvice, hrob XIV, Záluží, hrob 27/XXII.

Nejistá lokalita: Duchcov.

Vyřazeno: Roztoky.

Tkalcovský mečík (nebo meč) je nástroj vyráběný z organického materiálu (dřevo, kost) nebo kovu, využívaný jako pomůcka při tkaní na vertikálním tkalcovském stavu nebo na různých jiných stavech předtkalcovských technik (např. destičkovém stávkou, Březinová 2007, 89)). Sloužil k přiřazení zaneseného útku mezi osnovní nitě, popřípadě k reparaci vzniklých chyb.

Z Čech (viz tabulka výše) známe tkací mečíky z Mochova, Prahy-Podbaby, Záluží (Obr. 41; Svoboda 1965, 205) a nově též Hostivice. Nález z Duchcova je nejistý³⁶.

Všechny tyto předměty jsou vyrobeny ze železa, a až na jednu výjimku mají oboustranné čepele čochkovitého průřezu zakončené na jedné straně tupým hrotem a na straně druhé trnem rukojeti, která byla z organického materiálu, nejčastěji z dřeva. Pozoruhodný je tvar

inv. č.	lokalita	hrob	průřez čepele	materiál	metrické údaje - v gramy, mm					
					hmotnost	délka celková	délka rukojeti	délka hrotu	šířka čepele	síla čepele
A613	Praha Podbaba	XIV	mírně čochkovitý	Fe	190,9	376	104	32	29-38	5-6
43561	Záluží	27/XXII	čochkovitý	Fe	113,9	298	68	8	29	3
117090	Mochov	III	čochkovitý	Fe	352,7	436	109	26	48	4

Obr. 40. Tkalcovské mečíky v Čechách – přehled

tkalcovského meče z hrobu XIV, kdy na rozhraní rukojeti a ostří byly po stranách zpětné hroty (dnes bohužel patrné pouze na původní dokumentaci A. Jíry a na rentgenovém snímku), které jsou dnes odlomeny, nemají zatím analogie v rámci ČR ani Evropy. Délka mečů se pohybuje od 30 u nejmenšího (Záluží) do 44 cm u nejmohutnějšího (Mochov), šířka čepele nástrojů od 1,1 do 1,9 cm. Poměrně shodnou mají všechny tloušťku čepele – vždy do 0,2 cm. Jejich hmotnost kolísá mezi 114 až 353 g.

Další málo běžnou součástí mečů jsou závlačky, které byly součástí rukojeti. V našem případě ležela závlačka vedle rukojeti mečů (srov. Straubing-Bajuwarenstraße, hrob 653; Geisler 1998, Taf. 228:3). Podobné ukončení, ale v podobě bronzových knoflíků na konci rukojeti, lze spatřovat v nálezech v Klepsau, hrob 36 (Koch 1990, Taf. 30:30) a v Unterthürheim, hrob 82 (Grünwald 1988, 129), v obou případech datovaných do 6. století.

Z nálezů se vymyká předmět interpretovaný jako tkalcovská pomůcka z hrobu z Roztok u Prahy. Oproti ostatním mečům má tento hrot nakonci velmi výrazný (téměř shodný jako rukojeť), hrubší, delší a s pozůstatky dřeva, čepel je mírně prohnutá - svým vzhledem spíše připomíná poříz (Obr. 41:4).

V dokumentovaných případech byly tkací mečíky nalezeny v hrobech vysoce postavených žen, což je situace ve sledovaném období shodná s celou Evropou. V Mochově to bylo v dřevěné a kamenné hrobce starší ženy, v Praze-Dejvicích v prostorném hrobě a v Záluží

³⁶ Uloženo v NH Museum Wien, nerevidováno (srov. Michálek 1999).

opět v komorovém hrobě. Situaci v Duchcově neznáme (Urbanová – Kostka – Korený 2010 s lit.).

Obr. 41. Tkalcovské mečíky. 1-Záluží, 2-Mochov, 3-Praha-Dejvice. Pořiz: č. 4-Roztoky, pořiz (podle Urbanová – Kostka – Korený 2010, obr. 14)

Uložení tkalcovských mečů vůči tělu zesnulých jsou různá – jsou uloženy buď u levé ruky (Praha-Dejvice), při levé pánvi (Záluží, Svoboda 1965, 287) nebo zcela výjimečně ve výklenku (Mochov, Zeman 1958, obr. 30).

Nejnověji byly identifikovány dva tkalcovské mečíky v Hostivicích, v současnosti probíhá jejich laboratorní ošetření.

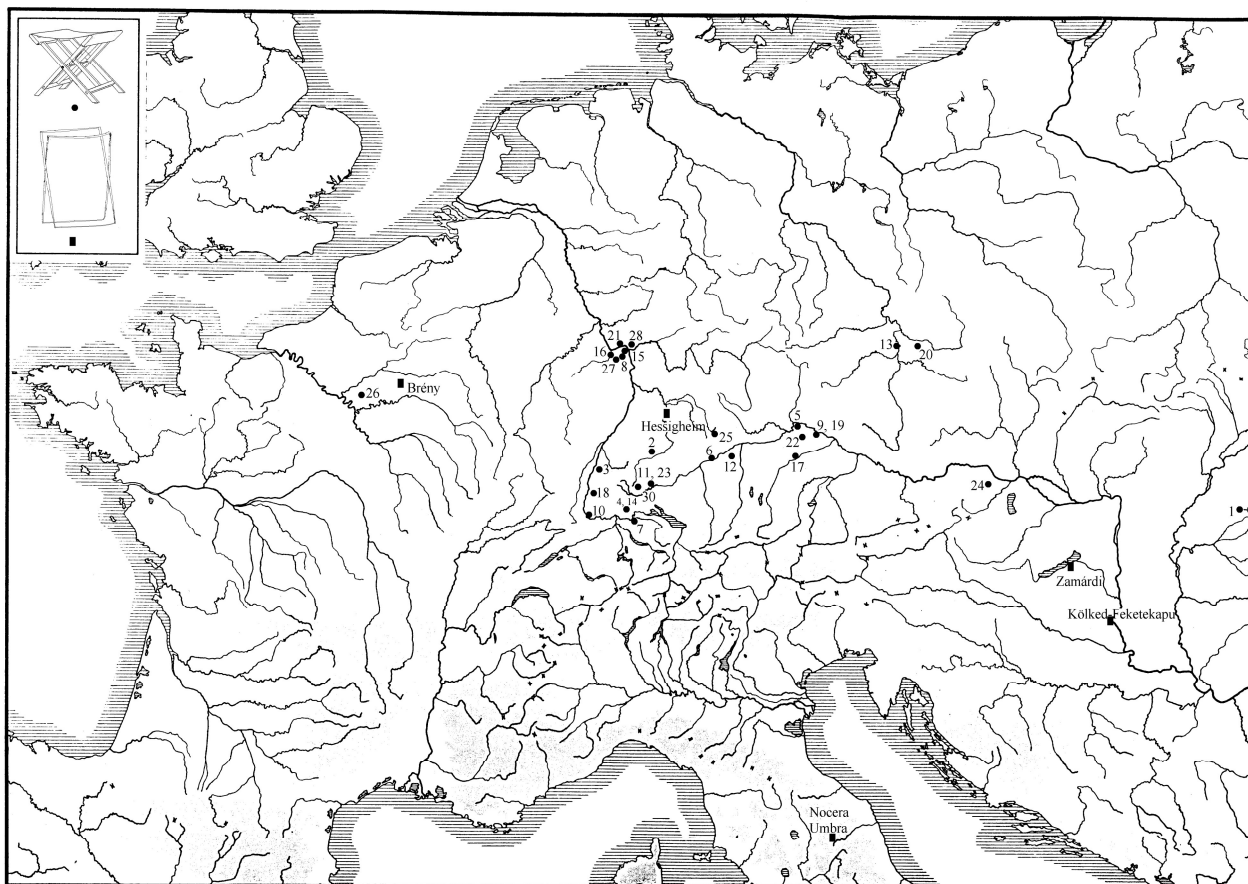
Železná tyč skládací dřevěné stoličky (*sella curulis*)

Lokalita: Klučov, hrob 22, Praha-Dejvice, hrob XIV.

Z hrobu XIV pochází železná tyč (délka 55 cm); má z menší části čtvercový průřez, z větší pak oválný, pravděpodobně tordovaný. Tyč byla uložena ve výklenku tak, že sledovala osu pravé ruky. Zda ležela přímo na zemi, či v určité výšce nad dnem hrobu není z Jírovy kresby patrné.

Železné tyčky většinou o délce kolem 40-50 cm byly dlouho považovány buď za součást kuchyňské a stolní výbavy (rožně, závěsy kotlů; Kühn 1965, 152; Schmitt 1986, 373; Grünwald 1988, 190-191; Losert – Pleterski 2003, 387; Aspöck – Stadler 2005, 187-188), váhy (Schnurbein 1987, 80-81) nebo háky sloužící k vylupování hrobů (Codreanu-Windauer

1994, 123; Dannhorn 1994; srov. Leinthal 1996, 131-132; Losert – Pleterski 2003, 387), či síťovací jehly na hrubé síti (Geisler 1998, 157) nebo jen jako tyčky (Blaich 2006, 470-471).³⁷

Obr. 42. Nálezy dřevěných skládacích stoliček (kolečko) a železných rámových stoliček (obdélník) v Evropě (podle: Urbanová – Kostka – Korený 2010)

Významným mezníkem v poznání skutečné funkce těchto předmětů byl šťastný nález v ženském hrobě 551 na pohřebišti v Schleithem, kde kromě obligátní železné osy se in situ dochovaly také dřevěné zbytky a plechová kování s nýty sedací části dřevěné skládací stoličky (Burzler – Höneisen – Leicht – Ruckstuhl 2005, Taf. 63).³⁸

³⁷ V hrobě 603 v Straubing-Bajuwarenstraße byl podél pravé nohy uložen tzv. häckselmesser, jehož rukojeť o délce 40,6 cm, kruhového a obdélníkovitého průřezu je velmi podobná tyči z hrobu XIV z Podbaby. Ovšem součástí tohoto typu nože je i ostří, které v cit. příkladě má délku 18,5 cm (Geisler 1998, Taf. 210:1).

³⁸ K uvedenému soupisu doplňujeme kromě českých také novější i starší nálezy: Německo: Eltville, Rheingau-Taunus-Kreis, hrob 342, fragmenty (Blaich 2006, 470-471, Taf. 143:7-8), Günzburg, Ldkr. Günzburg (Czysz 2009), Eching-Viecht, Lkr. Landshut, hrob 65 (Dannhorn 1994), Pfakofen, Lkr. Regensburg, hrob 74 (Codreanu-Windauer 1994, 122-123, Abb. 83), Hechtsheim, hrob 180 (Zeller 2005, 19-20), Mengen, hroby 12, 197 a oj.n. (Walter 2008), Altenerding ?, hrob 1167 (Sage 1984, 285; Losert – Pleterski 2003, 387, Abb. 99:22), Oberflacht?, hrob (Paulsen 1992; Schiek 1992), Rakousko: Brunn am Gebirge, Niederösterreich, hrob 19 (Aspöck – Stadler 2005).

Z Čech pochází ještě jeden nález a to z Klučova, hrobu 22. V roce 1952 byla při výzkumu v sekundárně porušeném ženském hrobě 22 nalezena železná tyč s koncovým knoflíkem a zahnutým očkem. Předmět o délce 51 cm byl nalezen v hloubce 180 cm ve vodorovné poloze,

Lokalita	Pohlaví/věk	Délka	Datování
1. Bîrlad, hr. 507	?	ca. 60	450
2. Entringen	M/-	42.8	4/4 5. stol.
3. Mahlberg	Ž/-	37.5	Konec 5. stol.
4. Schleithem-Hebsack, hr. 551	Ž/25-34	41.0	480-510
5. Barbing-Irlmauth, hr. 38	Ž/-	42.1	Poč. 6. stol.
6. Günzburg, hr. 1562	Ž/20	43	500
7. Flaach, hr. 19	Ž/20-22	45,0	kol. 500
8. Köngernheim, hr. 11	Ž/-	47.4	¼ 6. stol.
9. Straubing-Bajstr., hr. 266	Ž/21-24	47.0	¼ 6. stol.
10. Basel-Kleinh., hr. 74	Ž/30-35	46.5	¼ 6. stol.
11. Fridingen, hr. 150	Ž/-	52.0	¼ 6. stol.
12. Unterthürheim, hr. 214	M/adult	44.8	1/3 6. stol.
13. Praha-Dejvice, hr. XIV	Ž/30-40?	55,0	1/3 6. stol.
14. Schleithem-Hebsack, hr. 665	Ž/30-39	41.0	½ 6. stol.
15. Hechtsheim, hr. 180	Ž/-	40	½ 6. stol.
16. Langenlonsheim, hr. 87	Ž/16-17	47.0	½ 6. stol.
17. Echting-Viecht, hr. 65	Ž/-	45,5	500-1.pol.6.st.
18. Mengen, hr. 12	Ž/adult	ca. 47	510-540
19. Straubing-Bajstr., hr. 451	Ž/21-23	45.7	2/4 6. stol.
20. Klučov, hr. 22	Ž/25?	51,0	2/4 6. stol.
21. Eltville, hr. 342	Ž/-	min 27	2/4 6. stol.
22. Pfakofen, hr. 74	Ž/-	60	¾ 6. stol.
23. Fridingen, hr. 199	-	50.0	6. stol.
24. Brunn am Gebirge, hr. 19	Ž/M/17-25	40,8n	6. stol.
25. Bopfingen, hr. 129	Ž	ca. 42	
26. Louvres, hr. 124	Ž	ca. 42	
27. Rommersheim	Ž	42.5	konec 5. stol.
28. Weilbach, hr. 13	Ž	41.0	
29. Mengen, hr. 197	Ž/adult	min 40,5	540-570/580
30. Mengen, oj.n.	-	min. 15	-
31. (?) Altenerding, hr. 1167	M/20	16	600-poč. 7. stol.
32. (?) Oberflacht, hr.	-	-	6. stol.

Obr. 43. Přehled nálezů dřevěných skládacích stoliček, řazeno dle chronologie (podle Urbanová – Kostka – Korený 2010, tab. 1).

zatímco hloubka hrobové jámy činila 195 cm. Byl umístěn za hlavou zemřelé podél kratší západní stěny a asi 15 cm nade dnem. Železná osa dřevěné židle byla zjištěna také za hlavou ženy v hrobě 266 na pohřebišti v Straubing-Bajuwarenstrasse, kde zůstala in situ ve výšce 26 cm nade dnem (Geisler 1998, Taf. 74). R. Pleiner, který koncem 50. let provedl metalografický výzkum ključovského nálezu, zjistil, že tyč byla ukována z měkkého kujného železa (Pleiner 1962, 121). Ključovský exemplář patří podle uvedených znaků (na koncích knoflík a očko) do druhého typu dřevěných skládacích stoliček (Burzler – Höneisen – Leicht – Ruckstuhl 2005, 194).

Nález z Prahy-Dejvic je hůře zařaditelný, neboť postrádá výrazné znaky k jeho určení. Nejlépe by mu odpovídal první typ s jedním knoflíkem, pokud se vůbec nejedná o nový typ. Z hlediska polohy je jeho nejlepším protějškem nález z mužského hrobu 214 v Unterthürheim (Grünwald 1988, Taf. 103) a z ženských hrobů 451 v Straubing-Bajuwarenstraße (Geisler 1998, Taf. 152), 65 v Echting-Viecht (Dannhorn 1994, Abb. 7), 38 v Barbing-Irlmuth (Koch 1968, Taf. 38:6-19) a 19 z Flaach (Bader – Windler 1998, Abb. 15).

Dřevěné skládací židle jsou rozšířeny zejména v alamanské a bavorské, méně pak ve franské oblasti; v langobardském prostředí je zatím zastoupen jedním nálezem z Brunn am Gebirge v Dolním Rakousku (hrob 19; Aspöck – Stadler 2005). Dosud bylo rozpoznáno 28-30 nálezů, s dejvickým a ključovským exemplářem je jich 30-32. Ve středním Podunají a v Itálii jsou naopak rozšířeny skládací židle kovové rámové konstrukce (srov. Bierbrauer 2008; Rupp 2008). Ojedinele se tento typ rámových židlí objevil i v západomerovejském okruhu v hrobě 75 v Hessigheim, Kreis Ludwigsburg (Stork 2007, Abb. 138) a ve Francii v hrobě 363 v Breny, Dép. Aisne (Kiss 1996, 272; Kazanski 2002, 48-49, Pl. 59:1, 68:2, 125:1). Podle A. Kisse je jejich původ pravděpodobně v římsko-byzantských dílnách v Itálii (Kiss 1996, 270; 2001, 334; Bárdos – Garam 2009 s dalšími doklady) a nejstarší z nich se ve sledovaném prostoru objevují v první polovině 6. století.

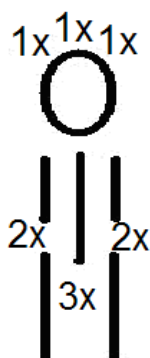
Z hlediska pohlaví zcela dominují ženy, pouze ve dvou až třech případech se dřevěné židle objevily v mužských hrobech. Muž z hrobu 214 v Unterthürheim patřil k zakladatelské generaci zdejší vesnice (Grünwald 1988, 198-199), stejně jako žena z hrobu 150 ve Fridingen (Schnurbein 1987, 90). I v dalších případech se, soudě podle výbavy jejich hrobů, vesměs jedná o ženy a muže, kteří stáli na špici místních komunit. Podle dostupných údajů je zajímavý jejich dožitý věk, který je podle antropologických zjištění vesměs nízký – zcela převažuje kolem 20. let, jednou mezi 25-35 a třikrát mezi 30-40 lety (Obr. 43).

Nůžky

Lokality: Jiřice, hrob 3, Kamýk, hrob, Lochenice I, hrob 4, Lochenice IX, hrob 4, Postoloprty-Seník, hrob 2/92, 17/92 (?), Praha-Hostivař, Toušeň, hrob 2/1928, Záluží, hrob 26/XXI, 30/XXV, 36/XXXII

Nůžky se našly pouze v ženských hrobech. Vesměs se jedná o prosté železné pérové nůžky obvyklých rozměrů, pouze nůžky z Kamýka mají mimořádně velké rozměry, navíc jsou zdobeny dvojicí rytých linií. Byly uloženy v dřevěném pouzdru, zpevněném velkými bronzovými nýty (Tab. 24:1,2).

Poloha: Zcela převažuje poloha kolem pasu a pod pasem, svědčící o zavěšení nůžek na řetízcích, řemíncích či šnůrách, spojených s opaskem. Umístění nůžek u hlavy (3x: Jiřice 3, Kamýk, Záluží 26/XXI) je v případě Kamýka a Záluží spojeno s pohřby vysoce postavených žen, hrob 3 v Jiřicích byl silně poničen, ale s přihlédnutím k dochovanému keramickému servisu tří nádob lze tuto možnost předpokládat i v tomto případě.

Obr. 44. Poloha nůžek v hrobech

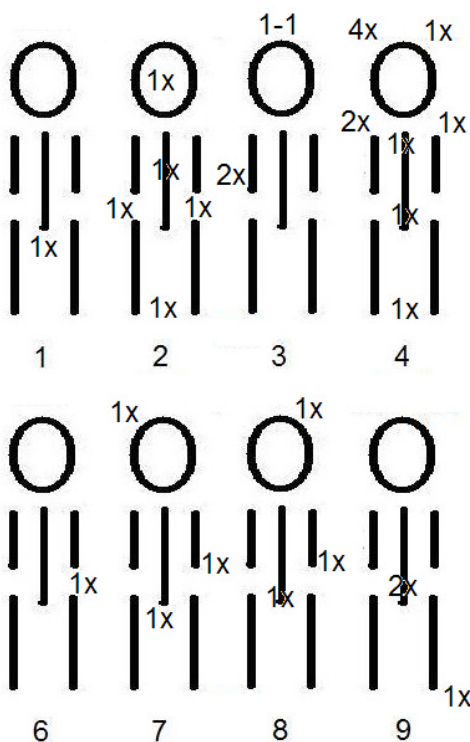
Předměty bez vazby na pohlaví a věk

Hřebeny

Lokality: Březno, polozemnice 14, 30, 40, 55, 72, Dobroměřice, hroby, Dobříčany, Dolní Neděliště, Hostivice, obj. Q, Hostivice, pohřebiště, Chýnov, obj., Jiřice, hrob 3, 6, 16, 20, 23, 26, 29, Klučov, hrob 1, 2, 3, 6, 12, 15, 18, 20, 20A, 22, 23, Libochovice nad Ohří, Lochenice I, hrob 5, 14, Lochenice IX, hrob 3, 4, 6, 14, Lužec, hrob 27, Mochov, hrob 2, 6, 11, 12, Nová Ves I., Neděliště, hrob 1, sběr, Poláky, hrob 75, Praha-Dejvice, hrob 19, 21, 22, 23, 40, rozrušené hroby, Praha-Libeň, Roztoky, Světec, Tatce, obj., Toušeň, hrob 2/1928, Velké Přílepy, obj. 244, Záluží, hrob 2, 3, 4, 7/III, 17/XII, 19/XIV, 21/XVI, 24/XIX, 25/XX, 29/XXIV, 30/XXV, 32/XXVII, 33/XXVIII, 43/XXXIX, 48/XLIV, 50/XLVI, 52/XLVIII, 57/L, 58/L, 59 (1927) a zničené hroby, Záluží, obj. IV

Nejisté nálezy: Praha-Dejvice, cihelna Juliska, obj., Siřem, polozemnice 1

Hřeben patří do skupiny nejčastěji se vyskytujících prvků pohřební výbavy bez ohledu na pohlaví. Obvykle se vyskytuje jeden, jsou však dokumentovány ojedinělé případy párů (Lužec, hrob 27, Mochov, hrob 12).

Obr. 45. Hřebeny. 1-Lužec nad Vltavou, 2-Jiřice, 3-Praha-Dejvice, 4-Záluží, 5-Toušeň, 6-Mochov, 7-Klučov, 8-Lochenice IX

Z porovnání na obr. 45 vyplývá určitá shoda mezi Jiřicemi a Záluží, totéž lze konstatovat o podobnosti mezi Mochovem a Klučovem. Mezi nálezy je třeba ještě vzpomenout pouzder na

hřebeny. Jsou známy z Března, polozemnice 55 a Prahy-Dejvic, hrobu 21 (Bemmann 2008, 170, Abb. 23).

Nádoby

Do této skupiny patří keramické, kovové, skleněné a dřevěné nádoby. Keramické nádoby jsou zastoupeny zdaleka nejpočetněji a tudíž jsem jim tradičně dostává nejvíce pozornosti (např. Svoboda 1965; Zeman 1994; Droberjar 2008a; 2008b; 2008c).

Kovové nádoby stále prezentuje kotlík z hrobu 16 v Mochově (kotlík z Prahy-Dejvic je nezvěstný), skleněné nádoby se objevují už jen na počátku merovejského období (Radonice nad Ohří, Praha-Kobylisy, Praha-Veleslavín, Praha-Holešovice), poté mizí z hrobů úplně (příp. se objevují jen jejich zlomky: Lochenice IX, hrob 4).

Osobitou skupinou jsou tzv. picí servisy, v souvislosti s hrobem 2 ze Stehelčevsi se jimi kdysi zabýval už B. Svoboda (Svoboda 1975). Picí servis obsahuje obvykle tři nádoby různého typu, někdy se vyskytne džbán (Stehelčevs 2), anebo lahvovitá/hrncovitá nádoba (Záluží 5/I: čtyři nádoby; Chotěšice 3). V hrobech se objevují nejen čistě keramické, ale smíšené soupravy – s bronzovým kotlíkem v Mochově (komorový hrob 16), se skleněnou miskou v Praze-Holešovicích, anebo s dřevěnou miskou v Záluží (komorový hrob 39/XXXV). Z přehledu je zřejmé, že tyto soupravy byly zpravidla (ale ne vždy) součástí hrobové výbavy jedinců – příslušníků elit místních komunit.

Po sérii přírodovědných analýz se v posledních letech ukázalo, že významnou roli v pohřebním ritu hrály dosud zcela opomíjené dřevěné nádoby – misky. Jsou známy z těchto lokalit: Mochov hrob 10, Záluží, hrob 39/XXXV, 45/XLI³⁹; nejisté nálezy: Lochenice IX, hrob 6, 7.⁴⁰

Přírodovědné rozborů kování dřevěných nádob a jejich organických zbytků přinesly tato zjištění:

Bylo zjištěno, že na výrobu „českých“ misek bylo použito javorového (Záluží), březového (Mochov), dubového dřeva (Lochenice), dřeva nějakého druhu slivoně (Záluží) a dřeva blíže neurčené listnaté dřeviny (Mochov).

Ze sousedních regionů jsou k dispozici analýzy z alamanského pohřebiště v Oberflachtu, které je v tomto směru nejvýznamnější (Schiek 1992; Paulsen 1992). Z početného souboru misek bylo analyzováno na tři desítky exemplářů. Z listnatých dřevin jednoznačně převládaly javor

³⁹ K tomuto nálezu podrobněji Korený – Kočárová – Frána 2008.

⁴⁰ Z Hostivice bylo nejnověji v jednom hrobovém „balíku“ s pomocí rtg snímku identifikováno kování, které může být zbytkem po dřevěné misce. Za možnost studia momentálně laboratorně zpracovávaných nálezů děkuji Davidu Daněčkovi.

(*Acer*) a jasan (*Fraxinus*), vzácně se objevila olše (*Alnus*), bříza (*Betula*) a buk (*Fagus*); ve sporných případech byly uvažovány také líska (*Corylus*) a habr (*Carpinus*). Dvě podrobnější determinace připouští užití druhu javoru klen (*A. pseudoplatanus*), j. mléč (*A. platanooides*) a j. babyka (*A. campestre*).

Z pohřebiště v Sontheimu byl v hrobě 175 zlomek nádoby ze dřeva čeledě růžovité (*Rosaceae*, s otazníkem rod hlohu (*Crataegus*) nebo švestky (*Prunus*; Neuffer-Müller 1966, 15) a v hrobě 62 v Kösingu zjištěn jasan (*Fraxinus*; Knaut 1993, 180, pozn. 199).

Z hlediska použitých dřevin se tedy nejlépe k danému účelu hodí tvrdší jasanové a javorové dřevo, příležitostně se používala slivoň/švestka, olše, buk, bříza a dub. Síla stěn nádob (pochopitelně většinou měřeny okraje) činila obvykle 2-5 mm, výjimečně do 8 mm.

Kování z hrobu 45/XLI ze Záluží bylo ze slitiny s mědí, označovanou zde jako mosaz (obsahovala 5% zinku a 1% olova). Velké stříbrné kování z Mochova obsahovalo téměř 84% Ag; na příměsi připadá 16%. V malém kování bylo jen 66% Ag, 34% tvořily příměsi.

Až na jednu misku z Mochova nebyla v Čechách zatím zjištěna jiná dřevěná nádoba s více než jednou kovovou aplikací. K nim lze připočíst i po jednom kování z hrobů 6 a 7 (?) v Lochenicích (poloha IX); celkem je tedy z území Čech registrováno pravděpodobně pět až šest dřevěných nádob.

Obr. 46. Stříbrná kování misky z hrobu 10 v Mochově (podle Korený – Kočárová – Frána 2008, fototab. 9:1)

Rovněž ve středoevropském prostoru jsou nejpočetnější skupinou misky s jedním kovááním (49 ks), s jejich nárůstem pak frekvence takto bohatě vybavených misek více-méně plynule klesá – 2x: 23 ks, 3x: 16-19 ks, 4x: 6 ks, více jak 4x: 2-5 ks (srov. např. Koch 1977, 155, která naopak měla za to, že obvyklé bylo užití tří kováání; její pozorování však vycházelo z mnohem menšího vzorku). Čísla jsou ovšem jen orientační. Jak je v některých případech upozorněno, není jisté, zda všechna kováání nalezená v hrobech pocházejí z jedné nebo více nádobek,

někdy rovněž nepanuje jednotna ve výkladu funkce nalezených zlomků (např. miska/skříňka/kování picího rohu/kování štítu/taška.

Ve střední a západní Evropě byly misky s kováním nalezeny v durynské oblasti (včetně Čech) 8x, fransko-alamanské 52x (Frankové 30 a Alamani 22), langobardské 9x a bajuvarské 9x. Pokud připočítáme i nálezy ze smíšených lokalit (např. durynské pohřebiště ve franské oblasti a naopak), tak 70% nálezů pochází z fransko-alamanského regionu.

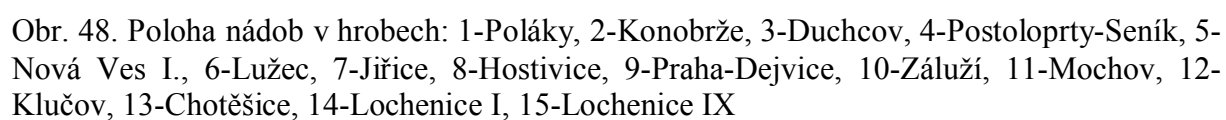
Přestože v případě velkého mosazného (?) kování z Mochova byla rozbořem zcela vyloučena jeho předpokládaná funkce součástky kaloty kožené přilby, přece jen jeho tvar nezapře jistý vliv nebo inspiraci právě tímto druhem obranné výstroje (srov. Sinj/Solin/Salona; Böhner 1994, Abb. 31; Stein 2005, 236); přímých analogií nemá. Vzhledem k velikosti bylo pravděpodobně připevněno na hluboké míse (Tab. 56-rekonstrukce; podobně dlouhé kování je z hrobu 16 v Kleinlangheim).

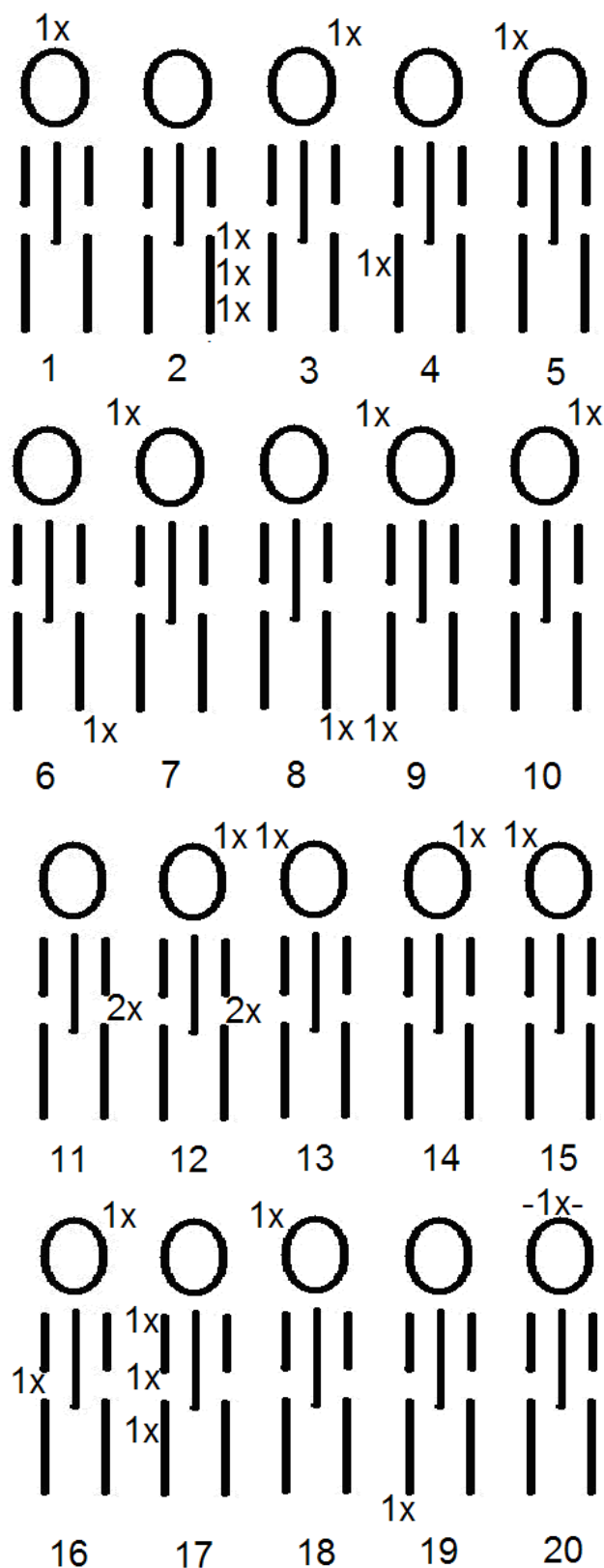
Velké zdobené stříbrné kování ze stejného hrobu naopak zastupuje sice technicky nejnáročněji pojatou, zato překvapivě početnou skupinu. Kování stejné konstrukce, s výzdobou (např. ve zvířecím stylu) nebo bez, jsou doložena z vícero lokalit: již zmíněný hrob 36 v Klepsau, hrob II v Podolí-Žuráni, hrob 446 v Altenerdingu, hrob 242 v Pleidelsheim, hrob 33 v Szentendre, hroby 186, 289 a 612 v Straubing-Bajuwarenstraße, hrob s přilbou v Gammertingen a pravděpodobně i v hrobě 17 v Nocera Umbra.

Malé stříbrné kování tvarem a puncovanou výzdobou ze stejné misky své předpokládané reprezentativní funkci příliš neodpovídá, byť podobných příkladů lze uvést několik (např. již uvedený hrob 107 v Sirnau). Jak bylo výše uvedeno, jedná se spíše s velkou pravděpodobností o pouhou reparační spojku. Podobná funkce je přisuzována menšímu bronzovému kování z hrobu 446 v Altenerdingu (Losert – Pleterski 2003, 474), stejnou roli měl plech s nýty v hrobě 15 v Pleidelsheimu (Koch 2001, 181). U. Kochová připouští stejnou funkci také

Obr. 47. Záluží, hrob 39/XXXV, stříbrné kování (podle Korený – Kočárová – Frána 2008, fototab. 10:2)

Obr. 49. Poloha nádob (keramických, kovových a dřevěných) v hrobech elity: 1-Konobříž, 2-Stehelčevy 2, 3-Kamýk, 4-Praha-Dejvice 21, 5-XIV, 6-Záluží 18/XIII, 7-26/XXI, 8-27/XXII, 9-28/XXIII, 10-31/XXVI, 11-36/XXXII, 12-39/XXXV, 13-45/XLI, 14-59 (1927), 15-Mochov 3, 16-10, 17-16, 18-Klučov 22, 19-Lochenice IX-4, 20-Chotěšice 1

v případě dvojice kování z hrobu 206 v Pleidelsheim (Koch 2001, 180); podobně i měděné rombické kování s nýty z hrobu 122 v Basel-Kleinhüningen (Giesler-Müller 1992, 111, Taf. 25:3 – autorka uvažuje o kování štítu).

Výskyt dřevěných nádobek (s kovovými aplikacemi) je obvykle spojován s prostředím nobility. Hrob 10 (mužský) v Mochově patří (společně s ženským pohřbem v hrobě 3) k nejvýznačnějším nejen na pohřebišti, ale v rámci soudobého osídlení Čech. Jako jediný obsahoval dvě misky. To dobře koresponduje se situací na pohřebišti v Oberflacht. Pouze v komorových (s lůžkem mrtvého) nebo dobře vybavených hrobech byly dvě misky (ovšem bez kování; Paulsen 1992, 108).

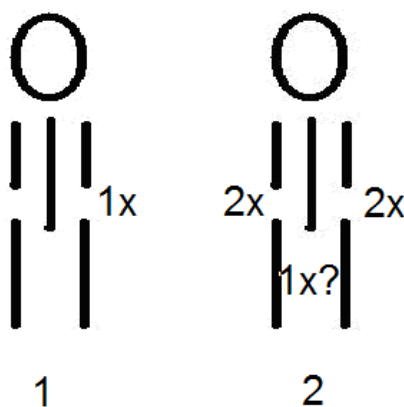
K uvedeným příkladům lze uvést známé nálezy z Kolína, Pleidelsheim (hrob 128), Gammertingen, tj. celky, které patří do kategorie C podle třídění R. Christleina (1973). Většina misek ovšem pochází z celků, které spadají do kategorie B.

Smůla

Lokalita: Lochenice IX, hrob 2, Mochov, hrob 2, Záluží, hrob 11/VII, 13/VIIIa, 14/IX, 26/XXI, 27/XXII, 28/XXIII, 38/XXXIV, 43/XXXIX, 44/XL, 50/XLVI

Výskyt smůly není vázán na určitou věkovou kategorii či pohlaví. Předpokládá se, že zvyk vkládat hrudky smůly (jedná se vlastně o milodar) zemřelému do hrobu pochází ještě z doby římské (Zeman 1958). Původ není vesměs znám, pouze u nálezu z hrobu 3 v Rathewitz se uvádí bříza (Schmidt 1976, taf. 95:2; dat. IIIa). V našich podmínkách byl kdysi proveden jednoduchý experiment s hrudkou smoly z Mochova, kdy po zapálení vydávala „příjemnou lesní vůni“ (Zeman 1958, 427).

Dokumentované nálezy ukazují, že hrudky byly většinou ukládány do oblasti kolem kolem boků (Obr. 50).

Obr. 50. Hrudky smůly a jejich poloha v hrobech. 1-Mochov, 2-Záluží

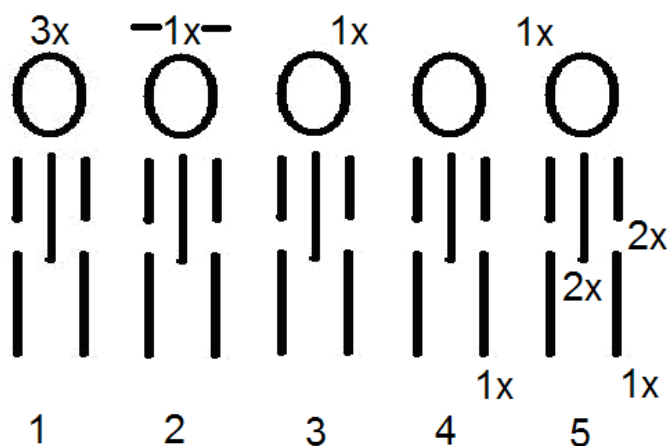
Vajíčka

Lokality: Kněžívka, hrob 2, Ločenice I, hrob 6, 13, Ločenice IX, hrob 4, Lužec nad Vltavou, hrob 8, Praha-Dejvice, hrob X, XI, XIV, Záluží, hrob 18/XIII, 36/XXXII, 37/XXXIII, 38/XXXIV, 42/XXXVIII, 45/XLI, 46/XLII

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že vejce představuje, alespoň na některých pohřebištích, poměrně častý milodar⁴¹. Za pozornost stojí, že v případě podbabského pohřebiště byla vajíčka zjištěna jen při výzkumu J.A. Jíry, ačkoliv měl možnost prozkoumat podstatně méně hrobů než J. L. Pič.

Vajíčka jako milodar jsou zatím známá z pohřebišť v pražsko-slánské oblasti a v Ločenicích. Chybí v SZ Čechách a na většině pohřebišť v Polabí (Klučov, Jiřice, Toušeň, Mochov) s výjimkou Záluží.

Co se týče polohy vajíčka, jsou důležité ty případy, kdy je umístěno za hlavou, nebo v prostoru kolem hlavy. V Praze-Podbabě bylo v hrobě X (žena) za hlavou a to i s kostičkou (jehlice?), v hrobě XI (žena) bylo jedno ze čtyř vajec u ucha. V Ločenicích I, bylo vajíčko v SZ části hrobu 13 (muž?). V Záluží bylo opět v SZ části, ale blíže u nedochované hlavy dítěte v hrobě 38/XXXIV, v hrobě muže 45/XLI bylo vejce v nádobce u hlavy (JZ část) a v hrobě ženy 46/XLII bylo vejce nalezeno na hrudi. V Kněžívce byl v západní části hrobu 2 výklenek, v němž byla mísovitá nádoba a pod ní vajíčko.⁴²

Obr. 51. Poloha vajec v hrobech. 1-Praha-Dejvice, 2-Kněžívka, 3-Ločenice I, 4-Ločenice IX, 5-Záluží

⁴¹ Je zajímavé, že s výjimkou Ločenic se zatím objevilo jen v pražsko-slánském regionu, ze SZ Čech není vejce zatím známé. Je rovněž pozoruhodné, že nebyla zjištěna ani na pohřebištích v Klučově, Mochově, Toušeni a v Jiřicích, ačkoli dohromady bylo různým způsobem prozkoumáno na 80 pohřbů. Na posledně jmenovaném byly ovšem podmínky k výzkumu výrazně ztíženy (spodní voda, poškození výkopem pro plynovod) a tak případné drobné úlomky skořápek mohly být snadno přehlédnuty či zničeny.

⁴² V původní publikaci bylo číslování hrobů převzato z rkp. A. Knora (Urbanová – Kostka – Korený 2010, 370). A. Knor však hroby čísloval až po skončení výzkumu, přičemž z číselné řady vyloučil hroby bez nálezů.

Z dostupných podkladů tedy vyplývá, že umístění vejce u hlavy (nebo v prostoru kolem ní) převažuje nad všemi ostatními případy, tj. u pasu, či kolem nohou; z hlediska pohlaví pak mírně převažují ženy a děti. Ovšem ve srovnání např. z pohřebišťem v Pleidelsheimu, kde bylo šestnáct hrobů s vajíčkami, byla poloha vajíčka v horní či spodní části těla naopak poměrně vyrovnaná (Koch 2001, 175-177).

K nálezům vajec lze připojit i slepičí kosti, či celé kostry (Lužec nad Vltavou, hrob 8, Praha-Dejvice, hrob XII; nejistý nález: Lochenice I, hrob 6). Bohužel, ani jeden z nich není lokalizován.

Zvířecí kosti (viz též vajíčka)

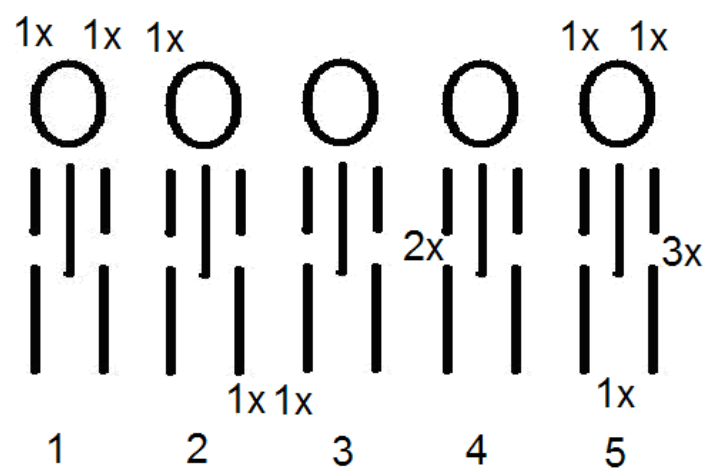
Lokality: Jiřice, hrob 3, 16, Kamýk, Lochenice IX, hrob 6, Mochov, hrob 11, 16, Opočno, hrob, Záluží, hrob 9/V, 26/XXI, 28/XXIII, 36/XXXII, 37/XXXIII, 39/XXXV, 42/XXXVIII, 56/LII, 57/LIII.

Zmapováním výskytu zvířecích kostí v hrobech dostaneme stejný obrázek jako v případě vajec. Zvířecí kosti se v hrobech objevují v širší pražsko-slánské oblasti (mimo Prahu!) a ve východních Čechách, kde kromě Lochenic se tento milodar objevil v Opočně. Zastoupeny jsou hovězí (telecí) a vepřové kosti, výjimečně se objeví kost psa (Záluží, komorový hrob 39/XXXV).

Z hlediska společenského se jeví situace následovně: milodary v podobě masa se převážně přidávaly do hrobů výše situovaných jedinců. Dvě selata (nebo jejich podstatné části) byla přidána do hrobu v Kamýku, v Jiřicích to byly kosti v lépe vybavených hrobech 3 a 16. V Mochově byla prasečí kost v napřůměrně velkém a vybaveném dětském hrobě 16 (bronz. nádoba+picí servis). V Záluží se jedná o hroby 26/XXI (bohatě vybavený ženský hrob), 28/XXIII (dětský komorový hrob), 37/XXXIII (nadprůměrně hluboký), 39/XXXV (ženský komorový hrob s picím servisem, dřevěnou nádobou a nadprůměrnou výbavou), 57/LIII (mužský hrob s pohřebním lůžkem).

Z hlediska pohlaví a věku převažují ženy s dětmi (11) nad muži (5 případů).

Z poloh převažuje umístění u hlavy, v Mochově dominuje pravá strana těla, v Záluží zase levá.

Obr. 52. Poloha zvířecích kostí v hrobech. 1-Jiřice, 2-Kamýk, 3-Lochenice IX, 4-Mochov, 5-Záluží

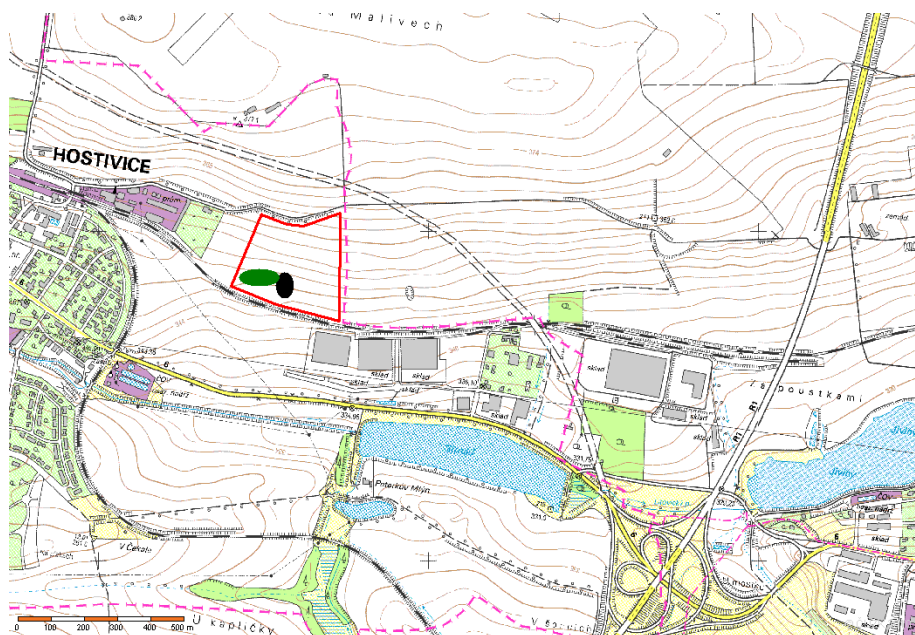
Plán pohřebiště

Přesná lokalizace hrobů z let 1927, 1929, 1930-31 a 1936 neexistuje, resp. se nedochovala (pouze J. Špaček ve své rkp. práci uvádí ppč. 40). K hrobu 59/1927 disponujeme určitým údajem o jeho nálezu v místě kruhovky. Místo hrobů č. 1-6, zkoumaných L. Hájkem v r. 1929, přibližně zaznamenává situační skica, pořízená v dubnu 1929 (Tab. 97). Plán pohřebiště z výzkumu 1930-31 je nezvěstný (Svoboda 1965, 282). Pouze z výzkumu v roce 1936 pochází přesný plán čtyř hrobů, ovšem jen rámcově lokalizovaný v rámci širších prostorových vztahů (Tab. 133). Kvůli těmto skutečnostem zůstával informační potenciál pohřebiště až dosud téměř nevyužitý (a dochované skicy a plány nebyly dosud ani publikovány). Přes uvedené potíže jsem se pokusil, na základě dostupných údajů, vytvořit alespoň rámcový plán pohřebiště. Zpočátku se dokonce zdálo, že pro hroby 5/I až 17/XII (resp. 18/XIII) bude možné využít poznámek J. Schránila z jeho prvních dvou notesů z kampaně v r. 1930 (B. Svoboda publikoval jen některé z nich; Svoboda 1965, 283-285). Bohužel záznamy tvoří izolované, vzájemně nespojitelné ostrůvky údajů.

Přesto se podařilo vytvořit určitý plán pohřebiště, který umožňuje prostorovou (byť poněkud hrubou) analýzu. Východiskem byly, kromě už zmíněných poznámek J. Schránila, též údaje v tisku. Výzkum totiž vzbudil velkou mediální pozornost a tak prakticky každý den noviny přinášely údaje různé kvality o postupu prací. Ve dvou zjištěných případech dokonce přinesly záběry na právě zkoumanou plochu, což chybí i v oficiální fotodokumentaci, pořizované Národním muzeem (Tab. 117). Z otištěných údajů (byly excerpovány výstřižky z novin, uložených v Národním muzeu, Archeologickém ústavu a muzeu v Čelákovcích) se podařilo získat několik klíčových údajů. Především je to údaj o velikosti pohřebiště, která činila ke konci července 1930 40 metrů (délka) a 6-8 metrů (šířka). V té době bylo prozkoumáno 24 hrobů (Národ, večerník, datum ani číslo nezjištěno). Uvedenou šířku by potvrzoval i výzkum poslední řady z r. 1936, kdy její šíře dosáhla asi 10 metrů (Tab. 133). Další údaj máme ze dne 2. 7. 1930, kdy bylo prozkoumáno už 12 hrobů (tj. hroby 5/I až 17/XII); podle tisku ležely v řadách po své délce a po čtyřech za sebou (Večerní slovo, 2. 7. 1930). Řady by vycházely takto: I-IV, V-VIIIa, IX-XII). Tímto dostaly konkrétnější tvar i zápisky J. Schránila o této první skupině hrobů před tím, než byl odkryt jezdecký hrob 18/XIII. O tomto hrobu se uvádí, že ležel osamoceně, resp. odděleně od ostatních hrobů, uprostřed hřbitova (např. Svoboda 1965, 283). Ovšem údaj „uprostřed hřbitova“ platil jen pro výzkum v roce 1930. Pokud

budeme uvažovat o stejné šířce hřbitova i v případě druhé skupiny hrobů 19/XIV-28/XXVIII, vyjdou čtyři řady (tj. XIV-XVII, XVIII-XXI, XXII-XXV, XXVI-XXVIII), přičemž poslední řada měla asi jen tři hroby. Máme tak onu zmiňovanou (přibližnou) symetrii hřbitova, s hrobem 18/XIII uprostřed (Tab. 101). V následujícím roce byl výzkum zahájen další řadou (XXX-XXXIII). Důležitý údaj byl zaznamenán k 11. 8. 1931, kdy podle tisku byla otevřena nová řada hrobů. Podle popisu obsahu tohoto prvního pohřbu se jednalo o hrob 49/XLV (Národní Politika, XLIX, č. 219, s. 2). Pokud budeme uvažovat o stejné velikosti řad jako v r. 1930, vychází řady v r. 1931 následovně: XXX-XXXIII, XXXIV-XXXVII, XXXVIII-XLI, XLII-XLIV, XLV-XLVIII, XLIX-LII (Tab. 101). V dalších letech výzkum nepokračoval, byť podle údaje J. Neustupného z r. 1936 byly zničeny asi dvě řady hrobů. V uvedeném roce byly prozkoumány další čtyři hroby, jejichž celková šířka dosáhla asi deseti metrů, což koresponduje s údajem z července roku 1930 (viz výše). Zda ještě po tomto datu se nějaké hroby objevily, není z dostupných zdrojů známo.

Výsledný rekonstrukční plán ukazuje, že pohřebiště mělo pravděpodobně výrazně protáhlý tvar severojižním směrem. Tuto domněnku podporují dva momenty: situace na nedávno odkrytém pohřebišti v Hostivici, které je svou velikostí podobné Záluží (prozkoumáno cca 92 hrobů; obr. 50) a příkopy na východní a západní straně pohřebiště v Záluží (Svoboda 1965,

Obr. 53. Hostivice. Černě vyznačena plocha pohřebiště z doby stěhování národů (sestavil D. Daněček)

Obr. 54. Hostivice. Letecký snímek pohřebiště. Patrný je jeho sevřený ráz a poměrně vyrovnané řady hrobů, zejména v jeho jižní části (foto T. Kočí, 2011).

283, tab. LXXXV:1,2). Tyto objekty se tradičně spojují s pohřebištěm z doby stěhování národů. Na ploše však bylo též eneolitické sídliště a je tedy možné, že příkopy souvisí s tímto osídlením a respektování těchto linií mladším pohřebištěm je zcela náhodné. Nelze vyloučit ani objekt typu dlouhé eneolitické mohyly, po níž do doby stěhování národů zbyl nízký rov a příkopy. Jistou podobnost této situace evokuje plán výzkumu v Březně u Loun, kde do plášťů dlouhých staroeneolitických mohyl, orientovaných západ-východ, byly postupně zapouštěny hroby k. se šňůrovou keramikou, zvoncovitých pohárů a únětické kultury, přičemž sled těchto mladších hrobů víceméně kopíroval tvar starší dlouhé mohyly (Pleinerová 1980, 11, obr. 1, 13).⁴³

⁴³ Podobnou situaci lze rekonstruovat i v případě Kněžívky (viz kapitola Mohyly).

Prostorová analýza

Rozmístění hrobů podle pohlaví a věku

Rozdělení podle pohlaví vychází z archeologického materiálu, neboť antropologická analýza nebyla z valné části provedena a zbylá část je z hlediska současné metodiky zastaralá (Malý 1935).

V první části pohřebiště (bráno od severu k jihu) informace o pohlaví pohřbených jedinců téměř chybí (obr. 59). V komorovém hrobě 59/1927 byl muž, ze zničených hrobů v l. 1927-29 se dochovaly jen nádoby a několik kopí, z čehož lze pouze soudit, že v této skupině bylo pohřbeno několik mužů. V části hrobů 5/I až 17/XII zcela dominují ženy (9) a děti (2) nad muži (2), tři pohřby nelze určit.

V hrobě 18/XIII byl muž. V části 19/XIV až 30/XXV opět převládají ženy (7) a děti (1-dívka) nad muži (5), i když jejich podíl není tak vysoký jako v předcházející sekci. Trend snižování počtu ženských pohřbů pokračuje i v části 31/XXVI až 41/XXXVII, kde se stav ženských (4), dětských (1) a mužských hrobů vyrovnal (4-5); dva pohřby jsou neurčitelné. Stejná situace je též v poslední sekci 42/XXXVIII až 56/LII – 5 žen, 3 děti a 5 mužů, tři pohřby jsou neurčitelné. Z plochy zkoumané v r. 1936 byla jedna žena, jedno dítě a jeden muž, čtvrtý pohřeb je neurčitelný. Celkově je však sekce hrobů jižně od pohřbu 18/XIII vyrovnaná (17 žen, 6 dětí a 15-16 mužů).

Výbava a velikost hrobů

Rozčlenění hrobů podle jejich výbavy je obtížné pro jejich druhotné porušení, otázka, co všechno zmizelo, zůstane už nezodpovězena. Přesto jsou určité rozdíly patrné. Hroby jsem rozdělil do tří skupin, mezi nimiž ale příliš ostrá hranice (až na několik výjimek) nevede:

A („chudý“): bez výbavy, případně kombinace jedna-dvě nádoby, železné předměty (přezka, klíč, nůž), hřeben, smůla, ojediněle zbraň: šipka

B („střední“): jedna-dvě spony, jedna-dvě nádoby, skleněné korálky, bronzové klíče, hřeben, vejce, smůla, miska na líčidlo, stříbrný závěsek, železné/bronzové předměty, výzbroj-výstroj: šipka/štíť/kopí (jednotlivě). Úprava hrobu: komorový

C („bohatý“): jedna-dvě spony, zlatý/stříbrný závěsek, bronzový prsten, „bula“, tkací mečík, jedna-tři nádoby, dřevěná nádoba s kováním, kování podvazků (bronz-stříbro), stříbrná přezka, skleněné korálky, bronzové klíče, hřeben, vejce, smůla, zvířecí kosti, výzbroj: meč, kopí, štít (spolu), ostruhy. Úprava hrobu: komorový

Do kategorie „chudých“ náleží 27 hrobů, do „střední“ 24 hrobů a do poslední kategorie 7 hrobů/pohřbů.

Základní parametry hrobových jam (délka x šířka x hloubka, objem) shrnuje přehledná tabulka (obr. 58).

Plán na obr. 60 ukazuje hroby z hlediska jejich hloubky, která v průměru dosahuje 187 centimetrů.

V skupině hrobů 5/I-17/XII pozorujeme průměrnou hloubku 163 cm (z toho mužské jen 147 cm) s některými odchylkami. Výbava vcelku koreluje se zjištěnou hloubkou. Výjimkou jsou hroby 13/VIIIa (245 cm) a 17/XII (215 cm). první je chdý a druhý středně bohatý. Dva středně bohaté a chronologicky mladší ženské pohřby se sponami z 2. třetiny 6. století (5/I a 15/X) jsou mělké (155 a 140 cm).

Hrob jezdce s koněm dosáhl hloubky 275 cm a je druhým nejhlubším; parametr koresponduje s předpokládaným významem pohřbeného muže.

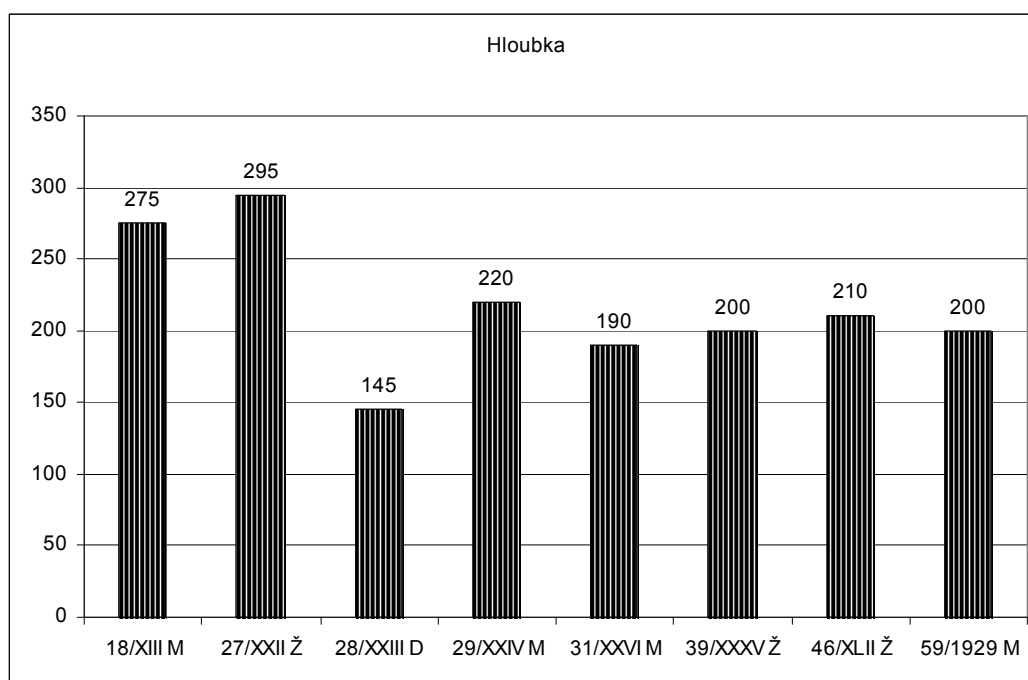
Skupina hrobů 19/IV až 26/XXI je charakteristická hloubkou v průměru 166 cm. Průměrná hloubka ženských hrobů je vyšší (176 cm) než u mužů (153 cm). V této části jen ženský hrob 22/XVII dosáhl vyšší hloubky 210 cm; vymyká se i bohatý hrob 26/XXI s hloubkou jen 150 cm.

V předpokládané řadě 27/XXII-30/XXV jsou tři komorové hroby. Ženský a mužský dosahují hloubky 295 cm (nejhlubší na pohřebišti) a 220 cm, jediný dětský komorový na pohřebišti se svojí hloubkou 145 cm je i v rámci své věkové kategorie podprůměrný. Bohatá výbava odpovídá ženskému a dětskému komorovému hrobu, mužský má pouze střední výbavu.

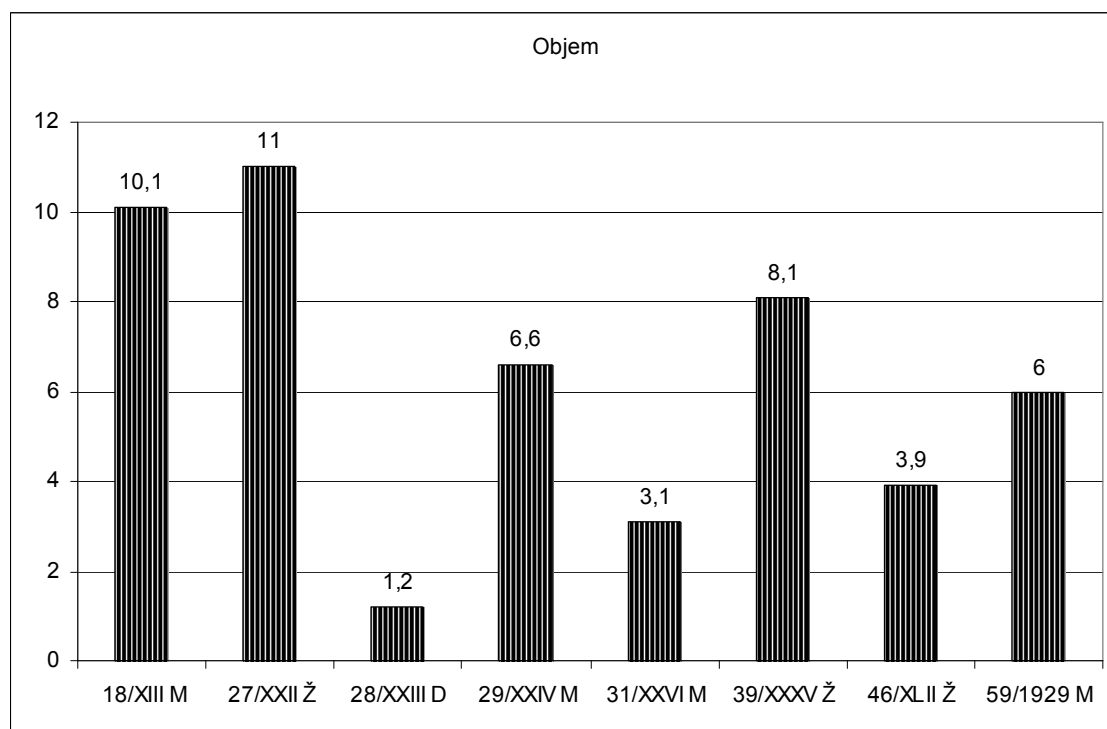
V části 31/XXVI až 45/XLI jsou další komorové hroby (2x) a hroby s průměrnou hloubkou 170-180 cm a vesměs s bohatou a střední výbavou. Z nich se vymykají hroby 40/XXXVI (260 cm) a 44/XL (230) s chudou výbavou, na druhou stranu je zde bohatý mužský hrob s kompletní výzbrojí a výstrojí 45/XLI (210 cm). Tento hrob si je velmi podobný v parametrech plochy a hloubky jámy s ženským komorovým hrobem 39/XXXV.

V posledních řadách 46/XLII až 56/LII jsou hroby s hloubkou kolem 140-170 cm, je zde jeden komorový hrob a jeden s výklenkem (54/L, jediný na pohřebišti). Hloubku nad dva metry měly jen dva – komorový 46/XLII a hrob s výklenkem, shodně 210 cm.

V poslední řadě z r. 1936 byly odkryty dva hroby s hloubkou dva metry.

Obr. 55. Záluží, srovnání hloubky komorových hrobů

Obr. 56. Záluží, objemy komorových hrobů. M-muž, Ž-žena, D-dítě

Objem hrobů. V části 5/I až 17/XII je k dispozici jen několik údajů, z nichž vyplývá, že objem se v průměru pohyboval kolem 2,5 m³. V části 19/XIV až 26/XXI opět většina dat chybí, tři hroby v této skupině mají shodně 2,2 m³. V prostoru komorových hrobů jsou k dispozici téměř všechny údaje. Z nich plyne, že objem hrobů (mimo komorových) 2,9 m³. Ženské hroby mají 2,6 m³, mužské hroby 3,25 m³. Zjevný vztah mezi hrobovou výbavou a objemem hrobu je patrný v případě hrobu 45/XLI. Objemy komorových hrobů jsou na obr. 56.

Konstrukce hrobových jam

S ohledem na techniku a dokumentaci výzkumu nebyly údaje o „prknech“ a jiných zbytcích dřevěného mobiliáře evidovány. Je totiž možné, s přihlédnutím k novým objevům v Zličíně a Hostivici, že v některých případech se mohlo jednat o zbytky rakví, či jiných dřevěných konstrukcí uvnitř hrobové jámy. Proto byly sledovány pouze dřevěné komory, jejichž pozůstatky v podobě sloupových jam jsou těmi nejvýmluvnějšími důkazy o jejich existenci (bez ohledu na kvalitu dokumentace). Celkem jich bylo výzkumem zachyceno sedm, osmá komora byla objevena během těžby cihlářské hlíny už v roce 1927 (hrob 59/1927). Poslední, devátá konstrukce, po níž zůstaly stopy v podobě mělkých jamek v hrobě 57/LIII, byla nejspíše lůžkem mrtvého.

Distribuce předmětů v hrobech

Výzbroj a výstroj

Zdá se, že každý muž dostal do hrobu nějakou zbraň (zde by ovšem byla nutná korelace s antropologickým určením). Vymykají se dva pohřby, u kterých je klasifikace jako mužských hrobů tímto nejistá (12/VIII, 35/XXXI). Zbraně se koncentrují v prostoru komorových hrobů, zvláštní je pak hustota výzbroje a výstroje v jižní části plochy, zkoumané v r. 1931. Jedinou kompletní výstroj a výzbroj měl muž v hrobě 45/XLI (meč, kopí, štít), který měl též nadprůměrně velký hrob a výjimečnou výbavu (brousek, dřevěná miska). Muž pohřbený s koněm měl ostruhy; je otázkou zda nalezený nýt (?) pochází ze štítu, či jiné součásti hrobové výbavy. S ohledem na výjimečnou výbavu, polohu a konstrukci hrobu je otázkou, zda měl mrtvý v hrobě též zbraně (uvažuje se o meči); či ke zdůraznění sociálního statusu stačila právě výše uvedená forma hrobu (tj. další výbava byla již zbytečná; Obr. 62).

Nádoby

Byla zjišťována přítomnost keramických a dřevěných nádob a jejich počet. Nádoby, anebo jejich podstatné zlomky, byly zjištěny u čtyřiceti pohřbů (v dvojhrobu 14/IX měly po jedné nádobě oba pohřby). V 26 hrobech bylo po jedné nádobě, v 12 bylo po dvou, v jednom byly tři a v jednom čtyři nádoby. Bez nádob bylo 22 pohřbů (5 mužských, 9 ženských, 3 dětské a 5 neurčitelných).

Z hlediska pohlaví byly po jedné nádobě 10 mužských, 11 ženských, 3 dětské, 3 hroby byly neurčitelné. Dvě nádoby (tzv. redukovaný picí servis) byly v 5 mužských, 5 ženských a 2 dětských. Tři a čtyři nádoby byly pouze v ženských hrobech (hroby 39/XXXV a 5/I) a lze je považovat za tzv. plnohodnotné picí servisy.

V komorových hrobech nádoby chyběly ve dvou případech (29/XXIV, muž a 46/XLII, žena), jedna nádoba byla v hrobě 31/XXVI (muž), po dvou nádobách bylo v hrobech 18/XIII (muž), 27/XXII (žena), 28/XXIII (dítě), tři nádoby byly v hrobě 39/XXXV (žena).

Dřevěné nádoby byly po jednom kuse v hrobech 39/XXXV (žena) a 45/XLI (muž), tyto hroby mohly být sousední.

Rozložení nádob na pohřebišti je patrné z obr. 63.

Z něj vyplývá, že v části 8/IV až 17/XII výrazně převažují pohřby s jednou nádobou nad dvěma, komorový hrob 18/XIII má dvě nádoby. V další sekci 19/XIV až 26/XXI převažují hroby bez nádoby či pouze s jedinou, následující řady včetně většiny komorových hrobů mají většinou po dvou, výjimečně až po třech nádobách. V další části 42/XXXVIII-56/LII opět je zpravidla jen po jedné nádobě, v části hrobů dokonce chybí (včetně komorového hrobu 46/XLII). V této části je též jediný hrob s nádobou ve výklenku (54/L). Hroby z výzkumu v r. 1936 jsou bez nádob. Nádoby a jejich počty se tedy spíše kumulují (s jistými výjimkami) v prostoru komorových hrobů; jsou zde i obě dřevěné nádoby (39/XXXV, 45/XLI).

Další vazby vyplynuly ve spojení z přítomností nádob a jejich obsahu – vajec. Tyto vazby evidujeme mezi hroby 36/XXXII (muž+žena, meč), 37/XXXIII (muž?), 38/XXXIV (dítě) a 45/XLI (muž, meč).

Vajíčka, zvířecí kosti, smůla

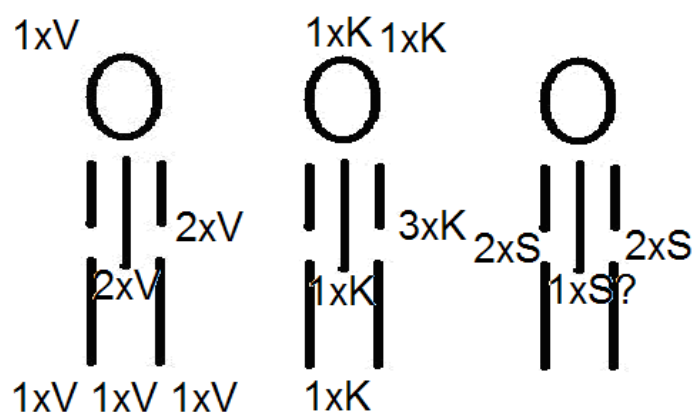
Z hlediska umístění v hrobech (Obr. 57) a jejich distribuce na pohřebišti byly podrobněji zmapovány masité přílohy, vajíčka a smůla. Z uvedeného vyplynulo vytváření určitých skupin „sekcí“. V těchto skupinách se opakuje přidávání vajec, smůly, či kombinací kostí (resp. masa) a smůly/vajec. Zvláště rozvinuté přikládání těchto milodarů bylo v prostoru komorových hrobů (5x) a v jejich blízkém okolí (Obr. 64). Zajímavá je koncentrace ukládání

vajec do nádob (případně vedle nich) v hrobech 36/XXXII, 37/XXXIII, 38/XXXIV, 45/XLI. Jinde na pohřebišti nebyl tento jev zaznamenán.

Závěr

Analýzou, provedenou na základě rekonstrukčního plánu a s vědomím jen přibližnosti získaných poznatků, jsem dospěl k následujícím závěrům:

1. Z plochy pohřebiště evidujeme 64 hrobů, i se zničenými (asi 30-35) jich bylo asi 95-100, spíše asi více. V 64 hrobech evidujeme 70 pohřbů, z toho šest dvojhrobů.
2. Hroby dosahují z hlediska základních parametrů (hloubka, objem) druhých nejvyšších hodnot v rámci Čech (na prvním místě je Mochov). Průměrná hloubka činí 187 cm, patnáct hrobů dosahuje hranice 200 cm anebo ji překračuje (nejhlubší byl ženský komorový 27/XXII: 295 cm).

Obr. 57. Záluží. Poloha vajec (V), zvířecích kostí (K) a smůly (S) v hrobech.

3. Komunita byla sociálně diferencovaná. Dokládají to pohřby na jedné straně uložené do prostých hrobových jam bez anebo s chudou výbavou, na straně druhé komorové hroby vesměs s bohatou či výjimečnou výbavou; k nim se pojí několik bohatě vybavených hrobů, jejichž hrobové jámy mají alespoň v jednom případě parametry podobné s komorovými hroby (45/XLI). Bohatě či středně vybavené pohřby se koncentrovaly spíše do prostoru s komorovými hroby.

2. Muži byli zpravidla vybaveni jednou-dvěma nádobami, alespoň jednou zbraní, výjimečně dvěma, kompletní výzbroj a výstroj měl jeden muž (meč, kopí, štít: 45/XLI).

4. Ženy byly zpravidla vybaveny jednou-dvěma nádobami, výjimečně třemi až čtyřmi, skleněnými perlami. Poměrně běžné byly spony (zpravidla jedna, výjimečně pár). Výjimečná výbava se koncentrovala v komorových hrobech a do hrobů v jejich okolí.
5. Pohřby výše situovaných byly umístěny buď na volné ploše (18/XIII) anebo tvořily více méně uzavřenou skupinu. V ní bylo možno vysledovat určité vazby, z nichž nejsilnější byla zřejmě mezi pohřbem ženy v komorovém hrobě 39/XXXV a mužským hrobem s kompletní výzbrojí a výstrojí 45/XLI. Vazby byly konstatovány v těchto případech: plocha, hloubka hrobů (částečně i objem), dřevěné misky (picí servisy), výjimečná výbava (podvazky – kompletní výzbroj) a pravděpodobně blízká (sousední hroby?) poloha na pohřebišti.
6. Zajímavé vazby vyplynuly z pozorování distribuce milodarů (smůla, vejce, zvířecí kosti). Koncentrovaly se převážně v komorových hrobech (5x) a v hrobech v jejich bezprostředním okolí. Další vazba byla zpozorována v případě ukládání vajec do nádob (případně vedle ní) mezi hroby 36/XXXII, 37/XXXIII, 38/XXXIV, 45/XLI; zvyk, který se jinde na pohřebišti neopakuje. S ohledem na možnou blízkost těchto hrobů lze snad uvažovat o jisté rodinné tradici a tedy o příbuznosti jedinců zde pohřbených.
7. Z hlediska chronologického se zdá, že většina zemřelých byla pohřbena v starší etapě pohřebiště (rámcově skupina IIb podle B. Schmidta), mladších pohřbů je méně (skupina IIIa) s tím, že pohřbívání skončilo pravděpodobně kolem poloviny 6. století (Obr. 65).

Číslo hrobu	Plocha	Hloubka	Objem, Pohlaví	Konstrukce
5/I	2,1x0,8	155	1,62, Ž	
6/II	-	150	-, Ž+M	
7/III	-	155	-, Ž	
8/IV	-	145	-, M	
8a/IVa	-	145	-, D	
9/V	-	170	-, Ž	
10/VI	-	110	-, Ž?	
11/VII	-	190	-, Ž+D	
12/VIII	-	150	-, M?	
13/VIIIa	1,9x0,55	245	2,69, -	
14/IX		190	-, Dvojhrob	
15/X	2x0,9	140	2,52, Ž	
16/XI	2x1,45	130	3,77, Ž?	
17/XII	2x0,65	215	2,8, Ž	
18/XIII	230x1,6	275	10,12, M+kůň	komora
19/XIV	-	175	-, Ž?	
20/XV	-	130	-, M	
21/XVI	-	170	-, Ž?	
22/XVII	1,65x0,65	210	2,25, Ž	
23/XVIII	2,5x0,6	150	2,25, M	
24/XIX	-	180	-, M	
25/XX	-	-	-, Ž	
26/XXI	1,8x0,8	150	2,16, Ž	
27/XXII	2,7x1,38	295	11, Ž	komora
28/XXIII	1,5x0,55	145	1,2, D	komora
29/XXIV	2,6x1,15	220	6,6, M	komora 2,4x0,95
30/XXV	2,4x0,6	170	2,5, Ž+M	
31/XXVI	2,2x0,75	190	3,12, M	komora
32/XXVII	2,15x0,75	180	2,9, M	
33/XXVIII	1,8x0,65	170	2, Ž	
34/XXX	1,95x0,65	145	1,84, Ž	
35/XXXI	2x0,8	190	3,23, M?	
36/XXXII	2,4x0,8	180	3,45, M+Ž	
37/XXXIII	2,15x0,65	195	2,72, M?	
38/XXXIV	0,85x0,6	170	0,87, D	
39/XXXV	2,7x1,5	200	8,1, Ž	komora 2,3x1,2
40/XXXVI	-	260	-	
41/XXXVII	-	-	-	
42/XXXVIII	1,2x0,5	-	-, D	
43/XXXIX	-	185	-, M	
44/XL	1,75x0,4	230	1,61, Ž	
45/XLI	2,8x1	210	5,88, M	
46/XLII	2,2x0,85	210	3,93, Ž	komora
47/XLIII	-	80	-, D+-	
48/XLIV	2,3x0,7	140	2,25, M	
49/XLV	2,1x0,5	90	0,94, Ž	
50/XLVI	2,3x0,95	170	3,71, Ž	
51/XLVII	1,9x0,6	190	2,16, -	
52/XLVIII	2x0,7	130	1,82, M	
53/XLIX	2,2x0,8	136	2,4, -	
54/L	2,5x1,1	210	5,77, Ž	
55/LI	-	150	-, D	
56/LII	2,4x0,95	175	4, M	
57/LIII	2,6x0,9	200	4,68, M	lůžko
58/LIV	2,2x0,6	120	1,58, -	
59/LV	1,5x0,82	200	2,46, Ž?	
60/LVI	-	-	-, D	
59/1927	2x1,5	200	6, M	komora

Obr. 58. Přehled základních parametrů hrobových jam

Záluží

Schematický "plán" pohřebiště
(1927-1936)

Zničené hroby? Před r. 1927

59/1927

Zničené hroby v letech
1927-29

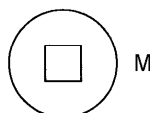
Hroby 1-6

5/I-8/IV
+8a/IVa

9/V-13/VIIIa

14/IX-17/XII

Ž	Ž+M	Ž	M
		D	
Ž	Ž?	Ž+M	M -
--	Ž	Ž?	Ž

18/XIII

19/XIV-22/XVII

23/XVIII-26/XXI

27/XXII-30/XXV

31/XXVI-33/XXVIII

34/XXX-37/XXXIII

38/XXXIV-41/XXXVII

42/XXXVIII-45/XLI

46/XLII-48/XLIV

49/XLV-52/XLVIII

53/XLIX-56/LII

Ž	M	Ž?	Ž
M	M	Ž	Ž
Ž □ 27	D □ 28	M □ 29	Ž+M
M □ 31	M	Ž	
Ž	M?	M+Ž	M?
D	Ž □ 39	-	-
D	M	Ž	M
Ž □ 46	D+?		M
Ž	Ž	-	M
-	Ž	D	M

Zničené hroby v l. 1932-36

- D M Ž?

58/LIV 60/LVI 57/LIII 59/LV

□ Komorové hroby

□ Komorové hroby kryté
předpokládanou mohylou

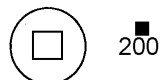
Obr. 59. Záluží. Rozložení pohřbů podle pohlaví

Záluží

Schematický "plán" pohřebiště
(1927-1936)

Zničené hroby? Před r. 1927

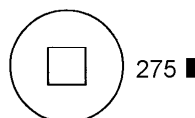
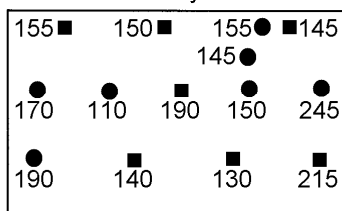

59/1927

Zničené hroby v letech
1927-29

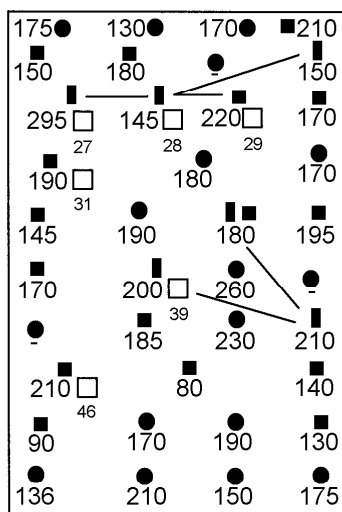
Hroby 1-6

5/I-8/IV
+8a/IVa
9/V-13/VIIIa
14/IX-17/XII

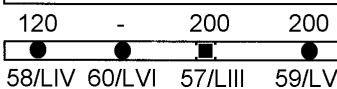

18/XIII

19/XIV-22/XVII
23/XVIII-26/XXI
27/XXII-30/XXV
31/XXVI-33/XXVIII
34/XXX-37/XXXIII
38/XXXIV-41/XXXVII
42/XXXVIII-45/XLI
46/XLII-48/XLIV
49/XLV-52/XLVIII
53/XLIX-56/LII

Zničené hroby v l. 1932-36

□ Komorové hroby

□ Komorové hroby kryté
předpokládanou mohylou

Výbava hrobů: ● chudé
■ střední
■ bohaté

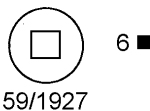
Obr. 60. Záluží, hloubky hrobových jam

Záluží

Schematický "plán" pohřebiště
(1927-1936)

Zničené hroby? Před r. 1927

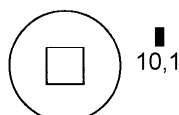
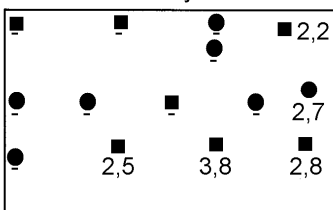

59/1927

Zničené hroby v letech
1927-29

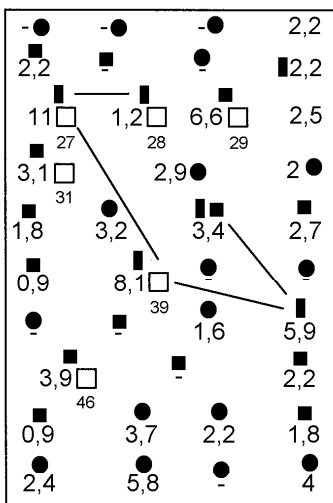
Hroby 1-6

5/I-8/IV
+8a/IVa
9/V-13/VIIIa
14/IX-17/XII

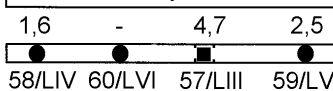

18/XIII

19/XIV-22/XVII
23/XVIII-26/XXI
27/XXII-30/XXV
31/XXVI-33/XXVIII
34/XXX-37/XXXIII
38/XXXIV-41/XXXVII
42/XXXVIII-45/XLI
46/XLII-48/XLIV
49/XLV-52/XLVIII
53/XLIX-56/LII

Zničené hroby v l. 1932-36

□ Komorové hroby

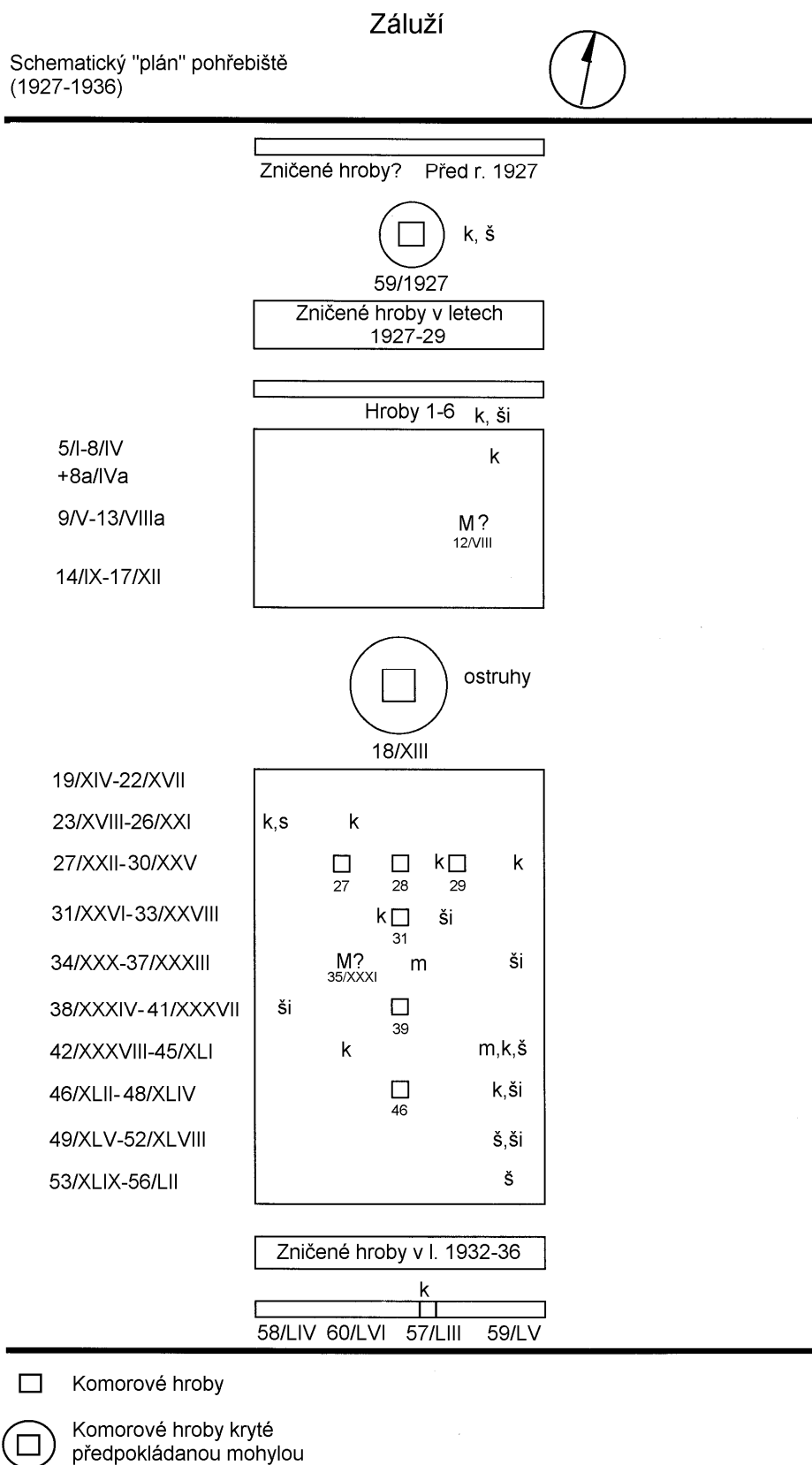
Výbava hrobů: ● chudé

⊞ Komorové hroby kryté
předpokládanou mohylou

■ střední

▣ bohaté

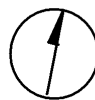
Obr. 61. Záluží. Objemy hrobových jam

Obr. 62. Záluží. Distribuce zbraní a výstroje: m-meč, s-sekera, k-kopí, ši-šipky, š-štít. Vyznačeny sporné mužské hroby bez zbraní a výstroje (M?)

Záluží

Schematický "plán" pohřebiště
(1927-1936)

Zničené hroby? Před r. 1927

1x

59/1927

Zničené hroby v letech
1927-29

Hroby 1-6 1x

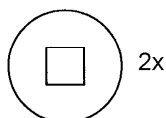
Hroby 1-6

5/I-8/IV
+8a/IVa

9/V-13/VIIIa

14/IX-17/XII

4x	-	-	2x?
2x	2x?	1x	1x
1x	1x	1x	1x
1x			

2x

18/XIII

19/XIV-22/XVII

23/XVIII-26/XXI

27/XXII-30/XXV

31/XXVI-33/XXVIII

34/XXX-37/XXXIII

38/XXXIV-41/XXXVII

42/XXXVIII-45/XLI

46/XLII-48/XLIV

49/XLV-52/XLVIII

53/XLIX-56/LII

1x	-	-	-
-	2x	-	1x
2x	2x	2x	-
1x	1x	1x	-
2x	2x	2x	1x
2x	3x	-	2x
1x	1x	1x?	2x
1x	-	1x	-
1x	1x	1x	1x

Zničené hroby v l. 1932-36

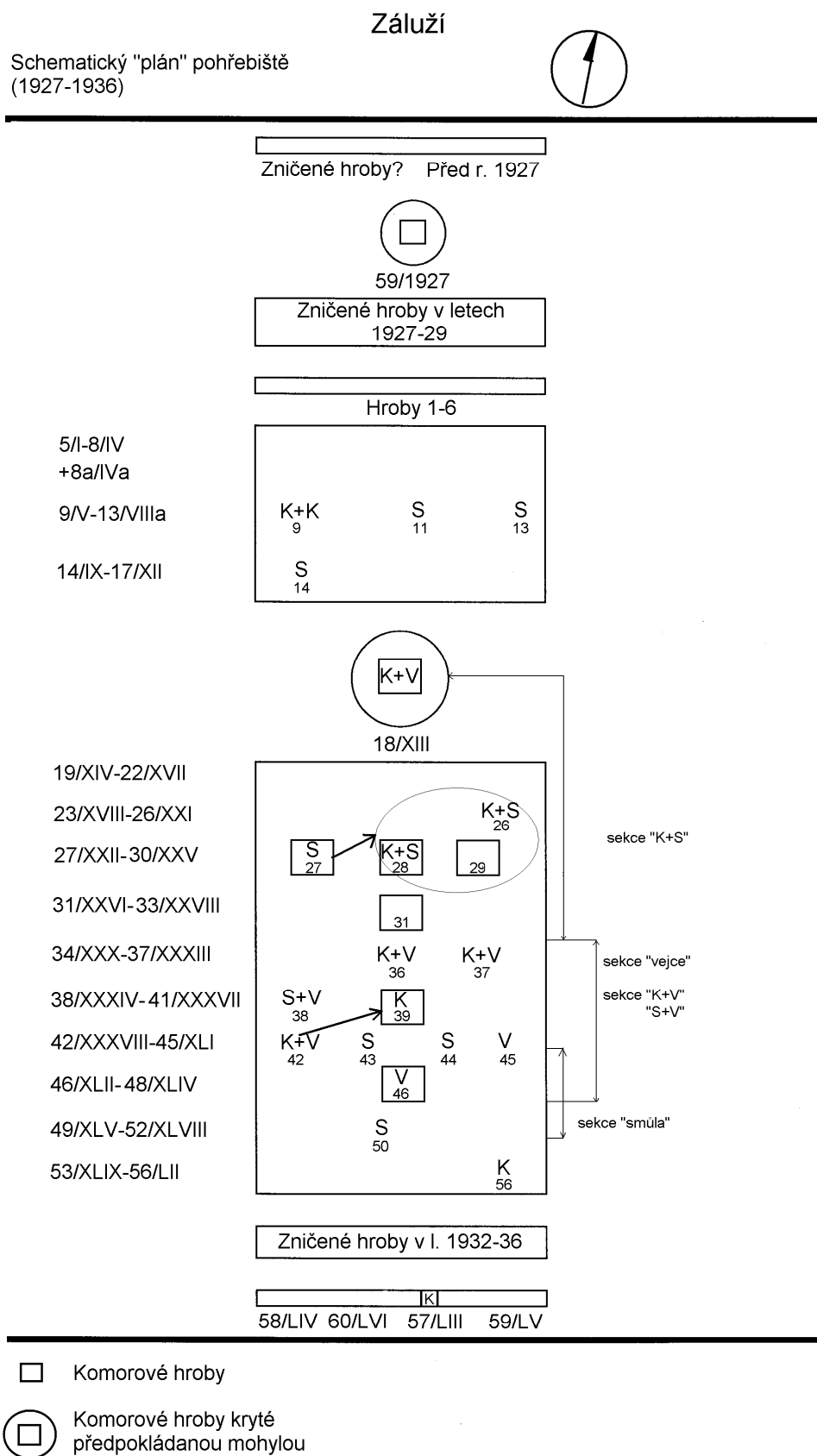
- - - -

58/LIV 60/LVI 57/LIII 59/LV

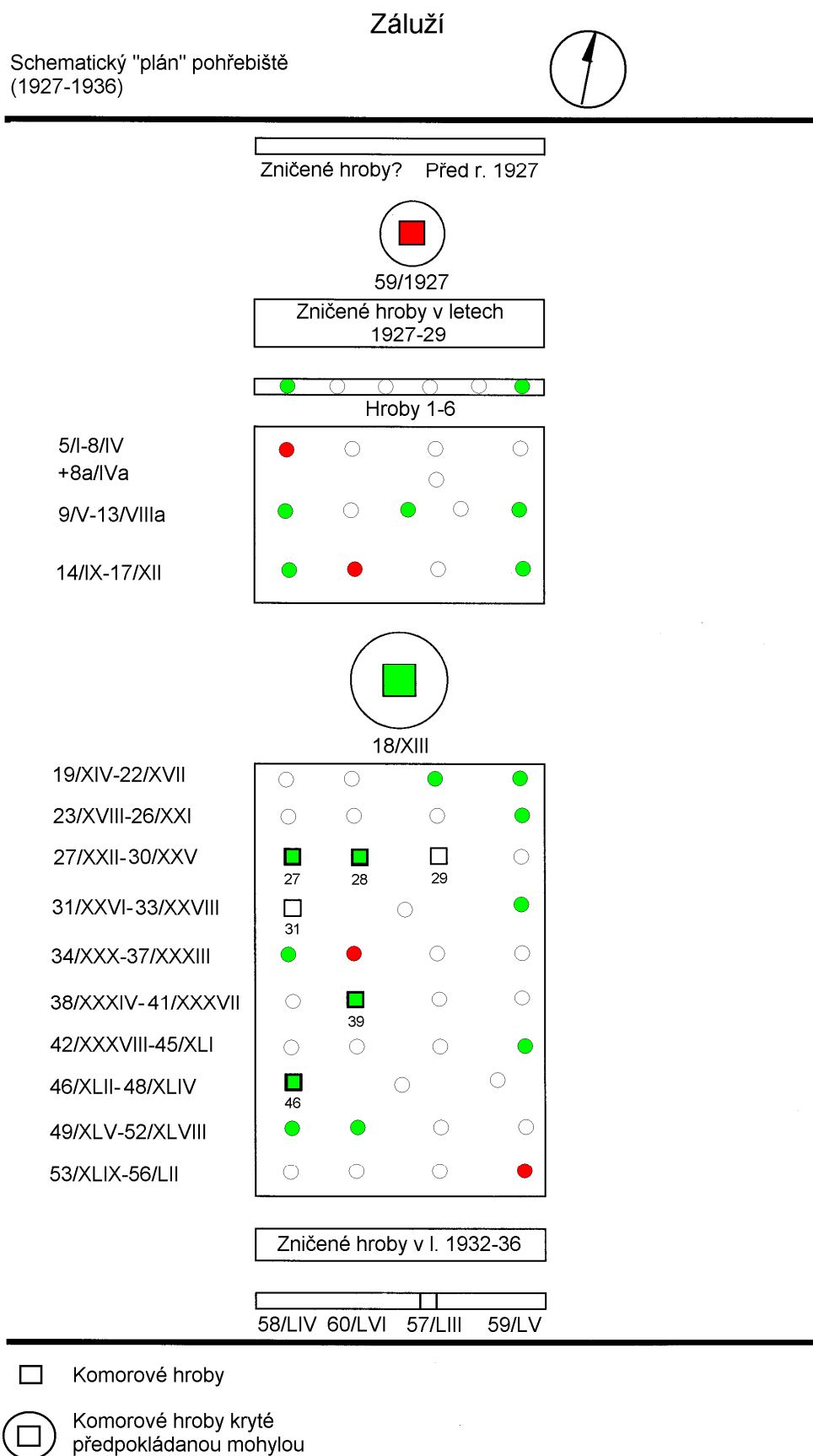
☐ Komorové hroby

☐ Komorové hroby kryté
předpokládanou mohylou

Obr. 63. Záluží. Distribuce keramiky v hrobech

Obr. 64. Záluží. Distribuce vajec (V), smůly (S) a zvířecích kostí (K) v hrobech

Obr. 65. Záluží. Chronologie pohřebiště: zeleně starší hroby, červeně mladší hroby

Katalog nalezišť

Abecední seznam navštívených a kontrolovaných muzejních a nemuzejních sbírek a fondů v letech 1996-2012.

Pro úplnost je soupis doplněn o fyzicky nekontrolované instituce nebo položky u kterých je z literatury známo jejich uložení; tyto jsou uvedeny v hranaté závorce, např.: [M Litoměřice - Libochovice]. Pokud byly soubory alespoň z části přístupné (např. Konobříž), jsou uvedeny bez hranatých závorek. Podrobněji je tato kategorie rozvedena u příslušného hesla lokality.

[M Beroun] - [Králov Dvůr].

M Brandýs nad Labem – Dřevčice, [Jenštejn-část], Toušev-část, Záluží-část.

M Čelákovice – Čelákovice, Horoušany, Toušev-část, Záluží-část.

M České Budějovice – Postoloprty-cukrovar, Volenice, Zvíkovské Podhradí.

M Duchcov – Duchcov, Ledvice-část.

M Hradec Králové – Dolní Neděliště, Ločenice I, Ločenice IX.

M Kolín – Cerhenice, Klučov-část, Kolín, Nová Ves I.

[M Kouřim] - [Hradenín]

[M Litoměřice] - [Libochovice], [Libotenice], [Litochovice], [Lovosice], [Radonice nad Ohří-část], [Radovesice-kamenolom], [Radovesice-obec], [Roudnice nad Labem-Pod Slavínem], [Solany].

M Louny - [Březno], [Deštnice], Dobroměřice-část., [Kozly], Počedělice-část, [Radonice nad Ohří-část].

M Mělník – Horní Počaply, Nelahozeves, Sedlec, [Tišice].

M Mladá Boleslav – Mladá Boleslav.

M Most – Konobříž, [Pětipsy], Střimice.

M Nymburk – Kostomlaty nad Labem.

M Písek – Zvíkovské Podhradí

M Plzeň – Plzeň-Doudlevice.

M Poděbrady – [Chotěšice], Opolánky, Pňov, Sloveč, Třebestovice, Vestec.

M Praha – Praha-Bohnice (Eledrova ul.), Praha-Dejvice (Podbaba), Praha-Dejvice (Juliska, Hofmanova cihelna), [Praha-Žáblice], Praha-Hostivař, [Praha-Kyje], Praha-Libeň (ul. Vosmíkových a Na Dědince), Praha-Libeň (ul. Vosmíkových a Zenklova), Praha-Libeň

(ul. Zenklova), Praha-Libeň (ul. Podlipného), Praha-Libeň, Praha-Smíchov, Praha-Zličín, Zbuzany-část (tzv. Ořech).

NM Praha – Bohušovice nad Ohří, Bylany, Debrno, [Dobroměřice], Dobřichov, [Dobříčany], Hředle, Jiřice, Kamýk, Kladno, Ledvice, Lotouš-část, Lovosice, Lužec nad Vltavou, Mělnicko?, Mochov, Most, Nemilko, Patokryje, Praha-Dejvice (Podbaba), [Praha-Holešovice], Praha-Koloděje-část, [Praha-Malá Strana], Praha-Modřany, Praha-Vokovice, Přerov nad Labem, Radim, Radonice nad Ohří-část, [Roudnice nad Labem-Hracholusky], Roztoky, Stará Boleslav, [Stehelčevy 1900], Světec, [Tatce], Toušeň-část, Třebichovice (Vinařice), Tvršice, Tursko, Veliká Ves, [Vrábí], Zákolany-Trněný Újezd, Záluží-část, Zápý, Zbuzany-část, Zvoleněves-část, severní Čechy?

M Příbram – Čechy?

M Rakovník – Chrastany.

M Roudnice nad Labem – Černěves, Černouček, Mšené-Lázně, Roudnice nad Labem-Hracholusky, Roudnice nad Labem-Pod Slavínem.

M Roztoky u Prahy – [Hostivice], [Chýnov], Kněžívka, [Litovice], [Velké Přílepy], Velké Přílepy, Záluží-část, Zbuzany-část (Ořech).

[M Rychnov nad Kněžnou] – [Opočno]

M Říčany u Prahy – Praha-Koloděje-část.

M Slaný – Dobroměřice, Hobšovice, Hořešovice, Kvíček-část, Lotouš-část, Pchery, Stehelčevy, Třebichovice (Vinařice), Třebíz, [Tuchlovice]?, Vraný.

M Teplice – Duchcov, Ledvice-část, Plešnice, [Zákolany-Trněný Újezd].

[M Turnov] – [Karlovice]

M Ústí nad Labem – [Pnětluky-vyřazeno z evidence muzea].

M Žatec – [Lišany], [Počedělice-část], Sirem, [Soběsuky], Žatecko.

Památník Antonína Dvořáka Zlonice – Vyšíněk.

Ostatní instituce

FF UK Praha, sbírka Prehistorického ústavu – Toušeň-část.

Archeologický ústav Praha - [Jenštejn-část], Klučov-část, [Lhota]?, Milá, Nová Ves I.

[Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech] - [Břešťany]?, [Lužice]?, [Poláky]?, [Postoloprty-Seník]?, [Veliká Ves]?

[NHM Wien] - [Duchcov], [Plzeň-Doudlevice], [Praha-Dejvice, Podbaba].

[Soukromá sbírka] - [Praha-Bohnice, Zámka], [Roudnice nad Labem-Na Štefance], [Záluží-část].

[Škola Toužetín] - [Radonice nad Ohří-část].

[Farní úřad Radonice nad Ohří] - [Radonice nad Ohří-část].

Nezjištěno - [Roudnice nad Labem-Bezděkov].

Seznam excerpovaných muzejních inventářů a nálezových zpráv k jednotlivým položkám

M České Budějovice – Postoloprty-cukrovar, Volenice.

M Hradec Králové – Dolní Neděliště.

M Kolín – Cerhenice, Klučov-část, Kolín, Nová Ves I.

[M Kouřim] - [Hradenín]

M Louny - Deštnice, Dobroměřice-část., Radonice nad Ohří-část.

M Mělník – Horní Počaply, Nelahozeves, Sedlec, [Tišice].

M Most – Konobříž, Pětipsy, Střimice.

M Nymburk – Kostomlaty nad Labem.

M Poděbrady – Chotěšice, Opolánky, Pňov, Sloveč, Třebestovice, Vestec.

M Praha – Praha-Dejvice (Podbaba), Praha-Dejvice (Juliska, Hofmanova cihelna), Praha-Řábice, [Praha-Kyje], Praha-Libeň (ul. Vosmíkových a Na Dědince), Praha-Libeň (ul. Vosmíkových a Zenklova), Praha-Libeň (ul. Zenklova), Praha-Libeň.

NM Praha – Bohušovice nad Ohří, Bylany, Debrno, [Dobroměřice], Dobřichov, Dobříčany, Hředle, Kamýk, Kladno, Ledvice, Lotouš-část, Lovosice, Most, Patokryje, Praha-Dejvice (Podbaba), Praha-Holešovice, Praha-Koloděje-část, Praha-Libeň (ul. Podlipného), Praha-Malá Strana, Praha-Modřany, Praha-Vokovice, Přerov nad Labem, Radim, Radonice nad Ohří-část, Roztoky, Stará Boleslav, Světec, Tatce, Toušeň-část, Třebichovice (Vinařice), Tvršice, Tursko, Veliká Ves, Vrábí, Záluží-část, Zápy, Zbuzany-část, Zvoleněves, severní Čechy?

NM Praha, fotoarchiv – Kamýk, Záluží.

NM Praha, archiv nálezových zpráv – katastry: Dobříň, Křinec, Praha-Kobylisy, Praha-Modřany, Tatce, Záluží, Zbuzany.

NM Praha, archiv nálezových zpráv – soupisy soukromých sbírek: sbírka F. Beneše, sbírka E. Bergera, sbírka Lehmann-Van Dyk (Praha-Libeň, Kotlaska), sbírka K. Lichtenfelda, sbírka E. Mikše, sbírka J. Šlechty, sbírka E. Štorcha.

NM Praha, archiv nálezových zpráv – zápisníky V. Landy a V. Fabiana: Veliká Ves

NM Praha, archiv Národního muzea – Slavětín, Světec

M Příbram – Čechy?

M Rakovník – Chrášťany.

M Slaný – Dobroměřice, Hobšovice, Hořešovice, Kvíček-část, Lotouš-část, Pchery, Stehelčevy, Třebichovice (Vinařice), Třebíz, [Tuchlovice]?, Vraný.

M Teplice – Duchcov, Ledvice-část, Plešnice, [Zákolany-Trněný Újezd].

Ostatní instituce

FF UK Praha, sbírka Prehistorického ústavu – Toušeň-část.

Archeologický ústav Praha, Oddělení informačních zdrojů – Archiv nálezových zpráv: Inventáře muzejních sbírek: M Kolín, M Louny, M Ohrada (Č. Budějovice) a další.

Osobní sbírky (pozůstalosti): A. Knor

Katastry (uvedeny jen položky, ze kterých byly čerpány podstatné informace):

Bohušovice nad Ohří, Břešťany, Deštnice, Dobroměřice, Dolní Nedeliště, Hobšovice, Hořešovice, Chotěšice, Jiřice, Kamýk, Klučov, Kněžívka, Konobře, Kostomlaty nad Labem, Ledvice, Libochovice nad Ohří, Libotenice, Lišany, Lotouš, Lužec nad Vltavou, Mladá Boleslav, Mochov, Nemilky, Nová Ves I., Pchery, Postoloprty (Seník), Praha-Libeň (ul. Zenklova a Vosmíkových), Praha-Libeň (ul. Zenklova), Praha-Libeň, Praha-Modřany, Radonice nad Ohří, Radovesice (kamenolom), Roudnice nad Labem-Hracholusky, Roudnice nad Labem-Pod Slavínem, Roudnice nad Labem-Na Štefance, Stehelčevy, Střimice, Toušeň, Třebichovice, Třebíz, Tuchlovice, Vraný, Vyšíněk, Záluží.

Digitální fotoarchiv – Deštnice, Dobroměřice, Hřivice, Jiřice, Klučov, Lotouš, Lužec nad Vltavou, Pchery, Pnětluky, [Radonice nad Ohří-část], Třebíz, Třebichovice.

Stav pramenného fondu

Srovnáním soupisu s fondem publikovaným v roce 1965 B. Svobodou vyplývá několik skutečností.

1. U řady položek, publikovaných/zmíněných v roce 1965, se podařilo dohledat nové a podstatné informace (nálezové okolnosti, plány, či dokumentovat samotné nálezy); či zjistit zcela nové lokality, které z různých příčin v uvedeném soupise chybějí; z nového soupisu byly naopak vyřazeny ty položky, které se nepodařilo prověřit, či po revizi bylo zřejmé, že nálezy pocházejí z jiných časových úseků.

2. Po roce 1965 přibyla celá řada nových lokalit.

3. Fyzický stav fondu. Lze říci, že v průměru je stav předmětů ve sbírkách dobrý až výborný. Platí to zejména o menších, regionálních muzeích, kde péče o fond je na velmi dobré úrovni. Totéž již nelze říci o jiných fondech, kde některé soubory dosud neprošly ani základní konzervací. Svým způsobem však lze vlastně mluvit o štěstí, neboť takto neošetřené předměty dnes nabízejí velké možnosti dalšího (zejména mikroskopického) výzkumu. Staré způsoby konzervace totiž nezřídka znamenaly nejen nedokumentovaný zánik nejrozličnějších organických dat (textil, kůže, dřevo, kosti), ale i samotných předmětů, zvl. železných (srov. např. Klučov; Korený – Kudrnáč 2003, 418). Přesto záchranu sbírkových předmětů nelze odkládat, neboť leckterý z nich je již na hranici své fyzické existence.

4. Nejvýznamnější soubory a současně jejich největší počet jsou uloženy v Národním muzeu v Praze (46). Pokrývá jak území Prahy a okolí, tak významným způsobem i ostatní regiony (mimo východních Čech). Pro Prahu samotnou je samozřejmě klíčové městské muzeum (14). V ostatních regionech jsou pak důležité tyto muzejní sbírky: pro severní Čechy jsou to M Litoměřice, M Roudnice, M Louny, M Žatec a částečně M České Budějovice (bývalá schwarzenberská sbírka); pro střední Čechy jsou to M Slaný, M Rostoky, M Brandýs a M Kolín; pro východní Čechy je zcela zásadní M Hradec Králové (zde jsou totiž soustředěny všechny nálezy z východních Čech), pro západní Čechy jsou to M Plzeň, M Teplice a NHM Wien. Část fondů, převážně výzkumů sídlišť, je dosud deponovaných v nesbírkových institucích – Archeologický ústav v Praze a Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě.

5. Nezastupitelné místo zde mají písemné záznamy nejrozličnějšího druhu a kvality. Nejpočetnějším souborem disponuje Archeologický ústav v Praze, kde je uložen archiv nálezových zpráv (a digitální fotoarchiv tamtéž). Vedle „krátkých“ a „velkých“ hlášení a nálezových zpráv je zde soustředěna jedinečná sbírka inventářů muzejních sbírek, vesměs pořízených v poválečném období v druhé polovině 40. let 20. století (mnohdy eviduje stav malých, dnes neexistujících muzejních fondů). K tomu lze připočítat i menší konvoluty pozůstalostí, z nichž zejména fond A. Knora je z tohoto pohledu asi nejdůležitější; zatím nedoceněná je sbírka antropologických analýz (vesměs nepublikovaných). Výrazně menší, ale stále cenný soubor písemností je uložen v Národním muzeu. Obsahuje jak nálezové zprávy, tak soupisy soukromých sbírek (přešlých na Národní muzeum; přehled Sklenář 2003), včetně mnoha svazků inventárních knih (důležité zejména k poznání celků z Prahy-Dejvic, Podbaby a Záluží). K němu lze připojit archiv skleněných negativů, obsahující jedinečné snímky (Záluží, Kamýk, Zvoleněves). V pražském městském muzeu má ze zde uchovaných dokumentů největší cenu písemnost J. A. Jíry (deníky, soupisy sbírek) a fotoarchiv, obsahující zejména skleněné negativy z fondu J.A. Jíry. Z mimopražských jsou důležité sbírky dokumentů v muzeích v Mostě, Teplicích a v Poděbradech.

6. I přes téměř 15 let trvající intenzivní sběr dat se nepodařilo veškeré známé zdroje vyčerpat. Z důvodu rekonstrukce je nedostupná sbírka muzea v Litoměřicích. Některé předměty, citované v literatuře, během let zanikly (např. spona z Pnětluk v muzeu Ústí nad Labem), či z různých důvodů se nálezy nepodařilo ve sbírce dohledat (např. z celého chotěšického

souboru se podařilo najít jen jednu nádobu a jehlici, chybí inventář hrobu 19 z Jiřic). Tyto ztráty se podařilo částečně doplnit z jiných zdrojů (předměty nahradily kresby a fotografie v nálezových zprávách a publikacích); zkušenost během let však ukázala, že fyzická revize je jen stěží nahraditelná, pokud vůbec. Jen tak se podařilo vyvrátit mnohé v literatuře dosud kolující omyly ohledně výzdoby, tvaru a datování řady předmětů; tyto vznikly právě díky tomu, že badatelé měli v ruce nikoli originální předmět, ale spokojili se s pouhou informační náhražkou (kresba, fotografie, ústní sdělení či nerevidovaný literární údaj).

Snahou bylo ověřit nejen samotné předměty; cílem bylo získat pokud možno všechny informace o nálezech a nálezových okolnostech, tj. v nálezových zprávách uložených např. jen v regionálních muzeích, místním tisku, v rkp. pozůstalostech regionálních badatelů apod. Podařilo se tak shromáždit a podchytit velké množství dosud nevyužitých pramenů různé povahy – kresby a fotografie situací a nálezů, tištěné a rukopisné poznámky a články odborného či dokonce populárního charakteru.

Komentář

Katalog nalezišť byl již ve velmi stručné formě publikován (Korený 2005). Od té doby došlo k mnoha změnám – přibyly nové lokality, naopak jiné byly z různých příčin ze seznamu vyškrtnuty. Pokud to bylo možné, nálezy byly fyzicky revidovány; lokalita je pak v soupise označena symbolem ☺. Pokud se navíc dochovala původní dokumentace (nejlépe nálezová zpráva), je položka doplněna o symbol * (např. Mochov). Když to nebylo možné a informace s vyobrazením předmětu byla převzata jen z původní dokumentace (nebo nálezové zprávy), pak je označena jen symbolem *; jen publikované položky (např. Duchcov) jsou označeny symbolem ●. Fyzicky nerevidované, bez dokumentace (nálezové zprávy) a nedostatečně publikované položky, tj. bez možnosti jejich prověření, pak symbolem ■.

Pohřebiště byla obvykle rozepsána na úroveň hrobových celků, s výjimkou Prahy-Dejvic, Mailbeckovy cihelny, část výzkumů a sběrů J. L. Píče (připravuje se podrobné zpracování tohoto pohřebiště) a pohřebišť v Lochenicích (materiál byl sice kontrolován, ale revize nová zjištění nepřinesla).

Struktura hesla

Značka revize, pořadové číslo (v závorce číslo, pod kterým je v soupise z r. 2005), katastr, okres, bližší lokalizace

Rok akce, okolnosti, autor (instituce)

Druh kontextu-počet jednotek

Nálezové zprávy (autor) – pokud není uvedeno jinak, jsou uváděny nálezové zprávy (NZ) z AÚ Praha

Uložení nálezů (případně uvedeno dřívější známé místo uložení)

Literatura

Poznámka

Tabulka

A. Lokality z merovejského období

Beroun, viz Králův Dvůr

Brandýs nad Labem, viz Vrábí

• 1 (4). Březno, okr. Louny.

1961-73, -1980, výzkum, I. Pleinerová, AÚ Praha.

Sídlíště-44+?

AÚ Praha, M Louny.

Literatura:

Svoboda 1965, 238; Justová 1968, 13-19; Zeman 1987, 523; Pleinerová 2000-Beilage II; 2007; Budinský 1977, 71; Halama 2007, 206-TS.

Tab. 1

☉ 2 (5). Bylany, okr. Kolín, areál pohřebiště KŠK a bylanského pohřebiště.

1895(-96), výzkum, J. L. Píč, V. Landa (NM Praha), A. Formánek (Bylany), J. Vaněk (Radim).

Pohřebiště-1+? kostrový hrob 26/1.

NM Praha.

Č. inv. 64341 (st.č. 798)-nádoba.

Literatura:

Píč 1897, 394, tab. XLVIII:3; 1899, tab. XXXIII:3; Svoboda 1965, 238-239, tab. LXXXII:4; Zeman 1987, 523; Droberjar 2002a, 38; Koutecký 2003, 21, tab. 48:3-chybně žárový hrob; Korený 2005-žárový hrob; Korený – Kytlicová 2007, obr. 30.

Tab. 2:3 (podle Korený – Kytlicová 2007, obr. 30)

☉ 3 (6). Cerhenice, okr. Kolín, „Na Horkách“.

A. 1892 nebo před tímto datem, těžba štěrku.

Pohřebiště-1+?

J.L. Píč zmiňuje v této poloze (resp. na poli) kromě žárových hrobů také „hroby s pozdními kostrami“, jejich datování je nejisté (eneolit?, stěhování národů?, raný středověk?).

Literatura:

Píč 1892, 520.

B. Před 1936.

Pohřebiště-3+?

M Kolín.

Č. inv. (W. Lung) 5877-nádoba (Tab. 2:2).

Č. inv. (W. Lung) 6159 (F. Dvořák 7086)-nádoba (Tab. 2:1).

Literatura:

Dvořák 1936, 101, 127; 1941, 16; Svoboda 1965, 239, T. LXXVIII:5; Zeman 1987, 523; Korený 2005-č. inv. 5877 vedeno s otazníkem Cerhenice ? – Libenice ?

Poznámka:

Nádoba č. inv. 5877 je v novém inventáři vedena pod lokalitou Libenice, na starém, původním lístku přilepeném na nádobě je však napsáno Cerhenice. V katalogu W. Lunga je nádoba evidována v řadě nálezů z Libenic. Pravděpodobně při pozdějším popisování lokality bylo toto přehlédnuto a na nádobu mechanicky připsáno Libenice.

Tab. 2

Cerhenice ? – Libenice ?, okr. Kolín. Viz Cerhenice

☉ * 4 (7). Čelákovice, okr. Praha-východ.

1972, výzkum, J. Špaček, M Čelákovice.

Hrob.

M Čelákovice.

A3073-nádoba.

Literatura:

Špaček 1978; Korený – Špaček 2001a.

Tab. 2:4 (podle Korený – Špaček 2001a)

Čelákovice-Záluží, viz Záluží

☉ 5. Černěves, okr. Litoměřice.

1945, kopání zákopu, p. John.

Žárový hrob.

M Roudnice n. Labem.

Přír. č. 5/04-v ruce hnětená nádoba, Fe kopí.

Literatura:

Trefný 2005b, 25-27.

Tab. 3:1

☉ 6 (8). Černouček, okr. Litoměřice, okraj obce, návrší u silnice směrem na Ctiněves.

Před 1938.

Pohřebiště-1+?

M Roudnice n. Labem.

279-nádoba (Tab. 3:2).

280-nádoba (Tab. 3:3).

Prameny:

Soupis lokalit v okolí Řípu, rkp. (O. Kotyza, M Litoměřice), ADC 2005 (č. 123).

Literatura:

Svoboda 1965, 239, T. LXXV:3, 6; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:7; Zeman 1987, 523.

Tab. 3

☉ 7 (9). Debrno, okr. Praha-západ, asi JZ od obce, Kindlovo pole, ppč. 101.

1905 nebo před tímto datem, J. Felcman, dar.

Pohřebiště-1+?

NM Praha.

51605-Fe šipka.

51606-Fe šipka.

51607-Fe šipka (Tab. 3:5).

51608-Fe šipka (Tab. 3:4).

Prameny:

6836/47 (anonym; d. římská), 2020/83 (Fencl 1971, noviny Svoboda - lokalizace „Na Kindlově poli“).

Literatura:

Anonym 1906-8, 216; Svoboda 1965, 239; Fencl 1971.

Nepublikováno.

Tab. 3

Deštná, viz Dobroměřice B)

Deštnice, viz Dobroměřice B)

☉ *● 8 (11). Dobroměřice, okr. Louny, poloha Za dvorem.

1873, stavba dráhy.

Pohřebiště-3+?

Nález z pohřebiště byly rozptýleny do několika muzejních a spíše mnoha soukromých sbírek, další byly ztraceny. Situaci komplikují též různé přesuny předmětů z různých sbírek ale též mezi muzei, přičemž došlo ke ztrátě znalosti lokality, či k úmyslnému změnění jejich původu. Některé nálezy jsou proto v inventářích ale také v literatuře vedeny jako „Lounsko“, Louny, Deštnice, Deštná, Louny-okolí, Plešnice. Část nálezů byla v lounském muzeu nepřístupná, ověření nálezů je tedy i do budoucna nutné (zvláště v souvislosti s poněkud nepřehlednou evidencí tamtéž).

A1. M Louny.

Hrob 1/1873.

A1476 (st.č. 450)-terra sigillata, zlomek, sekundárně provrtaný (Tab. 4:1, podle Halama 2007, obr. 3:1).

Literatura:

Halama 2007, obr. 3:1; 2011, obr. 9.

Ostatní hroby:

* 9249, A451 (st.č. P190, pod tímto č. je vedena „nordická masivní černošedá nádoba bezuchá“, fyzicky nekontrolováno, může jít o SN, viz Dobroměřice B, srov. Svoboda 1965, 240-Deštnice),

☉ 9168 (st.č. 376)-nádoba (Tab. 4:2),

☉ A9180 (st.č. 178)-nádoba (Tab. 4:3),

* st.č. 372-přeslen (v inventáři veden jako Lounsko, dat. řím),

* 1982 (st.č. 450, pův. Mertzova sb.)-hřeben (Tab. 4:4, převzato z NZ AÚ 617/36).

Prameny:

617/36 (J. Böhm).

Literatura:

Schneider 1890, 111-Dobroměřice, Mertzova sbírka.

☉ A1877 (st.č. 452; F81; údajně hradištní)-skleněný korál (Tab. 4:7),

* st. č. 800 (podle inventáře „nordická koule s úzkým otvorem...“?),

● 1787 (st.č. 882, v inventáři vedeno jako Lounsko)-br. klíč (Tab. 4:5, podle Blažek – Militký 1993, obr. 1:12).

Literatura:

Schneider 1890, 111-Dobroměřice, Mertzova sbírka; Prokop 1911b, 38; Blažek – Militký 1993, obr. 1:12-záměna za Plešnice.

* 9262 (st.č. 918, „hrubý hrnec v ruce robený, černožlutý“, vedeno jako SN, lokalita Louny(!), před r. 1939)-nádoba (Tab. 4:6, podle inventární knihy M Louny).

☉ 1793 (st.č. 1350, na korálu novější nápis jako Černčice; starší popiska nezřetelná, snad Dobroměřice, v inventáři vedeno jako Dobroměřice)-skleněný korál (Tab. 4:8).

Prameny:

617/36 (soupis sbírky M Louny, na podkladě údajů V. Kučery (Louny) zpracoval J. Böhm; č. 24 foto nádoby, inv.č. 377- d. římská (totožná s nádobou inv. č. 376, 9168), č. 25 skica zlomku hřebene, inv. č. 450, d. římská, srov. hřeben inv. č. A7098; 450), 2294/58 (B. Svoboda-soupis, foto bronzového klíče – veden jako Louny-okolí), soupis sbírky M Louny (AÚ Praha-archiv NZ).

Literatura:

Schneider 1890, 111; Mertz 1878, 91-92; Prokop 1911b, 38; Šnajdr 1891, 17; Blažek – Militký 1993, obr. 1:13; Sakař 1970, 4; Halama 2007, 201, obr. 3:1.

☉ A2. Dar Heinricha Strobacha (dar A. Strobacha výslovně uveden jen u puklice). Podle A. Knora nálezy pocházejí z hrobů, zničených při stavbě dráhy v roce 1873 (NZ 3673/76).

M Slaný.

3170 (st.č. 1588, později 2297)-na kruhu točená nádoba (Tab. 4:10),

3171 (novější č. 2293)-Fe puklice štítu (Tab. 4:9).

Prameny:

2270/58 (B. Svoboda-soupis M Slaný), 3909/58 (V. Sakař; z disertace H. Ritterové – předměty z M Slaný, d. římská), 3673/76 (A. Knor-nálezy v M Slaný, foto).

Literatura:

Preidel 1930, 128, 198; Svoboda 1965, 240, T. LXXXI:5.

* B. Dříve také Deštnice, okr. Louny.

Oj. nález?

M Louny (dříve býv. České muzeum Žatec).

P140, 190-etážovitá nádoba.

Prameny:

441/39 (Anonym, skica nádoby).

Literatura:

Svoboda 1965, 252-jako Louny-okolí či Deštnice u Žatce; Zeman 1987, 523; 1994, tab. III:1-Deštnice.

Poznámka:

Katastr Dobroměřic je ovšem nejistý. Svoboda 1965, 252 uvádí mezi dalšími předměty nálezy z pohřebiště v Dobroměřicích. Inventář M Louny totiž pod st. č. 190 eviduje nádobku z Dobroměřic (nové číslo: 9249, A451). Stejně pochybnosti o lokalizaci této nádoby do Deštnice uvedl už J. Zeman (1994, 61).

Literatura:

Píř 1909, 69; Niederle 1918, 10; Svoboda 1965, 240, T. XXIII:1, LXXIV:6; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:1; Zeman 1987, 523; 1994, 60, tab. III:6; Korený 2005-chybně čj. 615/36.

Tab. 4

© 9 (12). Dobřichov, okr. Kolín.

1898, J. Waněk.

Pohřebiště-1+?

NM Praha.

52799-Fe nůž (Tab. 5:1, podle Droberjar a kol. 1999, 180, Abb. 45.).

52800-br. pinzeta (Tab. 5:2, podle Droberjar a kol. 1999, 180, Abb. 45.)

Prameny:

2249/58 (B. Svoboda-soupis, d. římská).

Literatura:

Svoboda 1965, 240, T. XII: 46,47 (počátek stěhování národů); Droberjar a kol. 1999, 180, Abb. 45.

Tab. 5

* 10. Dobříčany, okr. Louny.

Před 1930.

Kontext neurčen.

NM Praha.

32207-hřeben (podle Korený – Kytlicová 2007, obr. 27).

Prameny:

Sammlung Beneš, č. 257 (Archiv NZ NM Praha), 3166/74 (K. Slepíčka-kresba).

Literatura:

Svoboda 1965, 240; Sklenář 2003, 20-sbírka; Korený – Kytlicová 2007, obr. 27.

Tab. 5:3

© * 11 (59). Dolní Neděliště, okr. Hradec Králové, cihelna, ppč. 167/1.

* A. 1922, pole nad cihelnou

M Hradec Králové.

Inv. č. 23 019 (starý inventář železných předmětů č. 7038)-Fe kopí (Tab. 5:4, podle Domečka - Žaloudek).

Prameny:

Domečka – Žaloudek (b.r.): Nálezové deníky III, 393. Rkp. uložen AO MHK

(viz obrázky); přepis údajů z inventáře archeol. oddělení MVČ HK.

Literatura:

Domečka – Sál 1928, 137-d. římská.

Poznámka:

Velké železné kopí s listovitým hrotem, jdoucím jen do poloviny, druhá polovina je tvořena rozšiřující se tulejkou mající na konci velký otvor, list hrotu má silně vyznačeno střední žebro. Dobře zachované kovové jádro. D - 39,9 cm, šířka listu 5,8 cm. Za informaci děkuji J. Kalferstovi.

☉ B. 1959, sběr, V. Vokolek (MHK).

Pohřebiště-1+?

M Hradec Králové.

23015-Fe kopí (Tab. 5:5).

23012-nádoba (Tab. 5:9).

23017-mušle plže čeledi *Fasciolaridae* (určil RnDr. Pfleger, NM Praha; Tab. 5:6).

23018-mušle zavinutce *Cypraea panterina* (určil RnDr. Pfleger, NM Praha; Tab. 5:7).

23016-hřeben (Tab. 5:8a-c).

☉ C. 1960, výzkum, V. Vokolek (MHK), J. Zeman (AÚ Praha).

Pohřebiště-1+?

M Hradec Králové.

Hrob 1

Neevidováno-hřeben (Tab. 6:1).

Prameny:

2054/60 (J. Zeman).

Literatura:

Svoboda 1965, 255, T. LXXVIII:4, 6-8; Sigl 1969b, 86; Zeman 1987, 523; 1990; Vokolek 1993, 93.

Poznámka:

Dokumentace k výzkumu sub C se nedochovala.

Tab. 5, 6:1

☉ 12 (13). Dřevčice, okr. Praha-východ, Zárubova, později Límanova cihelna.

Mezi 1911-33.

Pohřebiště-2+?

M Brandýs nad Labem.

Č. inv. 205/1110, 443/81 (204/1119), 748/81 (1120), 2118-hrnec.

Literatura:

Svoboda 1965, 240, T. XV:6; Zeman 1987, 523.

● 13 (14). Duchcov, okr. Teplice, povrchový důl Petr a Pavel, ppč. 1027.

1876-77, A. Artl, dar.

Pohřebiště-7+?

NHM Wien.

Č. inv. 636-644, 646-647-nádoby, kopí a tkací mečík (Tab. 6:4-6, 7).

Prameny:

3694/50 (P. Paul-Zeche - soupis).

Literatura:

Píč 1909, 69; Niederle 1918, 9; Nischer-Falkenhof 1934, 56; Svoboda 1965, 240-41, obr. 60, T. XL:7; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:5; Budinský 1977, 70; 1978, 56; Zeman 1987, 523; 1994, 58-59; obr. 1:5,6; Dobeš – Rusó – Buchvaldek 1991, 44-45; Michálek 1999, 37-38, Tab. 30, 31:1-4; Korený 2008.

Tab. 6-7

☉ 14 (15). Duchcov, okr. Teplice, Aulice (Aulitz), Pod Křincem.

1933, při bagrování potoka, sběr, D. Truška/J. Truschka.

Pohřebiště-1+?

M Teplice (do r. 1973 M Duchcov).

B 136-17/85-kostěný hřeben.

Prameny:

1558/50 (z něm. katalogu J. Tomský), 3607/50.

Literatura:

Glott 1935, 24-25, Abb.4:c; Svoboda 1965, 250-záměna za lokalitu Ledvice; Budinský 1978, 56; Rusó 1990, 35.

Tab. 8:1

☉ 15 (16). Hobšovice, okr. Kladno.

Před 1945.

Kontext neurčen.

M Slaný.

Č. inv. 3308-Fe kopí.

Prameny:

3703/76 (A. Knor-složka Lotouš).

Literatura:

Korený 2005.

Nepublikováno.

Tab. 8:2

● 16 (17). Horní Počaply, okr. Mělník, elektrárna.

1957, stavba elektrárny.

Oj. nález.

M Mělník.

Č. inv. Pr 4977-nádoba.

Literatura:

Sklenář 1966, 31, tab. XXX/1126; 1982a, 63-64, č. 20/4a.

Tab. 8:3

☉ 17 (18). Horoušany, okr. Praha-východ.

1998, výzkum, J. Špaček, M Čelákovice.

Sídliště-1+?

M Čelákovice.

Přir. č. 62/99-keramika.

Literatura:

Korený – Špaček 2001b; Pleinerová 2007.

Tab. 8:5-8

☉ 18. Hořešovice, okr. Kladno, pole u čp. 78.

1925, A. Tuček.

Pohřebiště-2+?

M Slaný.

Č. inv. 3173-nádoba (Tab. 9:2).

Prameny:

3678/76 (A. Knor, č. 5).

Literatura:

Svoboda 1965, 241.

Poznámka:

V NZ 3678/76 je na tomtéž listu č. 5 také foto jiné nádoby, kterou do M Slaný (č. inv. 3172) daroval v r. 1925 p. Krupka. Nádoba (mísa) je starší, pozdně římská.

Tab. 9

☉ 19. Hořešovice, okr. Kladno.

Před 1932.

Pohřebiště-1+?

M Slaný-předtím Běhounkova sbírka, č. 19).

Č. inv. 19-nádoba (Tab. 9:1).

Prameny:

3678/76 (A. Knor, č. 2-3) – latén.

Literatura:

Filip 1956, 345-latén; Svoboda 1965, T. XL:5.

Tab. 9

● © 20. Hostivice, okr. Praha-západ, Palouky, areál Tulipan-Park.

● A. 2001-02, výzkum, I. Pleinerová, M Roztoky-AÚ Praha.

Sídliště-15+?

M Roztoky.

Literatura:

Pleinerová 2002; 2003, č. 324; 2005; 2007.

© B. 2011, výzkum, D. Daněček, K. Smíšek, M Roztoky.

Pohřebiště-91+1+?

M Roztoky.

Literatura:

Obr. . (nepublikováno), obr. podle Daněček – Smíšek – Korený 2012.

Houšťka u Brandýsa nad Labem, viz Stará Boleslav

● 21 (19). Hradenín, okr. Kolín, V malých familiích a V rybníčkách, areál kravína.

A. 50. léta 20. stol., stavba kravína.

Pohřebiště-1+? Příslušnost uváděných (a zničených) hrobů k DSN nejistá.

B. 1978-79, výzkum, V. Štefanová, M. Zápotocký, J. Hrala (AÚ Praha), Z. Sedláček, E. Sedláčková (M Kolín).

AÚ Praha.

Pohřebiště-2+?

Hrob 10

Fe nůž, zv. zub, jantar. závěsek, Fe kroužek, Fe „prolamovaná ozdoba“ (Tab. 10:1,2,7-9; podle Šaldová 1982).

Hrob 18

Jantar. závěsek, Br. kruh, Fe přezka, Fe přezka (Tab. 10:3-6; podle Šaldová 1982).

C. 1979. Nalezeno na ploše výzkumu.

Pohřebiště-1+? Obj. 20.

M Kouřim.

Nádoba-Tab. 9:5 (podle Šaldová 1982).

Prameny:

5200/78-latén (V. Štefanová).

Literatura:

Štefanová 1982; Šaldová 1982; Chochol 1982; Zeman 1987, 523.

Tab. 9:5, 10:1-9

© 22 (20). Hředle, okr. Rakovník, pozemek A. Ledvinky.

Před 1903.

Oj. nález.

NM Praha-do r. 1903 škola Hředle.

396547 (st. č. 3455)-nádoba.

Literatura:

Felcman 1909, 550-pozemek A. Ledviny, obr. 6; Vokolek 2004, 27, Tab. 20:5; Droberjar 2002a, 94-omylem doba římská.

Tab. 9:3

© *●■ 23 (22). Chotěšice, okr. Nymburk, stavba silnice Chotěšice-Malá Strana, průkop u rybníka Slatinka, návrší „Na Ostrově“.

A. 1912, výzkum, J. Šafařík (Chotěšice), J. Hellich (M Poděbrady).

Pohřebiště-3+? Jeden pohřeb v mohyle?

● Hrob 1

Fe jehlice, hlavice plátovaná Au a bronzová pozlacená hlavička.

Keramický džbán-nezvěstné.

Keramické (?) korálky, 5 ks-nezvěstné (Tab. 11:1-7; podle Hellich 1919).

Hrob 2

Bez nálezů.

■ Hrob 3

Fe kopí-nezvěstné.

B. 1912, výzkum, J. Šafařík (Chotěšice) – podle J. Hellicha mylně „na jiném místě blíže ke vsi Chotěšicím...“ (Hellich 1918b).

Pohřebiště-1+?

M Poděbrady.

C. 1912, výzkum, J. Šafařík (Chotěšice).

☺ ● Hrob 4

☺ P8743-v ruce hnětená nádoba (Tab. 11:8)

● Dvě v ruce hnětené nádoby-nezvěstné.

● Korálky, zlomky železa, jantarový korál-nezvěstné.

M Poděbrady-obsah hrobů ze sub A původně v býv. M Městec Králové.

Prameny:

Archiv NZ M Poděbrady (J. Hellich), NZ AÚ 947/52 (J. Böhm).

Literatura:

Fabian 1913, 41; Hellich 1913, 68-73; 1918a, 172; 1918b-chybně situaci popisuje jako nálezy ze dvou poloh; 1919; Svoboda 1965, 241-242-popis situace jako Hellich 1918, obr. 34, T. LXV:6,7; Zeman 1987, 523; 1994, obr. 1:1; Droberjar 2002a, 101-chybný popis situace a obsahu jednotlivých hrobů; Korený 2008.

Poznámka:

J. Böhm podle dochovaného popisu situace a ohledání terénu uvažoval o mohyle z doby bronzové.

Tab. 11

© 24 (23). Chrástany?, okr. Rakovník.

1903.

Kontext neurčen.

M Rakovník.

17/88, A17-na kruhu točená nádoba.

Literatura:

Svoboda 1965, T. XXIII:6 (chybná a nejednotná lokalizace: Rakovník-okolí, Mutějovice?, Hředle?).

Poznámka:

Pravděpodobně se jedná o nález, získaný při stavbě dráhy Rakovník – Louny v r. 1903 (viz Felcman 1909, 547-550; Renner 1931, 92).

Tab. 9:4

● 25 (25). Chýnov, okr. Praha-západ, Na Špičce.

1995, výzkum, P. Sankot – I. Vojtěchovská, M Roztoky.

Sídliště-1+?

M Roztoky.

Literatura:

Sankot – Vojtěchovská 2003, č. 362; Vojtěchovská – Pleinerová 1997-uváděno jako Libčice nad Vltavou – Chýnov; Pleinerová 2007-totéž.

Tab. 10:10 (podle Vojtěchovská – Pleinerová 1997)

● 26 (26). Jenštejn, okr. Praha-východ, západně od obce, částečně také na k.ú. Radonice.

A. 1993-94, J. Turek, AÚ Praha.

Sídliště-8+?

AÚ Praha; M Brandýs nad Labem – část nálezů.

Literatura:

Turek 1997; Droberjar – Turek 1997; Pleinerová 2007.

Tab. 12

B. 2012, průzkum detektorem kovů v ploše zkoumaného sídliště.

Bronzové spony. Miniaturní spona, spona typu Oldendorf-Issendorf, niemberská spona varianta B anebo C.

M Brandýs nad Labem.

Nepublikováno.

Obr. 4

© 27 (27). Jiřice, okr. Mělník, výkop pro plynovod, ppč. 169.

1942, J. Kabát, J. Palma, AÚ Praha.

Pohřebiště-30+?

NM Praha.

Hrob 1

Přeslen. Tab. 14:1.

Hrob 2

Zlomky Fe-nekr., Fe přezka, nádoba-nekr. Tab. 14:2.

Hrob 3

Nádoba (nekr.), nádoba, Fe nůžky, zv. kosti, hřeben s Fe nýty, přeslen (nekr.), nádoba (nekr.). Tab. 14:3-5).

Hrob 4

Bez nálezů.

Hrob 5

Bez nálezů.

Hrob 6

Fe nůž, hřeben, nádoba (nekr.), br. kroužek. Tab. 14:6-9-plán hrobu podle fotografie.

Hrob 7

Bez nálezů. Tab. 15-plán hrobu podle NZ.

Hrob 8

Fe přezka. Tab. 14:9.

Hrob 9

Bez nálezů.

Hrob 10

Nádoba (nekr.), Fe nůž (nekr.), nádoba. Tab. 15:4-plán hrobu podle fotografie.

Hrob 11

Fe zlomek (nekr.).

Hrob 12

Bez nálezů.

Hrob 13

Fe přezka. Tab. 15:2.

Hrob 14

Kostěnný závěsek. Tab. 15:3.

Hrob 15

Nádoba (nekr.). Tab. 15-plán hrobu podle NZ.

Hrob 16

Zl. pravěké nádobky (Tab. 16:11), Fe sekera (Tab. 16:10), nádoba (Tab. 17), zv. kosti (3 ks), Fe kopí (Tab. 16:1), Fe šipka (2 ks; Tab. 16:2,3), Fe přezka (Tab. 16:5), Fe přezka (nekr.), Fe nůž (Tab. 16:9), Fe pinzeta (Tab. 16:4), křesadlo (nekr.), Fe nožik (nekr.), hřeben s br. nýty (Tab. 16:6), nádoba (Tab. 16:7,8), zlomek Fe (Tab. 16:12). Plán hrobu podle NZ.

Hrob 17

Nádoba (nekr.).

Hrob 18

Bez nálezů.

Hrob 19

Fe kopí (nekr.), nádoba (nekr.), Fe zlomky (nekr.), Fe přezka (nekr.), nádoba (nekr.). Obsah hrobu v NM nenalezen. Plán hrobu podle fotografie.

Hrob 20

Hřeben s Fe nýty (Tab. 18:1), přeslen (Tab. 18:2).

Hrob 21

Fe zlomky nožů (Tab. 18:3).

Hrob 22

Fe nůž (Tab. 18:6), přeslen (Tab. 18:4), přeslen (Tab. 18:5), Fe přezka (Tab. 18:7). Plán hrobu podle NZ.

Hrob 23

Hřeben s Fe nýty (Tab. 18:8). Plán hrobu podle NZ.

Hrob 24

Bez nálezů. Plán hrobu podle fotografie.

Hrob 25

Bez nálezů. Plán hrobu podle fotografie.

Hrob 26

Hřeben (Tab. 19:1).

Hrob 27

Fe přezka s Au plechem (Tab. 19:2).

Hrob 28

Nádoba, nádoba (nekrsl).

Hrob 29

Nádoba (nekr.), hřeben (Tab. 19:4), korálek (Tab. 19:3).

Hrob 30

Nádoba (tab. 19:5). Plán hrobu podle fotografie.

Prameny:

1762/42 (J. Kabát-část deníku výzkumu), 888/43 (+plány; J. Kabát), 1266/43 (J. Kabát), 2263/58 (B. Svoboda-pouze fotografie nádob).

Literatura:

Zotz 1942, Bild 13-14; Svoboda 1965, 242-245, obr. 58, T. LIX, LX, LXI, LXII, LXIII-1-6; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:3; Sklenář 1982a, 114-115; Zeman 1987, 523; Droberjar 2002a, 111 – chybně okr. Nymburk, obr. č. 7 – chybně zařazena nádoba z Klučova; Korený 2007; 2008.

Poznámka: V rámci terénní dokumentace pořízeno pouze pět plánů hrobů (7, 15, 16, 22, 23). Část nálezů (zvl. nádoby) není v NM dostupná (v popise vedeno jako nekresleno). Některé nádoby byly do roku 2012 uloženy v M Slaný (sem byly dočasně uloženy po zrušení depozitáře AÚ Praha na zámku v Bilíně).

Tab. 13 (podle NZ 888/43), 14-19

© 28 (28). Kamýk, okr. Praha-západ, Strakovo pole.

1932, F. Blažek (Kamýk), J. Neustupný, NM Praha.

Ojedinělý hrob (dvojhrob?).

NM Praha.

44368-44406.

Nůžky (Tab. 24:1), br. nýt z dřev. pouzdra nůžek (Tab. 24:2-podle inv. knihy), br. nýt z opasku (Tab. 24:3), br. plech (Tab. 24:4-podle inv. knihy), br. průvlečka s kůží (Tab. 24:5), br. nýt z opasku (Tab. 24:6), Fe přezka s kůží (Tab. 24:7), Fe přezka (Tab. 24:8), Fe nýt (?) s br. destičkou (Tab. 24:11), Fe destičky s Fe nýty (Tab. 24:12), 10 ks Fe šipek (Tab. 24:13-26), Fe zl. (Tab. 24:27), Fe přezky (Tab. 24:28-30, 32, 33), br. nýt (Tab. 24:31), Fe destička s nýtem (?; Tab. 24:34), nádoba (Tab. 25:1), nádoba (Tab. 24:2), udidlo (Tab. 25:3), br. průvlečka (Tab. 25:4), br. přezka (Tab. 25:5).

Prameny:

7114/47, 5064/52, 1403/54 (V. Sakař), 5064/57 (V. Sakař), 2227/58 (B. Svoboda-soupis); NZ NM Praha (J. Neustupný).

Film (natočil p. Staněk), údajně uložen v NM Praha.

Literatura:

České slovo 22.XI. 1932; Pražské noviny 24.XI. 1932; Prager Presse 28.XI. 1932; Deutsche Post Troppau 24.XI. 1932 (vše v Archivu NZ AÚ Praha); Jansová 1933, 88; Svoboda 1965, 245, obr. 49-chybné měřítko, T. LXXXIV-chybně r. 1930, kostrový hrob; Müller-Wille 1970-71, 214; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:14,15; Zeman 1987, 523; Gojda 1988, 176; Smejtek – Vojtěchovská 1997, 12, obr. 1:13; Korený – Kudrnáč 2003, graf 5-chybně objem hrobu (podle údajů Svoboda 1965, obr. 49); Oexle 1992, 303, č. 637; Sklenář 2003; Korený 2005; 2007; 2009; Nový 2009.

Poznámka:

V literatuře také jako Kamýk-Velké Přílepy. B. Svobodou publikovaný plán hrobu (s chybným měřítkem) je rekonstrukcí podle originálních plánů J. Neustupného. Podle P. Nového je hrob situován ve vidlici cest na Lichoceves a Noutonice.

Tab. 20-podle Smejtek – Vojtěchovská 1997, upraveno, Tab.21-22-podle NZ, Tab. 23-podle Korený 2005, Tab. 24-25:1-5

Kladno. Viz Třebichovice

☉ * 29 (31). Klučov, okr. Kolín, stavba silnice.

A. 1951, výzkum, J. Kabát, AÚ Praha.

Pohřebiště-5.

M Kolín přír. č. 88/96.

Hrob 1/51

Fe nožík, Fe přezka, zlomky hřebene, Fe kroužek, Fe kování.

Hrob 2/51

Fe přezka, Fe nůž, kostěný hřeben.

Hrob 3/51

Nádobka, kostěný hřeben.

Hrob 4/51

Fe kopí, Fe štítová puklice, zlomky bronzového plechového kování štítu, Fe přezka, Fe kování s nýtem, součást držadla štítu.

Hrob 5/51

Bez nálezů.

Prameny:

1481/51, 1388/52 (J. Kabát); 2044/51, 2815/51 (J. Netáhlík).

B. 1951, výzkum, M. Netáhlík (Klučov), J. Kudrnáč, AÚ Praha.

Pohřebiště-13.

M Kolín přír. č. 88/96; AÚ Praha.

Hrob 6/51

Jednostranný hřeben s Fe nýty, nádoba.

Hrob 7/51

Bronzová přezka.

Hrob 8/51

Fe oštěp.

Hrob 9/51

Nádoba, bronzová pinzeta, Fe kopí, Fe nýt ze štítu (pozn: na sáčku z 50. let uvedeno „kopí a nýty“. Později se uváděl již jen jeden nýt).

Hrob 10/51

Fe náramek, Fe přezka, perla z modrého skla.

Hrob 11/51

Fe přezka, Fe nožík, Fe hrot oštěpu, nádoba, nádobka, ve zlomcích okraj polokulovité nádobky.

Hrob 12/51

Nádoba, bronzová pinzeta, kamenný brousek, kostěný hřeben s Fe nýty(ztracen asi již v 50. letech).

Hrob 13/51

Nádoba, Fe přezka, bronzové plíšky, Fe zlomky, Fe kroužek.

Hrob 14/51

Fe hrot šipky, nádobka.

Hrob 15/51

Fe přezka, hřeben s Fe nýtem, Fe kroužek, Fe předmět (články řetězu ?), hřeb-nýt s délkou 33 mm (rozpadl se při konzervaci), Fe skoba, jantarová perla, skleněná perla, bronzový kroužek, čtyři destičky slídy, zlomek laténského bronzového náramku.

Hrob 16/51

Fe kopí.

Hrob 17/51

Bez nálezů.

Hrob 18/51

Nádobka, Fe přezka, zlomek železa - snad kroužek, Fe nůž-rozpadl se při konzervaci, kostěný hřeben s Fe nýty, 2 perly, bronzová pinzeta, Ag cedníček + dva kousky tkaniny, bronzové klíče, bronzová postříbřená esovitá spona s dvěma červenými sklíčky nebo almandiny.

Hrob 24/51

Nádobka.

C. 1952, výzkum, J. Kudrnáč, AÚ Praha.

Pohřebiště-8.

M Kolín přír. č. 88/96; AÚ Praha.

Hrob 19/52

Přeslen, nádoba, přeslen, Fe přezka, okraj větší nádoby, zlomek okraje jiné nádoby.

Hrob 20/52

Dvě nádobky, kostěný hřeben s Fe nýty, 2 perly.

Hrob 20A/52

Nádobka, zlomek nádobky, kostěný hřeben.

Hrob 21/52

Fe kopí, nádoba, Fe kroužek zavěšený do trojúhelníkovité svorky s dvěma nýty a s neurčitelným dřevem, Fe štítová puklice, nádobka.

Hrob 22/52

Fe tyčka (část dřevěné sklopné židle), nádobka, bronzová svorka s dvěma nýty s kouskem dubového dřeva-část pochvy nože, 2 přesleny, Fe nožik, cínový kroužek, 2 Ag nákončí opasku, Ag pozlacená esovitá spona s Fe jehlicí a kouskem tkaniny, skleněná tmavě fialová perla (ztracena), Fe kroužky, hřeben s br. nýty.

Hrob 23/52

Nádobky (ztraceno), kostěný hřeben, ker. přeslen, Fe přezka, přeslen z bílé opuky.

Hrob 23A/52

Nádobka.

Prameny:

2451/52, 3005/52, 931/53, 2099/53, 3795/53 (J. Kudrnáč), 931/53 (E. Vlček), 2099/53 (J. Chochol).

Literatura:

Dřevo 1951a; 1951b; Kudrnáč 1952; 1953; 1957; 1959; Vlček 1952; Pleiner 1962, 119-129, T. XXXVIII-XLI; Svoboda 1964; 1965, 245-248, T. LII-LVIII, LXIII:7, LXIV:1-2, LXXVI:1, LXXXI:1-2; 1969, 490, Taf. 24g-h; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:4,12, 235:10; Zeman 1994, tab. II:4;.

* ☺ D. 1969, výzkum, J. Kudrnáč, AÚ Praha, J. Hrdlička, ČGÚ.

Pohřebiště-1.

AÚ Praha.

Hrob 25/69

Bronzová pozlacená esovitá spona s železnou jehlou + zbytek tkaniny (ztraceno),

Fe přezka (ztracena), skleněná perla, úlomek Fe (ztracen), přeslen (ztracen).

Sběr:

7 nádob, Fe oštěp – šípka (?).

Prameny:

5461/69, 2055/73 (J. Kudrnáč), 1667/70 (M. Blajerová).

Literatura:

Kudrnáč 1972; 2002; Zeman 1987, 523; Droberjar 2005a, bar. příloha; 2002a-chybí hrob 25/69 s deformovanou lebkou a esovitou sponou; 2008-dtto; Korený – Kudrnáč 2003; Březinová 2003; Blajerová – Likovský 2003.

© * 30 (32). Kněžívka, okr. Praha-západ, stavba silnice.

A. Knor ve své závěrečné zprávě očísloval pouze hroby s dochovanými nálezy. Proto bylo provedeno nové číslování hrobů včetně těch bez nálezů a to v chronologickém pořadí. Hrob 3, číslovaný A. Knorem, má proto nové číslo 6.

A. 1961, výzkum, B. Soudský, AÚ Praha.

Kultovní objekt ?, výzkum sídliště LnK a eneolitických objektů.

AÚ Praha-expedice Bylany.

Prameny:

5692/61 (B. Soudský), 4574/61, 5225/61 (A. Knor).

Poznámka:

Jedná se o eneolitickou mohylu, patrně KNP.

B. 1962, dohled a výzkum, A. Knor, J. Zeman, AÚ Praha.

Pohřebiště 6+6+15-20+? (odhad A. Knora: zničeno až 50-60 hrobů; pokračovalo dále Z směrem).

Kultovní objekt?

M Roztoky.

Hrob 1 (8.9. 1962; záchranný výzkum A. Knor; NZ 5427/62)

Hrob byl již více než zcela snesen bagrem. Z hrobové jámy se zachovala jen část plochého dna a svislá stěna Z-V orientace v délce 130 cm. Pravděpodobně šlo o delší stranu hrobové jámy, u které jiný náznak ukazoval na její šířku 60-80 cm. Hloubka hrobu byla 140 cm po skrývce; k tomu je tedy nutno připočítat dalších 40-60 skryté zeminy. Výplň hrobu byla sypká šedohnědá hlína. Na dně hrobu byly v nepůvodní poloze pod kostmi rukou několik žeber. Mezi kostmi bylo šest skleněných kulovitých korálků, železná přezka a zlomek laténského modrého skleněného náramku. Terénní fotodokumentace č. neg. AÚ: 29301-29306.

Uložení M Roztoky; č. neg. AÚ: 57710

Hrob 2 (15.-16.9.62; výzkum A. Knor; NZ 5544/62)

Téměř zničen, odkryt zbytek západní části. V jejím výklenku stála mísa (45/62-2, inv. č. 37979) a pod ní rozdrčené vajíčko (nenalezeno). Zásyp hrobu tvořila znečištěná spraš. Uložení M Roztoky; č. neg.: 57708

Hrob 3 (15.-16.9.62; výzkum A. Knor; NZ 5544/62)

Téměř zničen bagrem, odkryt zbytek západní části. Zásyp hrobu tvořila znečištěná spraš. Bez nálezů. Č. neg.: 57707

Hrob 4 (15.-16.9.62; výzkum A. Knor; NZ 5544/62)

Porušen bagrem, nalezeno žebro a prstní článek. Zásyp hrobu tvořila znečištěná spraš. Bez nálezů.

Hrob 5 (15.-16.9.62; výzkum A. Knor; NZ 5544/62)

Porušen bagrem, v menší hranolovité a hlubší jamce při východní stěně jámy ležely zbytky ohořelého břevna. Zásyp hrobu tvořila znečištěná spraš. Bez dalších nálezů.

Hrob 6 (19.10.62; výzkum J. Zeman a A. Knor; NZ 6396/62)

Hrob vyloupen, skelet porušen. Podle zprávy J. Zemana zde byl nalezen zbytek vícedílného kostěného hřebene; podle A. Knora zlomky trojdílného kostěného hřebene s železnými nýtky, nádoba (45/62-3a) a dva bronzové předměty. Uložení M Roztoky; č. neg.: 57709

Hrob 7 (19.10.62; výzkum J. Zeman a A. Knor)

Hrob vyloupen. Bez nálezů.

Hrob 8 (19.10.62; výzkum J. Zeman a A. Knor)

Hrob vyloupen. Bez nálezů.

Nedokumentované hroby:

6 hrobů (č. 9-14; září-říjen; kontrola lokality, A. Knor)

Vyloupeny, v zásypu hrobových jam se nalézaly ojediněle jednotlivé kosti nebo i zlomek lebky. Bez nálezů.

15-20 hrobů (č. 15-29/34; v jeden blíže neurčený den v měsících září-říjen; kontrola lokality, A. Knor)
Z jednoho hrobu popsán oštěp dlouhý 40 cm (zničen); z dalších dvou rovněž jen registrováno po jedné nádobě (zničeny); z dalšího zachráněna nádoba; z jiného hrobu dělníky odevzdána nádoba. Uložení M Roztoky.

2 hroby (č. 30/35-31/36; 22.10.62; kontrola lokality, A. Knor, B. Svoboda a V. Sakař; NZ 6395/62).

2 (?) hroby (č. 32/37-33/38; 31.10-16.62; revizní výzkum, B. Svoboda a V. Sakař).

Tím byla evidence hrobů na ploše ukončena. A. Knor velikost zjištěné části pohřebiště odhadl na 50-60 hrobů, přičemž plocha pohřebiště pokračovala západním směrem mimo vlastní těleso silnice.

Prameny:

430/62, 6491/62 (A. Knor), deník výzkumů A. Knora (archiv NZ AÚ Praha, pozůstalost, bez čj.).

C. 1962, revizní výzkum, V. Sakař, B. Svoboda, NM Praha.

Kultovní objekt ?

Prameny:

7118/62 (B. Svoboda – V. Sakař), 7165/64 (V. Sakař), 1379/79 (A. Knor, B. Soudský), 2449/91 (D. Frolíková-rekonstrukce NZ podle podkladů A. Knora).

Literatura:

Svoboda 1965, 276-77, obr. 59, T. LXV:4; Rulf 1979, obr. 1, 6; Moucha – Pleslová, Štiková 1987, obr. 23:2,3,7; Zeman 1987, 523; Kuna – Slabina 1987, T. 4; Moucha 1996; Droberjar 2005a, 42-44-
mylný výklad průběhu výzkumu A. Knora (a J. Zemana), 43; 2005c-nepřesný popis situace; Korený 2007, plán 5; 2008; Motyková 2007-chybná lokalizace.

Tab. 38-1 podle deníku výzkumů A. Knora (archiv NZ AÚ Praha, pozůstalost, bez čj.), upraveno, Tab. 38-2,3, 39:1, 8, 10-12 podle NZ D. Frolíkové, Tab. 39:2-7, 9

☉ 31. Kolín.

Před 1920.

Kontext neurčen.

M Kolín

Inv. č. 4478; staré č. 160 (není č. katalogu F. Dvořáka, ale nějaké starší evidence, viz pozn.)-nádoba.

Literatura:

Svoboda 1965, Tab. LXV:3 – chybně vedeno jako Postoloprty a s chybným uložením v M České Budějovice (resp. M Ohrada). Na Svobodově fotografii nádobky lokalita „Kolín“ pravděpodobně není ještě uvedena.

Poznámka:

Katalog F. Dvořáka pod č. 160 eviduje nádobku k. lužické, lok. Pečky. Podle provedení čísla na nádobce se jedná o starší evidenci, pravděpodobně z doby Muzejní jednoty (zal. 1895).

Tab. 40:1

☉ * 32 (33). Konobrzhe, okr. Most, výkop pro základy stavby.

A. 1926.

Pohřebiště-1+?

M Most.

* 610a-Fe štítová puklice (nenalezeno, kresleno podle NZ AÚ 2268/58),

* 610b-Fe držadlo štítu (nenalezeno, podle Preidel 1934, 134; kresleno podle NZ AÚ 2268/58)

* 610c-Fe držadlo štítu, zlomek (nenalezeno, podle Preidel 1934, 134; kresleno podle NZ AÚ 2268/58)

☉ 611-Fe kopí (10394, 3729; Svoboda 1965-chybně č. 612),

☉ 736-v ruce hnětená nádoba (10394, 1176).

● 1082-kosti psa.

● 1110-lidské kosti.

B. Po r. 1926.

Pohřebiště-1+?

M Most.

● 612-Fe kopí (nenalezeno, Preidel 1934, 134, abb. 35; kresleno podle NZ AÚ 2268/58)

Prameny:

532/71 – NZ M Most (Oberdorffer, situace, skica hrobu).

7479/50 (Bohemia – výstř. novin, 1926, č. 160), 2268/58 (B. Svoboda-soupis, foto).

Literatura:

Preidel 1926, 42, pozn. *; 1934, 133-4, abb. 35, taf. XXIV:22 – hloubka 1,7 m, kostru koně neuvádí; 1940, taf. 249:3; Svoboda 1965, 249-250, T. LXXV:4, s. 202, pozn. 97-chybně uložení M Žatec a

hloubka 570 cm; Zeman 1987, 523; Ernée 1995, 189; Droberjar 2002a, 131-hloubka hrobu 170 cm; Korený 2005-chybně 570 cm.

Poznámka:

Podle náčrtku a popisu situace (NZ M Most), byla po pravé straně bojovníka uložena skrčená kostra koně; ležela v hloubce 70 cm („...zur Rechten ein gekrümmtes Skelett immer 70 cm Tief, nach den erhaltenen Knochen das eine Pferdes“). Situace byla zakreslena schematicky, lze však z ní odvodit to, že se asi nejednalo o celou kostru koně (chyběla patrně hlava). V Čechách zatím jediný případ společného hrobu člověka, koně a psa.

Tab. 40:2 podle NZ Oberdorffera, Tab. 40:3-5, 7 podle NZ 2268/58, Tab. 40:6,8.

© 33 (34). Kostomlaty nad Labem, okr. Nymburk, pískovna JZD (býv. pískovna A. Brynychy), výšina na západním okraji obce u silnice směrem k obci Rozkoš.

1957, M. Reichel (Kostomlaty), těžba písku, J. Židlický (Kostomlaty), M. Hodek.

Pohřebiště-1+?

M Nymburk P26/57, inv. č. V722-724.

V722-Fe puklice štítu, V723-Fe držadlo štítu, V724-Fe kopí.

Ztraceno: Zlomek Fe (meč?).

Prameny:

2274/57 (B. Svoboda-uvádí zlomek meče); 5407/58 (J. Zeman+foto).

Literatura:

Zeman 1960, 599, obr. 207; 1987, 523; Svoboda 1965, 250; Justová 1968, 98; Jaklová 1994, 3 (lokalizace Rozkoš).

Poznámka:

Kování štítu (? , podle popisu v M, 3 ks) – nebo pochvy meče?, a zlomek hrotu šipky („dýky“) ztraceny. Puklice měla původně 6 (resp. dochovány 2), nýtů, dnes není ani jeden. Plechová objímka – ztracena.

Tab. 41: 1-3

● 34 (38). Kozly, okr. Louny.

1966, výzkum, D. Koutecký (AÚ Most), stavba sportoviště.

Sídlíště?

M Louny.

Prameny:

191/67 (AÚ Most, D. Koutecký).

Literatura:

Blažek 1997; Pleinerová 2007, 139-140.

● 35 (36). Králův Dvůr, okr. Beroun, stavba školy (?).

1948 (?).

Kontext neurčen.

M Beroun.

Č. inv. 771-nádoba.

Literatura:

Sklenář 1978, Tab. XII:771; Zeman 1987, 523.

Tab. 41:9

☉ * 36. Kvíček, Kladno.

☉ A) Před 1945.

Kontext neurčen.

M Slaný.

407a-b-hřeben.

Nepublikováno.

Poznámka:

Na hřebenu dříve uvedeno „Třebusice“. Rovněž na negativu 21766 (AÚ Praha) uvedeno Třebusice, ovšem s č. 408. Chybí střední část a otvory pro nýty, patrně nedokončený hřeben.

*B) Před 1945.

Na negativu 21766 (AÚ Praha) je další polotovár. Lokalizace Kvíček, č. inv. 409.

Tab. 41:7

Kvílice, viz Lotouš

Kvílice, viz Třebíz

Lázně Toušeň, viz Toušeň.

© 37 (39). Ledvice, okr. Teplice, okolí.
1891.

Pohřebiště-3+?

M Teplice-dříve M Duchcov č. inv. 1376.

B 149-18/85-v ruce hnětená nádoba.

Nádoby č. inv. 1377-1378 nezjištěny.

Literatura:

Svoboda 1965, 250-omylem připojil hřeben z Duchcova, důl Aulicz!; Budinský 1977, 70; 1978, 125, č. XIV/B-pohřeb s jezdcem (zde omylem odkaz na Eisner 1966, 185, pozn. 28); Zeman 1987, 523; Rusó 1990, 49, 8a - doba římská, předměty: keramika.

Poznámka:

Po zrušení duchcovského muzea počátkem 70. let 20. stol. byla část archeologické sbírky převedena do M Teplice, včetně nádoby inv. č. 1376 (M Teplice B 149-18/85, nyní zapůjčena do expozice M Duchcov). Zbylá část měla být údajně „převedena“ na zámek Duchcov do tzv. valdštejské sbírky, pravděpodobně včetně nádob inv. č. 1377-78. Tyto dvě nádoby nebyly nalezeny.

Nepublikováno.

Tab. 41:8

● 38. Lékařova Lhota, okr. České Budějovice, návrší „Matky boží“, lom.
1952, těžba písku.

Pohřebiště?

M České Budějovice.

Literatura:

Zavřel 2011, 471, 474, obr. 22:1-1. pol. 6. stol.?

● 39 (40). Lhota, okr. Praha-západ, Závist.

1963-89, výzkum, L. Jansová, K. Motyková, P. Drda, A. Rybová, AÚ Praha.

Oj. nálezy.

Uložení?

Prameny:

1548/67 (M. Soudný).

Literatura:

Jansová 1966a, 55; 1966b, 154; 1971, obr. 22:4; Motyková – Drda – Rybová 1978a, 183, obr. 54; Motyková – Drda – Rybová 1978b, 292-293, Fig. 8:11, 10:3, 21:10; Droberjar 2005a, 185.

Tab. 41:4-6 (podle Jansová 1971; Motyková – Drda – Rybová 1978b)

Libčice nad Vltavou, viz Chýnov

Libenice, viz Cerhenice

*● 40 (41). Libochovice nad Ohří, okr. Litoměřice, domov důchodců.

1928, úprava terénu za novým chorobincem, dar J. Jirásek.

Pohřebiště-1+? Údajně žárový hrob.

M Litoměřice-dříve M Libochovice.

Inv. č. 20543-hřeben.

Prameny:

1323/54 (V. Spurný, uvádí d. římskou a žárové hroby), 2283/58 (B. Svoboda-soupis, kostr. hrob?).

Literatura:

Svoboda 1965, 251, T. LXXXIII:10-chybně chudobinec; Zeman 1987, 523; Blažek – Kotyza 1990, 22, č. 16/III.

- 41 (43). Libotenice, okr. Litoměřice, stavba stodoly.

Před 1945.

Pohřebiště-1+?

M Litoměřice-dříve M Roudnice n. L.

Č. inv. 319-nádoba.

Prameny:

2008/81 (V. Jaroš).

Literatura:

Svoboda 1965, 251-M Roudnice, T. LXXXIII:15-M Litoměřice; Zeman 1987, 523.

- 42 (44). Lišany, okr. Louny.

1939 anebo před tímto datem.

Kontext neurčen.

M Žatec-původně České muzeum Žatec.

Neevidováno?-nádoba.

Prameny:

453/39 (I. Borkovský).

Literatura:

Preidel 1940, taf. 249:4; Svoboda 1965, 251, T. LXV:1; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

Svoboda 1965, 300-301 omylem uvádí jako Lišany, okr. Rakovník.

Nenalezeno.

Líšnice, viz Nemilkov

- 43. Liteň, okr. Beroun, Stříbrný potok.

2001, nalezeno detektorem kovů.

Kontext neurčen.

Soukromá sbírka.

Spona.

Literatura:

Droberjar – Stolz 2005, obr. 2; Droberjar 2008, abb. 6:4.

Tab. 43:1 podle Droberjar – Stolz 2005

- 44 (45). Litochovice nad Labem, okr. Litoměřice.

Před 1960.

Kontext neurčen.

M Litoměřice.

Nádoba.

Literatura:

Svoboda 1965, 173, pozn. 59, LXXXI:8; Zeman 1987, 523.

- © ● 45 (46). Ločenice, okr. Hradec Králové, Na Šancích (poloha I).

A. 1953-54, výzkum, J. Tomský (M H. Králové).

Pohřebiště-9+?

M Hradec Králové L.

Prameny:

3807/53 (zápis komise), 6814/61 (V. Vokolek, A. Kotyková, J. Zeman).

B. 1978-83, výzkum, J. Zeman (AÚ Praha), M. Buchvaldek, J. Sláma, M. Popelka, L. Košnar (FF UK Praha), V. Vokolek (M H. Králové).

Pohřebiště-6+?

M Hradec Králové L.

Literatura:

Werner 1962 – mylně Smiřice; Svoboda 1965, 252, T. XXXVIII:6,7; Sigl 1969a; Zeman 1984, 55; 1987, 523; 1990, 69-80, Tab. XXV; 1994, tab. III:4; Vokolek 1993; Korený 2008.

Tab. 42 plán podle Zeman 1990

© 46 (48). Ločenice, okr. Hradec Králové, poloha IX.

A. 1973, výzkum, V. Vokolek, M. Vávra (M H. Králové), stavba plynovodu.

Pohřebiště-3+?

M Hradec Králové.

B. 1976-77, výzkum, J. Zeman (AÚ Praha), M. Buchvaldek, J. Sláma, L. Košnar (FF UK Praha).

Pohřebiště-4+?

M Hradec Králové.

Prameny:

694/78 (J. Chochol), 4775/77 (M. Soudný).

Literatura:

Zeman 1987, 523; 1990, Tab. XXVI-XXVIII; Vokolek 1993.

© 47 (49). Lotouš, okr. Kladno, Písek/Akátovka, Pešulova stodola.

A. starší nálezy.

První nálezy snad již v r. 1800 (Sklenář 1992, č. 392).

B. 1922, výzkum, J. A. Jíra, StAÚ, stavba stodoly.

Sídliště?

NM Praha.

Č. inv. 52626-52627-zlomky dvou nádob, omylem vedených jako katastr Kvílice. Ve skutečnosti pocházejí z nádob, uložených v M Slaný (Obr.).

M Slaný.

3184 (st. .č. 1586)-nádob (Tab. 43:5), 3185-nádob (Tab. 43:4), 3186 (st. č. 1618)-nádob (Tab. 43:6), 3187-nádob (Tab. 43:3), 3188-nádob (Tab. 44:1), 3189-nádob (Tab. 44:5), 3190-nádob (Tab. 44:2).

Obr. 66. Lotouš. Nahoře nádoba z M Slaný, dole s přiloženým zlomkem (z „Kvílic“) z NM Praha.

B.1 Výzkum AÚ?:

3191 (st. č. 1667)-nádoba (Tab. 44:6), 3192-nádoba (44:7), 3193-nádoba (Tab. 44:3), 3194-nádoba (Tab. 44:8), 3195-nádoba (Tab. 44:4).

C. Dar J. Beránek (Písek-Lotouš).

3196-nádoba (Tab. 44:9),

C.1 Dar J. Beránek?

3199 (st. č. 1668)-nádoba (Tab. 45:4).

D. Neznámo.

3200-Fe kopí (Tab. 45:1)

3201-zlomek nádoby (nekr.).

2 přesleny-neeuv., nezjištěny, patří k nálezu?

Prameny:

132/29 (J. Böhm-fotografie vybraných 6 nádob), 3703/76 (A. Knor-foto a kresby nálezů, uvedena inv. č. 3184-3201, 3199; č. 3308 je kopí z k.ú. Hobšovice, č. 3201-střep a dva přesleny (bez ev. č.) A. Knorem nezjištěny).

Literatura:

Šafránek 1932, 49-předání nádob z AÚ do muzea; Svoboda 1965, 250-omytem jako Kvílice, 252-chybně interval inv. č., T. LXVII, LXXV:5,7, LXXXI:3,4-oba zlomky omytem jako Kvílice; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:15, T.104:2; Zeman 1987, 523.

Pozn.: Pozoruhodná shoda ve výzdobě a tvaru dvou zlomků uložených v NM Praha, vedených v inventáři jako nález z obce Kvílice (Svoboda 1965, LXXXI:3,4), vedla k fyzické konfrontaci uvedených zlomků s nádobami z Lotouše, uložených v M Slaný (Svoboda 1965, LXXV:5, LXVII:9). Fragmenty jednoznačně zapadaly do chybějících částí nádob, které navíc pocházely z výzkumu tehdejšího StAÚ v roce 1922 (nádoby č. 2 a 7). Jak se ale uvedené zlomky z výzkumu dostaly do NM v Praze a pod jiným katastrem není jasné.

Podle J. Böhma byla ve vrstvě nalezena část údajně lidské lebky a hrot železného kopí.

Tab.

Louny-okolí, viz Dobroměřice

© 48 (54). Lovosice, okr. Litoměřice.

Před 1930.

Kontext neurčen.

NM Praha-dříve sbírka J. Kerna, Kern 2373.

Č. inv. 96576-nádoba.

Prameny:

Archiv NZ NM, sbírka J. Kerna.

Literatura:

Preidel 1930, abb. 133; 1940, taf. 253:2; Svoboda 1965, 252, T. XL:3; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:3; Zeman 1987, 523.; 1994, tab. III:5.

Tab. 45:8

Lovosice viz Litoměřice-okolí? Oddíl B

● 49 (52). Lovosice, okr. Litoměřice, garáže ČSAD.

1989, výzkum, O. Kotyza, M Litoměřice, J. Blažek, AÚ Most.

Pohřebiště-3+?

M Litoměřice př. č. 46-50/89.

Hrob 1/89

Závěšek TS.

Hrob 3/89

Br. pozlacený knoflík spony, Fe přezka, 6 korálků, Fe předmět-nedochován.

Hrob 4A/89

Fe šipka, 5 křesadel.

Prameny:

4350/91 (J. Blažek).

Literatura:

Blažek – Kotyza 1990; 1992; 1997; Blažek – Militký 1993; Salač 2000; Halama 2007, 202, obr. 11:8; 2011, 358; Pleinerová 2007, 73; Půlpán 2008.

Tab. 45:9-20, 46:1-8 podle Blažek – Kotyza 1992

☉ 50 (53). Lužec nad Vltavou, okr. Mělník.

1955-56, 1958, výzkum, AÚ Praha, O. Kytlicová.

Pohřebiště-9+?

NM Praha.

Hrob 4

Bez nálezů.

Hrob 6

554031-nádobka.

Poznámka: Kreslil V. Vokolek.

Hrob 8

Nádoba, dvě kosti slepice, zlomky slepičí skořápky.

Poznámka:

Podle určení E. Zikmundové byly zjištěny zlomky slepičího vejce a pažní a loketní kost kura domácího. Nádoba v NM neevidována.

Hrob 10, žena

523070-71-2 Ag pozlacené klešťovité spony, 523074-77-2 perličky, skleněný korálek, 523073-korálek, bronzový kroužek, bronzový kroužek, Fe přezka, 523082-zlomek Fe přezky, 523081-Fe klíč, Fe nůž, Fe tyčinka (jehla spony?), 523080-Fe tyčinka, 523072-parohový závěsek, zlomky jedné nádoby.

„Dvojhrob“ 11-12, muž

Hrob 11: 523083-kostěný hřeben s bronzovými nýty, v zásypu větší počet střepů.

Hrob 12: 523084-Fe nůž, 523085-Fe oštěp.

Hrob 20, dítě

Nádobka-nezjištěna.

Hrob 25

2 nádoby, Fe přezka, 523099-102-4 Fe hroty šípů, zlomky neolitických sekerek a střepy ze zásypu hrobu, uhlíky Quercus sp.

Poznámka:

Kresba hrobu (část kostí) doplněna podle fotografie.

Hrob 27

Hřeben s Fe nýty, 523106-dva zlomky podobného hřebenu, 523105-Fe ocílka, 523104-přeslen.

Prameny:

4424/55, 4907/55, 3627/56, 6705/59, 6707/59 (O. Kytlicová).

Literatura:

Břeň – Turek 1960, obr. 156-vpravo; Svoboda 1965, 252-253, obr. 1, T. LXIV:3-8, - jako Hořín; Kytlicová 1966; 1970; Chochol 1969; Sklenář 1982; Zeman 1987, 523; 1994, tab. I:1,2; Droberjar 2002-chybně uveden popis některých nálezů; 2005a, 58, bar. příloha; Likovský – Stránská – Velemínský 2005; Korený – Kytlicová 2007; Rypka 2007; Korený 2007; 2009.

Poznámka:

V části citované literatury se chybně spojují nálezy z Hořína-zámku (z roku 1784) s plochou výzkumu z l. 1955-56 (např. Droberjar 2002, 164). Není vyloučeno, že pohřebiště pokračovalo na sousedním katastru obce Vraňany (srov. Sklenář 1982, 424, č. 124/5b).

Tab. 46-plán, Tab. 47-50 podle Korený – Kytlicová 2007

● 51 (54). Lužice, okr. Chomutov.

1983, výzkum, Z. Smrž, AÚ Most.

Sídlíště-1+?

ÚAPPSZČ Most.

Prameny:

540/91 (Z. Smrž), 2274/91 (Z. Smrž).

Literatura:

Smrž 1994b; Droberjar – Turek 1997, 100; Jančo 2001; 2002, obr. 7; Pleinerová 2007.

© 52 (55). Mladá Boleslav, třída TGM, čp. 1069/III, parovod.

1965, výzkum, F. Kolowrat.

Pohřebiště-2+?

M Ml. Boleslav.

V ruce hnětená nádoba.

Prameny:

760/65.

Literatura:

Nechvátal 1966; Fridrich 1966; Zeman 1987, 523; Waldhauser – Košnar 1997, 132-133.

Poznámka: Nádobka uzavřena v stálé expozici - nedostupná.

Tab. 51:1-4 podle Fridrich 1966

© 53 (56). Mochov, okr. Praha-východ, U starého dvora.

1955, 1957, výzkum, J. Zeman, J. Kudrnáč, L. Hájek (AÚ Praha), K. Bednařík (M Č. Brod), M. Buchvaldek (FF UK Praha).

Pohřebiště-18+?

NM Praha

Č. inv. 117052-117210.

Hrob 1

Nádoba.

Hrob 2

Nádoba, nádoba, přeslen, Ag pozlacená spona, Fe nůž, přeslen, hřeben s Fe nýty, br. kroužek, Fe přezka.

Hrob 3

Fe tkací mečík, Fe nůž, Br. spirálka, Ag pozlacený knoflík spony, 11 ks skleněných korálků, kostěný závěsek, přeslen, Br. nýt, Br. nýt, Ag závěsek, Ag závěsek, Ag nákončí, Ag nákončí, nádoba.

Hrob 4

Fe kopí, Fe nůž.

Hrob 5

Br. pinzeta, br. trn přezky.

Hrob 6

Přeslen, přeslen (nedoch.), Fe přezka (nedoch.), hřeben s Fe nýty, sklen. korál, mušle (viz Poznámka).

Hrob 7

Br. kroužek (přezka?), Fe přezka, sklen. korálek, br. korálek.

Hrob 8

9 ks skleněných korálků, 12 Fe zl. kroužků, Br. kruhová spona, přeslen, přeslen, Fe přezka, br. přezka, nádoba, Fe šídlo (?), Fe nůž, nádoba.

Hrob 9

Střep, přeslen, 7 sklen. korálků, nádoba, nádoba.

Hrob 10

Br kování dřevěné misky, Ag kování dřevěné misky, Ag kování dřevěné misky, Fe nůž/dýka/sax?, Fe kroužek (přezka?).

Hrob 11

Fe šídlo (?), Fe nůž, br. náramek, 3 sklen. korálky, Br. spirálka, hřeben s Fe nýty, nádoba, nádoba (mísa)-nenalezeno.

Hrob 12

Hřeben s Fe nýty, 2 střepy, br. kroužek, hřeben s Fe nýty, Ag pozlacená esovitá spona, Fe Au plátovaná jehlice, Fe nůž, nádoba.

Hrob 13

8 sklen. korálků.

Hrob 14

Nádoba, Fe nůž, přeslen, br. kostka, 6 sklen. korálků.

Hrob 15

Fe kopí, dvě křesadla, Fe tyčinka, Fe přezka, Fe přezka, Br. pinzeta, Fe průvlečka.

Hrob 16

Nádoba, nádoba, br. kotlík.

Hrob 17

Fe přezka, nádoba.

Hrob 18

Fe kopí, brousek, Fe nůž s br. kovááním pochvy, Fe přezka, Br. plech, kovový kroužek, dvě křesadla, nádoba, nádoba (kahan), Fe předmět (J. Zeman jej nepopisuje).

Prameny:

1947/58 (J. Zeman).

Literatura:

Zeman 1958; 1959a; 1959b; 1966; 1987, 523; Chochol 1958; Svoboda 1965, T. LXVIII-LXXIII; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:16, 232:8,21, 233:2, 234:5; Justová 1968, č. 274; Zikmundová 1972, 50; Droberjar 2005a, 178; 2007; Korený 2008.

Poznámka:

V NZ 1947/58, příloha 8 (K. Bednařík) je z hrobu č. 6 uvedena také mušle, která není nikde jinde zmiňována.

Tab. 51-plány, Tab. 52-59 podle Zeman 1958 (kromě nádob)

☉ 54 (57). Most.

Před 1950.

Pohřebiště-1+?

NM Praha.

Č. inv. 1443-na kruhu točená nádoba.

Prameny:

4931/50.

Literatura:

Svoboda 1965, 254, T. XL:6; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:2; Zeman 1987, 523; 1994, Tab. IV:5.

Tab. 60:1

Most-Konobříž. Viz Konobříž

Most-Střimice. Viz Střimice

☉ 55 (58). Mšené-Lázně, okr. Litoměřice.

Před 1945.

Kontext neurčen.

M Roudnice.

Č. inv. 287 (staré č. 50)-nádoba.

Literatura:

Svoboda 1965, 254; Zeman 1987, 523.

Nepublikováno.

Tab. 60:2

Neděliště. Viz Dolní Neděliště

☉ 56 (60). Nelahozeves, okr. Mělník, ppč. 197/77.

1968.

Oj. nález.

M Mělník

Č. inv. Pr 12556-nádoba.

Č. inv. Pr 12557-nádoba.

Literatura:

Sklenář 1969; 1973, 23, tab. LI/1; 1982a, 302; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

Zlomek nádoby Pr 12556 je v stálé expozici M Kralupy n. Vltavou.

Tab. 60:3-5

* 57 (61). Nemilkov, okr. Most, pískovna.

1958, sběr (hrob 1-2, 4), výzkum (hrob 3), N. Mašek (AÚ Most).

Pohřebiště-4+?

Hrob 1

Bez nálezů.

Poznámka:

obličejem k zemi a rukama pod tělem, nepravidelně pokrčené nohy (výpověď dělníků; NZ 1489/58, 1463/58, N. Mašek), podle N. Maška stará rána v týlu, antrop. posudek nic takového nezmiňuje.

Hrob 3

553983-meč, 553984-Fe přezka.

Hrob 4

553982-nádoba.

Prameny:

63/58, 77/58, 101/58, 1463/58, 1489/58 (vše N. Mašek), 120/58, 4208/58 (K. Benda, není úplná), 3453/59 (K. Benda), 3077/59, 3156/59, 7156/59 (M. Blajerová).

Literatura:

Mašek 1960; Benda 1960; Svoboda 1965, 251, obr. 57; Justová 1968, č. 292; Zeman 1987, 523.

Tab. 60, 61 plány podle NZ, Tab. 61:1-3 podle V. Vokolka (nepublikováno; za poskytnutí kreseb děkuji V. Vokolkovi)

☉ *• 58. Nová Ves I, okr. Kolín, stavba železničního přejezdu.

9.-11.7. 1936, Švestkova pískovna a její okolí.

A. 1936 nebo před tímto datem.

Pohřebiště-1+?

M Kolín.

Inv. č. 10086-kostěný hřeben (na hřebenu uvedeno inv. č. 10084).

Nepublikováno.

B. 9.-11.7. 1936, výzkum, F. Dvořák (? , podle gramatiky zápisků však spíše laborant Douša).

Pohřebiště-4.

Hrob 1

Uměle deformovaná lebka, bez nálezů (Tab.).

Hrob 2

Uměle deformovaná lebka, nádoba (Tab.).

Hrob 3

Dvě nádoby, u pasu bronzová zápona, dvě hrudky jantaru (Tab.).

Hrob 4

Nádoba (Tab.).

M Kolín.

Inv. č. 4448-(W. Lung+dva jantarové kousky),

Inv. č. 4449-(W. Lung ; st. č. F. Dvořáka 7357-59-Nová Ves, stavba *nadjezdu*).

Z dochovaných nádob lze přiřadit ke konkrétním hrobům jen nádobu inv. č. 4448 k hrobu 3.

Prameny:

Fond F. Dvořák RMK.

434/37 (F. Dvořák, ztraceno), 2566/37 (výpis z čj. 434/37).

Literatura:

Dvořák 1936, 101, 142; Dvořák 1941, 16-17; Svoboda 1965, 255, T. LXXVIII:1,2; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

„V písečníku p. Švestky u Nové Vsi a v jeho okolí jsem našel pět pohřbů s nataženými kostrami. Hliněné nádoby, bronzové drobnosti a dvě uměle deformované lebky jsou uloženy ve sbírkách kolínského musea“ (Dvořák 1941). Katalog W. Lunga nálezů neuvádí. V soupise Korený 2005 nálezy rozděleny do dvou lokalit (č. 62 a 63).

Tab. 62, 63:1 plány z rkp. pozůstalosti F. Dvořáka, Tab. 63:2-4

- 59. Nová Ves I, okr. Kolín, „u mostu“.

Nalezeno detektorem kovů.

Kontext neurčen.

Spony.

Literatura:

Droberjar 2008a, 232, Abb. 5:9, 11:9-vše vedeno jako sídliště.

- 60. Opočno, okr. Rychnov nad Kněžnou, sociální ústav Dědina.

2010, záchranný výzkum, M. Beková (M Rychnov nad Kněžnou).

Pohřebiště-1+?

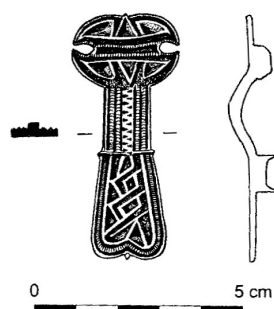
Klešťovitá spona, závěsek z fosilní ústřice, dlouhý (?) Fe předmět (nůž?/tkací mečik?) se rozpadl.

M Rychnov nad Kněžnou.

Literatura:

Beková – Droberjar – Velemínský 2011.

Obr. 67

Obr. 67. Opočno (podle Beková – Droberjar – Velemínský 2011)

- © 61. Opolánky, okr. Nymburk, ppč. 797.

1931.

Pohřebiště-1+?

M Poděbrady P8742 (198/63).

Nepublikováno.

Tab. 63:5

Orasice, Louny. Viz Radonice nad Ohří

Ořech, okr. Praha-západ, viz Zbuzany, část hesla „Ořech“.

- © 62. Patokryje, okr. Most, pole za ovčínem.

Před 1875, Woitsch, úprava pole.

Pohřebiště 1+?

NM Praha.

Č. inv. 51 123-nádobka.

Literatura:

Pudil 1875, obr. 9; Stocký 1926, 174-KŠK; Svoboda 1965, 256-vinařická skupina; Pleinerová 1966, 438; Dobeš – Buchvaldek 1993, 217, obr. 22:1-KŠK; Korený 2008.

Tab. 63:6 podle Korený 2008

☉ 63 (68). Pchery, okr. Kladno, Humny.

Před 1945.

Pohřebiště-1+?

M Slaný.

Č. inv. 3180-nádoba.

Č. inv. 3181-skleněný korálek.

Prameny:

3680/76 (A. Knor, č. 5) – foto.

Literatura:

Svoboda 1965, 256, T. LXXV:1.

Částečně nepublikováno.

Poznámka:

Mísa inv. č. 3175 je halštatská anebo laténská, láhev č. inv. 3174 pochází spíše z vinařického stupně.

Tab. 63:7-8

*● 64 (69). Písty, okr. Litoměřice, pískovna V. Hrdlíka.

Před 1940.

Pohřebiště-1+?

Uložení? V literatuře uvedena soukromá sbírka J. Nedvěda, Zlonice.

Pár bronzových pozlacených (?) spon.

Prameny:

2710/40 (A. Knor).

Literatura:

Svoboda 1965, 256, T. LXXX:3; Zeman 1987, 523.

☉ 65 (70). Plešnice, okr. Plzeň-sever, les Svanka (Švanka).

1886, 1894.

Pohřebiště-1+? Sekundární pohřeb v pravěké mohyle.

M Teplice K 1253, 1271.

Prameny:

M Teplice-Kamitzův inventář sbírky; 5229/71 (V. Štefanová-Šaldová – popis lokality).

Literatura:

Blažek – Militký 1993, obr. 1:3,12-omylem Dobroměřice; Korený 2008.

Tab. 64:1,2

●☉ 66 (71). Plzeň-Doudlevec, Škodova cihelna.

1907.

Pohřebiště-4+?

☉ M Plzeň.

20716-nádoba, 20717-kopí a část jiného kopí/šipky (Tab. 64:22-24).

● NHM Wien

Č. inv. 49410-49418, 61572-61576 (Tab. 64:3-21 podle Michálek 1979).

Literatura:

Steindachner 1907-08, 92, 108; Horák 1909, 122, Taf. II; Preidel 1926, 91; Nischer-Falkenhof 1934, 46-47, Abb.6-18; Svoboda 1965, 257, T. LXVI:1-14; 1965a; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:10; Michálek 1979, I-83-84, II-Taf. 78-79; Zeman 1987, 523; Šaldová 1990, 22, obr. 5:4-14.

Poznámka:

V M Plzeň je pod č. 20717 evidováno jedno kopí. Ve skutečnosti se jedná buď o dvě kopí, anebo o kopí a část tulejky s hrotem šipky. B. Svoboda omylem zařadil zlomek nádoby č. 20716 z M Plzeň do sbírky v NHM Wien (T. LXVI:15). Týž uvádí částečně jiná inv. čísla v NHM Wien; zde uvedená evidence je podle J. Michálka (1979).

Tab. 64:3-21 podle Michálek 1979, Tab. 64:22-24

*● 67 (72). Pňetluky (?), okr. Louny.

60. léta 19.století.

M Ústí nad Labem-do r. 1900 původně sbírka barona F. V. Raucha.

Kontext neurčen.

M Ústí nad Labem.

Č. 2429-bronz. spona, pro špatný stav z evidence vyřazena (patrně v průběhu 50.-60 let 20. stol.).

Prameny:

Fotoarchiv AÚ č. n. 22007-09: spona uložena v M Ústí nad Labem (stav asi 40. léta 20. stol.).

Literatura:

Preidel 1935, 332, Abb. 4; Svoboda 1965, 257, obr. 56:5; Zeman 1987, 523; Cvrková 1984-nález ve sbírce muzea neuvádí, srov. výše.

Poznámka:

Lokalizace spony není jistá, podobné pochybnosti panují též u laténských nálezů (Filip 1956, 372).

Tab. 65:8 podle Svoboda 1965

☉ 68 (73). Pňov, okr. Nymburk, Na Doubnici (Na Doubici), jižní okraj obce, jižně od malého návrší, pole J. Litery.

1923, J. Litera.

Pohřebiště 1+? (žárový hrob?).

M Poděbrady P 8592.

Prameny:

NZ (J. Hellich, archiv NZ M Poděbrady).

Literatura:

Hellich 1924-25, obr. 217-nepřesná rekonstrukce; Svoboda 1965, 225, obr. 72-chybná rekonstrukce podle Helliche; 1969, Abb. 1; Rybová 1970, 51-52, 97, Taf. XXVI:1; Droberjar 2002a, 245-246-chybí údaj o hrobu z 6. století; Droberjar 2008, abb. 9:5-převzata chybná Hellichova-Svobodova rekonstrukce.

Tab. 65:1 podle Svoboda 1969, plán podle Rybová 1970

Pňovany, viz Plešnice

☉ ■ 69 (74). Počedělice, okr. Louny, pískovna, levý břeh Ohře 1 km severně od obce.

☉ ■ A. 1978, těžba písku.

Sběr.

Pohřebiště-1+8+?

Hrob.

■ Kopí-ztraceno/zničeno, meč-ztracen.

M Žatec.

☉ 46/90-na kruhu točená nádoba.

Literatura:

Holodňák 1995, 248; Blažek 1997, 11, Abb. 3:5; 1999, obr. 5:1-dole, neúplné údaje (srov. Holodňák 1995, 248).

☉ B. 1981.

Sběr, výzkum, B. Štauber (M Louny).

Pohřebiště-1+?

M Louny.

2/81-v ruce hnětená nádoba, Fe kování kapsáře, Fe šídlo, Fe hrot šípu, Fe hrot šípu.

Literatura:

Blažek 1997, 11, pozn. 10; Štauber 1999, obr. 1-dole; Korený 2008.

Poznámka:

Nekontrolovaná těžba v letech 1970-90.

Tab. 65:2 podle Blažek 1997, Tab. 65:3-7 podle Štauber 1999

● 70 (75). Poláky, okr. Chomutov, jižně od obce.

1974, výzkum, Z. Smrž, AÚ Praha-Most.

Pohřebiště-2+1?+1?+?

ÚAPPSZČ Most.

Hrob 75-nádoba, zlomky kostěného hřebene s Fe nýty.

Hrob 77-bronzový plíšek (nedochováno).

Hrob 79-datování do SN nejisté.

Žárový hrob-nádoba (datování do SN nejisté).

Literatura:

Smrž 1977; 1979; Koutecký – Smrž 1991, obr. 2-plán; Chochol 1979; Velímský a kol. 1986, 205; Zeman 1987, 523; Blažek 1997; Korený 2008.

© 71 (76). Postoloprty, okr. Louny, cukrovar, dvůr.

A. 1891-2, stavba cukrovaru, sběr, E. v. Hartenthal.

Pohřebiště-1+?

M České Budějovice (býv. M Ohrada).

Hrob 1

1823-Fe kopí (nepubl., Tab. 66:1).

Hrob 2

1824-Fe oštěp (nepubl., Tab. 66:2).

1825-26-Fe meč (nepubl., Tab. 66:3).

Hrob 3

1828-zlomek držadla Fe štítu (v inventáři omylem jako zlomek Fe sekery, nepubl., Tab. 66:4).

Prameny:

76/34, 5280/48; rkp. sbírky M Ohrada, rok 1946, AÚ Praha-archiv NZ (M. Šolle – V. Spurný – L. Hájek).

Literatura:

Woldřich 1893; Preidel 1930, Abb. 178; Filip 1956, 373-latén; Svoboda 1965, 257, T. XVII:3; Zeman 1987, 523; Blažek 1997, 12.

Poznámka:

Rozdělení na hroby podle popisu E. v. Hartenthala (Woldřich 1893). Hrob z Postoloprty uvádí také H. Preidel (1930, Abb. 178, podle Woldřich 1893, 36, Fig. 39a), ze kterého uvádí džbán, Fe přezku, Fe meč, Fe kopí (Speerspitze). Jako celek nejisté, ale např. jím uvedené kopí by mohlo odpovídat č. inv. 1824.

B. Před a v roce 1893, stavba cukrovaru, sběr, E. v. Hartenthal.

Pohřebiště-3+?

M České Budějovice (býv. M Ohrada).

1833-v ruce hnětená nádoba s plným uchem (nepubl., Tab. 66:7).

1834-v ruce hnětená nádoba se šikmo svislými žlábkami (nepubl., Tab. 67:3).

1835-na kruhu točená nádoba s vlešťovanou výzdobou (Tab. 66:6; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:4; Zeman 1994, Tab. II:1).

1836-v ruce hnětená nádoba s vertikálními pupíky (nepubl., Tab. 66:8).

1837-v ruce hnětená nádoba (nepubl., Tab. 66:9).

1838-v ruce hnětená nádoba (nepubl., Tab. 67:1).

1839-v ruce hnětená nádoba s šikmo vertikálními žlábkami (Tab. 67:2, Svoboda 1965, T. XVI:5).

1840-na kruhu točená nádoba (Tab. 67:4, Zeman 1994, Tab. II:2).

1848-1854-antropologický materiál.

Celek 1868-1872:

1868-bronzová spona (Tab. 67:12, Zeman 1994, obr. 1:3; Korený – Kytlicová 2007, obr. 29), 1869-bronzový kroužek (nepubl., Tab. 67:15), 1870-keramický přeslen (nepubl., Tab. 67:13), 1871-keramický přeslen (nepubl., Tab. 67:14), 1872-skleněný zelený korál (nepubl., Tab. 67:16).

Literatura:

Svoboda 1965, 257, T. XVI:1,5; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:4; Zeman 1994, 58-59, obr. 1:3, Tab. II-1,2; Korený – Kytlicová 2007, obr. 29.

Poznámka:

Není jisté, zda všechny uvedené předměty byly nalezeny v r. 1893.

C. 1922-datum podle inventáře.

Pohřebiště-1+?

M České Budějovice (býv. M Ohrada) inv.č. 1841-1846, (anebo 1841-47; údajně celek (viz Komentář).

1841-v ruce hnětená nádoba s rytou, plastickou (a vlešťovanou ?) výzdobou (Tab. 67:17, Svoboda 1965, T. XVII:3), 1842-Fe kopí (Tab. 67:9), 1843-Fe kopí (?; Tab. 67:10), 1844-Fe nůž? (3 zl. Fe, nepubl., Tab. 67:6-7), 1845-Fe nůž? (nepubl., Tab. 67:8), 1846-část Fe tulejky (v inventáři uvedeno jako Fe meč; nepubl., Tab. 67:5), 1847-bronzový klíč (nepubl., Tab. 67:11).

Komentář: Podle rkp. údajů by se mělo jednat o celek. Autoři, kteří pořádali sbírku, zřejmě vycházeli z nějakých rukopisných podkladů schwarzenberských úředníků (E. v. Hartenthala a asi též z Woldřichova článku). Problém je v tom, že uváděné zbytky dvou kopí (1842 a 1843) jsou laténské, zřejmě tomu tak bude i u dalších železných zlomků tohoto „celku“. Naopak, do mladšího stupně stěhování národů patří jiná dvě kopí (1823 a 1824), která jsou ve sbírce datovaná jako laténská, stejně tak nádoba a bronzový klíč. Uvedený „celek“ z roku 1922 je tedy nutné mít za smíšený (za informace ohledně evidence a osudů sbírky v 70. letech 20. stol. děkuji P. Zavřelovi).

D. 1922.

Pohřebiště-1+?

M České Budějovice (býv. M Ohrada).

1855 (2523/3): datum (rok 1922) podle lístku uloženém v nádobě. Nepubl., Tab. 68:1.

1865 (2523/3)-v ruce hnětená nádoba, „praž. typ“. Nepubl., Tab. 68:2.

Poznámka:

Svoboda 1965, 257, T. XVI:3-omylem jako Postoloprty (správně má být Louny, doba laténská), T. XL:4-omylem vyobrazena nádoba z lokality Šaratice, Morava (srov. stejný obr. 68:4), T. LXV:3-omylem Postoloprty a sbírka Ohrada (správně Kolín, uloženo v M Kolín).

Většinou nepublikováno.

Tab. 66:1-4, 6-9, Tab. 66:5 podle Woldřich 1893, Tab. 67, 68:1,2

- 72 (77). Postoloprty, okr. Louny, poloha Seník, pískovna.

1992, výzkum, I. Pleinerová (AÚ Praha), Z. Smrž, P. Meduna, R. Křivánek (AÚ Most).

Pohřebiště 7+?

ÚAPPSZČ Most.

Prameny:

2802/92 (I. Pleinerová), 2855/92 (P. Meduna), 3537/92 (R. Křivánek), 4033/95a (V. Černý).

Literatura:

Pleinerová 1997; Meduna – Smrž 1997; Blažek 1997, 12, Abb. 1-2; 1999, 123-uvádí 6 hrobů zjištěných výzkumem; Holodňák 2004, 52.

Tab. 68:3 plány podle Blažek 1997, Tab. 69, 70 podle Blažek 1997, upraveno

- 73 (79). Praha-Bohnice, Zámka.

1991, sběr, V. Daněček (Praha).

Oj. nález.

U nálezce.

Literatura:

Profantová 2002-5. století; Droberjar 2005a, 62-konec 4. století.

- ☉ ● 74 (80). Praha-Dejvice (Bubeneč/Podbaba), Meilbekova cihelna.

A. Před 1886.

- NHM Wien.

B. Před 1892.

- NM Praha, dříve sbírka K. Buchtely.

Hrob. Ag pozlacená spona, dvě přezky, závěsek, dva korále (?), zlomek kostěného hřebene.

Literatura:

Niederle 1918, obr. III.

Poznámka:

V citovaném článku L. Niederla

C. 1892. Sběr a výzkum, J.L. Píč (NM Praha).

© NM Praha.

Pohřebiště-54+?

Prameny:

Kresby k Mikšově sbírce, část „(Podbaba) Villa Juliska nächst Prag“ (archiv NZ NM Praha). Pozůstalost J. Schránka-skica hrobu podle J. A. Jíry (Archiv NZ AÚ Praha). Plán pohřebiště, deníky a inventáře J.A. Jíry (MM Praha).

Literatura:

Smolík 1886, 325, tab. XIII:15; Píč 1892, 633-656, t. XLVI-XLIX; 1893, 145-166, Tab. XXX-XXXIII; 1909, obr. 29, s. 69, Tab. V-VIII; Niederle 1892, 1-18; 1892, 60-62; Schulz 1893, 91-92; Much 1894, 25; Šnajdr 1896; Jíra 1914; Štorch 1916, 96-97, obr. 25-26; Preidel 1930, Taf. č. 324-363; Nischer-Falkenhof 1934, 47, Abb.19; Borkovský 1940, obr. 17, 19; Svoboda 1941/42; 1947/48, obr. 2; 1965, 261-267, XLIII-LI; Franz 1943; Břeň – Turek 1960, obr. 153; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:6,7, 232:3,6,16,18,23, 234:3, 235:5; Vlček 1969; Kaván 1969; 1981; Stloukal 1974; Zeman 1987, 523; 1994, obr. 1:4, tab. II:6, III:7, IV:3,4; Frána – Jiráň – Moucha – Sankot 1997 – kroužek z hrobu XIV omylen jako laténský a s lokalizací do Prahy-Šárky; Droberjar 2005a, 141-v obrázku nedopatřením ponechané další lokality (převzato z: Smolík 1886, 325, tab. XIII:15), 155-kresba pouzdra hřebene podle Píč 1892, 172, 183, 198, bar. příloha; 2005b, 821-823-obrázek hrobu s mylnou lokalizací Praha-Dejvice 6 (Podbaba?), pouzdro hřebene podle Píč 1892; Droberjar – Stolz 2005; Korený 2007; 2009.

D. 1892-93. Výzkum, J.A. Jíra (Praha).

© M Praha.

© ÚPRAV FF UK Praha.

© M Roztoky.

Hrob I

Dva korálky.

Hrob II

P170-korál zelený, P171-korál hnědý.

Hrob III

P270-565-Fe plochý „kruh“ (rámeček přezky?).

Hrob IV

P184-468-spona Ag pozlacená, Fe jehla chybí.

Poznámka:

Podle J.A. Jíry měla být další železná spona.

Literatura:

Niederle 1918, obr. II:32; Preidel 1930, Abb. 68-chybně hrob III a mylně nůž; Turek 1949, tab. XV:4; Svoboda 1965, Tab. XLII:6.

Hrob V

P178-520-nádoba na kruhu točená, výzdoba svislé čárky na výduti, P179-korál, P180-524-Fe nůž, P181-518-Fe kování brašny, P183-závěsek, Au, červené sklo podložené Au plíšky.

Literatura:

Preidel 1930, Abb. 131; Svoboda 1965, 20, obr. 2, obr. 32:1-s chybnou výzdobou nádoby, tab. XLII:1-chybně uložení NM.

Hrob VI

P189-521-Fe nůž, P190-522-Fe zlomek klíče (všude vedeno jako zlomek spony), P191-523-Fe kroužek.

Literatura:

Podle Svoboda 1965, 266 měla být ještě Fe spona (jistě záměna za zlomek klíče P190-522).

Hrob VII

P195-spona, Ag pozlacená, poškozená, ½ chybí.

Literatura:

Niederle 1918, obr. II:31; Preidel 1930, 46; Svoboda 1965, Tab. XIX:2.

Hrob VIII

P229-A82 – P231-A82b.

Literatura:

Svoboda 1965, 266-prstencovitý jantarový korál, ulity hlemýžďů.

Hrob IX

P232-480-spona ptačí, Ag pozlacená, červené sklo, Fe jehla chybí, P233-přeslen

P235-Fe tyčinka s ouškem (klíč?), P236-kámen, P238-kostěná rourka.

Literatura:

Niederle 1918, obr. II:37; Preidel 1930, 282, Abb. 59; Svoboda 1965, Tab. XLII:5.

Poznámka: Spona zcizena z expozice v roce 1965.

Hrob X

P303-nádobka, P304-624-nádoba, P305-skořápky vejce, P306-621-Fe přezka, P307-přeslen, P308a-Fe nožík, P309a-bronzová rourka.

Literatura:

Preidel 1930, Abb. 104; Svoboda 1965, Tab. XLII:8.

Poznámka:

Preidel 1930, 95 a Svoboda 1965, 266-má být z hrobu ještě jedna nádoba.

Hrob XI

P312-587-přeslen, B310-B317-4 vajíčka.

Poznámka:

Podle Preidel 1930, GK I, 95-má být z hrobu ještě nádoba. Podle Svoboda 1965, 266-má být kousek Fe nástroje, zbytky 4 vajec (inv. č. B310-B317).

Hrob XII

P342-nádoba.

Poznámka:

Údaj podle deníku J.A. Jíry za r. 1893.

Hrob XIII

P345-606-Fe kroužek, P346-607-Fe jehla se zbytkem jednoho Fe kroužku (z řetízku?).

Poznámka:

Podle Preidel 1930, Abb. 103-má být z hrobu ještě nádoba. Podle Jírova deníku z r. 1893 patřil k hrobu ještě dětský bronzový náramek „sploštělého poněkud drátu“ P347, nádoba P343, železný kroužek P344.

Hrob XIV

P349-610-lebka, P350-skořápky vajíčka, P351-590-nádoba, P352-591-Fe jehlice (neúplná) s Au fólií na hlavici, P353-598-Ag spona pozlacená, P354-609-Br kruh se zbytky textilie, P355-610-Br kruh menší se zbytky textilie, P356-469-Br kroužek s vývalky, P357-599(?) -korálek skleněný modrý, P358-611-mušle se dvěma otvory, bez stopy po Fe korozi – zavěšena na koženém/textilním provázku, P359-600/a-Fe dvě tyčinky spojené korozi a otiskem textilie, P360-600/b-Fe zlomek s nýty a se zbytky org.(?) látky, příměs olova?, P361-612-Fe tyčka-osa dřevěné sklopné židle, P362-613-Fe tkací mečík, P363-614-Fe nožík, P364-615-Fe tyčinka, P365-599-přeslen/závěsek kamenný, P366-602-Ag kování pochvy nože, P367-602-přeslen.

Literatura:

Urbanová – Kostka – Korený 2010.

Hrob XV

P1085-bronzová spona, P1086-lebka.

Poznámka:

Nálezy J.A. Jíry získal 19. a 22. listopadu 1894. Považoval je za římský.

Hrob XVI(?)

V červnu 1892, 1½ m pod ornici byly z blíže neurčeného hrobu vyzvednuty:

P1088-kopí Fe, P1089-nádoba.

Poznámka:

J.A. Jíra předměty získal darem od ředitele Klementa (v Dejvicích) 14. dubna 1894. S ohledem na datum (1892) se pravděpodobně jedná o nálezy z hrobu (19?), kopaného J.L. Píčem.

Z hrobu I-II?

P288-Fe sekera.

Poznámka:

Podle Jírova inventáře „P“ byla „V hlíně odvez. z pohř. Merov. z I.neb II.fig“.

Literatura:

Preidel 1930, Abb. 294.

Neurčeno:

P289-469-Fe nůž (údajně hrob XIV, patrně omyl. Podle Jírova inventáře „P“ byl nůž stejně jako sekera z merovejských hrobů)

E. Kulturní jáma „v místě a“.

P173-515-nádobka.

Prameny:

Pozůstalost J. Schránila-skica hrobu podle J. A. Jíry (Archiv NZ AÚ Praha). Plán pohřebiště, deníky a inventáře J.A. Jíry (MM Praha).

Poznámka:

V Jírově inventáři je ještě uveden přeslen P174-A78 a kousek bronzu P175-A52.

Tab. 71 plán výzkumu J.A. Jíry (nepubl.), Tab. 72 podle Urbanová – Kostka – Korený 2010

- ☺ 75. Praha-Dejvice, Juliska.

- A. Před 1882.

Kontext neurčen.

NM Praha, dříve Mikšova, poté Buchtelova sbírka.

Inv. č. 27071-Au prsten, původně vykládaný almandiny/červenými skly.

Prameny:

Archiv NZ NM, kreslené tabule Mikšovy/Bergrovy sbírky – Vila Juliska (Podbaba).

Literatura:

Lüssner 1882, LXVII ; Much 1889, Taf. LXXXIX:7-Šárka; Buchtela – Niederle 1910, Tab. XXIII:14-Praha-Podbaba; Niederle 1918, 9-Praha-Šárka; Preidel 1930, Abb. 365-Praha-Podbaba; Stocký 1933, 26-Praha-Podbaba; Turek 1949, 130-131-Podbaba?; Droberjar 2005a, bar. příloha-Praha-Podbaba; 2005b, 821-822-obr.-chybně jako nález z výzkumu J.L. Píče a J.A. Jíry; 2008, obr. 105-Praha-Podbaba; Korený – Janíková 2011, obr. 1:2, pozn. 4.

Tab. 73:4 podle Droberjar 2008

- B. Před 1909.

Zlomek rámečku přezky.

Literatura:

Píč 1909, 50, tab. IV:2; Svoboda 1965, 194, pozn. 42.

Poznámka:

Mezi nálezy z Prahy-Dejvic, Julisky byl B. Svobodou zahrnut též železný klíč, který ve skutečnosti pochází ze Zvoleněvsí, hrobu I (Svoboda – Pleiner 1978, obr. 234:2; srov. Prokop 1916, 4, obr. 4).

- 76 (81). Praha-Řáblice, Battistova cihelna.

1899.

Pohřebiště-2+?

M Praha.

Č. inv. P1657-A640-nádoba (nenalezeno).

Prameny:

Deník J.A. Jíry z r. 1899; Inventář J.A. Jíry.

Literatura:

Svoboda 1965, 241, T. XL:2; Zeman 1987, 523; 1994, tab. III:2; Droberjar 2005b, 825.

- 77 (82). Praha-Holešovice (Bubny), křižovatka ul. Dukelských hrdinů a Heřmanovy ulice (dříve ul. Bělského a Na Čertoušku).

1894.

Pohřebiště-1+?

MM Praha.

Dvě keramické nádoby a skleněná miska-nenalezeno.

Literatura:

Píč 1909, 69; Štorch 1916, 97-dvě ker. nádoby+jedna skleněná miska; Niederle 1918, 10; Stocký 1933, 28, t. LI:2-miska chybně jako Praha-Libeň; Böhm 1941, 479-miska chybně Praha-Libeň; Svoboda 1965, 259, T. XLII:3,12-pod č. 3 mylně připojen závěsek z Prahy-Libně (ve skutečnosti se

jedná o Prahu-Dejvice, Mailbeckovu cihelnu), LXXXIII:13; Zeman 1987, 523; 1994, 61-62, tab. IV:1; Droberjar 2005a, 107; 2005b, 827-neúplný popis obsahu hrobu.

Poznámka:

J.L. Píč a E. Štorch uvádějí uložení nálezů v městském muzeu, B. Svoboda a po něm další pak v NM. Ve 20. letech 20. stol. došlo totiž k přesunu archeol. sbírky do NM, po II. válce za Bohuslava Novotného byla vrácena (ale ne všechno) do MM Praha.

Tab. 73:1 podle Stocký 1933, překresleno podle fotografie

© 78 (83). Praha-Hostivař, mezi hostivařským hřbitovem a Botičem, stavba silnice Hostivař – Chodov.

1973, výzkum, H. Zlámalová, Katedra antropologie PřF UK Praha.

Hrob.

Katedra antropologie PřF UK Praha.

Antropologický materiál.

M Praha př. č. 8/73, inv. č. 110 268 – 110 279.

A110 268-Fe nůžky, A110 269/001-Ag/Au spona, A110 269/002- Ag/Au spona, A110 270-kruhová spona s vývalky s plochým profilem, A110271-8 kovových zlomků (v inv. vedeno jako knoflík; řetízek a miska vážek?), A110272-bronz. tyčinka (v inv. vedeno jako část pinzety; vážky), A110273-měděné (?) válcovité pouzdro s kovovou vložkou, na jednom konci otevřené, na druhém uzavřené se zahluobeným čtvercovitým důlkem (závaží?; hmotnost 6,66-6,68 g), A110274-prsten, A110275-ulita, A110276-rohovec provrtaný, A110277/001-zlomek hřebene, A110277/002-kruhový závěsek parohový A110278/001- Ag/Au spona, A110278/002- Ag/Au spona, A110279/1-korálek, A110279/2- korálek, A110279/3- korálek skl. modrozelený, A110279/4-perla skleněná modrá, A110279/5-korálek jantarový, A110279/6-korálek jantarový, A110279/7-korál černomodrý hráněný, A110279/8-korál, A110279/9-korál, A110279/10-korál žlutý, A110279/11-korál zelený, A110279/12-korál ker., A110279/13-korál ker., A110279/14-korál ker.

Poznámka:

Celý nález bude v r. 2013 podroben nové analýze a publikován (Archaeologica Pragensia 22).

Literatura:

Slabina 1977, 218-219; Zeman 1987, 523; Fridrichová – Fridrich – Havel – Kovářik 1995, 236, obr. 14; Lutovský – Šmolíková – Státníková 2001, 4-5; Droberjar 2005b, 827-828, obr.; Korený 2010.

Tab. 73:5-9, 11-14, 19 podle Fridrichová – Fridrich – Havel – Kovářik 1995, Tab. 73:10, 17, Tab. 15,16,18 podle Korený 2010

© 79. Praha-Kobylisy, ul. Ke Stírce (dříve Čimická).

A. Ppč. 88/35, 1931, výzkum, O. Kandyba (NM Praha)

Pohřebiště-10-11+?

NM Praha.

Literatura:

Kandyba 1936; Bureš 1987; Waldhauser – Bureš 2005, 735-736.

B. Ppč. 74/75, 1932, výzkum, J. Neustupný, O. Kandyba (NM Praha).

Pohřebiště-9+?

NM Praha.

Hrob IV.

Ag pozlacená spona t. Krefeld, skleněná nádoba t. Kempston.

Literatura:

Svoboda 1939; 1965, tab. XXVII:3,6; Droberjar 2005b, 829.

Tab. 74:1

© 80 (86). Praha-Koloděje, lom.

A. Před 1920.

Pohřebiště? 1+?

NM Praha (dříve škola v Kolodějích).

Č. inv. 13538-13540 (st.č. 7425-27)-hroty kopí.

Prameny:

2544/50-řím, 2267/58 (B. Svoboda-soupis, řím?).

Literatura:

Svoboda 1965, 249; Droberjar 2005b, 829; Venclová a kol. 2008, 26, č. 67.

B. 1912, dar V. Čermák.

Kontext neurčen.

M Říčany.

760/80 (A433), st.č. 533 (A9)-nádob.

Literatura:

Venclová a kol. 2008, 26, č. 68-zde jako d. římská.

Nepublikováno.

Tab. 74:2-5

• ☉ 81. Praha-Kyje, ulice Za Školou, ppč. 17, čp. 48.

1976, výzkum, M. Slabina (NM Praha) anebo N. Mašek (M Praha). Výkop pro jímku.

M Praha, př. č. 15/91, inv. č. 256 283 – 256 290.

A256283-Fe meč, A256284-Fe puklice štítu, A256285-Fe kopí, A256286-část tulejky Fe kopí, A256287-Fe nýt ze štítové puklice, ☉ A256288-keramická nádoba, A256289-lidské kosti, A256290-lidské kosti.

Pohřebiště 1+?

Literatura:

Droberjar 2005b, 829-830-obr.

Tab. 74:6-10

Praha-Libeň. Viz Praha-Holešovice.

☉ * 82 (85). Praha-Libeň, ul. Vosmíkových 16 a Na Dědince (dříve ul. Kališnická a Husitská).

1906, výzkum/sběr, E. Štorch, stavba hostince „Na Velehradě“.

Pohřebiště-6+?

M Praha.

Hrob III: meč, puklice, kůže s kroužky.

Ostatní: 4 meče, 5 štítových puklic, 1 kopí.

Prameny:

Katalog sbírky Ed. Štorcha v Praze, č. 586-608 (archiv NZ NM Praha). Deník J.A. Jíry č. 33; katalog dtto, č. P4505-4513-bez mečů a jednoho kopí (M Praha).

Literatura:

Štorch 1911-odkaz na obrázek (nebyl otištěn); 1916, 91-95, obr. 24 (stav předmětů před instalací v museu J.A. Jíry); 1921, 173-175, obr. 59-kresba, č. 17 laténská mísa; Niederle 1918, 8-9, obr. II-30; Preidel 1940, taf. 243:7; Pochitonov 1955, 203, č. 825; Svoboda 1965, 260; Zeman 1987, 523; Droberjar 2005a, 171; 2005b, 830-831.

A2461-Fe nýt? – patřil k některé štítové puklici?

A2462-Fe drát – zbytek recentního hřebíku

A2463-Fe drát – asi zbytek recentního hřebíku

A2464-Fe drát

A2465-Fe drát

A2466-Fe tyčinka čtvercového profilu

A2467-Fe tyčinka plochého profilu

A2468-Fe hřebík, recentní

A2469-Fe drát

A2470-Fe drát (stejného charakteru jako A2469)

A2471-Fe drát

A2472-Fe drát

A2473-Fe hřebík

A2474-Fe zl. tyčinky

A2475-Fe zl. tyčinky, ohnuté

A2476-Fe zl. tyčinky obdélníkovitého průřezu

A2478-Fe zl., tyčinka plochá

A2478-Fe zl., tyčinka s hříbovitým ukončením

A2479-Fe zl.

A2480-Br.-Mos. přezka kruhového tvaru a stejného profilu, plechový trn, stejný materiál jako A2481

A2481-Br.-Mos. otevřený kroužek kruhového profilu, na jednom konci dva zářezy. Identický s kruhovou přezkou č. 2480

A2482-Fe zl., 3 ks

A2483-Fe 2 zlomky rukojeti štítové puklice, Fe fragmenty a další zlomky

A2484-Fe zlomky plechu patrně kruhového tvaru, okraj nepatrně zesílen

237716-Fe zlomky meče, 4 ks, zlomky mají naprosto rozdílný charakter!

- dtto- Fe zlomky meče, 3 ks, zlomky mají naprosto rozdílný charakter!

237567-Fe meč bez řapu

237569-Fe meč s řapem

237571-Fe zlomky meče, 5 ks, zlomky mají naprosto rozdílný charakter!

237572-Fe zlomky meče, 5 ks, zlomky mají naprosto rozdílný charakter!

Komentář:

4 meče jsou složeny s různorodých zlomků; mezi nimi se vyskytují v 6 fragmentech zlomky zcela jiného charakteru. Na Fe bázi je korozi nalepen hrubší materiál – vše dělá dojem, že se jednalo o jeden kus, rozlámaný a přimíšený k ostatním zlomkům mečů. Tyto ostatní zlomky mají naopak charakter zcela shodný s oběma celými exempláři. Nápadné je, že všechny 4 zlomkové meče jsou výrazně užší než celé exempláře. Dnešní stav zcela odporuje zdokumentovaným stavům (např. Štorch 1916, obr. 24). Ke změně došlo již v expozici J.A. Jíry (viz foto). Stejně pochyby budí i štítové puklice, které vykazují značné doplnění sádkou, kresebná rekonstrukce na tabulce 75 je proto jen přibližná, byť odráží současný stav.

Nově byly meče v l. 2010-12 restaurovány, nový stav nebyl proto zatím podchycen.

Poznámka:

Ve svém deníku E. Štorch údaje o okolnostech nálezů neuvádí; podrobněji o nich píše až v pozdějších publikacích. „Těsně při chodníku z Husitské ulici nalezl jsem tři hroby v řadě za sebou a uvnitř staveniště také tři hroby“ (Štorch 1911, 144). Zde Štorch jasně uvádí, že v řadě byla jen první skupinka tří hrobů, o druhé trojici nic takového netvrdí (jak popisuje pozdější literatura a nakonec i sám Štorch). Rovněž kromě orientace Z-V uvádí také SZ-JV (tedy nikoliv jen Z-V, jak se později psalo). „Pod kostrami byly sem tam hrubé kameny; mezi nimi veliký, fialově červený pískovec odněkud přinesený“...“Meče byly patrně zavěšeny na řemenech a řetízcích, neboť nalezl jsem na jednom femuru přischlé dva bronzové články z řetízku“ (Štorch v deníku píše o „pancéřové košili“; později psal (a po něm ostatní) o koženém pancíři...).

„V křížovatce Kališnické a Husitské ulice ukázaly se 1906 při odkopávání hlíny tři kostrové hroby v řadě za sebou a za nimi, ve druhé řadě, ještě další tři hroby. Kostry ležely natažené a směřovaly od západu k východu; byly značně rozrušené, takže mohl jsem zachránit jen některé kosti a pouze jedinou lebku mužskou, dlouhou (index délkošířkový – 72,6), elipsoidní, poněkud prognatní. Každá kostra měla po boku dlouhý železný, dvojhraný meč (spathu) bez pochvy. Meče byly rezem tak rozežrány, že bylo velice nesnadno zachovati aspoň větší kusy; pouze jeden meč podařilo se mi vyjmouti celý. Je 86 cm dlouhý, z toho řapík rukojeti má 81/2 cm; druhý meč, s ulomeným řapíkem, měří 79 cm. Ostatní kusy mečů měří 74, 60, 60, 40 cm. Meče jsou nesteréžně široké: 4-51/2-6 cm. Řapíky značně se k čepeli rozšiřují. Hořejší hrana čepele není šikmá, nýbrž kolmá k ose mečové. Nákončí mečového nebylo. Na čepelích je znát po délce dvě nepatrně profilovaná žebérka. Tyto meče nejsou ani laténské, ani římské. Za to shodují se zcela s germánskými meči, tak řeč. merovejskými. Potvrzuje to i ostatní výzbroj v hrobech nalezená. Všechny šest bojovníků mělo v hrobě po dřevěném štítu, z něhož ovšem zbyla jen železná, ochranná puklice, která byla přibita k němu pěti železnými hřebíky s okrouhlými, plochými hlavicemi. Puklice nejsou na vrcholu zakončeny prodlouženým hrotem, nýbrž ukončeny jsou malou, plochou, knoflíkovitou destičkou. Šířka celé puklice je 17 1/2 cm. U jednoho štítu našel jsem i vnitřní držadlo štítové. Byl štít pod puklicí prodlabán, aby se mohl držet štít za připevněné, železné držadlo. ... Mimo to našel jsem ještě dva železné, listovité oštěpy, s dutou tulejkou, sahající až ku hrotu. Měří 29 a 32 1/2 cm délky. Kromě této výzbroje nalezeny tu porůznu drobné železné předměty, hřebíky, přesky, dráty, kroužky, i nějaká, těžko určitelná mince. Zvláštní zmínky zasluhuje, že podařilo se mi konstatovati u bojovníků, zde pohřbených, drátěné brnění, složené z malých kroužků (lorica hamata).

Našel jsem totiž na jedné stehenní kosti přischlé zbytky koženého pancíře, na němž zachovány jsou ještě drátěné kroužky bronzové.“ (Štorch 1916, 91-94).

Mezi předměty z pohřebiště, publikovaných E. Štorchem, je v spodní části obrázku (pod štítem a mezi dvěma meči) vyobrazena také mísovitá nádoba, patrně vytočená na kruhu (Štorch 1921, obr. 59-č. 17; nově reprodukováno E. Droberjarem, 2005a, 171; 2005b, 831). Ve skutečnosti se jedná o nádobu, vykopanou spolu s další keramikou ze sídlištní jámy v sousedství pohřebiště a náležející do doby laténské (viz „Katalog sbírky Ed. Štorcha v Praze“, č. 615; NM 28198; srov. Štorch 1921, 174). Předměty v prosinci r. 1910 převzal ke konzervaci J.A. Jíra (Deník č. 33, č. A2884; Katalog E. Štorcha s. 49).

- informace E. Štorcha o situaci a jednotlivých hrobech jsou velmi mlhavé a neurčité; pravděpodobně se jednalo o vykradené hroby.

Tab. 73:2,3, Tab. 75-76:1-7

* ☉ 83. Praha-Libeň, křižovatka ul. Zenklova (býv. třída Rudé armády) a ul. Vosmíkových.

1970, výzkum, V. Huml (MM Praha), výkop pro el. kabely.

Pohřebiště-1+?

M Praha.

☉ 228150-kamenná čepel s oboustrannou laterální zoubkovitou retuší. Odlomena bazální část. Glacigenní silicít, eneolit (ŠK?). Určil Petr Šída (2010).

☉ 237570-Fe meč.

* Fe šipka (2x), Fe nůž, Fe kopí (nenalezeno).

Prameny:

3064/74-latén (V. Huml), 1965/83-latén (noviny Večerní Praha 10.4. 1970, anonym).

Literatura:

Huml 1973, 121-latén; Mašek – Stloukal 1972-latén; Bureš 1987, 98-99, tab. XXIII:73-latén; Waldhauser 1999, 280-latén; 2001, 411-latén; Bureš – Waldhauser 2005, 724-obr., 767-latén; Hlava 2008, 554-stěhování národů.

Tab. 77:1-6 (plán a č. 1, 3-5 podle Mašek – Stloukal 1972)

☉ 84. Praha-Libeň, Podlipného ul. 10 (býv. Na Rasáku), u hotelu Čechie.

1907, E. Štorch, kopání základů objektu.

Oj. nález.

NM Praha.

28261-kostěný hřeben.

Prameny:

Katalog sbírky Ed. Štorcha v Praze, č. 716; foto hřebene + skica stratigrafie situace v místě stavby (archiv NZ NM Praha).

Literatura:

Štorch 1916, 85-řím; 1921, 163, 167-řím; Svoboda 1965, 260-chybné staré inv. č. „261“ a omylem hrob; Droberjar 2005b, 831-omylem kostrový hrob.

Poznámka:

E. Štorch ve svém deníku k okolnostem nálezu uvádí: “Libeň, Rasák, při kopání základů vedle hotelu „Čechie“ 30/IX. 1907“.

Nepublikováno.

Tab. 76:10

☉ 85. Praha-Libeň.

Před 1930.

Kontext neurčen. Nádobka.

M Praha H 9489 (st. č. 231 D), dříve jako deposit v NM Praha z pův. Městského muzea (tzv. Jelínkova sbírka).

Prameny:

1164/82 (soupis B. Svoboda-foto, uložení M Praha).

Literatura:

Svoboda 1965, 260.

Nepublikováno.
Tab. 76:8

- 86 (87). Praha-Malá Strana, Petřín.
1859 nebo dříve, V. Hanka.

Kontext neurčen.

NM č.inv. 65932-65933.

Přezka.

Klíč (?) – ztraceno.

Náramek.

Literatura:

Anonym 1859, 287; Píč 1909, 69, obr. 27:1,3 – přimíchána část náramku z počátku 5. stol.; ostatní: přezka a zlomek klíče nebo část destičky jiné přezky-6. století; Štorch 1916, 98; Svoboda 1965, 195, 261; Zeman 1987, 523; Sklenář 1992, č. 594/3; 2005, 21-obr.; Droberjar 2005b, 833.

Poznámka:

Hypoteticky by předměty mohly pocházet z hrobů, zničených v prostoru cihelny Panenské vinice (mezi Patočkovou ul. a ul. Na Petynce), situované Z od Petřína. Zřejmě kvůli osobě dárce (V. Hanka) však kolem samotných předmětů panují v literatuře jisté (nevyslovené) pochybnosti (např. Svoboda 1965, 195).

Tab. 76:12,13 podle Píč 1909 ponecháno měřítko 1:1

- © 87 (88). Praha-Modřany, býv. dvůr továrny fy. Srb, Komořanská ul č. 68.
1937, F. Kolman (Praha), B. Svoboda (NM).

Pohřebiště-2+?

NM Praha.

Přír. č. 97/37-Fe nůž.

Prameny:

97/37 (B. Svoboda, NM Praha), 195/38 (V. Spurný).

Literatura:

Svoboda 1965, 254; Sklenář 2003; Droberjar 2005b, 836.

Nepublikováno.

Tab. 76:11

- 88. Praha-Ruzyně, ul. Na Hůrce.

2003-2008 (s přestávkami). Výzkum, M. Kuchařík (MM Praha, Labrys o.p.s.).

MM Praha, Labrys o.p.s.

Sídliště-2+?

Literatura:

Kuchařík – Bureš – Pleinerová – Jiřík 2008.

- © 89. Praha-Smíchov, dříve Radlická třída.

1930 nebo před tímto datem, získal A. Žalud a V. Hojer, do muzea předal F. Vlasák (Mozolín).

Kontext neurčen.

M Praha-dříve M Kralupy č. inv. 1955, A 200-zde jako jordanovská k., poté v 50.-60. letech převedeno do MM Praha.

Inv. č. A47/94-208-nádoba.

Prameny:

Masner, F.P. (rkp. soupisu sbírky M Kralupy, AÚ Praha-archiv NZ).

Literatura:

Svoboda 1965, 268-zde chybné inv. č. a uložení; Droberjar 2005b, 838-dtto.

Nepublikováno.

Tab. 76:14

Praha-Šárka, viz Praha-Veleslavín, cihelna Vídeňské bankovní jednoty-„Bankovka“.

● 90. Praha-„Šárka“.

A. Mezi l. 1878-1882.

Kontext neurčen.

Pův. Lehmannova sbírka, dnes nezvěstné.

Závěsek zlatý ledvinovitého tvaru, vykládaný almandiny/červenými skly.

Lüssner 1882, LXVII; Much 1889, Taf. LXXXIX:6-Šárka u Prahy; Niederle 1918, 9-Praha-Šárka; Turek 1949, 130-131-zdobeno emaillem; Korený – Janíková 2011, obr. 1:1-Praha-Šárka.

Poznámka:

S ohledem na datum objevu a způsob tehdejší lokalizace nálezů je pravděpodobné, že závěsek ve skutečnosti pochází z Prahy-Veleslavína, cihelny Vídeňské bankovní jednoty.

● Praha-Šárka, hradiště.

B. Před 1945.

Kontext neurčen.

Uložení?

Přezka.

Turek 1949, 132, tab. XV:7-uložení MM Praha.

Tab. 77:7,8

● ☉ 91 (89). Praha-Veleslavín, cihelna Vídeňské bankovní jednoty („Bankovka“).

☉ V pramenech a v literatuře vesměs chybně Praha-„Vokovice-Šárka“.

A. Pravděpodobně mezi 1872-1882.

Kontext neurčen.

NM Praha-dříve Mikšova/Bergerova sbírka.

1470A-horní polovina spony (v Seznamu Bergerovy sbírky z r. 1898 pod č. 87, zde jako Vokovice-Šárka).

1471A-ztraceno – inv. č. Bergerovy sbírky (v inventáři stejně jako u 1470A vedeno jako úlomek bronzové spony merovejské). Nemusí se jednat o tentýž typ spony.

Prameny:

Archiv NZ NM, *Seznam sbírky Bergrovy zakoupené zemským výborem*, z r. 1898 (Registratura Národního muzea, karton 50, inv. č. 2049); Inventář „Bergerovy“ sbírky A. České nálezy. Inventovali A. Stocký a V. Landa 1913.

Literatura:

Droberjar 2000, obr. 1 – Praha-Vokovice; 2002a, 265 – Praha-Vokovice; 2005a, 198 – Praha-Vokovice; 2005b, 839-840 – Praha-Vokovice; Korený 2012 – Praha-Veleslavín.

Poznámka:

Obě spony jsou v Bergerově sbírce v číselné řadě mezi předměty laténského stáří, které také pocházejí z Prahy-Veleslavína (mylně uváděno Vokovice-Šárka).

● B. „Praha-Veleslavín, cihelna Vídeňské bankovní jednoty („Bankovka“)“.

1915?, J.A. Jíra.

Kontext neurčen.

M Praha-údajně ztraceno. Nádob.

Pramen:

Archiv NZ M Praha. Fotografie A702.

Literatura:

Svoboda 1965, 201, obr. 32:3, kresba podle fotografie, nádoba údajně ztracena, Tab. LXV:2.

Poznámka:

Lokalizaci nádoby nelze zatím prověřit.

Tab. 77:9,10

Praha-Vokovice, viz Praha-Veleslavín, cihelna Vídeňské bankovní jednoty-„Bankovka“.

☉ ● 92. Praha-Zličín, ul. Hrozenkovská.

2005-2008; výzkum, M. Kuchařík (MM Praha, od r. 2007 Labrys o.p.s.).

Pohřebiště-4+?

MM Praha a Labrys o.p.s.

Labrys o.p.s.

Literatura:

Jiřík – Vávra 2008a, 21-24; Jiřík – Vávra 2008b.

Poznámka:

Hroby většinou ze staršího stupně stěh. národů, několik celků je z konce 5. nebo z přelomu 5.-6. století.

● 93. Protivín, okr. Strakonice, Blanice.

1949, vyloveno z řeky.

Kontext neurčen.

Literatura:

Zavřel 2011, 474, obr. 22:B-1. pol. 6. stol.?

© 94. Přerov nad Labem, okr. Nymburk.

Před 1925?

Pohřebiště-1+?

NM Praha.

46845-nádoba-nenalezeno.

46846-nádoba,

46847-Fe kopí.

Prameny:

Popis zbírek MUDr. Jana Axamita, č. (archiv NZ NM Praha), 4922/50.

Literatura:

Svoboda 1965, 270-chybné inv. č.; Zeman 1987, 523; Sklenář 2003, 20; Korený – Kytlicová 2007, obr. 26 (46846).

Částečně nepublikováno.

Tab. 78:1,2 (č. 2 podle Korený – Kytlicová 2007)

●*© 95 (93). Radonice nad Ohří, okr. Louny, pískovna.

● A. Před 1909, dar P. Straka.

Pohřebiště-1+?-

NM Praha.

51119-skleněný pohár

51117-18 - pár br. kování

Literatura:

Píč 1909, 70; Svoboda 1965, Tab. XXVIII:2,4,7; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

Není jisté, zda se skutečně jedná o celek, jak se v literatuře traduje.

Tab. 78:3,4 podle Píč 1909

* B. 1927 nebo před, A. Kučera (Radonice).

Pohřebiště-1+?

M Litoměřice? Dříve M Libochovice.

Fe kopí.

Prameny:

991/82 (B. Svoboda-foto kopí).

Literatura:

Svoboda 1965, 270; Korený – Kytlicová 2007, obr. 23.

Tab. 78:7 podle Korený – Kytlicová 2007

*● C. 1928.

Pohřebiště-1+?

M Louny-původně Nábělkova sbírka.

7095 (st. č. 1519)-meč.

Prameny:

Přírůstková kniha (provisorní) musejních sbírek Louny 1953-1958-latén; Archiv AÚ Praha, neg. č. 10462-údajně meč s odsazeným řapem.

Literatura:

Zeman 1994, 62.

Poznámka:

Nepublikováno, pouze J. Zeman zmiňuje meč, ovšem zde je popis buď jiného artefaktu, anebo se jedná o omyl či chybné číslo negativu. Pod stejnými čísly je v M Louny veden železný meč s řapem, datovaný jako laténský (srv. Filip 1956, 378).

Tab. 78:8 podle přírůstkové knihy M Louny

© D. Před 1939.

Pohřebiště-2+?

NM Praha, přír. č. 10/39, inv.č. 52267-52269, 52805-52806. Bývalá školní sbírka Radonice.

52267-bronz. jehlice.

52268-bronz. jehlice (malá).

52269-bronz. pinzeta.

52805-nádoba v ruce.

52806-nádoba na kruhu.

Prameny:

3235/39 (soupis předmětů převzatých do NM Praha), 1279/57 (disertace H. Ritterové, fotografie nálezů), 992/82 (B. Svoboda-foto jehlic, nádob).

Literatura:

Svoboda 1948, Tab. XXIV:5; 1965, 270, T. LXXXIII:12,14; Zeman 1994, tab. IV:2; Urbanová 2008, 535, obr. 13-15.

Tab. 78:5,6,9-11

* E. Před 1939.

Pohřebiště-1+?

NM Praha-původně sbírka A. Woprschalka.

51482-stříbrný pozlacený jazýček přezky s almandiny.

Prameny:

1268/57 (disertace H. Ritterové, jazýček přezky), 992/82 (B. Svoboda-foto jehlic, jazýčku přezky a nádob).

Literatura:

Svoboda 1965, Tab. LXXX:5.

Tab. 78:12 podle inventární knihy NM v měřítku 1:1

* F. Před 1946.

Pohřebiště-1+?

Toužetín, školní sbírka.

Nádoba.

Prameny:

5803/46 (A. Knor-školní sbírka Toužetín, foto nádobky).

Literatura:

Svoboda 1965, 270.

Nepublikováno.

Tab. 79:1 podle NZ

*● G. Před 1953, dar rolníka B. Houdy (Radonice).

Pohřebiště-1+?

M Louny-původně školní sbírka Orasice (B. Svoboda 1965, 255 - chybně školní sbírka Dobroměřice).

A218 (st.č. 2356)-křížová spona.

Prameny:

Přírůstková kniha (provisorní) musejních sbírek Louny 1953-1958, Hlavní inventář městského musea v Lounech.

Literatura:

Svoboda 1965, 255, T. LXXX:9; Reichstein 1975, taf. 117:4; Zeman 1987, 523; Korený – Kytlicová 2007, 430.

Poznámka:

Dosud v literatuře uváděno pod lokalitou Orasice, okr. Louny. Je možné, že ve školní sbírce byly další předměty z této lokality.

Tab. 79:2 podle Svoboda 1965

- H. Před 1965.

Pohřebiště-1+?

Radonice, farní sbírka.

Literatura:

Bouzek – Koutecký – Neustupný 1966, 51, Pl. XLII:6-doba římská.

Tab. 78:3-12, 79:1,2

Radostice nebo Radotice viz Radovesice

- *● 96 (94). Radovesice, okr. Litoměřice, Venclíčkův kamenolom.

- A) 1910 nebo před, p. Bachor (dar).

Pohřebiště-1+?

M Litoměřice (předtím M Libochovice).

20485-nádoba.

Literatura:

Blažek – Kotyza 1990, 33, č. 21/I; Blažek 1997, Abb. 3:4.

- * B) 1914. Výzkum K. Krejza (určitě hrob III).

Pohřebiště-1+2?

M Libochovice (dnes?).

Hrob I: nádoba.

Hrob II: Rozházená kostra, bez nálezů.

Hrob III: Celá kostra, bez nálezů. Přenesena do muzea v Libochovicích.

Orientace hrobů: V-Z.

Prameny:

400/23 (K. Křenek).

Poznámka:

Podle téhož pramene byly v sousedství hrobu III nalezeny laténské spony a jehlice.

- C) Před 1923.

Pohřebiště-1+?

M Litoměřice (předtím M Libochovice).

L 281-bronzová spona, L 284-88-skleněné korálky, L 291-92-dvě Ag pozlacené spony, L 294-hřeben.

Prameny:

A. Stocký: Deníky z cest po muzeích 1923-28 (rkp., Archiv NZ AÚ Praha, neev.; část o M Libochovice zpracoval A. Stocký podle poznámek J. Pokorného).

Literatura:

Werner 1962, 66, taf. 25:10-chybně Libochovice u Roudnice; Svoboda 1965, 272, T. LXXXIII:2-9-na s. 147 (a také v pozn. 43, 48) chybně uvádí lokalitu Libochovice nad Ohří; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 232:4; Blažek – Kotyza 1990, 33, č. 21/I; Blažek 1997, Abb. 3:2, 3; obecně k lokalitě: Zeman 1987, 523; Blažek 1997, 13 a Droberjar 2002a, 278-uvádějí šest hrobů.

- *● D) 1924, p. Venclíček (dar).

Pohřebiště-1+?

M Litoměřice.

104-bronz. pozlac. spona, 105-bronz. pozlac. spona, 106-kamenný závěsek, 107-ker. přeslen, 108-Fe nůž.

Prameny:

3860/50 (J. Böhm, s kartami M Litoměřice, kresby spony, závěsku a přeslenu).

Literatura:

Preidel 1935, 332, Abb. 3; 1940, taf. 239:1,3-5,7; Svoboda 1965, 271, T. LXXX:1,2,4-chybně Radostice; 1978, obr. 232:9-chybně Radostice; Zápotocký 1969, 188-9, pozn. 14-oprava na Radovesice; Blažek 1997, 13, pozn. 19-oprava na Radovesice; Tejral 1975, 415, obr. 26:21-chybně Radotice, 416-chybně Radostice; 2002, Abb. 23:12-chybně Radostice.

Tab. 79:3-5 podle Blažek 1997, Tab. 79 podle rkp. A. Stockého, Tab. 80:1-3 podle NZ 3860/50

- 97. Ratenice, okr. Nymburk, pole za hřbitovem.

2003. Nalezeno detektorem.

Kontext neurčen.

Soukromá sbírka.

Spona.

Literatura:

Droberjar – Stolz 2005, obr. 1.

Tab. 80:4

Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice, Na vrších, okresní pískovna viz Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice, Hracholusky, okresní pískovna

© 98 (95). Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice, Hracholusky, okresní pískovna.

A. Neznámo, rozkopávané hroby.

Pohřebiště-1+?

Uložení ?

Literatura:

Svoboda 1965, 272; Droberjar 2002a, 295.

B. Neznámo, výzkum, J. Dobr, M Roudnice.

Pohřebiště-3+?

NM Praha.

Hrob 1

Fe nůž, Fe přezka, Fe tyčinka, šest křesadel (nenalezeno).

Hrob 2

224026-Ag terčovitá spona s almandiny (Tab. 81:4), br. průvlečka (nenalezeno).

Hrob 3

Ag přezka, Fe nůž (nenalezeno).

Literatura:

Svoboda 1965, 272, T. LXXVII:1-3,5-10,12,13; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:13; Zeman 1987, 523; Droberjar 2005a, bar. příloha.

© C. 1933-34, rozkopávané hroby, do muzea daroval většinou okresní cestmistr František Váňa.

Pohřebiště 2+?

M Roudnice (do r. 2003 uloženo v NM Praha jako deposit).

© D.

Pohřebiště-7+?

M Roudnice (do r. 2003 uloženo v NM Praha jako deposit).

1422/80 (J. Böhm-7 zničených hrobů).

Váňa 1958; Svoboda 1965, 272-273, T. LXXVI:2-7, LXXVII:4,11; Zápotocký rkp.; Zeman 1987, 523.

* E. Asi 1937 nebo později, výzkum, J. Böhm, StAÚ Praha.

Pohřebiště-2+?

Uložení ?

1422/80 (J. Böhm-1 hrob), 4080/79 (N. Venclová, J. Böhm – náčrt situace) – podle J. Böhma (1422/80) byl v rámci akce prozkoumán jen jeden hrob a to s orientací J (hlava)-S (nález: bronzová pinzeta), ovšem v náčrtku (4080/79) je ale další hrob (č. XIV) s orientací Z-V, bez nálezů a bez hlavy (pouze zuby v prostoru pánve). Datování je nejasné.

Trefný – Korený 2007.

Pozn.: B. Svoboda omylem sub C) a D) označil ve svém soupise za novou lokalitu (pomístní název „Na vrších“), jedná se ovšem o totéž místo a pohřebiště v bývalé okresní pískovně v obci Hracholusky (dnes místní části Roudnice n. L.).

Tab. 80:5-10 (č. 5 podle Svoboda – Pleiner 1978), Tab. 81:1-7, Tab. 82 podle Trefný – Korený 2007

© ■ 99 (97). Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice, Pod Slavínem.

© A. stavba Pracnerovy továrny vedle sokolovny.

1902.

Pohřebiště-2+?

M Roudnice-do r. 2003 uloženo v NM Praha jako deposit.

Č. inv. 288 (staré č. 247)-nádoba.

Prameny:

1422/80 (J. Böhm).

Literatura:

Niederle 1918, 10; Svoboda 1965, 273, T. LXXVI:8; Zeman 1987, 523; Trefný 2005a, 15; Korený 2005-chybně uvedeno čj. 2841/42.

■ B. Závodní ulice.

1968, výzkum, M. Zápotocký, M Litoměřice.

Pohřebiště-1+?.

M Litoměřice.

Literatura:

Trefný 2005a, 15.

Tab. 81:8

* 100 (98). Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice, Na Štefance, Kohlíkova cihelna, ppč. 1878.

Kol. 1929.

Kontext neurčen.

Soukr. sbírka (Kohlík)-patrně ztraceno.

Prameny:

2481/42 (A. Píffl-obr.).

Literatura:

Korený 2005; 2008; Trefný – Korený 2007.

Nepublikováno.

Tab. 83:1 podle NZ

Rozkoš. Viz Kostomlaty nad Labem

☉ ● 101 (99). Roztoky, okr. Praha-západ, čp. 103.

Poč. 20. stol, stavba vily, daroval Č. Rýzner.

Hrob.

NM Praha 51104-51111.

51104-nádoba, 51105-Fe kopí, 51106-Fe kopí, 51107-Fe poříz, 51108-Fe puklice štítu s bronzovými nýty, 51109-Fe držadlo štítu s bronzovými nýty, 51110-Fe kování jazykovitého tvaru (nekresleno), 51111-hřeben s Fe nýty.

Literatura:

Píč 1909, 71, obr. 18; Štorch 1916, 98; Svoboda 1948, Tab. XXIV:9; 1965, 273, obr. 62, T. LXV:8; Břeň – Turek 1960, obr. 157:2; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:13, 232:24, 234:3; Zeman 1987, 523; Sankot 1991.

Tab. 83:2-9 (č. 2,4,5,8 podle Píč 1909)

Smřice, viz Lochenice, poloha I

Slaveč, viz Sloveč.

☉ 102. Sloveč, okr. Nymburk, výšina mezi S. a M. Králové u Městeckého potoka.

Před 1926, drenáž pozemku.

Pohřebiště-1+?

M Poděbrady-dříve M Městec Králové.

MK 4033-34 (st. č. 1486)-meč, štítová puklice.

Literatura:

Hellich 1927, 570-71-latén; Filip 1932, obr. 13-latén (jako Slaveč); 1956, 380-latén; Sedláčková – Waldhauser 1987, 154-mladší doba římská.

Poznámka:

Podle Hellicha bylo v hrobě více předmětů.

Nepublikováno.

Tab. 84:1,2

- ☉ 103 (103). Soběsuky, okr. Chomutov, pískovna.

1991, výzkum, P. Holodňák, M Žatec.

Sídlíště-9+?

M Žatec.

2887/91, 3289/92 (P. Holodňák).

Holodňák 1992; 1995; 2004, 52; 2006; Blažek 1997, 13-14, Abb. 4-7; Droberjar 2002a, 301; Jančo 2002, 376; Pleinerová 2007.

- 104. Sokoleč, okr. Nymburk.

Kontext neurčen.

Nález s pomocí detektorů kovů.

Spony.

Droberjar 2008a, 232, Abb. 12:2,8,11.

- 105 (104). Solany, okr. Litoměřice.

1913, J. Felix (dar), při kopání vodovodu mezi S. a Třebívlicemi.

Pohřebiště-1+?

M Litoměřice L 368, L 369 (dříve M Libochovice).

L 368-Ag spona

L 369-bronzová spona

„Meč“–údajně bronzový, ztracen.

Prameny:

A. Stocký: Deníky z cest po muzeích 1923-28 (rkp., Archiv NZ AÚ Praha, neev.; část o M Libochovice zpracoval A. Stocký podle poznámek J. Pokorného).

400/23 (K. Křenek, složka Radovesice)

Literatura:

Filip 1948, tab. 23:46-omylem Dolany-Třebívlice; Svoboda 1947/48, obr. 1; 1965, 274, T. LXXX:6,7-uložení M Libochovice; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 232:5; Zeman 1987, 523; Haseloff 1981; Blažek – Kotyza 1990, 36, č. 24/I; Koutecký 1999, 83-omylem d. římská.

Tab. 84:3,4 (plán podle rkp. A. Stockého; č. 3 podle Svoboda 1965; č. 4 podle Haseloff 1981)

- ☉ 106 (105). Stará Boleslav, okr. Praha-východ, Houštka.

Před 1945.

Kontext neurčen.

NM Praha.

53190-zlomek na kruhu točené nádoby.

Literatura:

Svoboda 1965, 241, T. XL:1; Zeman 1987, 523; 199; 1994, tab. III:3.

Poznámka:

Zlomek byl J. Zemanem (1994) mylně publikován jako „etážovitá nádoba“.

Existuje rovněž možnost, že tento zlomek patří ve skutečnosti k nádobě z hrobu 5/I v Záluží.

- ☉ ● 107 (106). Stehelčevy, okr. Kladno, Žákova cihelna (později Mrázkova a SONP Kladno).

- A. 1900? Dar František Fric, cihlář (Stehelčevy).

Pohřebiště-1+?

NM Praha.

227 464 (5718)-Fe kruh.

Literatura:

Anonym 1900-01, 349; Vokolek 2004, 96, 166:9-zde F. Frič.

- B. 1900 nebo jindy? Dar J. Felcman.

Pohřebiště?

NM Praha.

227 465 (5814) – 227 467 (5816)-Fe kopí.

Literatura:

Anonym 1900-01, 349; Vokolek 2004, 96, 166:8, 10-11).

Poznámka:

Datování do období stěhování národů je v případě A málo pravděpodobné.

© C. Asi 1962-69, výzkum, A. Knor.

Pohřebiště-1+?

Prameny:

M Slaný-původně sbírka A. Knora, č. 81-88, 344-347.

2778/77 (A. Knor); pozůstalost A. Knora, archiv NZ AÚ Praha, dva kart.

Literatura:

Svoboda 1975; Moucha – Pleslová-Štiková 1987, 37; Zeman 1987, 523; Droberjar 2002a, 313-hroby údajně nepublikovány; Tejral 2002, 333; Jiřík 2007, 137; Korený 2010a; 2010b.

Poznámka:

Traduje se, že hroby byly A. Knorem prozkoumány v r. 1952. To je zřejmě omyl, neboť A. Knor ve svých poznámkách z této doby tento nález mezi ostatními objevy z prostoru Žákovy cihelny (později SONP Kladno) neuvádí, činí tak až v 60. letech (srv. také jeho pracovní výkazy a plány práce z let 1960-68). Rovněž B. Svoboda by nález takového významu ve své monografii alespoň zmínil. Pravděpodobnější tedy je, že hroby byly zkoumány až někdy v letech 1962-69.

Tab. 85-87 podle Korený 2010, Tab. 88:1-4 podle Vokolek 2004

● © 108 (107). Střimice, okr. Most, Richardova šachta.

A. 5.9. 1944.

Pohřebiště-2+?

10.9. 1944

M Most.

● 682/44-l. lebka

● 683/44-zv. čelist.

B. 11.9. 1944.

Pohřebiště-4+?

M Most.

© 684/44-Fe kopí (2573; k tomu také lid. lebka; Svoboda 1965, obr. 56:4),

© 686/44-Fe kopí (697/73; Svoboda 1965, obr. 56:2),

Nenalezeno:

● 685/44-Fe hrot šipky (24/71; Svoboda 1965, obr. 56:2),

● 687/44-ker. nádoba (1504, 3731, 510/00; Svoboda 1965, obr. 56:1, T. LXXV:2).

Prameny:

5905/49 (G. Laube, + antrop. posudek), 2587/53.

Literatura:

Svoboda 1965, 274, obr. 56:1-4, T. LXXV:2 – uvádí jako jeden hrob; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

V inventáři muzea je pod č. 1504 (n.č. 3731) poškozené kopí pod neznámou lokalitou (dat. latén?), podle délky 355 mm je shodné s kopím pod č. 686/44.

Tab. 88:5-8 (č. 7,8 podle Svoboda 1965)

● © 109 (108). Světec, okr. Teplice, povrchový důl Patria, ppč. 47.

1902, leden, F. Kučera (dar), skřívká ornice.

Pohřebiště-5+?

NM Praha.

Hrob 1

51398-Au plechová perla, 51399-dtto, 51400-skleněný žlutozelený korál, 51401-skleněný žlutý korál.

Hrob 2

50797-Ag pozlacená spona, 50798-dtto, neevidováno-stejná spona ztracena, 50799-Ag plechový cedníček, 50800-Ag plechová ryba, 50804-Br přezka s kusem Fe řetízku a otisky textilií, 50806-ulita Cypraea s Fe řetízkem a otisky textilií, 50807-kostěný hřeben, zlomek.

Poznámka:

Blažek – Lutovský 1992, 1.

● Hrob 3

50801-Br náramek, 50802-Br náramek, zlomek.

Hrob 4

50805-jantarový korál, 50803-Fe nůž, zlomek.

Hrob 5

51397-Br perla.

Hrob 6 ?

Fe meč-ztracen.

Poznámka:

Blažek – Lutovský 1992, 1-připouští datování meče do d. latéské.

Literatura:

Píč 1905; 1909, 71, obr. 22; Niederle 1918, 9; Stocký 1933, tab. LII:7,8,10,12,15, LIII:8,10, LIV:10; Filip 1997, tab. 23:40; Svoboda 1965, 274-75, T. CX; Břeň – Turek 1960, tab. 99; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 233:1,3; Budinský 1977, 70; 1978, 151; Zeman 1987, 523; Blažek – Lutovský 1992; Droberjar 2002a, 319 – obr. omylem jako obsah jednoho hrobu; 2005a, bar. příloha; Urbanová 2008, 536, obr. 16-19.

Poznámka:

Podle zprávy F. Kučery mělo být na ploše více hrobů; mylná lokalizace důl Valeria. Zda byly všechny z období stěhování národů nelze určit.

Tab. 89-90:1-5 (plán a č. 89:4,5,8 podle Blažek – Lutovský 1992, č. 90:1 podle Píč 1909

*● 110. Tatce, okr. Nymburk.

1968, výzkum, J. Hartl, M. Slabina (NM Praha).

Sídlště.

NM Praha.

Hartl 1969; Slabina 1968; Pleinerová 2007, -38073, 38161-nízká inv. čísla, tj. špatné číslování?

● 111. Tatce, okr. Nymburk.

Kontext neurčen.

Uložení ?

Spony.

Droberjar 2008a, 232, Abb. 11:8, 12:3,5, 13:1-vedeno jako sídlště.

*● 112 (110). Tišice, okr. Mělník, pole ppč. 325, u Kaberny.

1938, výzkum, V. Budinský (StAU Praha).

Oj. nález (sběr).

M Mělník-pův. M Brandýs n. L.-neev., pak Kostelec n. L. č. 310, pak M Mělník.

11427-nádoba.

Literatura:

Sklenář 1973, 20 (č. 11427), Tab. LI:2-d. římská; 1982, 385-d. římská; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

V době zpracování katalogu nebyl nález v M Mělník z důvodu reorganizace sbírky dostupný. Podle mylné informace (Svoboda 1965, 332-správně má být Toušeň) byla vytvořena nová lokalita (Korený 2005, č. 110).

Tab. 90:6 podle Sklenář 1973

☺ *■● 113 (111). Toušeň, okr. Praha-východ, Jandova cihelna.

■ A. 1860-70, sběr.

Pohřebiště-1+?

Sbírka učitele E. Beneše (Toušeň)-později škola Toušeň (?), dnes M Brandýs?

Nádoba.

Kroupa 1873; Sklenář 1992, č. 772/2.

Poznámka:

Hrob v hloubce 180 cm, „nádoba bílá, uvnitř prý pozlacená“ a u ní jelení parohy (Sklenář 1992, č. 772/2). Datování do SN pravděpodobné.

B. Před 1890, výzkum, sběr, F. Vlasák.

Pohřebiště-1+?

☉ M Čelákovice.

Hrob.

A2347-kopí, A2344-nádoba, A2346-přeslen (Tab. 90:7-9).

Literatura:

Svoboda 1965, 276, T. LXXX:1-3-čísluje jako hrob 4, omylem publikován jiný hrot kopí (Záluží); Špaček 2004, 193-zde je celek zobrazen správně.

☉ C. 1912.

Pohřebiště-1+?

M Brandýs nad Labem-dříve sbírka J. Králíka (lázeňský hoteliér), Toušeň.

537/81-džbán (Tab. 90:11),

* 203/469 nebo 97/471 nebo 224/69-miska – nalezena v r. 1912 (nenalez.).

202/531 nebo 872/81 nebo 223/69-zdobená miska (Tab. 90:10).

Prameny:

563/29 (J. Böhm, zpráva o komisi, kresba nádob ve sbírce J. Králíka: džbán a misky inv. č. 203/469 a 202/531), 1300/35 (L. Horáková-Jansová, fotografie a popis misek, rok nálezu nezdobené misky), 1776/42 (L. Hájek, foto misky inv. č. 203/469, oprava údaje o lokalizaci), 1777/42 (L. Hájek, foto zdobené misky 202/531), 1169/82 (B. Svoboda-soupis, foto misek inv. č. 202/531 a 203/469).

Poznámka:

V inventáři muzea a v NZ 1300/35 mylně vedena poloha Králíkovo pole (=patrně plocha polohy „Hradištko“, kde J. Králík vlastnil několik parcel a získal odtud několik nádob).

☉ D. Před 1918.

Pohřebiště-1+?

Prehistorický ústav Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Praha.

1262-v ruce hnětená nádoba (st. č. 503, 168; vlnářský stupeň; dříve sbírka K. Buchtely; Tab. 91:2),

1263-v ruce hnětená nádoba (st. č. 179; dříve sbírka K. Buchtely; Tab. 91:1).

Poznámka:

Údajně se má jednat o jeden celek. Nádoba č. 1262 je ale starší.

Prameny:

2464/40 (sbírka PÚ UK Praha, foto 2 nádob).

Literatura:

Niederle 1918, 9, obr. V:1,2; Svoboda 1965, 275-76, T. XX:6,7.

☉ * E. 1919.

Pohřebiště-4+?

NM Praha-dříve Šlechtova sbírka.

☉ Hrob (5).

19040-nádoba (Tab. 91:3),

Hrob (6)

☉ 19041-nádobka, * 19042-nádobka (Tab. 4,5).

* Hrob (7)

19069-korál, 19070-ker. přeslen, 19071-bronz. prsten (nenalezeno),

* Hrob (8)

19044-nádoba (st.č. 296), 19044-Fe zlomek (st. č. 296b). Nenalezeno.

Prameny:

4936/50 (rozpis předmětů v NM Praha).

Literatura:

Svoboda 1965, 276, T. LXXIV:1,7.

* G. 1927, sběr, L. Hájek.

Pohřebiště-1+?

Hrob 1

36998-Fe nůž; ztraceno: miska, (merovejská) spona. Nenalezeno.

Poznámka:

V NZ 563/29 zmiňuje J. Böhm nedávný nález spony – je to tentýž nález?

* ☉ H. 1928, sběr-výzkum, L. Hájek (NM Praha), M. Malina.

Pohřebiště-1+?

NM Praha-(dříve sbírka L. Hájka).

Hrob 2

36986-nádoba (obsahovala dětský žárový pohřeb a Fe nožík 36987), 36987-Fe nůž, 36988-lidské spálené kosti, 36989-Fe nůž, 36990-Fe nůžky, 36991-hřeben, 36992-kamenný korál, ☉ 36993-bronzový korál (Tab. 91:6), 36994-95-Fe zlomky (vše ženský pohřeb), 36996-Fe nůž, 36997-Fe šipka (vše mužský pohřeb).

☉ M Roztoky-dříve Malinova sbírka.

Hrob 3

Př. č. 4/95, inv. č. 408-nádoba s žárovým pohřbem.

Prameny:

A. Stocký: Deníky z cest po muzeích 1923-28 (rkp., Archiv NZ AÚ Praha).

Literatura:

Hájek 1931, 14-obr. 6; Svoboda 1965, 275-76, obr. 59:9, T. LXXXII:8; 1969, Abb. 5; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:11; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

Podle sdělení bylo v každé sezóně zničeno několik hrobů (Hájek 1931, 14). V literatuře (Svoboda 1965, 332) chybně uvedeno jako Tišice; Korený 2005, č. 111-chybně okres Mělník.

■ CH. 1929.

Pohřebiště-1+?

Bronzová spona-ztraceno.

Prameny:

536/29 (J. Böhm).

Literatura:

Anonym 1931, 98.

■ I. 1931?

Pohřebiště-1+?

1620-nádoba (podle NZ ředitel brandýského muzea Čermák získal údajně laténskou nádobu toč. na kruhu).

Prameny:

988/31 (L. Horáková-Jansová)

Tab. 90:7-11, 91:1-6,8 (č. Tab. 91:5 podle inventární knihy NM Praha)

☉ 114. Třebestovice, okr. Nymburk, pískovna.

1968, sběr, p. Málek.

Kontext neurčen.

M Poděbrady.

109/68-keramika.

Nepublikováno.

Tab. 91:7

☉ ■● 115. Třebichovice, okr. Kladno, býv. Landova (později Sukova) cihelna.

■ A. 1855.

Pohřebiště-3+?

Literatura:

Sklenář 1992, č. 785/1; Droberjar 2002a, 342, 295.

Pozn.: Datování do období stěhování národů nejisté.

☉ B. Před 1856.

Pohřebiště 2+? (odhad alespoň 10-20 hrobů)

Literatura:

Seidl 1856, 279-284.

☉ C. 1876

Pohřebiště-1+? (odhad alespoň 10-20 hrobů)

Literatura:

Smolík 1881, 23-28, Tab. I-II; Smolík 1881, 679.

● D. Před 1885.

Pohřebiště-1+?

Literatura:

Matiegka 1924; Stocký 1926, 29, obr. 13-14, 160.

Poznámka:

Nález lebky vydávaný jako paleolitický; podle srovnání s lebkou z Prahy-Dejvic (nález z roku 1883) by však mohlo jít o lebku uměle deformovanou z doby stěhování národů (?).

© E. Před 1930, těžba hlíny.

Pohřebiště-1+?

M Slaný.

3212-3217, 3654 (lebka NM Praha).

Prameny:

3117/76 (A. Knor) – foto.

Literatura:

Preidel 1930, 215, 307, 267; Žebera 1936; 1936-37a; 1936-37b; Korený – Kytlicová 2007, obr. 28.

Tab. 92:1-6 podle Korený – Kytlicová 2007

© F. Pravděpodobně Třebichovice.

Před 1911. Dar p. Thüringer (Kladno).

Kontext neurčen.

NM Praha.

64938 (staré č. 889)-bronzová spona.

Literatura:

Droberjar 2002b, 409, obr. 1-Kladno; 2008, Abb. 6:5-Kladno.

Poznámka:

Spona publikována pod lok. Kladno. Je ovšem možné, že se jedná o záměnu s místem původu darující osoby (p. „Thüringer“ z Kladna); proto s ohledem na okolnosti nelze vyloučit, že spona pochází z pohřebiště v Třebichovicích (některé předměty z Třebichovic byly totiž získány od soukromníků právě v Kladně (viz Smolík 1881, 679; Svoboda 1965, 278).

Tab. 91:9 podle Droberjar 2002b

Sřebichovice, viz Třebichovice

© 116 (38). Třebíz, okr. Kladno.

1940 nebo dříve.

Pohřebiště-1+?

M Slaný-dříve školní sbírka Kvílice, údajně nalezeno na sousedním k.ú. Třebíz.

3176-zlomek keramické nádoby.

3177-skleněný korálek.

Další dvě nádoby patrně zůstaly ve školní sbírce v Kvílicích (srov. 2690/40, A. Knor-foto).

Prameny:

2690/40 (A. Knor-foto), 2273/58 (B. Svoboda, soupis-omylem sloučeny dva střepy Lotouše a korálek z Třebíze, uloženy v NM Praha), ADČ (V. Moucha, blok Kladno, 1993).

Literatura:

Svoboda 1965, 250-předměty uloženy v NM s chybnou lokalizací Kvílice; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

Nálezy mohou pocházet z více míst katastru obce. Podle určení V. Mouchy (ADČ) snad pocházejí z k.ú. Třebíz.

Nepublikováno.

Tab. 92:7,8

Tuchoměřice. Viz Kněžívka

© 117. Tursko, okr. Praha-západ, zahrada p. Matušky.

1907 nebo před?

Kontext neurčen.

NM Praha.

396 481 (staré č. 68)-nádobka.

Prameny:

3462/40-údajně nezvěstné.

Literatura:

Zeman 1976, 161, obr. 41:4-pražský typ, nádoba hodnocena podle fotografie; Vokolek 2004, 104, 181:10-pražský typ s otazníkem; Kuna – Profantová 2005 a kol. 83.

Tab. 92:13

☉ 118 (114). Tvršice, okr. Louny, U Červeného Kříže, ppč. 139.

Počátek 20. století a před 1930, stavba silnice, F. Beneš.

Pohřebiště-1+?

NM Praha.

32400-nádoba.

32401-nádoba.

32402-nádoba.

32403-nádoba.

Prameny:

Sammlung Beneš, č. 315-318 (archiv NZ NM Praha).

Literatura:

Píč 1905, 304-řím; Preidel 1935, 93/1; Borkovský 1940, 53; Břeň – Turek 1960, 374, obr. 152:2, 477-omyem jako Lužec nad Vltavou; Svoboda 1965, 277, T. LXXIV:2-5; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 235:8; Motyková 1965, 115-118-popis lokality; Sakař 1966, 616; 1967, 424, obr. 1; Zeman 1987, 523; Schunke 1998; Droberjar 2002, 347; Sklenář 2003, 20.

Poznámka:

V. Sakař uvádí s odvoláním na údaj v soupisu F. Beneše, že se jednalo o žárové hroby (Sakař 1967, pozn. 75). Ve svém soupise ovšem takovou informaci F. Beneš nezmiňuje.

Tab. 92:9-12

● 119 (115). Velké Přílepy, okr. Praha-západ, plocha IV.

1996, výzkum, L. Smejtek (Archaia Praha), I. Vojtěchovská (M Roztoky).

Sídlíště-2+?

M Roztoky.

Literatura:

Smejtek –Vojtěchovská 1997; Vojtěchovská – Pleinerová 1997, 31; Sankot – Tomková – Vojtěchovská 1998, 10; Pleinerová 2007.

■ 120 (116a). Veliká Ves, okr. Chomutov.

2000, výzkum, M. Dobeš, P. Čech (ÚAPPSZČ).

Pohřebiště-2+?

ÚAPPSZČ Most.

Literatura:

Korený 2005; Dobeš - Čech 2010, č. 3023.

☉ 121 (117). Veliká Ves, okr. Praha-východ.

1912, výzkum, V. Fabian (NM Praha).

Pohřebiště-hrob-1+?

NM Praha.

51112-Fe kopí, 51113-Fe kopí, 51114-Fe přezka, 51115-Ag přezka, 51116-bronzový kroužek. Fe kroužek, nádoba-nedochováno.

Prameny:

NZ (V. Fabian, sešit sv. IX, s. 1186-1189, archiv NZ NM Praha).

Literatura:

Niederle 1918, 10; Svoboda 1965, 277-78; Zeman 1987, 523; Sklenář 2003; Korený 2005-chybně V. Landa.

Tab. 93-94:1:5 podle Korený 2005

● 122. Velké Chvalovice, okr. Nymburk.

Kontext neurčen.

Uložení?

Spona.

Literatura:

Droberjar 2008a, 232, 236, pozn. 37 (chybně okr. Kolín)-vedeno jako sídliště.

● 123. Veltruby, okr. Kolín

Kontext neurčen.

Uložení?

Spona.

Literatura:

Droberjar 2008c, Obr. 9:2.

☉ 124 (118). Vestec, okr. Nymburk, hliník J od obce – Chaloupky, pravý břeh Mrliny.

1925, Č. Vlasák.

Pohřebiště-1+?

M Poděbrady.

Č. přír. 1040/80-klíč.

Prameny:

NZ (J. Hellich, archiv NZ M Poděbrady).

Literatura:

Hellich 1928-30, 103-obr.-doba římská; Sakař 1956, 65, pozn. 111-d. římská; Sklenář 1981, 119, č. 353-d. římská; Zeman 1987, 523 – uvádí jako ojedinělý nález (ovšem v Hellichově článku je zmíněna také nádoba, která se nedochovala).

Tab. 94:7

☉ 125 (119). Volenice, okr. Strakonice, pole p. Šišky.

1924.

Oj. nález.

M České Budějovice.

Inv. č. J III 171-172-nádoba.

Literatura:

Dubský 1949; Zavřel 2002, obr. 1:1.

Tab. 94:8 podle Zavřel 2002

☉ 126 (120). Vraný, okr. Kladno, čp. 179.

1932.

Oj. nález.

M Slaný-bývalá sbírka Fr. Vobra.

2330-nádoba.

Prameny:

1751/32.

Literatura:

Svoboda 1965, 279, T. XXXVIII:4; Zeman 1987, 523.

Tab. 94:6

☉ * 127 (122). Vyšíněk, okr. Kladno, ppč. 30.

1910, V. Jirkovský (Vyšíněk), zakládání pískovny.

Hrob.

Dvořákův památník Zlonicka.

Č. 16-nádoba.

Prameny:

495/60 (A. Knor-kresba), 6854/73 (K. Zelenka, J. Kapr), 2916/79 (A. Knor-soupis sbírky, kresba).

Literatura:

Svoboda 1965, 279; Zeman 1987, 523; 1994, obr. 1:2.

Tab. 94:9

● 128. Záblatíčko, okr. České Budějovice, Na pískách-pískovna (býv. pískovna JZD)

1956, p. Ostrý.

Sídliště?

M Vodňany.

Literatura:

Zavřel 2011, 474, obr. 22:D-1. pol. 6. stol.?

*● 129 (124). Zákolany-Trněný Újezd, okr. Kladno.

Před 1897 – dar C. Clary-Aldringen.

Kontext neurčen.

M Teplice.

Č. přír. 1117/62, inv. č. AT 158 (st.č. K9677)-nádoba.

Prameny:

Inventář Kamitz, č. 9677.

Literatura:

Weinzierl 1899, 27-28-latén; Svoboda 1965, 279, T. XVI:2-chybně Zákolany-Ořech, v soupise také Trněný Újezd, srov. Budinský 1981, 76; Zeman 1987, 523; 1994-chybně Trněný Újezd.

Poznámka:

V M Teplice nenalezeno, zůstala pouze stará zápůjčka do AÚ Praha, nevráceno (zapůjčil B. Svoboda?).

Tab. 94:10 podle inventáře M Teplice

● 130. Zákolany-Trněný Újezd, okr. Kladno.

Neurčeno.

NM Praha.

398 993-kopí.

Literatura:

Vokolek 2003, Tab. 194:2.

☉ *■ 131 (125). Záluží u Čelákovic, okr. Praha-východ, Límanova cihelna.

V průběhu výzkumu v l. 1930-31 byl vyhotoven celkový plán, který se za II. světové války údajně stratil. V dostupných dokumentech neexistuje záznam o poloze pohřebiště, pouze skica situace v době výzkumu L. Hájka v r. 1929 ovšem i tento pláněk umožňuje lokalizovat hroby jen velmi přibližně (chybí čísla parcel). Jediný poměrně přesný plán byl pořízen při výzkumu čtyř hrobů v r. 1936 ale i ten poskytuje jen přibližnou představu o jejich umístění v rámci cihelny. Na základě několika údajů v denících J. Schránila byl proto učiněn pokus o rekonstrukci plán pohřebiště – žel neúspěšný. V případě hrobů 5/I až 18/XIII jsou sice údaje o vzájemných vzdálenostech některých hrobů, tato data jsou ale vzájemně nespojitelná. Navíc záznamy tohoto charakteru v denících od hrobu 17/XII mizí.

Čísla hrobů respektují číslování zavedené B. Svobodou, byť v některých případech nedodržel časovou následnost jejich výzkumu či objevu. Aby byla tato chyba aspoň částečně napravena, jsou nálezy uvedeny v chronologickém pořadí a v závorkách je za čísla hrobů uveden rok jejich objevu.

■ A. Před 1927, zničeno.

Pohřebiště-1+?

Prameny:

Rkp. zpráva M. Maliny o nálezu hrobu z r. 1927-patrně koncept dopisu (M Roztoky).

☉ B. 1927, sběr, p. Hnilička.

Pohřebiště-1.

M Roztoky-dříve sbírka M. Maliny.

Hrob 59 (1927). Obsah hrobu získal malíř M. Malina na jaře roku 1927 od dělníka pracujícího v Límanově cihelně.

244570-nádoba, přír. č. 75/95- Fe kopí, Fe štítová puklice a rukojeť, Fe botka kopí, Fe šídlo, Fe zlomek s textilem, Br pinzeta, Fe kramle, Fe přezka, kostěnný hřeben.

Prameny:

Rkp. zpráva M. Maliny o nálezu hrobu z r. 1927 (M Roztoky).

A. Stocký: Deníky z cest po muzeích 1923-28 (rkp., Archiv NZ AÚ Praha -jako lokalitu uvádí Čelákovice-patrně skica anebo podle skicy nálezce Hniličky; 493/29 (L. Jansová-označuje jako hrob 7).

Literatura:

Preidel 1940, taf. 239:2,6,8-13-jako hrob II; Svoboda 1965, 281-282, 55:1-8, 10-11-chybně rok 1929; Špaček 2004, 193-kopie.

Tab. 95-96:1,2 (Tab. 95-plán podle rkp. A. Stockého)

© C. Před 1929, zničeno.

Pohřebiště 25+?

M Brandýs n. Labem-dříve Límanova sbírka.

780/81-nádoba (Tab. 96: 4).

795/81 (st. č. 147)-nádoba (Tab. 96: 5).

Neevidováno (?) -nádoba. (Tab. 99:1).

M Čelákovice-dříve Límanova sbírka.

A2317-Fe kopí (kolem r. 1960 získáno z trezoru v Límanově cihelně do sbírky M Čelákovice) Tab. 96:3

A2636-Fe kopí (do r. 1959 v pokladně v Límanově cihelně, pak E. Vlasák předal do sbírky M Čelákovice). Tab. 96:7

A2316-Fe kopí (kolem r. 1960 získáno z trezoru v Límanově cihelně do sbírky M Čelákovice). Tab. 99:2

Prameny:

547/29 (J. Böhm-skica nádob v Límanově sbírce).

Literatura:

Svoboda 1965, 281-282, T. XXXII:5-7.

Tab.

© D. 1929, výzkum, L. Hájek (NM Praha?), sběr.

Pohřebiště-5+?

NM Praha-dříve sbírky L. Hájka (Praha), Límana (Záluží) a Č. Knotka (Stará Boleslav).

Hrob 1 (1929)

43905-nádoba (L. Hájek).

43914-pinzeta (polovina). Nedochováno: bronzová přezka (Líman; viz Poznámka).

43915-bronzová tyčinka (původně dvě), 43914-pinzeta (polovina), 43913-Ag pozlacená spona (Č. Knotek).

Tab. 99:3-6 (č. 4 podle Filip 1948)

Hrob 2 (1929)

43899-nádoba, 43900-hřeben s Fe nýty, 43901-Fe nůž (nekresleno).

Tab. 99:7,8

Hrob 3 (1929)

43904-hřeben s Fe nýty.

Tab. 99:9

Hrob 4 (1929)

43903-hřeben s Fe nýty, 43902-jantarový korál, 43906-Fe nůž.

Tab. 99:10-12

Hrob 5 (1929)

43987-přeslen, 43898-oboustranný hřeben s Fe nýty (viz Poznámka).

Tab. 100:1,2

Prameny:

473/29 (J. Böhm-skica s polohou Hájkova výzkumu); 493/29 (L. Jansová-soupis hrobů; uvádí, že L. Hájek předměty vykopal pro svou sbírku).

Literatura:

Svoboda 1965, 282, T. LXXXVI:1,2,13,14, LXXXVII:3,5,9,11, CVIII:1,7,8.

Poznámka:

B. Svoboda místo o bronzové píše o Fe přezce. Hrob 1 jako celek je, s ohledem na způsob rozptýlení jeho obsahu, značně nejistý.

B. Svoboda hrob 5 z neznámých příčin přečísloval na hrob 57 (Svoboda 1965, 294; srov. NZ 493/29). Tab.

E. 1929, sběr, p. Líman (cihelna).

Pohřebiště-1+?

NM Praha-dříve Límanova sbírka.

Hrob 6 (1929)

43908-nádoba (předal Č. Knotek), 43909-Ag jazykovité kování opasku, 43910-Fe kopí, 43911-Ag pozlacená spona, 43912-hřeben s bronzovými nýty. Nedochováno: bronzový (Ag?) plíšek tvaru I-I (nýt?), menší dvojkónická nádoba, Fe šipky (3 ks).

Tab. 100:3-7 (č. 3 podle Filip 1948)

Prameny:

493/29 (L. Jansová-soupis hrobů; uvádí, že L. Hájek předměty vykopal pro svou sbírku); 504/29 (L. Jansová-nádoba k hrobu 6), 547/29 (J. Böhm-nálezy z hrobu 6)

Poznámka:

B. Svoboda hrob 6 z neznámých příčin přečísloval na hrob 58; omylem uvádí 5 šipek (Svoboda 1965, 294; srov. NZ 493/29). Opět, jako u hrobu 1, je i tento celek nejistý.

Světová sensace! **Amerika a Berlín** **21 nalezených hrobů!**

žádá fotografie nálezů u Čelákovic

Úplně zachovalá kostra ženy. 100 roků byli mrtví pohřbíváni u Čelákovic. — Rozruch ve vědeckých kruzích. — Berlín a Amerika žádají o fotografie nálezů. — Obohacení o nejcennější věc našich musejních sbírek. -

(Původní zpráva „Poledního listu“)

Obr. 68. Tisk o výzkumu v Záluží v r. 1930

© F. 1930-31, výzkum, J. Schránil, J. Neustupný, O. Vidim (NM), J. Böhm (StAÚ).

Pohřebiště-53.

NM Praha.

Poznámka: Skicy a plány hrobů jsou převzaty z rkp. poznámek J. Schránila a dokumentace J. Neustupného, dále tedy nejsou výslovně zmiňovány.

Hrob 5/I (1930)

43426-střep z nádoby (nenalezeno), 43427-nádoba, 43429-nádoba, 43430-br. přezka (nenalezeno), 43431-br. přezka (nenalezeno), 43432-Ag pozlacená spona s almandinem a sklem, 43433-nádobka.

Tab. 102:1-5 (č. 4 podle Tejral 1990)

Hrob 6/II (1930)

43434-br. kruhová spona (nenalezeno), 43435-Fe přezka, 43436-Fe kroužky řetízku.

Tab. 103:1-3

Hrob 7/III (1930)

43437-br. kroužek, 43438-hřeben s Fe nýty, 43439-přeslen.

Tab. 103:4-7

Hrob 8/IV (1930)

43440-nádoba, 43441-nádoba, 43442-Fe kopí (nenalezeno), 43443-Fe přezka (nenalezeno), skleněný laténský náramek (nenalezeno), br. kroužek (nenalezeno), ker. zlomky (nenalezeno).

Tab. 103:8-10

Hrob 8a/IVa (1930)

Poznámka: V deníku J. Schráníla je na listu mezi hroby 4 a 5 uvedeno „[Hrob] Místo 5. V hloubce 1.45 v sekundárním uložení 2 dětské femury (fragmenty bez epifys) tibia a zlomek fibule. O ½ m k západu zlomek lebky a humerus.“ Jde o další, v tomto případě dětský hrob, který J. Schráníl nakonec považoval jen za shluk „nezajímavých“ kostí; zřejmě kvůli absenci nálezů jej pak dále mezi hroby neevidoval. Proto je nově označen číslem 8a/IVa.

Hrob 9/V (1930)

43444-zlomky nádob (nenalezeno), 43445-nádoba, 43446-ker. kahan, 43447-br. přezka, 43448-Fe zlomky nože (?), 43449-3 zvířecí kosti (prase?, kopytník?).

Tab. 104:1-5

Hrob 10/VI (1930)

43450-sřepy z nádoby (nenalezeno), 43451-br. plech s otvory, 43452-skleněný korálek.

Tab. 104:6-8

Hrob 11/VII (1930)

43453-nádoba, 43454-smůla, 43455-kostěný hřeben s Fe nýty, 43456-přeslen, 43457-Fe nůž (nenalezeno), 43458-Fe zlomek (patří k noži?), 43459-br. klíč, 43460-br. klíč, 43461-br. cedníček (nenalezeno), 43462-pozlacená esovitá spona, 43463-skleněný korál s očky (p. halštat; nenalezeno).

Tab. 104:9, 105:1-8 (č. 105:5 podle Tejral 1990)

Hrob 12/VIII (1930)

43464-nádoba.

Tab. 105:9,10

Hrob 13/VIIIa (1930)

43465-nádoba, 43466-smůla, 43467-br. kroužek (nenalezeno), 43468-73-Fe zlomky.

Tab. 105:11-15

Hrob 14/IX (1930)

43474-nádoba, 43475-nádoba (nenalezeno), 43476-přeslen (nenalezeno), 43477-br. kroužek (nenalezeno), 43478-smůla (nenalezeno), 43556-Fe přezka, 43557-Fe nůž.

Tab. 106:1-2

Hrob 15/X (1930)

43479-nádoba (nenalezeno), 43480-přeslen (nenalezeno), 43481-pískovcový přeslen, 43482-bronzová pozlacená spona, 43483-Fe kruh (nenalezeno), 43484-Fe přezka (nenalezeno).

Tab. 106:3-6 (č. 6 podle Filip 1948)

Hrob 16/XI (1930)

43485-nádoba, 43486-Ag závěsek se skly, 43487-Ag korál (?; určitě nejde o knoflík spony).

Tab. 107:1-4 (č. 2 podle Pleiner – Svoboda 1978)

Hrob 17/XII (1930)

43488-nádoba, 43489-br. mistička (na ličidlo?; nenalezeno), 43490-br. kroužek, 43491-hřeben s Fe nýty (nenalezeno), 43492-Fe nůž.

Tab. 107:5-7

Hrob 18/XIII (1930)

43493-nádoba, 43494-nádoba, 43495-br. přezka, 43496-br. ostruha, 43497-br. ostruha, 43498-Fe nůž, 43499-Fe destička s Fe nýty, 43500-Fe zlomek (nýt?, hlavice štítu?), 43501-Fe zlomek (průvlečka?), 43502-Fe udidlo s dvěma br. kruhy, 43503-skořápky vajíčka, 43712-Fe plech (kování měšce?), 43713-Fe zlomek (pochva?). V nádobce 43494 nalezen rámeček Fe přezky, bez. evidence. Výzkumem v r. 2011 byla dodatečně nalezena další Fe přezka.

Tab. 108:1-13

Hrob 19/XIV (1930)

43504-nádoba, 43505-přeslen, 43506-hřeben s Fe nýty.

Tab. 108:14-16, Tab. 109-plán

Hrob 20/XV (1930)

43714-Fe přezka (anebo Fe řetízek?), 43715-Fe přezka, 43716-Fe tyčinka, 43717-Fe hrot (tulejka šipky?), 43891-Fe nůž, 43892-křesadlo (nekresleno).

109:1-6

Hrob 21/XVI (1930)

43507-přeslen, 43508-hřeben s br. nýty (nenalezeno), 43509-Fe nůž.

Tab. 109:7-9

Hrob 22/XVII (1930)

43510-br. pozlacená klešťovitá spona, 43511-hřeben s Fe nýty, 43512-sklenný korál (nekresleno).

Tab. 110:1-3 (č. 2 podle Filip 1948)

Hrob 23/XVIII (1930)

43513-Fe kopí, 43514-Fe sekera, 43515-Fe nůž, 43516-Fe zlomky (nůž?), 43517-Fe kování (nekresleno), 43518-křesadlo (nekresleno).

Tab. 110:4-8

Hrob 24/XIX (1930)

43519-nádoba, 43520-nádoba, 43521-Fe kopí (nenalezeno), 43522-hřeben s Fe nýty, 43884-Fe nůž.

Tab. 110:9-11, 111:1,2

Hrob 25/XX (1930)

43523-přeslen, 43524-křesadlo (nekresleno), 43525-hřeben s Fe nýty.

Tab. 111:3-5

Hrob 26/XXI (1930)

43526-nádoba, 43527-přeslen, 43528-Fe nůžky, 43529-Fe přezka (nenalezeno), 43530-Fe přezka, 43531-zl. Fe přezky, 43532-33-br. plíšky, 43534-smůla, 43535-sklenný korál (nekresleno), 43536-sklenný korál, 43537-550-korálky (detailně nekresleno, viz 43553), 43551-mušle (nekresleno), 43552-zvířecí kost, 43553-Au mince (aureus), 43554-Ag pozlacená esovitá spona, 43554-Ag pozlacená esovitá spona (nekresleno).

Tab. 111:6-12, 112:1

Hrob 27/XXII (1930)

43558-střep nádoby (nekresleno), 43559-přeslen, 43560-smůla, 43561-Fe tkací mečík, 43562-Fe řetízek s tyčinkou, 43563-65-3 ks br. plechu, 43566-br. nýt, 43567-Ag plech, 43568-korál z křídý, 43569-75-korále (vesměs skleněné; nekresleno), 43576-mazanice, 43577-spálená kost, 43578-střepy, 43800-nádoba.

Poznámka: B. Svoboda omylem k tomuto hrobu připsal zvířecí kost 43580, která ale patří k hrobu 28/XXIII, naopak v řadě čísel opomněl mazanici, spálenou kost a střepy.

Tab. 112:2-14

Hrob 28/XXIII (1930)

43579-nádoba, 43580-zvířecí kost, 43581-nádoba, 43582-zvířecí kost, 43583-Au závěsek, 43584-br. přezka, 43585-br. opaskový nýt, 43586-br. kruh (prsten?), 43587-br. pouzdro s drátěným očkem k zavěšení (bula), 43588-br. plech, 43589-br. plech, 43590-Fe nůž, 43591-ulita, 43592-Fe tyčinky, 43593-sklenný korál, 43594-sklenný korál, 43595-43698-sklenné korále (nekresleno), 43885-smůla.

Poznámka: B. Svoboda v řadě čísel opomněl nález části korálků (interval 43603-43698) a mezi výbavou hrudku smůly.

Tab. 113:1-16

Hrob 29/XXIV (1930)

43699-Fe kopí, 43886-Fe přezka, 43887-Fe přezka, 43888-Fe zlomek přezky, 43889-Fe zlomek, 43890-hřeben s Fe nýty.

Tab. 113:17, 114:1-6

Hrob 30/XXV (1930)

43700-Fe kopí, 43701-hřeben s Fe a br. nýty, 43702-Fe nůžky, 43710-Fe přezka.

Tab. 114:7-10

Hrob 31/XXVI (1930)

43703-Fe kopí, 43704-Fe štítová puklice (nenalezeno), 43705-706-dva zlomky asi z jedné Fe přezky, 43707-Fe přezka, 43708-křesadlo, 43709-zlomky nádoby, 43711-Fe zlomek (pravděpodobně konec držadla štítu).

Tab. 115

Hrob 32/XXVII (1930)

43718-nádoba, 43719-Fe šipka (nenalezeno), 43720-Fe šipka (nenalezeno), 43721-Fe šipka (nenalezeno), 43803-hřeben s Fe nýty, křesací kamínky (nedochováno).

Tab. 116:1-3

Hrob 33/XXVIII (1930)

43722-nádoba, 43723-kamenný závěsek (pískovec), 43724-Fe přezka, 43725-Fe klíč (?+Fe zlomky), 43726-hřeben s Fe nýty.

Tab. 116:4-8

Hrob 34/XXX (1931)

43727-nádoba, 43728-nádoba, 43729-skleněný korál, 43730-bronzová pozlacená esovitá spona, 43731-Fe nůž, 43732-Fe přezka, 43733-zlomky skla, 43734-37, 43752-skleněné korále (nekresleno), 43753-Ag pozlacený knoflík spony.

Poznámka: Číslování hrobů v původní řadě vynechává číslo XXIX, patrně z důvodu dodatečného čísla hrobu VIIa.

Tab. 118:1-9

Hrob 35/XXXI (1931)

43738-nádoba, 43739-nádoba, 43740-dva zlomky Ag drátu, 43741-Fe přezka, 43742-Fe zlomky (rámeček přezky?), 43743-Fe nůž (otisky textilu).

Tab. 118:10-14, 119:7,8

Hrob 36/XXXII (1931)

43744-nádoba, 43745-nádoba, 43746-br. pinzeta, 43747-Ag přezka, 43748-křesadlo (nekresleno), 43749-Fe meč (zlomek), 43750-Fe nůžky (+ 11 zl. Fe), 43751-Fe klíč (zlomky, nekresleno), 43801-Fe nůž, 43836-Fe tyčinka (klíč?), 43837-Fe tyčinka (šídlo, tetovací jehla?), 43838-Fe přezka, 43839-Fe přezka, neev. ulity šneků.

Tab. 119:1-6, 120

Obr. 69. Ilustrace O. Sekory

Hrob 37/XXXIII (1931)

43754-nádoba, 43755-křesadlo (nekresleno), 43756-br. přezka, 43766-Fe nůž, 43767-Fe šipka, 43768-Fe tyčinka, 43769-Fe tyčinka+zlomky, 4 ks ulit šneků a zlomky vaječné skořápky (neev. dovozeno).

Tab. 121

Hrob 38/XXXIV (1931)

43757-Fe nůž, 43756-Fe klíč, 43759-Fe přezka, 43760-nádoba, 43761-nádoba, 43762-smůla, 43763-Fe šipka, 43764-Fe šipka, 43765-Fe šipka, skořápky vejce (neev. dovozeno).

Poznámka: Podle B. Svobody (a inventáře) byly skořápky vejce v nádobce 43761, podle plánu však byly rozhozeny vedle této nádoby. B. Svoboda uvádí (odvolává se na inventář), že k hrobu patří bronzová přezka. Jedná se o překlep, inventář a ani plán hrobu tuto informaci neobsahuje (Svoboda 1965, 290).

Tab. 122:1-10

Hrob 39/XXXV (1931)

43770-nádoba, 43771-nádoba, 43772-br. kroužek, 43773-br. klíč, 43774-br. klíč, 43775-Fe nůž, 43776-Fe řetízek, 43777-br. přezka, 43778-br. přezka, 43779-korál, 43780-Ag kování dřevěné misky, 43781-Ag kování onucí, 43782-Ag kování onucí, 43783-br. plech+textil, 43784-zvířecí kost.

Tab. 122:11-13, 123

Hrob 40/XXXVI (1931)

43785-Fe přezka (nenalezeno), 43802-Fe struska.

Tab. 124:1

Hrob 41/XXXVII (1931)

43786-kámen.

Tab. 124:2

Hrob 42/XXXVIII (1931)

43787-nádoba, 43788-43790-skleněné korále (nekresleno), 43791-skleněný korál, 43792-zvířecí zub (závěsek).

Tab. 124:3-5

Hrob 43/XXXIX (1931)

43793-nádoba, 43794-smůla, 43795-96-křesadla (nekresleno), 43797-br. plíšek s nýtem (původně dva nýty), 43798-hřeben s Fe nýty, 43799-Fe kopí.

Tab. 124:6-10, 125:1

Hrob 44/XL (1931)

43804-střep (nekresleno), 43805-švartnový kotouček (latén?), 44806-smůla, 44807-Fe nůž.

Tab. 125:2-4

Hrob 45/XLI (1931)

43808-nádoba, 43809-kopí (nenalezeno), 43810-Fe štítová puklice s bronzovými kryty nýtů, 43811-Fe držadlo štítu (před odlomením na jednom konci s otvorem a nýtem; dnes dochován samostatný nýt), 43812-kamený brousek korozi přichycenou Fe tyčinkou, 43813-br. kování dřevěné misky, 43814-2 ks olověného drátu, 43815-br. kování s dvěma páry nýtů a zbytkem dřeva (součást pochvy meče).

Tab. 125:5-11, 126:1

Hrob 46/XLII (1931)

43816-Ag pozlacená klešťovitá spona, 43817-Ag přezka (viz Poznámka), 43818-834-skleněné korálky (z toho 1 Ag), skořápky slepičího vejce (nevidováno, ztraceno).

Poznámka: Přezka 43817 je ve všech pramenech uváděna jako bronzová, toto zkrácení zapříčinila povrchová zelená korozní vrstva.

Tab. 126:2-5 (č. 3 podle Filip 1948, č. 5 podle Pleiner – Svoboda 1978)

Hrob 47/XLIII (1931)

43835-Fe nůž.

Tab. 126:6,7

Hrob 48/XLIV (1931)

43840-nádoba, 43841-br. kování, 43842-Fe kopí, 43843-Fe šipka, 43844-Fe přezka, 43845-hřeben s bronzovými nýty.

Tab. 127

Hrob 49/XLV (1931)

43846-847-pár Ag pozlacených miniaturních spon typu Rositz, 43848-skleněný korál (uváděný též jako přeslen), 43849-Fe nůž, 43850-střepy (nekresleno).

Tab. 126:8-11 (č. 10 podle Filip 1948)

Hrob 50/XLVI (1931)

43851-hřeben s bronzovými nýty, 43852-přeslen, 43853-kamenný závěsek (pískovec?), 43854-křesadlo, 43855-Fe nůž, 43856-Fe přezka, 43857-skleněný korál (nenalezeno), 43858-smůla.

Tab. 128:1-7

Hrob 51/XLVII (1931)

Bez nálezů.

Tab. 128:8

Hrob 52/XLVIII (1931)

43428-nádoba, 43859-Fe puklice štítu, 43860-Fe nůž, 43861-863-Fe šipky, 43864-křesadlo, 43865-br. plech s nýtem, 43866-hřeben s Fe nýty.

Tab. 129

Hrob 53/XLIX (1931)

43867-nádoba, 43868-křesadlo, 43869-Fe přezka, 43870-Fe nůž, ulity měkkyšů (nevidováno).

Tab. 130:1-4

Hrob 54/L (1931)

43871-nádoba, 43872-přeslen, 43873-Fe přezka, 43874-876-skleněné korále (nekresleno).

Tab. 130:1-3

Hrob 55/LI (1931)

43877-nádoba.

Tab. 128:9,10

Hrob 56/LII (1931)

43878-nádoba (viz Poznámka), 43879-Fe štítová puklice, 43880-Fe držadlo štítu, 43881-Fe přezka, 43882-zvířecí kost, 43883-křesadlo.

Poznámka: Inv. číslem 43878 je ve sbírce označena též jiná, v ruce hnětená nádoba podobného tvaru. Její skutečný původ (lokalitu) se zatím nepodařilo zjistit.

Tab. 131

Sběr

Mezi hroby 9 a 18, anebo II a V: 43893-br. přezka, 43894-Fe nůž, 43895-přeslen.

Tab. 132:1-3

U hrobu 16/XI: 43896-nádoba.

Tab. 132:4

43901-Fe nůž, 43907-br. náramek (latén).

Tab. 132:5,6

43984-přeslen (z eneol. jámy, nekresleno).

Dar J. Stolína, správce Límanovy cihelny: 43916-nádoba, 43917-hřeben s Fe nýty, 43918-hřeben s Fe nýty.

Tab. 132:7-9

Prameny:

NZ (J. Schráníl, archiv NZ NM Praha).

Literatura:

Malý 1935; Svoboda 1938-39; 1941/42; 1948, Tab. XXIV:7,8; 1965, 281-295, obr. 50-54, 55:1-8, 10-11, 56:6, T. LXXXV-CIX-plány hrobů rekonstruovány podle fotografií a podle autentické kresebné dokumentace; Preidel 1940, taf. 234; Břeň – Turek 1960, obr. 152:1, 155, 157:1; Tab. 96; 101; Müller-Wille 1970-71, 214; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:2,8,9,11, 232:1,2,7,11-15,19,20,22, 234:1,4, 235:6,9,14,16; Špaček nedat. rkp.; Špaček – Snítily 2003; Ambros – Müller 1980, 89; Zeman 1987, 523; 1994, tab. II:5; Oexle 1992, 303, č. 642; Haberstroh 2003, 224, Abb. 4; Pochitonov č. 743; Militký 2000; 2004; Sklenář 2003, 4, 17; Droberjar 2002a, 41- chybně trvání výzkumu, celkový počet odkrytých hrobů a počet deformovaných lebek; 2005a, 172, 173, 175, 177, 184, 198, bar. příloha; Korený 2007; Droberjar 2007; Korený – Špaček 2008; Pleinerová 2007; Urbanová 2008, 537-539, obr. 20-25.

■ G. 1932-36.

Pohřebiště- zničený údajně dvě řady hrobů (15-20 hrobů?).

Uložení: keramika měla být uložena ve sbírce továrníka Límana ml.

Prameny:

Informace v NZ (J. Neustupný, archiv NZ NM Praha).

© H. 1936, výzkum, J. Neustupný (NM).

Pohřebiště-4.

NM Praha.

Hrob 57/LIII (1936)

523056-Fe kopí, 523057-Fe nůž, 523058-křesadlo (nekresleno), 523059-hřeben s Fe nýty (nekresleno), 523060-střepe (nekresleno), 523061-ulity měkýšů, 523062-063-kosti. Neevidováno: ocílka (ztraceno?).

Tab. 134

Hrob 58/LIV (1936)

Zvířecí kost.

Tab. 135-plán

Hrob 59/LV (1936)

523064-střep, dvě br. kování opasku, zlomek textilu, Fe přezka (nevidováno).

Tab. 135:1-3

Hrob 60/LVI (1936)

Bez nálezů.

Tab. 135-plán

Prameny:

NZ (J. Neustupný, archiv NZ NM Praha).

Literatura:

Sklenář 2003, 4-nedopatřením jako k.ú. Čelákovice; Korený 2007.

Nepublikováno.

* CH. Před 1939 (údajně 1930).

NM Praha-dříve sbírka J. Skály-Rosenbauma (Jirny).

52161-bronzová spona. Nenalezeno.

Prameny:

3249/39.

Literatura:

Svoboda 1965, obr. 56:6.

Poznámka:

Ke sponce měla údajně patřit i nádoba, která podle B. Svobody byla falzem. Podle sdělení dělníků v cihelně měla spona údajně pocházet z hrobu 18/XIII. J. Schránil měl ve svém druhém deníku z r. 1930 jméno tohoto sběratele; je tedy pravděpodobné, že J. Skála-Rosenbaum se na výzkumu pohyboval už v tomto roce. Původ samotné spony je však nejistý – je ale zajímavé, že na konci 20. let byly v nedaleké Jandově cihelně v Toušeni údajně nalezeny min. 2 merovejské spony, které se však údajně ztratily; tuto úvahu však oslabuje zmínka v novinách „Letem světem“ (č. 39, asi červenec 1930): „U koster [tj. hrob jezdce s koněm] byly nalezeny bronzové památky z této doby: bronzové ostruhy, *bronzová spona* a jiné drobnosti.“

Tab. 132:10 (podle Svoboda 1965)

● I. Záluží, okr. Praha-východ, Límanova cihelna?

Kolem r. 1930, E. Vlasák.

M Čelákovice.

A2942-skleněný korálek. Tab. 96:6

Špaček – Venclová 2003, 77, obr. 2:18-doba římská až stěhování národů.

Poznámka:

Může pocházet z některého ze zničených hrobů v Límanově cihelně.

Tab. 96:6

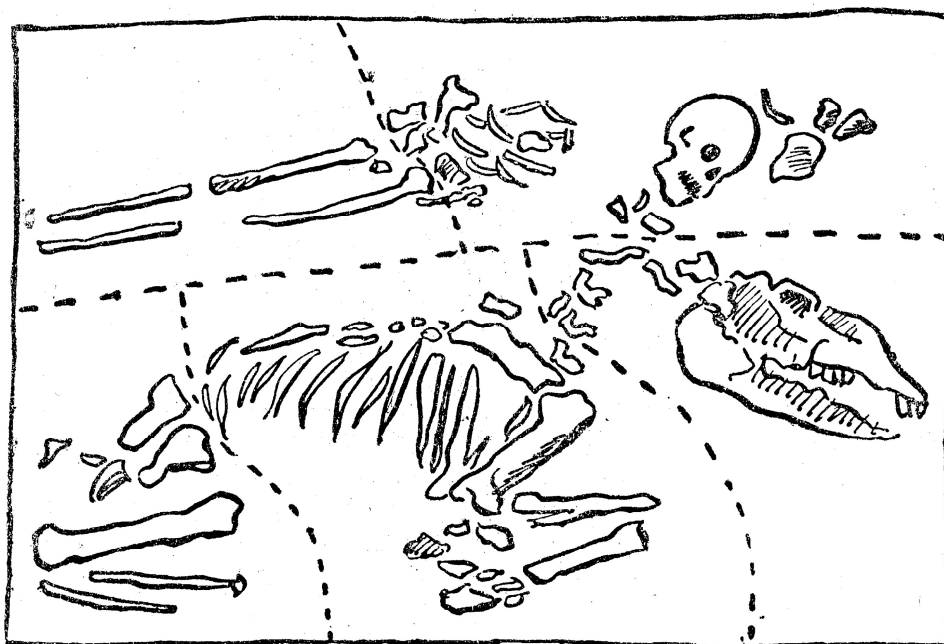
© J. 2011, výzkum, K. Urbanová (NM), R. Korený (M Příbram).

NM Praha.

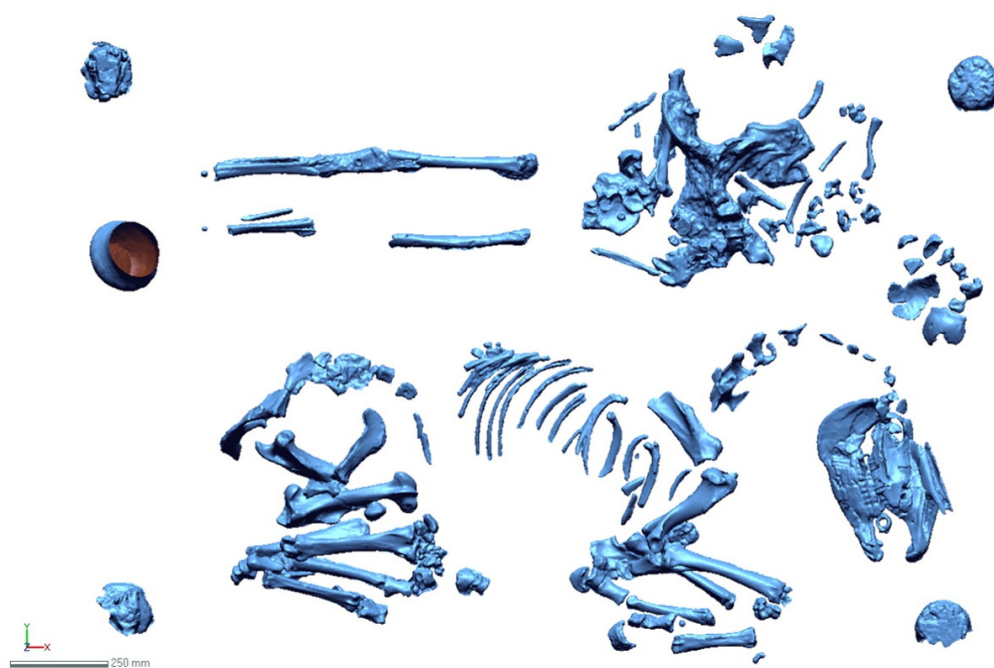
Hrob 18/XIII.

Dokončení rozebrání hrobu (Obr.), nalezena Fe přezka.

Tab. 95-135

Obr. 70. Hrob 18/XIII v podání O. Sekory v r. 1930...

Obr. 71. ... a ukázka výstupu z 3D skenování hrobu 18/XIII (r. 2011; fy. Geomagic)

- 132. Záluží, okr. Praha-východ, hliník, ppč. 18
- A. 1933, zničeno.
- Sídliště-20+?
- Prameny:
- 2934/33 (J. Čermák).
- Literatura:
- Motyková 1959; 1960.
- B. 1943, výzkum, A. Müller, Z. Palma (AÚ Praha).

Sídlíště-1
NM Praha.
Literatura:
Motyková 1959; 1960.

☉ ● 133 (126). Zbuzany, okr. Praha-západ, čp. 87.

A. Pohřebiště-2+?

NM Praha.

Č. přír. 1/69-Ag spona, br. nákrčník.

NZ NM Praha (M. Slabina, M. Stloukal), 1591/59 (J. Kabát).

Slabina 1969; Svoboda 1972; Zeman 1987, 523; Droberjar 2005a, 197.

Tab. 136:1,2

☉ B. Zbuzany, okr.-západ, trať Prsnice.

Pohřebiště-1+?

NM Praha-dříve soukromá sbírka, č. 3432. Koupeno J. Militkým v 90. letech na burze, předáno do NM.

4/2005-nádoba a kostěné šídlo (celek?).

Literatura:

Droberjar 2008b, obr. 100:1.

Poznámka:

Jedná se o tutéž lokalitu jako v případě sub A?

Tab. 136:6,7

Dále jako lokalita „Ořech“:

☉ C. Před 1960? V. Košťál?

Pohřebiště-1+?

M Roztoky.

Př. č. 267/72, č. inv. 38034 (st.č. 255)-nádoba.

Literatura:

Svoboda 1965, 255, T. XXXV:3-Ořech; Zeman 1987, 523-Ořech.

Poznámka:

Nádoba uložená v M Roztoky má navíc ještě staré číslo a lokalitu 255 OŘECH (provedeno velkým razítkem na horní pleci, typ užívaný v Národním muzeu) a nápis „H-1-NM-Praha“. V případě druhého nápisu by se mohlo jednat o nový mylný zápis provedený v Národním muzeu v době, kdy měl nádobu zapůjčenou B. Svoboda (srov. Svoboda 1965, 165, pozn. 7). Není ovšem jasné, kdy a za jakých okolností se nádobka původně dostala do sbírek M Roztoky (z Národního muzea?). Viz také heslo Ořech v oddíle C.

Tab. 136:8

● D. Pohřebiště-1+?-puklice a držadlo štítu.

M Praha-předtím škola Ořech-bez lokality a nál. okolností.

Literatura:

Vencl 1972, č.149, Tab. LXI:A.

Poznámka:

V obou případech se jedná o nálezy z pohřebiště ve Zbuzanech (srov. Vencl 1972).

Na lokalitě zjištěny také hroby z 2. pol. 5. století (Blažek, O. 1969; Skružný 1969; Svoboda 1965, 279, T. XXIII:3; Zeman 1994, Tab. I:3); z této fáze byla v roce 2006 prozkoumána další část nekropole asi s 36-37 hroby (výzkum D. Stolz, ÚAPPSC Praha). Pohřebiště bylo ničeno v rámci výstavby rodinných domků po dlouhou dobu; řada nálezů tak zůstala v soukromém držení, v lepším případě se dostaly do školních (Ořech) a muzejních sbírek.

Tab. 136:5 (podle Vencl 1972)

☉ 134. Zvíkovské Podhradí, okr. Písek, hrad Zvíkov.

A. 1955, výzkum, K. Reichertová (AÚ Praha).

Oj. nález.

M Č. Budějovice.

A 26362-zlomek keramiky.

B. 2002 nebo před, sběr, K. Němcová.

Oj. nález.

M Písek.

A 13938-zlomek keramiky.

Literatura:

Jířík – Simota 2009.

Tab. 137:1,2 (podle Jířík – Simota 2009)

● ☉ 135 (127). Zvoleněves, okr. Kladno, ppč. 319, poloha Na Chmelnici pod Bechovem.

1914-15, výzkum, V. Landa, NM Praha.

Pohřebiště-7+?

NM Praha.

Hrob 1

18620-Fe nůž, 18621-jantarový korál, 18633-Ag pozlacená spona, 18634-Ag pozlacená spona (reparace), 18635-bronzový prsten s Ag drátkem, 18636-Fe kroužek, 18637-Fe klíč, 18638-Fe zlomek.

☉ Hrob 2

18623-Fe meč.

Hrob 3

18622-bronzový kroužek, 18624-bronzová spona, 18625-skleněný korálek (7 ks), 18626-bronzová přezka s Fe jazýčkem, 18627-ker. korál, 18628-ker. korál/závěsek, 18629-nádoba.

Hrob 4

18630-Ag a bronzová přezka s destičkou.

Hrob 7

18631-nádoba, 18632-ker. korál/závěsek.

Literatura:

Prokop 1916; Matiegka 1916; Niederle 1918, 7; Švejda 1923, 72; Svoboda 1965, 280, obr. 47, 48, T. LXXIX:2,4-18-v popisu chyby!; Svoboda – Pleiner 1978, obr. 231:1, 234:2-chybně Praha-Podbaba, Juliska, 235:12; Zeman 1987, 523; Quast 1999, 127; Droberjar 2008c, obr. 8:3-chybně hrob I; Korený 2008-rekonstruovaný plán podle původního popisu.

Tab. 136 plán (podle Korený 2008), 9 (spona podle Filip 1948), 10, Tab. 137:3-6 (č. 3 podle Svoboda 1965, č. 6 podle Pleiner – Svoboda 1978)

B. Nálezy z merovejského období, přesněji nelokalizované

● 136. Kopidlno-okolí, okr. Jičín.

1935-1960.

Kontext neurčen.

M Jičín.

A 266-nádoba a zlomky dalších.

Poznámka:

Za upozornění na nález děkuji J. Jílkovi.

☉ 137. Litoměřice-okolí? („Lovosice“)

Před 1945.

Kontext neurčen.

NM Praha-dříve sbírka J. Kerna, pův. bez č. V katalogu NM uvedeno: neznámá lokalita, Kern 20. 96578a,b-spona.

Literatura:

Droberjar 2002b, 411, obr. 3-Lovosice; Droberjar 2005a, 154-Lovosice; Trefný 2006-Lovosice.

Poznámka:

Inventář NM nezná lokalizaci této spony; její ověření bude možné až po zpřístupnění příslušných archiválií v litoměřickém muzeu.

Tab. 43:2

© 138. Mělník-okolí?

Kontext neurčen.

NM Praha.

Přír. č. 7/2005-nádoba.

Nepublikováno.

Tab. 137:8

● 139 (99). Praha.

Kontext neurčen.

M Praha (?).

Nádoba.

Literatura:

Svoboda 1965, T. XLII:11.

● 140. Semčice anebo Žerčice, okr. Mladá Boleslav.

Kontext neurčen-spona.

Uložení?

Literatura:

Droberjar 2008a, 232, Abb. 12:4-vedeno jako sídliště.

© 141 (128). Žatec-okolí.

Kontext neurčen.

M Žatec

Neev.-nádoba.

Literatura.

Svoboda 1965, 281.

Nepublikováno.

Tab. 137:7

© 142. Žatec-okolí.

Kontext neurčen.

M Žatec.

2015 (st.č. 32)-nádoba.

Nepublikováno.

Tab. 138:1

© 143. Severní Čechy – Soběnice/Litoměřice?

Asi kolem r. 1900.

Kontext neurčen.

NM Praha-původně sbírka K. Lichtenfeldta, č. 16-nádoba.

96605-08-korálky.

96610-nádoba.

Sklenář 2003; 2005, 344.

Tab. 138:2-6

© 144. Čechy ?

Kontext neurčen.

M Příbram inv. č. A 558.

Nepublikováno.

Tab. 138:7

C. Nálezy většinou fyzicky nerevidované (resp. nedostupné), datování do merovejského období jen pravděpodobné

■ (1). Bělušice, okr. Most.

Pohřebiště-1+?

5226/52 (I. Hnízdová).

M Teplice.

Svoboda 1965, 237-M Bílina; Zeman 1987, 523; Muška 1990, 63, č. 53.

Nenalezeno.

■ Bílá, okr. Liberec

M Mimoň č. inv. 228-nyní?

Nádobka zdobená vpichy, SN?

1761/76-sbírka muzea

■ ☺ Čelákovice. Praha-východ.

Před 1918, výzkum, A. Stocký.

Hrob. Obsahoval merovejskou nádobu a kus přezky.

Ve sbírce Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou je miniaturní nádobka č. inv. 2026, opatřená popiskem: „Čelakowitz. Tonnachbildung.“ Není známo, kdy se do sbírky dostala; je ovšem zajímavé, že podle nápisu by se sice mělo jednat o keramickou napodobeninu, ale materiál odpovídá střepu z doby stěhování národů; rovněž kopie se obvykle vyráběly ze sádry. Je to ona nádoba, kterou L. Niederle zmiňuje ve svém článku?

Literatura:

Niederle 1918, 10-Čelákovice; Svoboda 1965, 294-Záluží; Špaček, nedat.

Poznámka:

B. Svoboda tento hrob lokalizuje do Záluží (Svoboda 1965, 294), s čím ve své práci oprávněně nesouhlasí J. Špaček (srov. Špaček, nedat.).

■ České Zlatníky, okr. Most, zahrada G. Wagnera.

1934.

Pohřebiště ?

M Most.

Přir. č. 418/27.

Prameny:

513/37 (anonym), 5758/46.

Poznámka:

Nádoba s uchem, zlomky kostí a zubů. Podle upozornění J. Zemana měl v rkp. soupise H. Preidel zaznamenán žárový hrob, uložený v M Bílina.

Nenalezeno.

☺ 16. Horní Počaply ?, okr. Mělník.

Před 1955.

Kontext neurčen.

M Mělník-původně škola v H. Počaplech (do r. 1955), pak M Budyně n. O., nakonec M Mělník.

Č. inv. Pr 1062-63-nádoby.

Literatura:

Sklenář 1966, 15, tab. VIII/256, 258-únětická; 1982a, 61, č. 20/0h-stěhování národů (?).

Tab. 8:4

■ Hořešovice, okr. Kladno.

Před 1940.

Pohřebiště?-1+?

Školní sbírka Zlonice (zničeno).

Prameny:

2701/40 (A. Knor)-kresba (řez) nádoby, schematická.

Poznámka:

Datování nejisté. S nádobkou nalezena také lidská spodní čelist.

■ (21). Hřivice, okr. Louny, u silnice směr Tuchlovice.

Pohřebiště-1+?

Literatura:

Prokop 1911a; 1911b, 17; Preidel 1930-II, 208; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

Tuchlovice v okolí Hřivic nejsou. Patrně se jedná o Touchovice (směr Louny) nebo Tuchořice (směr Žatec).

Doba stěhování národů.

■ (24). Chudeřice, okr. Teplice, Pohlovo pole.

Pohřebiště-1+?

Prameny:

3779/46-záznam z archivu A.f.V.(„fränkische Funde“), 5603/51-výpis z A.f.V. (soupis nálezů z katastru).

Literatura:

Weinzierl 1905-06, 59; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

V literatuře (Budinský 1978, 92) uváděna nádoba ze stěhování národů; v cit. odkazu (Budinský 1966, obr. 14) je ale nádoba k. knovízské.

Nenalezeno.

■ Konobřez, okr. Most, Pařidla, lom Ležáky.

1971. Sběr D. Koutecký, Z. Smrž (AÚ Most).

Pohřebiště-2+?

ÚAPPSZČ Most ?

Prameny:

2934/71 (D. Koutecký).

■ (35). Kozly, okr. Mělník, pískovna.

Pohřebiště-1+?

M Brandýs ?

Prameny:

344/48 (chybí; viz Svoboda 1965).

Svoboda 1965, 250, 299, 301; Sklenář 1982a, 144; Zeman 1987, 523.

Nezjištěno.

■ (37). Křinec, okr. Nymburk.

A. Před 1910.

Pohřebiště-1+?

NM Praha ?

M Poděbrady-dříve uloženo v M Křinec, Stifterova sbírka (podle NZ se nálezy z hrobu v muzeu již nenalezaly; ústní informace o hrobu v NZ od J. Hellicha).

Prameny:

412/35 (J. Böhm ?).

Zeman 1987, 523; Sklenář 2003, 8-sbírka.

B. Dar K. Vávra.

Neurčeno.

NM Praha.

227 461 (1410)- Zbytek jazýčku Fe přezky.

Literatura:

Vokolek 2004, 35, 193:5-k.ú. Zábrdovice.

Poznámka:

Datování do SN nejisté.

■ Libochovany, okr. Litoměřice.

Pohřebiště-1+?

Literatura:

Weinzierl 1904, 16-22.

■ 51. Louny-okolí.

Kol. 1942.

Žárový hrob.

Louny-soukr. sbírka.

Literatura:

Svoboda 1965, 136; 1969, 490.

■ Nehvizdy, okr. Praha-východ.

Pohřebiště-2+?

M Brandýs n. Labem.

Niederle 1918, 10.

■ Ohaře, okr. Kolín.

Sídliště.

M Kolín.

St. č. 7356 (F. Dvořák)-nádobka.

Nenalezeno.

■ Ořech, Praha-západ.

B. Svoboda (1965, 255) uvádí nádobku, uloženou v M Roztoky, podle popisu to však není táž, na kterou odkazuje v obrazové příloze (t. XXXV:3). Jedná se tedy o jinou, zatím neidentifikovanou nádobu. Její uváděný původ z Ořecha je podezřelý, může jít spíše o nález ze sousedních Zbuzan.

■ (66). Panenské Břežany, okr. Praha-východ.

Oj. nález?

Literatura:

Franz 1932; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

V ADČ odkaz na NZ 8892/74 (V. Moucha) – zde materiál ze SN není.

■ Pečky, okr. Nymburk.

1923, vodovod.

Hrob ?

M Pečky.

296-nádobka.

Prameny:

AÚ neg. 11990+další mísa se zataž. okrajem M Pečky inv.č. 405

Literatura:

Svoboda 1965, 256-vinař. stupeň.

■ (67). Pětipsy, okr. Chomutov.

Před nebo v r. 1896.

Oj. nález.

M Most

777 (i.č. 6312)-hřeben.

Literatura:

Preidel 1930, 201; Svoboda 1965, 256; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

Nenalezeno. Podle popisu výzdoby může být hřeben mladší, raně středověký.

- Pchery, okr. Kladno, ppč. 671, „ke hřbitovu“.

Stavba RD, 1925.

Pohřebiště-2+?

M Slaný.

Prameny:

567/27 (J. Švejda), 3702/76 (A. Knor) – zde také na listu č. 14 foto nádoby inv.č. 3180, která ale patří do č. 68!

Literatura:

Švejda 1925; Duras 1926, 66.

Poznámka:

Podle A. Knora nedaleko hrobů UK vykopány 3 hroby, jeden z nich knovízský. U jedné kostry dvě nádoby, u druhé nic. Viz též Svoboda 1965, 256 – vinař. stupeň

- Postoloprty, okr. Louny?

Údajně sbírka Ohrada.

V literatuře je uvedena v ruce hnětená nádoba, která má údajně pocházet z Postoloprty a údajně má být ve sbírce bývalého muzea Ohrada. Tato nádoba ale v současnosti ve sbírce není a ani nebyla (za konzultaci děkuji také P. Zavřelovi). Lokalizace této nádoby je tedy zatím neznámá.

Literatura:

Svoboda 1965, Tab. XVI:6.

Tvar nádoby by odpovídal spíše staršímu stupni období stěhování národů.

☺ Praha-Dejvice, Nová Juliska, Hofmanova cihelna.

Sídlíště?

M Praha.

P1781-část hliněného závaží.

Prameny:

Deník J.A. Jíry, řada A, rok 1899 (archiv M Praha).

Literatura:

Svoboda 1965, 267; Droberjar 2005b, 822-23; Pleinerová 2007, 151.

Poznámka:

Ostatní předměty se nepodařilo dohledat. V literatuře tradované datování do merovejského období proto nelze zatím prokázat.

- Praha-Dejvice (Bubeneč/Podbaba), cihelna Reiserovy sladovny.

1883 (a kolem tohoto data), sběr/výzkum, A. Frič, NM Praha.

Pohřebiště-1+?

Literatura:

Matiegka 1924; Stocký 1926, 28-30, 160, Tab. VI-VII; Vlček 1969; Sklenář 2005, 32-33.

Poznámka:

Jedná se o nález uměle deformované lebky, kterou ovšem nelze blíže datovat (5.-6. stol.); původně vydávanou za nález paleolitický („Podbaba I“). Pochybnosti měl již J. Matiegka a po něm A. Stocký; jako paleolitický jej zprvu bez výhrad přijal E. Vlček, aby jej později zařadil do doby stěhování národů. Vzhledem k tomu, že se jedná o mužskou lebku a deformace je výraznější proti případům z konce 5. století, mohlo by jít o nález spíše z vinařického stupně. Ztraceno, dochována kopie.

☺ Praha-Hostivař, Vaclova pískovna, ppč. 965.

1933, výzkum, V. Budaváry (AÚ Praha).

Pohřebiště-1+?

M Praha.

83/33b-část železného masivního kroužku (?), hráněný, s dvěma výstupky na jednom konci.

Prameny:

1485/33 (V. Budaváry).

Literatura:

Bureš 1987, 108-109, Tab. XXVIII:1-latén; Waldhauser 2001, 415-latén; 2005, 763-latén.

Poznámka:

V literatuře uváděná spona je ve skutečnosti železný zkorodovaný zlomek, který sponu připomíná jen vzdáleně. Hrob tedy nelze jednoznačně datovat do d. laténské a je nutno připustit i jiné časové zařazení (d. římská – d. stěhování národů).

■ Praha-Kobylisy, cihelna u čp. 15 (Herzogová).

1862, sběr/výzkum, F. Petera.

Pohřebiště-1+?

Literatura:

Sklenář 1992, 183-184, č. 585/4.

Poznámka:

V jednom hrobě vedle lidské kostry údajně i kostra koně. Datování nejisté.

☉ Praha-Libeň, ul. Zenklova, proti čp. 341.

1970, sběr/výzkum, M. Fridrichová (M Praha), oprava vodovodu.

Pohřebiště-1+?

M Praha.

Prameny:

3064/74, 537/85 (M. Fridrichová).

Literatura:

Fridrichová 1973-latén; Bureš 1987, 102, Tab. XXIV:1-latén; Waldhauser 2001, 411-latén; Bureš – Waldhauser 2005, 767-latén; Hlava 2008, 554.

Poznámka:

Není vyloučeno, že nález patří k lokalitě č. 83 (85) a 84, tj. jednalo by se o stopy jednoho velkého pohřebiště; vzdálenost mezi krajními body činí asi 400 m.

* Praha-Libeň, Kotlaska.

Před 1906 (nebo před 1877?).

Kontext neurčen.

Sbírka Lehmann-Van Dyk-původně sbírka F. Petera-Rohoznický?

Keramická nádoba.

Prameny:

Monumenta populorum varia, collecta a Nicolao Lehmann Pragae, s. 13 (archiv NZ NM Praha).

Literatura:

Sklenář 2003, 22.

Poznámka:

Jedná se o část souboru skupinových fotografií předmětů z různých období a částí tehdejší Prahy a okolí, mezi kterými je i keramická nádoba s popisem „Kotlaska“ (fototabule č. 13, druhá police, zcela vlevo). Nádoba je esovitě profilace s šikmými svazky rýh přes výduť a připomíná tak keramiku z doby stěhování národů. Samotná sbírka Lehmann-Van Dyk obsahovala i část sbírky F. Petery-Rohoznického (†1877; o sbírce podrobněji Sklenář 2003, 22).

☉ Praha-Libeň, ul. Poděbradova.

1909, výkop pro kanalizaci.

Kontext neurčen.

NM Praha.

Keramická nádoba.

Literatura:

Štorch 1911, 145, obr.-vlevo.

Datování: Pravěk (únětická k. – stěhování národů?)

Tab. 76:9

■ Praha-Libeň, řečiště Vltavy.

Oj. nález.

NM Praha (dříve sbírka E. Štorcha).

Fe nůžky.

Literatura:

Droberjar 2005b, 832 (Libeň 11).

Poznámka:

Datování: římské – stěhování národů.

■ (91). Příšovice, okr. Turnov.

Oj. nález.

M Turnov-býv. sbírka učitele Hrdiny (nezvěstná).

Č. inv. A2429-nádoba.

Literatura:

Svoboda 1965, 270; Waldhauser – Košnar 1997, 136-37; Brestovanský – Stará 1998.

■ Pšov, okr. Louny.

Kontext neurčen.

M Chomutov.

Inv. č. 221-hřeben.

Literatura:

Černá – Ondráčková 1996, 54, č. 44/XXVII.

■ Radim, okr. Kolín, Na Skále, pískovna, ppč. 344/3.

1968.

Pohřebiště-1+?

M Kolín.

2/68-bronz. kroužek, přezka.

Literatura:

Svobodová 1969, 136.

Nenalezeno.

■ Radonice nad Ohří, okr. Louny, pískovna.

1958, N. Mašek-sběr.

AÚ Most.

■ Radovesice, okr. Litoměřice, dům p. Vogela.

1938 nebo dříve, p. Vogel (dar).

Oj. nález.

M Litoměřice-dříve M Libochovice.

20482-Fe kopí.

Literatura:

Blažek – Kotyza 1990, 34, č. 21/VI.

■ (96). Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice, Bezděkov.

Pohřebiště-1+?

NM nebo M Litoměřice.

Literatura:

Kotyza 1995; Trefný 2005a, 14.

© (101). Sířem, okr. Louny, Riedlovo pole.

1934, výzkum, I. Sýkora, L. Franz.

Sídlíště-5+?

M Žatec.

Č. inv. 1798-1800.

Literatura:

Franz 1935, taf. III, IV; Jančo 2001; Korený – Kytlicová 2007; Jiřík 2007, 545; Pleinerová 2007.

Poznámka:

Některé nálezy patří staršímu stupni stěhování národů. Nelze vyloučit podvrh.

● Srbsko, okr. Mladá Boleslav, vrch Sokolka.

Detektorový průzkum.

Uložení?

Přezka.

Literatura:

Waldhauser – Koldová 2006, 579, obr. 29-konec doby římské až stěhování národů.

■ Třebenice, okr. Litoměřice, vrch Košťálov.

1904 nebo před tímto datem.

M Třebenice-dnes M Litoměřice?

Literatura:

Píč 1905, 349-pozdně římská spona dalmatského typu; Niederle 1918, 8-časná merovejská spona.

■ (112). Třebívlice, okr. Litoměřice, na Skále.

Oj. nález.

Literatura:

Bubeník 1978, 51-52; Zeman 1987, 523.

● Třebíz, okr. Kladno.-Kvílice?

Škola Kvílice-nádoba+zlomek.

Prameny:

AÚ č. neg. 4867; 2690/40 (A. Knor)

Poznámka:

Fotografované nádoby nelze chronologicky blíže zařadit.

■ (113). Tuchlovice, okr. Kladno, přestavba RD.

Před 1970.

Pohřebiště-1+?

Uložení neznámé – M Slaný?

Prameny:

Pozůstalost A. Knora, archiv NZ AÚ Praha (karton 2, koncept přednášky z r. 1970).

Literatura:

Zeman 1987, 523.

Poznámka:

„...v částečně porušeném hrobě v Tuchlovicích však nádherné šperky unikly pozornosti narušovatelů.“
(A. Knor).

■ Úherce, okr. Louny.

Kostrový hrob.

M Louny.

St. inv. č. 490b (9179, A250)-podle inventáře je pod tímto číslem (resp. 490) vedena slovanská nádoba, zdobená vlnicí. V nádobce uložen přeslen.

Literatura:

Svoboda 1965, 277.

■ Velichovky, okr. Náchod.

Pohřebiště-1+?

Literatura:

Šnajdr 1896, 159.

D. Lokality z jiných časových úseků nebo neznámé provenience, dříve řazené do merovejského období

© *1 (2). Bohušovice nad Ohří, okr. Litoměřice, pískovna V. Třebického, ppč. 552-554, po levé straně silnice a jižně od žel. tratě.

A. Před 1924, zničen, datování do SN nejisté.

Pohřebiště-1+?

B. 1924, sběr.

Pohřebiště-1+?

NM Praha.

Č. inv. 27960-nádoba.

Č. inv. 27961-nádoba.

Prameny:

5932/41-foto nádob (anonym; d. hradištní), 755/47-foto nádob (anonym; d. hradištní).

Literatura:

Stocký 1925, 248; Jansová 1927-X.-XI. století; Borkovský 1936-38, Tab. X:43, 44; 1940, T. IV:43-44; Neustupný 1948; Váňa 1956, 107-108, obr. 1:2; Zápotocký 1965, 316, Obr. 61:2,4; Zeman 1987, 523; 1994, tab. I:4,5; Droberjar 1999a, 8-starší vinařická skupina; 2002a, 23-mladší stupeň SN, nedopatřením uvádí objev hrobů (sub A a B) ve stejném roce.

Poznámka:

Lokalizace není jistá, může jít také o pískovnu V. Třebického v poloze „za sokolovnou“, ppč. 599/1, po levé straně silnice a jižně od žel. tratě.

Mladší merovejský stupeň (konec 6. stol. – 1. pol. 7. stol.)

● (3). Břešťany, okr. Teplice, levý břeh Lomského potoka.

1973, výzkum, D. Koutecký (AÚ Praha-Most).

Sídlíště-1+?

Uložení ?

Prameny:

6973/76 (D. Koutecký; d. římská).

Literatura:

Ernée 1995; Pleinerová 2007.

Poznámka:

Výzdoba vzdáleně připomíná typ výzdoby z mladšího stupně doby stěhování národů (linie, šikmé žlábků, keilstich). Svým uspořádáním má však jiný styl a odpovídá mladořímskému způsobu výzdoby (např. Gall 2005, Taf. 66:505). I v tomto období se objevuje keilstich (z českých nálezů srov. Přešťovice, Kličin).

Mladší-pozdní doba římská.

● Doksany, okr. Litoměřice.

Neurčený kontext.

NM Praha.

3534-část nádoby.

Prameny:

1314/1949.

Literatura:

Trefný – Janíček 2007, 13-merovejská; Vokolek 2007, 25-26, Tab. 19:20-d. římská.

Pozdní doba římská.

* Hřivice, okr. Louny.

Kolem r. 1903? Stavba dráhy Louny - Rakovník.

Oj. nález.

Sbírka J. Hammerbauer.

Br. kroužek s bradavkami, hrací kostka z kamene zdob. konc. kroužky.

Prameny:

2262/58 (soupis B. Svoboda-d. římská).

Č. neg. AÚ 22131.

Poznámka:

Na uvedeném negativu je pouze bronzový kroužek s vývalky, hrací kostka chybí.

Latén.

● Karlovice, okr. Semily, poloha Čertova ruka.

1935-36, výzkum, R. Turek, AÚ Praha.

Sídliště?

M Turnov.

Prameny:

2131/47 (R. Turek).

Literatura:

Pleinerová 2007, 138-sídliště; Jiřík 2009, 164-171, abb. 15-2. třetina 5. století.

© (30). Kličin, okr. Louny, pole u silnice Žatec-Kličin a Žatec-Kněžice.

1990, výzkum, P. Holodňák, M Žatec.

Hrob-1+? (žárový).

M Žatec

Př.č. 45/90.

Literatura:

Holodňák 1995, č. 690; Droberjar 2005a, 189, 224, pozn. 141.

Poznámka:

S ohledem na zjištěnou situaci se o žárový hrob nejedná.

Konec doby římské-počátek doby stěhování národů.

* 36. Kšely, okr. Kolín.

Kontext neurčen.

Uložení?

Spona.

Literatura:

Profantová 2008, 626, 631, Abb. 9.

Poznámka:

Nález s pomocí detektoru kovů. Údajně z těže polohy jako nálezy keramiky pražského typu.

Mladší merovejský stupeň – 7. stol.

● (42). Ledvice, okr. Teplice, neznámá poloha.

1897.

Pohřebiště-1+?

NM Praha.

27091-92.

Prameny:

4859/40, 2217/52, 5179/52 (I. Hnízdoval), 281/53.

Literatura:

Niederle 1918, 10, obr. VI; Svoboda 1965, 250; Budinský 1977, 70; 1978, 126, č. XV/F; Zeman 1987, 523; Profantová 1992, 662, Taf. 2E:8-12, 54:1-7.

Mladší merovejský stupeň (konec 6. stol. – 1. pol. 7. stol.)

*● (42). Libochovice nad Ohří, okr. Litoměřice, čp. 355, roh ul. Tyrše a Komenského naproti Sokolovně.

1910, p. Šturm (dar), stavba rodinného domu (p. Svatoš).

Pohřebiště-1+? Žárový hrob.

M Litoměřice-dříve M Libochovice.

Inv. č. 7934 (M. Zápotocký uvádí 7936-37!!); L 218, L 412-nádoba, přeslen.

Prameny:

2284/58 (B. Svoboda-soupis).

A. Stocký: Deníky z cest po muzeích 1923-28 (rkp., Archiv NZ AÚ Praha, část o M Libochovice zpracoval podle poznámek J. Pokorného).

Literatura:

Zápotocký 1969, 188, obr. 4:2-3-d. římská-stěhování národů; Blažek – Kotyza 1990, 22, č. 16/XXXV-d. římská.

Doba římská.

© (47). Lochenice, okr. Hradec Králové, kravín (poloha III).

1964.

Pohřebiště-1+?

M H. Králové.

23006-10-Fe meč, Fe kopí, Fe botka kopí, Fe kroužek.

Literatura:

Zeman 1987, 523; 1990, 93; Vokolek 1993, obr. 35:8,9.

Doba laténská.

© (50). Louny, v prostoru pivovaru.

1897.

Pohřebiště-1+?

M Č. Budějovice-býv. sbírka M Ohrada

Č. inv. 2001-2006.

Prameny:

5246/48; M Ohrada – rkp. soupis sbírky + fototab. v AÚ Praha, archiv NZ (M. Šolle – V. Spurný – L. Hájek).

Literatura:

Svoboda 1965, 252, XVI:3-zde omylem jako Postoloprty; Zeman 1987, 523.

Poznámka:

Při dokumentaci nálezů v M Č. Budějovice železná šipka nezjištěna. Před rokem 1939 byl na témže místě nalezen obsah jiného hrobu (Waldhauser 2001, 314).

Doba laténská - LtA

© 53 (55). Milá, okr. Most, mezi silnicí Milá-Hrádek a úpatím Písečného vrchu.

1988, výzkum, Z. Smrž (AÚ Most).

Pohřebiště-1+?

AÚ Praha.

Prameny:

NZ AÚ Most 1151/88 (Z. Smrž-ml. d. římská – stěhování národů).

Literatura:

Bubeník 1995-raný středověk.

Mladší merovejské období.

© (76). Postoloprty, okr. Louny, cukrovar, dvůr.

A. 1922-datum podle inventáře.

Pohřebiště-1+?

M České Budějovice (býv. M Ohrada), inv. č. 1841-1846 (údajně celek; viz Komentář: 1841-47).

1841-v ruce hnětená nádoba s rytou, plastickou (a vlešťovanou ?) výzdobou (kresl., T. XVII:3)-stěhování národů

1842-Fe kopí (kresl., nepubl.)-latén,

1843-Fe kopí (kresl., nepubl.)-latén,

1844-Fe nůž? (3 zl. Fe, kresl., nepubl.),

1845-Fe nůž? (kresl., nepubl.),

1846-část Fe tulejky (v inventáři uvedeno jako Fe meč; kresl., nepubl.),

1847-bronzový klíč (kresl., nepubl.-stěhování národů).

Komentář:

Podle rkp. údajů by se mělo jednat o celek. Autoři, kteří pořádali sbírku, zřejmě vycházeli z nějakých rukopisných podkladů schwarzenberských úředníků. Problém je v tom, že uváděné zbytky dvou kopí (1842 a 1843) jsou laténská. Naopak, do mladšího stupně stěhování národů patří jiná dvě kopí (1823 a 1824), která jsou ve sbírce datovaná jako laténská. Uvedený „celek“ z roku 1922 je tedy nutné mít za nejistý.

Prameny:

76/34, 5280/48; rkp. sbírky M Ohrada, rok 1946, AÚ Praha-archiv NZ (M. Šolle – V. Spurný – L. Hájek).

Literatura:

Svoboda 1965, 257, T. XVII:3; Zeman 1987, 523; Blažek 1997, 12.

Mimo br. klíče a nádoby ostatní předměty doba laténská.

Tab. 67:5-10

☉ (78). Praha-Bohnice, Eledrova ulice.

1972, výzkum, M Praha, stavba sídliště Bohnice II.

Pohřebiště-2+? Žárové hroby.

M Praha.

Literatura:

Fridrichová 1975; Fridrichová – Profantová, 1997-slovanské hroby; Lutovský – Šmolíková – Státníková 2001, 8-slovanské hroby; Droberjar 2002a, 256-germánské hroby; 2005b, 814-815-germánské hroby; Lutovský 2005, 894-895-slovanské hroby; Korený 2005- germánské hroby.

Raný středověk – pražský typ.

☉ Praha-Dejvice, Nová Juliska, cihelna.

1894.

Ojedinelý nález.

M Praha.

Inv. č. A482 (staré P373)-spona Ag.

Prameny:

Deník J.A. Jíry z r. 1894; Inventář J.A. Jíry.

Literatura:

Niederle 1918, obr. II:35 – Podbaba, Mailbeckova cihelna; Preidel 1939/1940; Svoboda 1965, 267 – Praha-Podbaba, tab. XLII:4; Droberjar 2008, abb. 5:23 – Praha-Podbaba; Profantová 2008, 626, pozn. 45; Korený 2013.

Druhá polovina 5. století (mladší vinařická fáze).

☉ (86). Praha-Lysolaje, ul. Čábelecká, čp. 28.

1906 (10.7., 13.-14.7.), J.A. Jíra, průkop nové silnice za Laušmannovou zahradou.

Pohřebiště-1+? (jezdecký hrob).

M Praha.

Pův. č. A2086 – P3449 (foto A740), po r. 1945 nedostupné, v r. 2009 identifikováno mezi zbytkovým fondem z Mníšku p. Brdy.

Prameny:

Deníky J. A. Jíry č. 28 a 29 z r. 1906; Inventář J. A. Jíry; Farkač 1976-zde neúplné údaje.

Literatura:

Niederle 1918, 10; Preidel 1930, 226-poč. 5. stol., Borkovský 1940, obr. 19:1-chybně jako Praha-Podbaba, z merovejského pohřebiště; Svoboda 1965, 253; Zeman 1987, 523; Droberjar 2005b, 832; Korený 2010.

Raný středověk.

● Prosmyky, ppč. 719/20, 721.

1900.

Pohřebiště-2+?

Literatura:
Weinzierl 1902, 24-obr., taf. I-dole.
Raný středověk.

☉ (92). Radim, okr. Kolín.
1896, J. Waněk.
Pohřebiště 1+?
NM 65 274.

Literatura:
Stocký 1933, Tab. L:6 (chybně Radotín); Svoboda 1965, 271; Zeman 1987, 523.
Vinařický stupeň.

● Rousovice, okr. Mělník, cukrovar.
1912-13.
Pohřebiště.
Literatura:
Matiegka 1913, obr. 26:1-4 – merovejská kultura; Sláma 1977, 77-78.
Raný středověk.

☉ (100). Sedlec, okr. Mělník, Hradsko, hradiště.
Oj. nález, sběr, V. Maštalíř.
M Mělník.
Inv. č. 24234-klíč.
Literatura:
Sklenář 1994, 82, +97/2nn; 2004, 8, T. CXXIII:19.
Doba římská.

* (102). Slavětín, okr. Louny, silnice do Peruce.
1896, F. Kučera.
Pohřebiště-1+?
V literatuře uvedeno uložení v soukromé sbírce (Svoboda 1965, 274).
Prameny:
Archiv NM, fond J.L. Píč, kart. 8, č. inv. 529 (F. Kučera).
Literatura:
Píč 1909, 71; Niederle 1918, 9-d. merovejská; Preidel GK I, 211; II, 255-4.-5. století; Svoboda 1965, 274-vinařický nebo merovejský stupeň, omylem uvádí ještě jeden hrob; Zeman 1987, 523-d. merovejská; Korený 2010-st. D2.
Starší stupeň doby stěhování národů - horizont Untersiebenbrunn (st. D2).

☉ Úholičky, okr. Praha-západ, V sedlišti, ppč. 222/1.
1960, výzkum, N. Mašek (M Praha).
Sídliště-1+? (obj. 1a).
M Praha.
Inv. č. 54602-54664-tkalcovská závaží, ke.
Prameny:
6234/60 (N. Mašek)-ml. d. římská-stěhování národů, 954/77 (NZ MMP, N. Mašek).
Literatura:
Gojda 1988, 266, Fig. 40:2-19, 41; Pleinerová 2007, 160.
Mladší d. římská-počátek d. stěhování národů.

☉ Ústí nad Labem, břeh Bíliny, u sklárny.
1902.
M Teplice.
1118/62-kreamika.
Literatura:

Budinský 1977, 46, č. 21/I.
Starší doba římská.

© 124 (116). Velké Přílepy, okr. Praha-západ.
1999, výzkum, I. Vojtěchovská (M Roztoky).

Oj. nález.

M Roztoky-keramika.

Literatura:

Vojtěchovská 2000; Droberjar – Vojtěchovská 2001, 477; Vojtěchovská 2006, č. 1565 – nedopatřením uvádí jako žárový hrob.

Patrně 1. polovina 5. století.

● Velvary, okr. Mělník, Krausova školka.

Žárový hrob.

M Velvary?

Literatura:

Fencel 1974; Gojda 1988.

Doba římská.

● (121). Vrábí, okr. Praha-východ.

1919.

Kontext neurčen.

NM Praha-dříve Šlechtova sbírka.

19053-nádoba.

Literatura:

Svoboda 1965, 279; 1969, Abb. 2; Zeman 1987 – starší fáze.

● © (123). Zaříčany, okr. Kutná Hora. Sídliště.

NM Praha.

Literatura:

Čermák – Píč 1908, 197, obr. 3; Borkovský 1940, 53, obr. 18:2; Svoboda 1965; Zeman 1987, 523; Pleinerová 2007.

Pozn.: Zlomek „merovejské“ nádoby (NM 5850-51) publikovaný (Čermák – Píč 1908, 197, obr. 3; Borkovský 1940, 53, obr. 18:2) patří do vinařického stupně stěhování národů.

Starší stupeň doby stěhování národů.

● Žiželice, okr. Louny.

Pohřebiště.

Literatura:

Svoboda 1965, Tab. XIV:10.

Poznámka:

V publikaci byla omylem do merovejského období zařazena jehlice z mladší doby římské (Svoboda – Pleiner 1978b, obr. 232:17).

E. Pseudolokalita

© “Stará Boleslav, Brandýs nad Labem“.

M Brandýs nad Labem.

Spona.

Literatura:

Droberjar 2008, Abb. 6:8.

Poznámka:

V citované literatuře uvedeno jako Stará Boleslav. V starší evidenci M Brandýs n. L. je ale tato lokalizace vedena s otazníkem a tudíž je sporná a nejistá.

● “Teplice“.

Před 1899.

Neurčeno. Bronzová spona.

Původně M Teplice, dříve býv. sbírka Berthold Willner, zakoupeno ve Vídni, původ Podunají, Poalpi, Porýní.

Neevidováno. Z M Teplice pravděpodobně v 50.-60. letech J. Bouzkem odvezeno do Prahy (sbírky NM?, FF UK?).

Literatura:

Weinzierl 1899, 30, Taf. Fig. 13; Kühn 1974, 910, Taf. 280:21,91-chybně lokalita Teplice; Koch 1998, 691-chybně lokalita Teplice, Abb. 20, Karte 10.

Literatura

- Ambros, C. – Müller, H.-H. 1980: Frühgeschichtliche Pferdeskelettfunde aus dem gebiet der Tschechoslowakei. *Archaeologica Slovaca Fontes XIII*. Bratislava.
- Aspöck, E. – Stadler, P. 2005: Die langobardenzeitlichen Gräber von Brunn am Gebirge, Flur Wolfholz, Niederösterreich. *Archaeologia Austriaca* 87/2003, 169-223.
- Bader, Ch. – Windler, R. 1998: Eine reiche Germanin in Flaach. Zu einem neu entdeckten Gräberfeld des 5. Jahrhunderts im Kanton Zürich. *Archäologie der Schweiz* 21, 111-124.
- Banghard, K. 2002: Zeugnisse des Fernhandels – Die Cypraea aus Grab 334. In: A. Burzler – M. Höneisen – J. Leicht – B. Ruckstuhl, *Das frühmittelalterliche Schleithem – Siedlung, Gräberfeld und Kirche*. Schaffhauser Archäologie 5. Schaffhausen, 270-272.
- Bárdos, E. – Garam, É. 2009: Das awarenzeitliche Gräberfeld in Zamárdi-Rétiföldek I. *Monumenta avarorum archaeologica* 9. Budapest.
- Beilharz, D. 2005: Vergangenes inventar. Formale und interpretative Überlegungen zur Köcherbeigabe in merowingerzeitlichen Gräbern Mitteleuropas. In: C. Dobiat (Hrsg.), *Reliquiae gentium. Festschrift für Horst Wolfgang Böhme zum 65. Geburtstag*. Internationale archäologie – Studia honoraria 23. Rahden, 9-36.
- Beilharz, D. 2011: Das frühmerowingerzeitliche Gräberfeld von Horb-Altheim. *Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg* 121. Stuttgart.
- Beková, M. – Droberjar, E. – Velemínský, P. 2011: Kostrový hrob z mladší doby stěhování národů z Opočna, Královéhradecký kraj. In: E. Droberjar (ed.), *Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem*. *Studia Archaeologica Suebica* I. Olomouc, 249-256.
- Bemmann, J. 2008: Mitteldeutschland im 5. Jahrhundert – Eine Zwischenstation auf dem Weg der Langobarden in den mittleren Donauraum? In: J. Bemmann – M. Schmauder (Hrsg.), *Kulturwandel in Mitteleuropa. Langobarden – Awaren – Slawen*. *Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte* 11. Bonn, 145-227.
- Bemmann, G. – Bemmann, J. 1998: Der Opferplatz von Nydam. Die Funde aus den älteren Grabungen: Nydam-I und Nydam-II. Neumünster.
- Benda, K. 1960: Hroby z doby stěhování národů z Nemilkova u Mostu. *AR XII*, 756, 692.
- Bierbrauer, V. 2008: Die Langobarden in Italien aus archäologischer Sicht. In: M. Hegewisch (red.), *Die Langobarden. Das Ende der Völkerwanderung*. Bonn – Darmstadt, 109-151.
- Blaich, M. C. 2006: Das frühmittelalterliche Gräberfeld von Eltville, Rheingau-Taunus-Kreis. *Fundberichte aus Hessen* 2. Wiesbaden.
- Blajerová, M. – Likovský, J. 2003: Kostrové pozůstatky z období stěhování národů z Klučova. *ASČ* 7, 461-474.
- Blažek, J. 1995: Die neuen und unbekannten Funde der späten römischen Kaiserzeit und der Völkerwanderungszeit in Nordwestböhmen. In: Tejral, J. - Friesinger, H. - Kazanski, M. (eds): *Neue Beiträge zur Erforschung der Spätantike im mittleren Donauraum*. *Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno* 8. Brno 1997, 11-22.
- Blažek, J. 1999: Pohřebiště z doby stěhování národů v Postoloprtech, okr. Louny, poloha Seník. In: Čech, P.: *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1993-1997*. Most, 123-131.
- Blažek, J. – Kotyza, O. 1990: Pohřebiště z doby stěhování národů v Lovosicích. *Vlastivědný sborník Litoměřicko XXVI*, 59-66.
- Blažek, J. – Kotyza, O. 1992: Lovosice, okr. Litoměřice. *BZO* 1988-89, 89.
- Blažek, J. – Kotyza, O. 1995: Lovosice, okr. Litoměřice. *BZO* 1990-92, 189.
- Blažek, J. – Lutovský, M. 1992: Nové poznatky o pohřebišti z doby stěhování národů ve Světcí u Bíliny. *ČNM CLXI*, 1/2, 1-7.

- Blažek, J. – Militký, J. 1993: Nálezy z mohylníku v Plešnicích, okr. Plzeň - sever. AR XLV-3, 519-521.
- Blažek, O. 1969: Hřbitov z doby stěhování národů ve Zbuzanech. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství I-3, 165-168.
- Borkovský, I. 1940: Staroslovanská keramika ve střední Evropě. Praehistorica II. Praha.
- Bouzek, J. – Koutecký, D. – Neustupný, E. 1966: The Knovíz settlement of North-west Bohemia. FAP 10, Praha.
- Böhner, K. 1994: Die frühmittelalterlichen Spangenhelme und die nordischen Helme der Vendelzeit. Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz 41, 471-549.
- Brestovanský, P. – Stará, M. 1998: Nástin osídlení Libereckého kraje. Archeologie Libereckého kraje č. 1, 13-32.
- Brieske, V. 2001: Schmuck und Trachtbestandteile des Gräberfeldes von Liebenau. Studien zur Sachsenforschung 5.6.
- Břeň, J. – Turek, R. 1960: Dějinný nástup Slovanů – Doba tzv. stěhování národů. In: Neustupný, J. a kol.: Pravěk Československa. Praha, 366-385, Tab. 96-102.
- Březinová, H. 2003: Nálezy textilií z pohřebiště ze stěhování národů v Klučově. ASČ 7, 457-459.
- Březinová, H. 2007: Textilní výroba v českých zemích ve 13. - 15. století. Poznání textilní produkce na základě archeologických nálezů, in: Klápště, J. - Měřínský, Z.: Dissertationes archaeologicae Brunenses/ Pragensesque, Praha - Brno.
- Bubeník, J. 1995: Pozoruhodný hrobový nález z Českého středohoří. In: J. Blažek – P. Meduna (eds.), Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1983-1992. Most, 191-196.
- Budinský, P. 1966: Příspěvky k pravěku severozápadních Čech. Monografické studie Oblastního muzea v Teplicích 2. Teplice.
- Budinský, P. 1977: Pravěk Teplicka I. Přehledné dějiny Teplicka 1/1. Monografické studie sv. 13. Teplice.
- Budinský, P. 1977: Příspěvky k pravěku Podkrušnohoří ve sbírce teplického muzea. Teplice. Archeologické výzkumy krajského muzea Teplice 5.
- Budinský, P. 1978: Teplicko v pravěku II. Přehledné dějiny Teplicka 1/2. Monografické studie sv. 15. Teplice.
- Budinský, P. 1981: Archeologické nálezy z Lounska a z území mimo Severočeský kraj ve sbírce Teplického muzea. AVVŠČ 8. Teplice.
- Buchtela, K. 1910: Kultura merovejská. In: Buchtela, K. – Niederle, L.: Rukověť české archaeologie. Praha, 88-90, Tab. XXIII.
- Buchvaldek, M. 1990: Pohřebiště lidu se zvoncovitými poháry. In: J. Zeman – M. Buchvaldek – J. Sláma (ed.), Ločenice. Z archeologických výzkumů na katastru obce. Praehistorica XVI, 29-49.
- Bureš, M. 1987: Plochá kostrová pohřebiště doby laténské v Praze. Archaeologica Pragensia 8, 5-156.
- Bureš, M. – Waldhauser, J. 2005: Praha železná. In: M. Lutovský – L. Smejtek, Pravěká Praha. Praha, 716-776.
- Burzler, A. – Höneisen, M. – Leicht, J. – Ruckstuhl, B. 2002: Das frühmittelalterliche Schleithelm – Siedlung, Gräberfeld und Kirche. Schaffhauser Archäologie 5. Schaffhausen.
- Clauss G. 1976/77: Strumpfbänder: Ein Beitrag zur Frauentracht des 6. und 7. Jahrhunderts n. Chr. Jahrbuch des Römisch-germanischen zentralmuseums Mainz 23-24, 54-88.
- Codreanu-Windauer, S. 1994: Ein neu entdecktes Reihengräberfeld in Pfakofen, Landkreis Regensburg, Oberpfalz. Das archäologische Jahr in Bayern 1993, 121-124.
- Czysz, W. 2009: Grab eines alamannischen Mädchens vom Gräberfeld an der Ulmer Straße in Günzburg. Das archäologische Jahr in Bayern 2008, 101-103.

- Čech, P. 1997: Jenišův Újezd, okr. Teplice. BZO 1993/95, 83-84.
- Čech, P. – Salač, V. 2001: Lovosice, okr. Litoměřice. BZO 1999, č. 511.
- Černá, E. – Ondráčková, L. 1996: Archeologická sbírka Okresního muzea v Chomutově. AVVSČ 26. Teplice.
- Damminger, F. 2002: Die Merowingerzeit im südlichen Kraichgau und in den angrenzenden Landschaften. Materialhefte zur Archäologie in Baden-Württemberg 61. Stuttgart.
- Daněček, D. – Smíšek, K. – Korený, R. 2012: Předběžná zpráva o terénním výzkumu pohřebiště z mladší doby stěhování národů v polykulturní lokalitě Hostivice-Palouky, okr. Praha-západ. In: Komoróczy, B. (ed.), Archeologie barbarů. Brno, 31-42.
- Dannhorn, T. 1994: Beobachtungen zu den antiken beraubungsmethoden im frühmittelalterlichen Reihengräberfeld von Viecht, „Unterfeld“, Gde. Eching, Lkr. Landshut. Vorträge 12. Niederbayerischer Archäologentag. 295-306.
- Dobeš, M. – Rusó, A. – Buchvaldek, M. 1991: Katalog šňůrové keramiky v Čechách IV. Duchcovsko (Die Kataloge der Schnurkeramik in Böhmen IV. Der Raum von Duchcov). Praehistorica XVII, 43-73.
- Dobeš, M. – Budinský, P. – Buchvaldek, M. – Muška, J. 1991: Katalog šňůrové keramiky v Čechách V. Bílinsko. Praehistorica XVII, 75-145.
- Dobeš, M. – Čech, P. 2010: Veliká Ves, okr. Chomutov. BZO 2007, č. 3023.
- Doppelfeld, O. 1960: Das fränkische Frauengrab unter dem Chor des Kölner Domes. Germania 38, 89-113.
- Doppelfeld, O. 1964: Das fränkische Knabengrab unter dem Chor des Kölner Domes. Germania 42, 156-188.
- Droberjar, E. 1999: Dobřichov – Pičhora. Ein Brandgräberfeld der ältern römischen Kaiserzeit in Böhmen (Ein Beitrag zur Kenntnis des Marbod-Reichs). FAP 23, Pragae.
- Droberjar, E. 2000: Neznámá langobardská (?) spona z Prahy-Vokovic. ASČ 4, 251-252.
- Droberjar, E. 2002a: Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě. Praha.
- Droberjar, E. 2002b: Opomenuté nálezy spon z doby stěhování národů z Kladna a Lovosic. ASČ 6/2, 409-413.
- Droberjar, E. 2005a: Věk barbarů. České země a stěhování národů z pohledu archeologie. Praha.
- Droberjar, E. 2005b: Soumrak barbarů. Na stopě prvních křesťanů u nás. Dějiny a současnost 9, 14-18.
- Droberjar, E. 2005c: Praha germánská. In: M. Lutovský – L. Smejtek a kol. (eds.), Pravěká Praha. Praha, 777-841.
- Droberjar, E. 2007: Mediteránní(?) dřevěná nádoba z doby stěhování národů v Záluží u Čelákovic. ASČ 11, 457-466.
- Droberjar, E. 2008a: Thüringische und langobardische Funde und Befunde in Böhmen. Zum Problem der späten Phasen der Völkerwanderungszeit. In: J. Bemmman – M. Schmauder (Hrsg.), Kulturwandel in Mitteleuropa – Langobarden – Awaren – Slawen. Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte 11. Bonn, 229-248.
- Droberjar, E. 2008b: Doba stěhování národů. In: V. Salač (ed.), Doba římská a stěhování národů. Archeologie pravěkých Čech 8, 156-194.
- Droberjar, E. 2008c: Některé problémy mladší doby stěhování národů v Čechách. In: B. Niezabitowska-Wisniewska – M. Juściński – P. Łuczkiewicz – S. Sadowski (Hrsg.), The Turbulent Epoch. New materials from the Late Roman Period and the Migration Period. Lublin, 133-148.
- Droberjar, E. – Turek, J. 1997: Zur Problematik der völkerwanderungszeitlichen Siedlungen in Böhmen (Erforschung bei Jenštejn, Kr. Praha - východ). In: Tejral, J. - Friesinger, H. -

- Kazanski, M. (eds): Neue Beiträge zur Erforschung der Spätantike im mittleren Donauraum. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 8. Brno 1997, 99-119.
- Droberjar, E. – Vojtěchovská, I. 2001: Žárový hrob z mladší doby římské z Velkých Přílep (okr. Praha-západ). ASČ 5/2, 477-483.
- Droberjar, E. – Stolz, D. 2005: Nové nálezy germánských a slovanských spon z 5. a 7. století ve středních Čechách. ASČ 9, 523-530.
- Dřevo, V. 1951a: Významné archeologické objevy v Klučově u Českého Brodu. Svět v obrazech, 4.8. 1951.
- Dřevo, V. 1951b: Jak žili v naší zemi první zemědělci. Beseda venkovské rodiny, Praha, 14.12. 1951.
- Duras, F. 1926: Starožitnosti v městském museu slánském. Slánský Obzor XXXIV, 65-70.
- Dvořák, F. 1936: Pravěk Kolínska. Soupis archaeologických památek Kolínska a Kouřimska. Kolínsko a Kouřimsko – obraz poměrů přírodních, života obyvatelstva i pamětí časů minulých, díl I, sv. 2. Kolín.
- Dvořák, F. 1941: Nálezy z doby císařství římského a z doby stěhování národů na Kolínsku. In: J. Schneider (red.), Ročenka města Kolína a okresu. Kolín, 5-17.
- Eisner, J. 1913: Pohřebiště lužického typu v Srchu u Pardubic. PA XXV, 36-38.
- Eisner, J. 1922: Jihočeské mohyly. I. Počátky lidu mohylového v jižních Čechách. PA XXXIII, 1-37.
- Ernée, M. 1995: Sídlištní objekt z doby stěhování národů v Břešťanech. In: J. Blažek – P. Meduna (eds.), Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1983 - 1992. Most, 187-190.
- Fabian, V. 1913: Schůze Archeologického sboru Musea král. Českého. PA XXV, 39-41.
- Fencel, V. 1971: Archeologické nálezy z Debrna. Svoboda, 10. 3. 1971.
- Filip, J. 1947: Dějinně počátky Českého ráje.
- Filip, J. 1948: Pravěké Československo. Praha, 308-317, Tab. 22-23, 28, 43.
- Filip, J. 1956: Keltové ve střední Evropě. Monumenta Archaeologica V. Praha.
- Franz, L. 1932: Aus einer Privatsammlung. Sudeta VIII, 39-41.
- Franz L. 1935: Neue Germanenfunde in Saaz. Sudeta XI, 91-96, Taf. I-VIII.
- Franz, L. 1943: Abriß der Bevölkerungsgeschichte des Sudetenraumes von den Anfängen bis zum 1000 n. Zw. In: R. Benze (Hrsg.), Böhmen und Mähren im werden des Reiches. Amsterdam – Berlin – Wien.
- Frána, J. – Jiráň, L. – Moucha, V. – Sankot, P. 1997: Artifacts of copper and copper alloys in prehistoric Bohemia from the viewpoint of analyses of element composition II. Památky archeologické – Supplementum 8.
- Fremersdorf, F. 1941: Zwei germanische Grabfunde des frühen 5. Jahrhunderts aus Köln. Germania 25, 180-188.
- Fridrich, J. 1966: Kostrový hrob z doby stěhování národů v Mladé Boleslavi. AR XVIII, 72-73.
- Fridrichová, M. 1973: Praha 8 - Libeň. BZO 1970, 121.
- Fridrichová, M. 1975: Praha 8 - Bohnice. BZO 1972, 145-147.
- Fridrichová, M. – Fridrich, J. – Havel, J. – Kovářík, J. 1995: Praha v pravěku (The prehistory of Prague). Archaeologica Pragensia - Supplementum 2. Praha.
- Fridrichová, M. – Kovářík, J. 1995: Vybrané lokality. In: Praha v pravěku. Praha, 235-238.
- Gall, F. 2005: Zwei Gräberfelder vom Roten Berg bei Loitsche, Ldkr. Ohrekreis. Veröffentlichungen des Landesamtes für Archäologie Sachsen-Anhalt, Landesmuseum für Vorgeschichte 59. Halle an der Saale.
- Garscha, F. 1970: Die Alamannen in Südbaden. Germanische Denkmäler der Völkerwanderungszeit A-IX. Berlin.

- Geisler, H. 1998: Das frühbairische Gräberfeld Straubing-Bajuwarenstraße. Internationale Archäologie 30-2. Rahden.
- Giesler-Müller, U. 1992: Das frühmittelalterliche Gräberfeld von Basel-Kleinhüningen. Basler Beiträge zur ur- und Frühgeschichte 11B. Derendingen-Solothurn.
- Glott, J. 1935: Die germanischen Funde im Duxer Heimatmuseum. Sudeta XI, 24-25.
- Gojda, M. 1988: The Development of the Settlement Pattern in the Basin of the Lower Vltava (Central Bohemia) 200-1200 A.D. BAR International Series 447. Oxford.
- Gross, U. 1993: Ein singuläres merowingerzeitliches Etagengefäß aus Mössingen, Kr. Tübingen. Fundberichte aus Baden-Württemberg 18, 343-347.
- Grünwald, Ch. 1988: Das alamannische Gräberfeld von Unterthürheim, Bayerisch-Schwaben. Materialhefte zur Bayerischen Vorgeschichte A-59. Kallmünz.
- Grünwald, V. 2001: Frühmittelalterliche Grabfunde im Bereich der unteren Wied (Neuwieder Becken). UPA 77.
- Guckenbiehl, M. – Piller, Ch. – Schäfer, U. – Srownal, F. 2007: Das frühmittelalterliche Gräberfeld von Germering, Landkreis Fürstenfelbruck, Oberebayern. Das archäologische Jahr in Bayern 2006, 118-120.
- Hakenbeck, S. – Geisler, H. – Grupe, G. - O'Connell, T. C. 2012: Ernährung und Mobilität im frühmittelalterlichen Bayern anhand einer Analyse stabiler kohlenstoff- und Stickstoffisotope – Studien zu Mobilität und Exogamie. Archäologisches Korrespondenzblatt 42, 251-271.
- Halama, J. 2007: Nálezy terro sigillaty v Čechách. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), Archeologie barbarů 2006, 195-240.
- Halama, J. 2011: Terra sigillata v germánských hrobových nálezech a na pohřebištích v Čechách a v evropském barbariku: celkové srovnání srovnání. In: E. Droberjar (ed.), Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Studia Archaeologica Suebica I. Olomouc, 355-387.
- Hartl, J. 1973: Tatce, o. Nymburk. BZO 1970, 150-151.
- Hájek, L. 1931: Hroby z doby stěhování národů v Toušeni. PA XXXVII, 14-16.
- Haseloff, G. 1981: Die germanische Tierornamentik der Völkerwanderungszeit. Vorgeschichtliche Forschungen 17. Berlin – New York.
- Hellich, J. 1913: Poklady předvěkého zlata z Poděbradska. PA XXV, 67-79.
- Hellich, J. 1914: Žárové hroby mladšího období římského u Piněva blíže Poděbrad. PA XXVI, 187-209.
- Hellich, J. 1918a: Žárové hroby mladšího období římského u Piněva a jich význam. PA XXX, 149-182.
- Hellich, J. 1918b: Merovejské hroby na Dymokursku. PA XXX, 203.
- Hellich, J. 1919: Merovejské hroby z Chotěšic. PA XXXI, 32-35.
- Hellich, J. 1924-25: Nový příspěvek k pohřebišti se žárovými hroby mladšího období římského „Na Doubici“ u Piněva. PA XXXIV, 443-445.
- Hellich, J. 1926-27: Hrob laténský kostrový ze Slavče. PA XXXV, 570-571.
- Hellich, J. 1928-30: Bronzový klíč z doby císařství římského z Vesce u Nymburka. Památky archeologické XXXVI, 103.
- Hilberg, V. 2009: Masurische Bügelfibeln. Daumen und Kellaren – Tumiany i Kielary 2. Neumünster.
- Hlava, M. 2008: Poznámky k některým laténským hrobům a tzv. nálezům hrobového charakteru z Prahy. ASC 12, 549-563.
- Hlava, M. 2010: Zlato v Jírově sbírce. Archaeologica Pragensia 20, 458-477.
- Holodňák, P. 1992: Počedělice, okr. Louny. BZO 1988-89, 248.
- Holodňák, P. 1992: Soběsuky, o. Chbany, okr. Chomutov. BZO 1988-89, 325.
- Holodňák, P. 1995: Kličin, o. Čeradice, okr. Louny. BZO 1990-92, 135-136.

- Holodňák, P. 2006: Labyrintem žateckého pravěku. Studie Regionálního muzea v Žatci 5. Žatec.
- Horák, B. Fr. 1909: Nálezy. Sborník městského historického musea císaře a krále Františka Josefa I. v Plzni. Roč. I, 119-126.
- Horáková – Jansová, L. 1933/34: Prehistorie brandýského okresu. Naše Polabí XI, příloha.
- Huml, V. 1973: Praha 8-Libeň. BZO 1970, 121.
- Chochol, J. 1958: Kostrové pozůstatky z doby stěhování národů odkryté při výzkumu v Mochově. PA XLIX, 472-477.
- Chochol, J. 1969: Ein künstlich deformierter Kinderschädel aus der Zeit der Völkerwanderung (Fundort Lužec nad Vltavou, Bez. Mělník, Böhmen). Anthropologie VII/2, 11-17.
- Chochol, J. 1979: Antropologické určení kosterních pozůstatků z hrobů 75 a 77 v Polákách. AR XXXI, 612-613.
- Chochol, J. 1982: Antropologické zhodnocení kosterních nálezů z Hradenína. AR XXXIV, 266-268.
- Christlein, R. 1973: Besitzabstufungen zur Merowingerzeit im Spiegel reicher Grabfunde aus West- und Süddeutschland. Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz 20, 147-180.
- Jaklová, V. 1994: Vlastivědné muzeum v Nymburce. Katalog pravěké sbírky. Zprávy ČAS, Supplément 22.
- Jančo, M. 2001: Osada z období sťahovania národov v Siřemi, okr. Louny (Eine Siedlung aus der Völkerwanderungszeit von Siřem, Bezirk Louny). ASČ 5/2, 485-508.
- Jansová, L. 1924/25: Nové merovejské nálezy v Národním muzeu. PA XXXIV, 468-470.
- Jansová, L. 1926/27: Hradištní kostrový hrob z Bohušovic n. Ohří. PA XXXV, 222-224.
- Jansová, L. 1966: Výzkum oppida nad Závistí v letech 1963-1965. AR XVIII, 138-156.
- Jansová, L. 1971: Hradiště nad Závistí v období pozdně římském a v době stěhování národů. PA LXII, 135-178.
- Ježek, M. – Zavřel, J. 2010: Prubiřské kameny mezi archeologickými nálezy. Archeologické rozhledy 62, 608-628.
- Jiřík, J. 2007: Vybrané sídlištní situace mladší doby římské až časně fáze doby stěhování národů v severozápadních Čechách. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), Archeologie barbarů 2006, 535-564.
- Jiřík, J. 2009: Ein Beitrag zur Erforschung der Besiedlung Ost- und Nordostböhmens während der späten Kaiserzeit und frühe Völkerwanderungszeit. In: A. Kokowski, B. Niezabitowska-Wiśniewska, S. Sadowski (eds.), The turbulent epoch – new materials from the Roman Period and the Migration Period. Lublin, 157-177.
- Jiřík, J. – Vávra, J. 2008: Druhá etapa výzkumu pohřebiště z doby stěhování národů v Praze-Zličíně. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (edd.), Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů. Brno, 517-530.
- Jíra, J. A. 1914: Šárka v době předhistorické. ČSPSČ 22, 156-163.
- Justová, Jarmila 1968: Nálezové zprávy Archeologického ústavu ČSAV 1955-1964. ASM 6.
- Kandyba, O. 1936: Vyloupené latěnské hroby v Kobylisích. Obzor praehistorický IX, 1930-35, 106-116.
- Kaván, J. 1969: Prolamovaný (prořezávaný) ornament a problematika datování kostěných „střenek“ z Libice nad Cidlinou. AR XXI, 217-227.
- Kazanski, M. 2002: La nécropole gallo-romaine et mérovingienne de Breny (Aisne). Europe médiévale 4. Montagnac.
- Kiss, A. 1996: Das awarenzeitlich gepidische Gräberfeld von Kölked-Feketekapu A. Studien zur archäologie der Awaren 5. Innsbruck.

- Knaut, M. 1993: Die alamannischen Gräberfelder von Neresheim und Kösing, Ostalbkreis. Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg 48. Stuttgart.
- Koch, A. 1998: Bügelfibeln der Merowingerzeit im westlichen Frankenreich. Bonn.
- Koch, U. 1968: Die Grabfunde der Merowingerzeit aus dem Donautal um Regensburg. Germanische Denkmäler der Völkerwanderungszeit A-X. Berlin.
- Koch, U. 1977: Das Reihengräberfeld bei Schretzheim. Germanische Denkmäler der Völkerwanderungszeit A-XIII. Berlin.
- Koch, U. 1990: Das fränkische Gräberfeld von Klepsau im Hohenlohekreis. Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg 38. Stuttgart.
- Koch, U. 2001: Das alamannisch-fränkische Gräberfeld bei Pleidelsheim. Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg 60. Stuttgart.
- Korený, R. 2005: Čechy v 6. století. K problému konce germánského osídlení Čech. ASČ 9/2, 459-522.
- Korený, R. 2007a: Poslední Germáni v Čechách. Katalog výstavy. Čelákovice.
- Korený, R. 2007b: Fiktivní hrob z Podbaby. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), Archeologie barbarů 2006, 603-605.
- Korený, R. 2008a: Od rybářské vsi na Labi k Řípu...a ještě dále (Zobrazení krajiny na merovejské nádobce z Jiřic). In: E. Černá – J. Kuljavceva-Hlavová (eds.), Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 2003 – 2007. Sborník k životnímu jubileu Zdeňka Smrže. Most, 247-252.
- Korený, R. 2008b: Merowingerzeitliche Hügelbestattungen in Böhmen. Fines Transire 17, 117-126.
- Korený, R. 2010a: K datování hrobu z doby stěhování národů ze Slavětína, okr. Louny. ASČ 14-1, 327-330.
- Korený, R. 2010b: Spona typu Oberwerschen ze Stehelčevsi, okr. Kladno. ASČ 14-1, 331-336.
- Korený, R. 2010c: Funerální architektura merovejského období (na příkladu hrobu 2 ze Stehelčevsi, okr. Kladno). ASČ 14-2, 781-794.
- Korený, R. 2010d: Zlomky vázek z ženského merovejského hrobu z Prahy-Hostivaře. ASČ 14-2, 795-797.
- Korený, R. 2010e: Cesta z raného středověku do doby stěhování národů a zase zpátky. Jezdecký hrob z Prahy-Lysolají. Archaeologica Pragensia 20, 401-403.
- Korený, R. 2012a: Středověké nákončí pochvy meče z Dobroměřic, okr. Louny. ASČ 16-2, 945-947.
- Korený, R. 2012b: Reliéfní spona z Prahy-Veslavína. Archaeologica Pragensia 21, 159-167.
- Korený, R. v tisku: Poznámky k některým sponám z doby stěhování národů a raného středověku v Čechách. Sborník věnovaný jubileu L. Košnara. Praehistorica.
- Korený, R. – Špaček, J. 2001a: Kostrový hrob z období stěhování národů z Čelákovic, okr. Praha-východ. ASČ 5/2, 509-511.
- Korený, R. – Špaček, J. 2001b: Sídlištní objekt z období stěhování národů z Horoušan, okr. Praha-východ. ASČ 5/2, 513-515.
- Korený, R. – Kudrnáč, J. 2003: Pohřebiště z doby stěhování národů v Klučově (Nové zhodnocení a jeho místo v rámci Českobrodsko v období stěhování národů a počátků raného středověku). ASČ 7, 417-456.
- Korený, R. – Kytlicová, O. 2007: Dvě pohřebiště z doby stěhování národů v Lužci nad Vltavou, okr. Mělník. ASČ 11, 387-444.
- Korený, R. – Kočárová, R. – Frána, J. 2008: Dřevěné nádoby z mladšího stupně doby stěhování národů v Čechách. ASČ 12, 601-618, Tab. 9-10.
- Korený, R. – Janíková, R. 2011: Merovejský závěsek z Prahy. ASČ 15/2, 875-878.

- Koutecký, D. 1975: Dvacet let výzkumů expozitury AÚ ČSAV v Mostě. AR XXVII, 601-602.
- Koutecký, D. 1999: Chata z doby římské v Solanech, okr. Litoměřice. In: P. Čech (ed.), Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1993-1997. Most, 83-91.
- Koutecký, D. 2003: Bylany u Českého Brodu. Eponymní lokalita bylanské kultury. *Fontes Archaeologici Pragenses* 29. Pragae.
- Koutecký, D. - Smrž, Z. 1991: Pohřebiště bylanské kultury v Polákách, okr. Chomutov, I. díl. PA LXXXII, 166-230.
- Kroupa, J. 1873: Pohřebiště u Čelakovic. PA 9, 822.
- Kučera, F. 1894: Předhistorické nálezy na Lounsku. ČL III, 563-568. – Úherce.
- Kudrnáč, J. 1952: Pohřebiště z doby stěhování národů v Klučově. AR IV, 109-112, 124-128.
- Kudrnáč, J. 1953: Další hroby z doby stěhování národů z Klučova. AR V, 459-464, 472-474, 481.
- Kudrnáč, J. 1957: Archeologické objevy v Klučově v letech 1947-1957. Vlastivědný sborník Českobrodská 1, 9-26.
- Kudrnáč, J. 1959: Archeologické objevy v Klučově v letech 1947-1957. Vlastivědný sborník Českobrodská 2, 117-118.
- Kudrnáč, J. 1972: Klučov, o. Kolín. BZO 1969, 50-52.
- Kuchařík, M. – Bureš, M. – Pleinerová, I. – Jiřík, J. 2008: Nové poznatky k osídlení západního okraje Prahy v 5. století. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (edd.), Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů. Brno, 201-232.
- Kühn, H. 1965: Die germanischen Bügelfibeln der Völkerwanderungszeit in der Rheinprovinz. Graz.
- Kühn, H. 1974: Die germanischen Bügelfibeln der Völkerwanderungszeit II. Süddeutschland. Graz.
- Lička, M. 1969: Třebestovice, o. Nymburk. BZO 6, 158-159.
- Likovský, Jakub – Stránská, Petra – Velemínský, Petr 2005: An assortment of palaeopathological findings from the anthropological collection of the Institute of archaeology in Prague in funds of the National museum. Sborník NM-serie B, přírodní vědy, 61 (3-4), 81-140.
- Leinthal, B. 1996: Ein frühmittelalterliches Reihengräberfeld bei Eußenheim. Landkreis Main-Spessart, Unterfranken. Das archäologische Jahr in Bayern 1995, 130-133.
- Losert, H. – Pleterski, A. 2003: Altenerding in Oberbayern. Struktur des frühmittelalterlichen Gräberfeldes und „Ethnogenese“ der Bajuwaren. Berlin – Bamberg – Ljubljana.
- Lüsner, M. 1857: Archaeologické zprávy z Chrudimska. PA 2, 231-232.
- Lüsner, M. 1868-69: Schůze archaeologického sboru Musea království Českého. PA 8, 151-156.
- Lüssner, M. 1882: Notizen. Mittheilungen der k.k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. Neue folge VIII, s. LXVII.
- Malim, T. – Hines, J. 1998: The Anglo-Saxon Cemetery at Edix-Hill (Barrington A), Cambridgeshire. CBA Research Report 112. York.
- Malý, J. 1935: Uměle deformované lebky z Čelákovic u Prahy. Antropologie 13, 37-53.
- Mašek, N. 1960: Pět let výzkumů expozitury v Mostě. AR XII, 248, 257-273.
- Mašek, N. – Stloukal, M. 1972: Hrob keltského bojovníka z Prahy 8 – Libně. ČNM CXL-3,4, odd. přírodovědný, 209-212, Tab. I-III.
- Matiegka, J. 1916: Popis koster. PA XXVIII, 6-7.
- Matiegka, J. 1924: Lebka podbabská. Anthropologie II-1, 1-16, tab. I-II.
- Matiegka, J. 1933: Deformované lebky v českomoravských hrobech. Anthropologie XI, 288-293.

- Meduna, P. - Smrž, Z. 1997: Postoloprty, okr. Louny. BZO 1993-95, 183.
- Mertz, A. 1878: Pohřebiště u Dobroměřic blíž Loun. PA XI, 91-92.
- Michálek, J. 1979: West- und Südböhmische Funde in Wien. BZO - Supplementum.
- Michálek, J. 1999: Archeologické nálezy ze středních a severozápadních Čech ve sbírce Naturhistorisches Museum ve Vídni. Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech 7. Most.
- Mikic, Z. 1999: Die Gepiden von Viminacium in der Völkervanderungszeit. Anthropologischer Beitrag. Anthropol. Anzeiger 57, 257-268.
- Militký, J. 2010: Finds of Greek, Roman and Early Byzantine coins in the territory of the Czech republic. I. Bohemia. Collection Moneta 107. Wetteren.
- Motyková, K. 2007: Ariánský kostelík v Kněžívce nestál. ASČ 11, 467-476.
- Motyková-Šneidrová, K. 1959: Osídlení z mladší doby laténské, z doby římské a stěhování národů v Záluží u Čelákovic I. PA L, 579-590.
- Motyková-Šneidrová, K. 1960: Osídlení z mladší doby laténské, z doby římské a stěhování národů v Záluží u Čelákovic II. PA LI, 161-183.
- Motyková, K. 1975: Lhota, o. Dolní Břežany, okr. Praha - západ. BZO 1973, 82-85.
- Motyková, K. 1987: Dolní Břežany, okr. Praha - západ. BZO 1984-85, 244.
- Motyková, K. – Drda, P. – Rybová, A. 1978: Metal, Glass and Amber Objects from the Acropolis of Závist. Památky archeologické 69, 259-343.
- Moucha, V. 1996: Antonín Knor. Slánský Obzor. 1996/4 (104), 65-68 /+bibliografie/.
- Moucha, V. – Pleslová, Štiková E. 1987: Silnice Praha - Slaný v pohledu archeologů. Kladno.
- Much, M. 1889: Kunsthistorischer Atlas. K.K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. Wien.
- Much, M. 1894: Zusammenstellung der wichtigsten Arbeiten und Funde auf prähistorischen Gebiete im Jahre 1893. MAGW XXIV, 24-26.
- Muška, J. 1990: Archeologická sbírka bývalého městského muzea v Bílině. AVVSČ 17.
- Müller-Wille, M. 1970-71: Pferdegrab und Pferdeopfer im frühen Mittelalter. Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek 20-21, 119-248.
- Naudascher, J. – Unser, S. 1983: Mahlberg (Ortenaukreis). Fundberichte in Baden-Württemberg 8, 402-409.
- Nadler, M. 1997: Rettungsgrabungen im Schwarzachthal bei Großhöbing, Stadt Greding, Landkreis Roth, Mittelfranken. Das Archäologische Jahr in Bayern 1996, 139-143.
- Nechvátal, B. 1966: Mladá Boleslav. BZO 3, 21.
- Neuffer-Müller, Ch. 1966: Ein Reihengräberfriedhof in Sontheim an der Brenz. Veröffentlichungen des Staatlichen Amtes für Denkmalpflege A-11. Stuttgart.
- Neustupný, J. 1948: Příspěvek k datování hradištní keramiky v Polabí. Slavia antiqua I, 399-.
- Niederle, L. 1892: Die neuentdeckten Gräber von Podbaba und der erste künstlich deformierte prähistorische Schädel aus Böhmen. MAGW XXII, N.F. XII, 1-18.
- Niederle, L. 1918: Merovejská kultura v Čechách. PA XXX-1, 1-16.
- Niederle, Lubor 1922: O původu merovejské industrie. OP I-2, 90-94.
- Nischer - Falkenhof, L. 1934: Germanenfunde aus Böhmen im Naturhistorischen Museum zu Wien. Sudeta X, 43-48.
- Nový, P. 2009: Roztocký region – krajina mohylových pohřebišť. Středočeský vlastivědný sborník 27, 164-169.
- Oexle, J. 1992: Studien zu merowingenzeitlichem Pferdegeschirr am Beispiel der Trensens. Mainz.
- Ørnsnes, M. 1988: Ejsbøl I. Waffnopferfunde des 4.-5. Jahrh. nach Chr. Nordiske Fortidsminder B-11. København.
- Pescheck, Ch. 1996: Das fränkische Reihengräberfeld von Kleinlangheim, Lkr. Kitzingen, Nordbayern. Germanische Denkmäler der Völkerwanderungszeit A-17. Mainz am Rhein.

- Pescheck, Ch. 1999: Wichtige Ergänzung des reichsten Merowingergrabes von Kleinlangheim, Lkr. Kitzingen, Unterfranken. Kataloge der prähistorischen Staatssammlung, Beiheft 5. Kallmünz/Opf., 174-178.
- Píč, J. L. 1889: U Podbaby... PA XIV, 471.
- Píč, J. L. 1891: Retrospektivní výstava I. Praehistorické oddělení. PA XV, 317-324.
- Píč, J. L. 1892: Archaeologický výzkum ve středních Čechách. PA 15, 481-520.
- Píč, J. L. 1892: Hroby s kostrami v Podbabě. PA XV, 633-656, Tab. XLVI-XLIX.
- Píč, J. L. 1893: Archaeologický výzkum ve středních Čechách. Praha, XXV-XXVI, LXVII-LXX, 145-166, Tab. XXX-XXXIII (+ numismatická tabulka).
- Píč, J. L. 1899: Starožitnosti země České. Díl I.1. Praha.
- Píč, J. L. 1905: Světec (Schwatz) u Bíliny. PA XXI, 333-418, obr. 10.
- Píč, J. L. 1908: Přehled české archaeologie. Praha.
- Píč, J. L. 1909: Starožitnosti země České III. Čechy za doby knížecí. Praha.
- Pirling, R. 1964: Ein fränkisches Fürstengrab aus Krefeld-Gellep. Germania 42, 188-216.
- Pleiner, R. 1962: Staré evropské kovářství. Stav metalografického výzkumu. Archeologické studie I. Praha.
- Pleinerová, I. 1997: Postoloprty, okr. Louny. BZO 1993-95, 183.
- Pleinerová, I. 2000: Die altslawischen dörfer von Březno bei Louny. Mit Beiträgen von Jindřich Štelcl und Radomír Pleiner. (Staroslovanské vesnice u Března). Praha – Louny.
- Pleinerová, I. 2002: Hostivice – Palouky, okres Praha-západ, kat. ú. Hostivice. Středočeský vlastivědný sborník 20, 83-84.
- Pleinerová, I. 2003: Hostivice, okr. Praha-západ. BZO 2001, 76.
- Pleinerová, I. 2005: Studny z doby stěhování národů v Hostivici-Paloukách (okr. Praha-západ). PA XCVI, 105-126.
- Pleinerová, I. 2007: Březno und germanische Siedlungen der jüngeren Völkerwanderungszeit in Böhmen. Praha.
- Poulík, J. 1995: Žuráň in der Geschichte Mitteleuropas. Slovenská Archeológia 43-1, 27-109.
- Preidel, H. 1926: Germanen in Böhmen im Spiegel der Bodenfunde. Reichenberg.
- Preidel, H. 1930: Die germanischen Kulturen in Böhmen und ihre Träger I, II. Kassel.
- Preidel, H. 1932: Die Urgeschichte des Bezirkes Brüx. Brüx.
- Preidel, H. 1934: Die urgeschichtlichen Funde und Denkmäler des politischen Bezirkes Brüx. Brüx.
- Preidel, H. 1935: Zur Kenntnis der Thüringer Fibeln. Mannus 27, 330-333.
- Preidel, H. 1938: Germanen in Böhmens Frühzeit. Karlsbad.
- Profantová, N. 2002: Zlomek nádoby z doby stěhování národů z hradiště Zámka v Praze-Bohnicích. Archaeologica Pragensia 16, Praha 2002, 37-40.
- Profantová, N. 2008: Die frühslawische Besiedlung Böhmens und archäologische Spuren der Kontakte zum früh- und mittelawarischen sowie merowingischen Kulturkreis. In: J. Bemann – M. Schmauder (Hrsg.), Kulturwandel in Mitteleuropa – Langobarden – Awaren – Slawen. Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte 11. Bonn, 619-644.
- Prokop, K. 1911: Archaeologické potulky po lounském Podlesí. OP II, 19.
- Prokop, K. 1911: Archaeologické potulky po lounském Podlesí. OP II, 38.
- Prokop, K. 1916: Merovejské hroby ve Zvoleněvsi. PA XXVIII, 1-6.
- Pudil, J. 1875: Ze starých hrobů v Litoměřicku. PA X, 201-208, Tab. 1-3.
- Půlpán, M. 2008: Kostrový hrob kultury bylanské z Lovosic, okr. Litoměřice. In: E. Černá – J. Kuljavceva-Hlavová (eds.), Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 2003 – 2007. Sborník k životnímu jubileu Zdeňka Smrže. Most, 155-170.
- Quast, D. 1993: Die merowingerzeitlichen Grabfunde aus Gültlingen (Stadt Wildberg, Kreis Calw). Forschungen und Berichte zur vor- und frühgeschichte in Baden-Württemberg 52. Stuttgart.

- Quast, D. 1999: Auf der Suche nach fremden Männern – Die Herleitung schmalen Langsaxe vor dem Hintergrund der alamannisch-donauländischen Kontakte der zweiten Hälfte des 5. Jahrhunderts. In: T. Fischer – G. Precht – J. Tejral, Germanen beiderseits des spätantiken Limes. Köln – Brno, 115-128.
- Ramqist, P. H. 1992: Högom. The excavations 1949-1984. *Archaeology and environments* 13. Högom part I. Neumünster.
- Reichstein, J. 1975: Die kreuzförmiger Fibel. *Offa Bücher* 34. Neumünster.
- Renner, J. 1931: Chrástánské sídliště a pohřebiště. *Věstník musejního spolku města Rakovníka a politického okresu Rakovnického* XXI, 92-104.
- Rulf, J. 1979: Sídliště kultury s lineární keramikou a kultovní (?) objekt v Kněžívce, obec Tuchoměřice, okres Praha - západ. *AR XXXI*, 370-384, 469-471.
- Rupp, C. 2008: Das langobardische Gräberfeld von Nocera Umbra. In: M. Hegewisch (red.), *Die Langobarden. Das Ende der Völkerwanderung*. Bonn – Darmstadt, 169-193.
- Rusó, A. 1990: Archeologická sbírka bývalého městského muzea v Duchcově. *Archeologický výzkum v severních Čechách* 16.
- Rybová, A. 1970: Das Brandgräberfeld der jüngeren römischen Kaiserzeit von Pňov. *ASM* 9.
- Rypka, L. 2007: Několik poznámek k nálezu římsko-provinciální glazované nádoby z Lužce nad Vltavou, okr. Mělník. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), *Archeologie barbarů 2006*, 241-247.
- Sage, W. 1984: Das Reihengräberfeld von Altenerding in Oberbayern. *Germanische Denkmäler der Völkerwanderungszeit A-14*. Berlin.
- Sakař, V. 1956: Terra sigillata v českých nálezech. *PA XLVII*, 52-69.
- Sakař, V. 1966: Mladší doba římská v podkrušnohorské oblasti (Die jüngere römische Kaiserzeit im böhmischen Erzgebirgsvorland). *PA LVII-2*, 604-648.
- Sakař, V. 1967: Nádobý s vloženými okénky v Římány neobsazené střední a východní Evropě. *PA LVIII-2*, 416-432.
- Salač, V. 2000: Lovosice in der Latènezeit, römischen Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit. In: J. Bouzek – H. Friesinger – K. Pieta – B. Komoróczy (Hrsg.), *Gentes, Reges und Rom. Auseinandersetzung – Anerkennung – Anpassung*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno, Brno, 155-163.
- Sándor, J. 2009: Multi-step analysis of ancient remnants contained in a capsule from Szihalom-Budasög. In: U. v. Freedon – H. Friesinger – E. Wamers (Hrsg.), *Glaube, Kult und Herrschaft. Phänomene des Religiösen im 1. Jahrtausend n. Chr. in Mittel- und Nordeuropa*. Bonn, 281-286.
- Sankot, P. 1991: Historie archeologických výzkumů v Roztokách u Prahy. *Muzeum a současnost* 10, 7-21.
- Sankot, P. – Tomková, K. – Vojtěchovská, I. 1998: Cesta pravěkem k českému státu. Katalog výstavy. Roztoky u Prahy.
- Sankot, P. – Vojtěchovská, I. 2003: Chýnov, o. Libčice nad Vltavou, okr. Praha-západ. *BZO* 2000, č. 362.
- Sedláčková, H. – Waldhauser, J. 1987: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk. *PA LXXVIII*, 134-204.
- Sigl, J. 1969: Ločenice, o. Hradec Králové. *BZO* 6, 73.
- Sigl, J. 1969: Neděliště, o. Hradec Králové. *BZO* 6, 86-87.
- Schellhas, U. 1994: Amulettkapsel und Brustschmuck – Neue Beobachtungen zur rheinhessischen Frauenkleidung des 7. Jahrhunderts. *Mainzer Archäologische Zeitschrift* 1, 73-155.
- Schiek, S. 1992: Das Gräberfeld der Merowingerzeit bei Oberflacht (Gemeinde Seitingen-Oberflacht, Lkr. Tuttlingen). *Forschungen und Berichte zur vor- und frühgeschichte in Baden-Württemberg* 41/1. Stuttgart.

- Schmidt, B. 1961: Die späte Völkerwanderungszeit in Mitteldeutschland. Veröffentlichungen des Landesmuseums für Vorgeschichte in Halle 18. Halle.
- Schmidt, B. 1970: Die späte Völkerwanderungszeit in Mitteldeutschland. Katalog (Südteil). Veröffentlichungen des Landesmuseums für Vorgeschichte in Halle 25. Berlin.
- Schmidt, B. 1976: Die späte Völkerwanderungszeit in Mitteldeutschland. Katalog (Nord- und Ostteil). Veröffentlichungen des Landesmuseums für Vorgeschichte in Halle 29. Berlin.
- Schmidt, B. – Bemann, J. 2008: Körperbestattungen der jüngeren Römischen Kaiserzeit und der Völkerwanderungszeit Mitteldeutschlands. Veröffentlichungen des Landesamtes für Denkmalpflege und Archäologie Sachsen-Anhalt – Landesmuseum für Vorgeschichte 61. Katalog. Halle.
- Schmidt, V. 1893: Hrob Třebichovický. PA XVI, 463-466.
- Schmidt, V. 1895: Hroby u Vinařic. PA XVI, 737-740.
- Schmitt, G. 1986: Ein frühmerowingisches Einzelgrab bei Entringen, Gem. Ammerbuch, Kreis Tübingen. Fundberichte aus Baden-Württemberg 11, 359-380.
- Schneider, J. 1983: Deersheim. Ein völkerwanderungszeitliches Gräberfeld im Nordharzvorland. Jahresschrift für die Mitteldeutsche Vorgeschichte 66, 75-358.
- Schneider, L. 1890: Prähistorische Funde aus der Umgebung von Laun. Mittheilungen der k. k. Central-commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. N.F. XVI, 109-111.
- von Schnurbein, A. 1987: Der alamannische Friedhof bei Fridingen an der Donau (Kreis Tuttlingen). Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg 21. Stuttgart.
- Schulz, W. 1893: Das Gräberfeld in der Mailbeck'schen Ziegelei in Podbaba bei Prag. MAGW XXIII, 91-92.
- Schunke, T. 1998: Gräber des 4. und 5. Jahrhunderts aus Coswig, Ldkr. Anhalt-Zerbst. Jahresschrift für die Mitteldeutsche Vorgeschichte 80, 119-164.
- Schweissing, M. M. 2004: Strontium-Isotopenanalyse ($^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$). Eine archäometrische Applikation zur Klärung anrthropologischer und archäologischer Fragestellungen in bezug auf Migration und Handel. Münchner geologische hefte, reihe A – Allgemeine geologie 31.
- Sklenář, K. 1966: Vlastivědné muzeum v Mělníku. Katalog pravěké sbírky. Zprávy ČSSA, Supplément 2.
- Sklenář, K. 1969: Nelahozeves, o. Mělník. BZO 6, 87-88.
- Sklenář, K. 1973: Vlastivědné muzeum v Mělníku. Katalog pravěké sbírky II. Zprávy ČSSA – Supplément 10.
- Sklenář, K. 1978: Okresní muzeum v Berouně. Katalog pravěké sbírky. Zprávy ČSSA XX/1-2.
- Sklenář, K. 1982: Pravěké nálezy na Mělnicku a Kralupsku. Archeologický místopis okresu Mělník v pravěku a rané doby dějinné. I, II. Mělník.
- Sklenář, K. 1982: Mělnicko v pravěku. Vlastivědný sborník Mělnicka I., 19-31.
- Sklenář, K. 1992: Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870. Praha.
- Sklenář, K. 1994: Pravěké nálezy na Mělnicku a Kralupsku. Archeologický místopis okresu Mělník v pravěku a rané doby dějinné. 1. Řada oprav a doplňků. Mělník.
- Skružný, L. 1972: Zbuzany, o. Praha - západ. BZO 1969, 190-191.
- Slabina, M. 1969: Zbuzany, o. Praha - západ. BZO 6, 171.
- Slabina, M. 1972: Tatce, o. Nymburk. BZO 6, 156-157.
- Slabina, M. 1977: Praha 10-Hostivař. Pražský sborník historický 10, 218-219.
- Sláma, J. 1977: Mittelböhmen im frühen Mittelalter. Praehistorica V. Praha.
- Smejtek, L. - Vojtěchovská, I. 1997: Velké Přílepy 1994-1995: Předběžné výsledky a strategie výzkumu zanikající lokality. AR XLIX, 9-18.
- Smolík, J. /Sm/ 1881: Hroby u Vinařic. PA XI, 23-28, Tab. I-II.

- Smolík, J. 1881: Zprávy a drobnosti. PA XI, 679.
- Smolík, J. 1886: Úherecký hrob. PA XIII, 321-326, tab. XIII:.
- Smrž, Z. 1977: Poláky, okr. Chomutov. BZO 1974, 150-152.
- Smrž, Z. 1979: Dva hroby z doby stěhování národů z Poláků u Kadaně (okr. Chomutov). AR XXXI, 610-612, 720.
- Smrž, Z. 1992: Milá, o. Bečov, okr. Most. BZO 1988-89, 94-95.
- Stein, F. 2005: Der Helm von Steinbrunn – ein ostgotisches Ehrengeschenk? In: Pohl, W. – Erhart, P. (Hg.), Die Langobarden. Herrschaft und Identität. Forschungen zur Geschichte des Mittelalters 9, 225-246.
- Steindachner, F. 1907-08: Jahresbericht für 1907. Annalen des k. k. naturhistorischen Hofmuseums. XXII, 59-109. (Plzeň-Doudlevice)
- Stocký, A. 1933: Čechy v době železné. Praha, 23-28, Tab. XLVI-LVI.
- Stork, I. 2007: Ein bedeutendes alamannisch-fränkisches Ortsgräberfeld in Hessigheim, Kreis Ludwigsburg. Archäologische Ausgrabungen in Baden-Württemberg 2006, 170-174.
- Strauß, E.-G. 1992: Studien zur Fibeltracht der Merowingerzeit. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 13. Bonn.
- Svoboda, B. 1939: Čechy v době stěhování národů. Sborník Národního muzea Praha I, 157-200, Tab. IX-XI.
- Svoboda, B. 1939: Skleněný pohár z Tišic (Brandýs nad Labem). Ročenka Okresní jednoty musejní v Brandýse nad Labem XII-XIII, 1-7.
- Svoboda, B. 1941/42: Einige edelmetallfibeln der Völkerwanderungszeit aus Böhmen. IPEK, 100-118, Taf. 44-45.
- Svoboda, B. 1942: Neue germanische Funde aus dem 4. Jahrhundert n. u. Ztr. Altböhmen und Altmähren 2, 45-56.
- Svoboda, B. 1947/48: Spona ze Solan. PA XLIII, 105-108.
- Svoboda, B. 1948: Pozdněřímské na kruhu točené nádoby v Čechách. HS V, Eisnerov sborník, 84-98, Tab. I-4.
- Svoboda, B. 1959: Dva niellované šperky z počátku doby stěhování národů v Čechách. AUC 3/59, 257-265, Tab. XIV.
- Svoboda, B. 1965: Čechy v době stěhování národů. Monumenta Archaeologica XIII. Praha.
- Svoboda, B. 1969: Zur Frage der Brandgräber in der Völkerwanderungszeit in Böhmen. In: Siedlung, Burg und Stadt. Berlin, 484-496.
- Svoboda, B. 1972: Nová ptačí spona z Čech. K dějinám našich zemí v pozdním 6. stol. n. l. ČMM LVII, 123-131.
- Svoboda, B. 1975: Dva hroby z doby stěhování národů ve Stehelčevsi u Slaného. PA LXVI, 133-151.
- Svoboda, B. 1978: Čechy v pátém století. In: Pleiner, R. - Rybová, A.: Pravěké dějiny Čech. Praha, 755-761, T86.
- Svoboda, B. - Pleiner, R. 1978a: Úpadek a pád římského Impéria. Pohyby kmenových skupin zvané stěhování národů. In: Pleiner, R. - Rybová, A.: Pravěké dějiny Čech. Praha, 748-755.
- Svoboda, B. - Pleiner, R. 1978b: Poslední příchozí z Polabí. In: Pleiner, R. - Rybová, A.: Pravěké dějiny Čech. Praha, 761-770, T87, T104-2.
- Svobodová, L. 1969: Radim, o. Kolín. BZO 1968, 135-136.
- Šafránek, F. 1932: Zpráva o sbírkách musejních v r. 1932. Slánský obzor XL, 1932, 49-51.
- Šaldová, V. 1982: Kostrové hroby z doby laténské a stěhování národů v Hradeníně. AR XXXIV, 257-266.
- Šanovec, R. 1938: Po stopách pravěké kultury na Mělnicku. Mělnicko. Vlastivědný sborník kraje Dykova. I, 2-9.
- Šanovec, R. 1939: Na březích Košáteckého potoka. Mělnicko. Vlastivědný sborník kraje Dykova. II, 2-5.

- Šmejda, L. 2001: Kostel nebo mohyla? Příspěvek ke studiu pohřebních areálů. *Archeologické rozhledy* LIII, 499-514.
- Šnajdr, L. 1891: Počátkové předhistorického místopisu země České. Pardubice.
- Šnajdr, L. 1896: Osada příslušná k pohřebištím v Podbabě. *Časopis společnosti přátel starožitností českých* 4, č. 2, 33-37.
- Šnajdr, L. 1896: Bez titulu. MCC NF, XXII, 159. (Velichovky)
- Špaček, J. (nedatováno): Čelákovické pohřebiště z doby stěhování národů. 6 strojopisných stran.
- Štauber, B. 1999: Hrobové nálezy z let 1974 a 1981 z pískovny v Počedělicích, okr. Louny. In: Petr Čech (ed.), *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1993-1997*. Most, 133-136.
- Štefanová, V. 1982: Hradenín, o. Plaňany, okr. Kolín. BZO 1978/79, 33-34.
- Štorch, E. 1911: Markomanské hroby v Libni. *Pravěk* 7, 144-145.
- Štorch, E. 1916: Praha v pravěku. Praha.
- Štorch, E. 1921: Praha v době předhistorické. *Pravěký člověk a jeho kultura*. Praha.
- Švejda, J. 1923: O nejstarším obyvatelstvu na Slánsku. *Vlastivědný sborník okresu slánského a novostrašeckého* I. 71-73.
- Švejda, J. 1925: Předhistorické nálezy ve Pcherách a Humnech. *Slánský Obzor* XXXIII, 34-35.
- Tejral, J. 1990: K chronologii spon z langobardských pohřebišť v Podunají. In: V. Nekuda – J. Unger – M. Čížmář (eds.), *Pravěké a slovanské osídlení Moravy*. Brno, 231-250.
- Tempelmann-Maczyńska, M. 1985: Die Perlen der römischen Kaiserzeit und der frühen Phase der Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum. *Römisch-Germanische Forschungen* 43. Mainz.
- Timpel, W. 1990: Das fränkische Gräberfeld von Alach, Kreis Erfurt. *Alt-Thüringen* XXV, 61-155.
- Tovornik, V. 2002: Das bajuwarische Gräberfeld von Schwanenstadt, Oberösterreich. *Monographien zur Frühgeschichte und Mittelalterarchäologie* 9. Innsbruck.
- Trefný, M. 2005a: Pravěké nálezy z území města Roudnice n.l. *Podřipský muzejník* 2005, 3-24.
- Trefný, M. 2005b: Žárový hrob z katastru obce Černěves. *Podřipský muzejník* 2005, 25-27.
- Trefný, M. – Janíček, L. 2007: Archeologické nálezy ze sbírky základní školy v Doksanech, okr. Litoměřice. *Podřipský muzejník* III, 3-26.
- Trefný, M. – Korený, R. 2007: Dvě na kruhu točené nádoby z období stěhování národů z Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice. *Podřipský muzejník* III, 27-34.
- Turek, J. 1997: Jenštejn, okr. Praha - východ. BZO 1993/95, 84.
- Turek, R. 1949: Šárka v pravěku. In: J. Klika (red.), Šárka. *Přírodovědecký a archeologický průzkum a výzkum chráněné oblasti Šarecké*. Zprávy památkového sboru hlavního města Prahy 10, 114-142.
- Urbanová, K. 2008: Soubor textilních pozůstatků z doby stěhování národů ze sbírek oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea v Praze. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (edd.), *Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů*. Brno, 531 - 542.
- Urbanová, K. – Kostka, M. – Korený, R. 2010: Neznámý známý hrob XIV z Prahy-Dejvic – Podbabý. *Archaeologica Pragensia* 20, 361-392.
- Váňa, Z. 1956: Lahvovité tvary v západoslovanské keramice. PA XLVII, 105-150.
- Váňa, Z. 1958: Mísy v západoslovanské keramice. PA XLIX-1, 185-247.
- Vávra, Jiří – Jiřík, Jaroslav – Kubálek, Pavel – Kuchařík, Milan 2007: Pohřebiště z doby stěhování národů v Praze-Zličíně, ul. Hrozenkovská – průběžná zpráva o metodice a

- výsledcích výzkumu. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), *Archeologie barbarů 2006*, 565-577.
- Velímský, T. a kol. 1986: *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1973-1982*. ASM 15.
- Vencl, S. 1972: Ořech (?), o. Praha - západ. BZO 1969, 169, obr. LXI A:1.
- Vlček, E. 1952: Uměle deformovaná lebka z Klučova. AR IV, 112, 129-130, obr. 77.
- Vlček, E. 1956: Kalva pleistocenního člověka z Podbaby (Praha XIX). *Anthropozoikum* 5 (1955), 191-218.
- Vlček, E. 1969: Artificially deformed skulls from the Migration period from Praha-Podbaba. *Anthropologie* VII/2, 5-9.
- Vojtěchovská, I. 2000: Velké Přílepy, okres Praha-západ. SVS 18, 113-117.
- Vojtěchovská, I. 2006: Velké Přílepy, okr. Praha-západ. *Výzkumy v Čechách* 2003, č. 1565.
- Vojtěchovská, I. - Pleinerová, I. 1997: Polozemnice z období stěhování národů z Libčic n. Vlt. – Chýnova, okr. Praha - západ. AR XLIX, 28-32.
- Vokolek, V. 1973: Ločenice, o. Hradec Králové. BZO 1970, 68-70.
- Vokolek, V. 1975: Ločenice, okr. Hradec Králové. BZO 1973, 91-92.
- Vokolek, V. 1990: Pohřebiště lužické kultury. In: J. Zeman – M. Buchvaldek – J. Sláma (ed.), *Ločenice. Z archeologických výzkumů na katastru obce*. *Præhistorica* XVI, 51-68.
- Vokolek, V. 2004: Katalog staré sbírky oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea – Katalog der alten Sammlung der Abteilung für Ur- und Frühgeschichte des Nationalmuseums in Prag. FAP 30.
- Waldhauser, J. 1999: Jak se kopou keltské hroby. Laténská pohřebiště ze 4.-3. století v Čechách. Praha.
- Waldhauser, J. 2001: *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Praha.
- Waldhauser, J. - Košnar, L. 1997: *Archeologie Germánů v Pojizeří a v Českém ráji*. Praha.
- Waldhauser, J. – Koldová, K. 2006: Mimořádné aktivity Keltů na skalním útvaru Sokolka v Pojizeří. *Archeologie ve středních Čechách* 14, 555-598.
- Walter, S. 2008: Das frühmittelalterliche Gräberfeld von Mengen (Kr. Breisgau-Hochschwarzwald). *Materialhefte zur Archäologie in Baden-Württemberg* 82. Stuttgart.
- Weinzierl, R. v. 1899: Die im Teplitzer Museum vertreten urgeschichtlichen Fundorte. *Thätigkeits-Bericht für das Jahr 1899*, 15-32, taf.
- Weinzierl, R. v. 1902: Urnengräber der Hallstattperiode und fränkische Bestattungen im nordweslichen Böhmen. *Tätigkeits-Bericht der Museums-Gesellschaft Teplitz im Verwaltungsjahre 1901*, 18-26, taf. I.
- Weinzierl, R. von 1905-1906: Die Schädelammlung des urgeschichtlichen Zentralmuseums. *Tätigkeits-Bericht der Museums-Gesellschaft Teplitz im Verwaltungsjahre 1900*.
- Werner, J. 1962: *Die Langobarden in Pannonien. Beiträge zur Kenntnis der langobardischen Bodenfunde vor 568*. München.
- Werner, J. 1968: Das Messerpaar aus Basel-Kleinhüningen Grab 126. Zu alamannisch-fränkischen Eßbestecken. *Provincialia, Festschrift für Rudolf Laur-Belart*, Basel-Stuttgart, 647-663.
- Woldřich, J. N. 1893: Beiträge zur Urgeschichte Böhmens. Fünfter Theil, *MAGW* 23, 1-37.
- Zavřel, P. 1999: Současný stav výzkumu doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. AR LI, 468-516.
- Zavřel, P. 2002: Staronový nález z doby stěhování národů z Volenic (okr. Strakonice) v jižních Čechách. *AVJČ* 15, 109-112.
- Zavřel, P. 2007: Problematika komunikací doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), *Archeologie barbarů 2006*, 269-294.

- Zavřel, P. 2011: Nové nálezy z doby římské a z doby stěhování národů v jižních Čechách. In: E. Droberjar (ed.), *Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem*. *Studia Archaeologica Suebica I.* Olomouc, 453-480.
- Zápotocký, M. 1965: Slovanské osídlení na Litoměřicku. *PA LVI-2*, 205-391.
- Zápotocký, M. 1969: Materiály k osídlení Litoměřicka v době římské – I. Dolní Poohří. *AR XXI*, 178-201.
- Zeller, G. 1994: Neue fränkische Funde aus Dalsheim, Kr. Alzey-Worms. *Mainzer Archäologische Zeitschrift* 1, 157-164.
- Zeman, J. 1958: Pohřebiště z doby stěhování národů v Mochově. *PA XLIX*, 423-471.
- Zeman, J. 1959: K archeologickým objevům v Mochově z období stěhování národů. *Vlastivědný sborník Českobrodská* 2, 25-29, Tab. I-II.
- Zeman, J. 1959: Symbol ryby v českých nálezech z doby stěhování národů. *AUC* 3/59, 267-271, Tab. XV.
- Zeman, J. 1960: Hrob z doby stěhování národů z Kostomlat u Nymburka. *AR XII*, 545, 599-600.
- Zeman, J. 1983: Výzkum v Lochenicích v roce 1982. *Zpravodaj KMVČ v Hradci Králové X/1*, 15-16.
- Zeman, J. 1984: Závěr výzkumu v Lochenicích v roce 1983. *Zpravodaj KMVČ v Hradci Králové XI/1*, 55-57.
- Zeman, J. 1985: Lochenice, okr. Hradec Králové. *BZO* 1982-83, 91-93.
- Zeman, J. 1987: Böhmen im 5. und 6. Jahrhundert. In: W. Menghin – T. Springer – E. Wamers (Hrsg.), *Germanen, Hunnen und Awaren. Schätze der Völkerwanderungszeit*. Nürnberg, 515-527.
- Zeman, J. 1990: Pohřebiště z doby stěhování národů. In: Zeman, J. – Buchvaldek, M. – Sláma, J.: *Lochenice. Z archeologických výzkumů na katastru obce*. *Praehistorica XVI*, 69-101.
- Zeman, J. 1994: Na kruhu robená keramika z pozdní fáze doby stěhování národů v Čechách. *Praehistorica XXI, Varia Archaeologica* 6, 55-68, Tab. I-IV.
- Zikmundová, E. 1972: Chov zemědělských zvířat na sídlištích doby laténské. *VSP* 6, 33-52.
- Zotz, L. 1942: Die erste Tagung des Forschungsrates für Vorgeschichte. *Altböhmen und Altmähren* 2, 133-153, Bild 13-14.
- Žebera, K. 1936: *Věstník městského musea na Kladně I*, 24.
- Žebera, K. 1936-37a: *Náš kraj v Národním museu v Praze. Vlastivědný sborník školního okresu slánského a kladenského XIV*, 46-48.
- Žebera, K. 1936-37b: *Pozůstatky moří a sopečné činnosti v našem kraji. Vlastivědný sborník školního okresu slánského a kladenského XIV*, 183-187.